

Michael Špaček
APOŠTOLÁT
SV. CYRILA A METODĚJE
1910–1948

**Bibliografie časopisu věnovaného
sjednocení Slovanů v Kristu
a ukázky jeho unijního úsilí**

Edice Hlas Velehradu
XXVIII.

Fórum Velehrad IV.

Michael Špaček

**APOŠTOLÁT
SV. CYRILA A METODĚJE
1910–1948**

**Bibliografie časopisu věnovaného
sjednocení Slovanů v Kristu
a ukázky jeho unijního úsilí**

Kniha vychází v rámci projektu studentské grantové soutěže
Ekumenismus a velehradská tradice (CMTF 2011/007).

V ediční řadě **Hlas Velehradu** v sérii **Fórum Velehrad** doposud
vyšlo:

Fórum Velehrad I. Communio ecclesiarum – očištění paměti
(ISBN 978-80-86715-77-3),

Fórum Velehrad II. Svatí Cyril a Metoděj mezi námi
(ISBN 978-80-7412-097-8),

Fórum Velehrad III. Acta VIII. conventus velehradensis anno 2007
(ISBN 978-80-7412-098-5).

Fórum Velehrad (ISSN 1804-3372) je pokračujícím zdrojem výše
uvedených publikací. Číslování série pod tímto ISSN navazuje
na předchozí publikace.

© Centrum Aletti Velehrad-Roma, Olomouc 2011

© Refugium Velehrad-Roma s.r.o., Olomouc 2011

ISBN 978-80-7412-099-2

ISSN 1804-3372

Obsah

Časopis ACM v historických souvislostech a v hlavních obrysech	7
Časopis ACM v bibliografii	11
APOŠTOLÁT SV. CYRILA A METODĚJE POD OCHRANOU BL. PANNY MARIE.....	13
Autorský rejstřík	13
Seznam autorů	85
Výběrový tematický rejstřík.....	91
SPOLEK <i>APOŠTOLÁT SV. CYRILA A METODĚJE</i> <i>POD OCHRANOU BL. PANNY MARIE (ACM)</i>	101
I. Kontext ACM a unionistického hnutí.....	101
Kořeny slovanského unionismu – sv. Cyril a Metoděj	101
Tíhnutí k sjednocení v 19. století mezi Slovany	101
Přehled dějinných milníků.....	102
II. Činnost spolku ACM.....	105
První léta	105
Po 1. světové válce	108
III. Cyrilometodějské unionistické snahy.....	110
UKÁZKY UNIJNÍHO ÚSILÍ ACM	112
1. Velehradské unionistické sjezdy a další s nimi související kongresy a porady – o čem zvláště jednaly.....	112

2. Zájem o Rusko na stránkách ACM.....	125
ČÁST I. RUSKO A RUSKÁ CÍRKEV – POHLED ACM ZVENČÍ.....	125
I. Dějiny a přítomnost	125
Ruské starověrectví.....	126
Sekty v Rusku	128
Aktuality z doby po revoluci	128
Reflexí historie k pochopení tíživé porevoluční přítomnosti	130
II. Rusko a katoličtí křesťané	139
A. Katolíci v Rusku.....	139
<i>Postoj ke katolíkům.....</i>	<i>140</i>
<i>Předrevoluční útisk katolíků</i>	<i>142</i>
<i>Bolševická revoluce a utrpení katolíků.....</i>	<i>144</i>
<i>Katolické misie v Rusku</i>	<i>146</i>
<i>Strasti uniatů v Rusku</i>	<i>147</i>
B. Rusko a Řím	149
C. Češi a Rusko	153
III. Snahy o sjednocení církve	154
A. Aktivita z katolické strany	154
<i>Aktivita a postoje katolíků vůči ruské pravoslavné církvi</i>	<i>155</i>
<i>Jakou cestu k cíli ACM doporučoval?.....</i>	<i>157</i>
<i>Podíl národů na díle sjednocení</i>	<i>161</i>
<i>Jaké plody se od unionistických snah očekávaly?</i>	<i>165</i>
B. Názory Rusů na sjednocení	165
C. Sjednocení Rusové	179
<i>Vladimír S. Solovjev</i>	<i>182</i>
ČÁST II. ACM USILUJE POZNAT A DOCENIT NITRO RUSKA.....	185
I. Ruská teologie	185
II. Ruská spiritualita	189
Ruské mnišství	191
O ruských světcích.....	193
Ruská duše	195
Ruské ikony	198
Shrnutí.....	200
ZÁVĚR	204

Časopis ACM v historických souvislostech a v hlavních obrysech

Morava – kolébka slovanského křesťanství – nikdy nezapomíná na své Otce ve víře: sv. Cyrila a Metoděje. V 19. století – paralelně s ruským slavjanofilstvím – tato vzpomínka vykrystalizuje v tzv. cyrilometodějskou ideu, která míří k probuzení a obnově národního i duchovního života všech Slovanů a jejich sjednocení v jediné Církvi. Tato myšlenka dostává mocnou vzpruhu při velehradských oslavách příchodu sv. bratří na Velkou Moravu (rok 1863), smrti sv. Cyrila (r. 1869) a zvláště smrti sv. Metoděje (r. 1885). V letech 1891–92 je uděleno církevní i státní schválení stanov *Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou bl. Panny Marie* (dále ACM) – spolku, který chce šířit cyrilometodějskou ideu a horlivě pro ni pracovat. Od roku 1910 začíná vycházet jako měsíčník nejprve v Kroměříži a po válce v Olomouci stejnojmenný časopis, který bude mluvčím mnoha rozmanitých aktivit spolku. To už má další pohnutky k práci: dva úspěšné unionistické sjezdy na Velehradě v r. 1907 a 1909, které jsou markantním projevem jeho úsilí o sjednocení západní a východní církve. Unionistické dílo se tak stane předchůdcem ekumenismu 2. vatikánského koncilu s více než padesátiletým předstihem. Jaké ale mělo u nás zázemí? Jak byla naše země – a zvláště Morava – nastavena a formována v tomto směru? Kde se vzalo to, že udělala takříkajíc „díru do světa“? To nám nejlépe prozradí časopis ACM, který byl zvláště na Moravě hodně rozšířen a čten. Proč vznikl? Hned na úvod píše:

„... na západě roste zájem o náboženský život a církevní rozvoj u Slovanů; větší listy francouzské, německé, italské mají dopisovatele ze slovanských zemí, vycházejí i zvláštní časopisy, které se věnují výhradně východní církevní otázce. Katolickým Slovanům

však dosud něco podobného scházelo, ač právě oni dali popud k významným unionistickým sjezdům velehradským... Proto ACM... se chápe díla, aby podával v novém listě svém, pokud možno, úplný **přehled o náboženském životě a o církevních otázkách všech větví slovanských, především o misijních katolických úspěších a o unionistickém hnutí mezi Slovany**... Máme množství zajímavé a pro poznání náboženského života mezi Slovany veledůležité látky, již budeme podávat bez vědecké suchopárnosti, ale zaručeně.¹

A opravdu: i když záměrem bylo popularizovat Východ, mezi přispěvateli najdeme řadu významných odborníků, kteří zaručovali vysokou úroveň publikovaných prací: František Grivec, František Cinek, František Dvorník, Josef Vašica, Ján Mastylak, Antonín Salajka, Vojtěch Tkadlčík a jezuité Orientálního ústavu v Římě – M. d'Herbigny, Bohumil Spáčil, Josef Olšr aj.

ACM je „jediný, katolický slovanský časopis unionistický.“² „Bude přinášet články o východní církvi, abychom poznávali překážky spojení a sjednocení a mohli je pomalu odstraňovat.“³ To je v duchu praktické činnosti i stanov spolku, z nichž vyjímáme: „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje... jest církevní spolek pobožný a misijní, který za účel sobě klade svatou katolickou víru mezi Slovany rozšiřovat, hájit a zvelebovat, následovně všecko podnikat a podporovat, co by k tomu konci prospěšným se vidělo, přihlížejíc ku platným při tom církevním předpisům.“⁴

K tomu dodává A.C. Stojan, duše celého díla: „...vrcholem apoštolátní činnosti je sjednocení nebo unie, na niž opět a opět nás sv. Otec Lev XIII. upozornil a kteráž se nám tak na srdce klade.“⁵

ACM učí apoštolovat slovem i životem, organizuje pomoc pro potřebné i v zahraničí, vede nejen lid, ale i studenty a kněze, za svůj úkol považuje také obnovu v rodinách, sv. misie, duchovní

¹ ACM 1910, 2. strana obálky 1. čísla.

² ACM 1928, zadní obálka 12. čísla.

³ ACM 1923, s. 16.

⁴ ACM 1910, s. 2.

⁵ ACM 1910, s. 66.

cvičení, tridua pro mládež, výchovu kněžstva, školy, unionistické sjezdy a samozřejmě i práci pro Slovany.⁶

V r. 1924 už má spolek v olomoucké arcidiecézi 305 odborů, které se prakticky kryjí s farnostmi, a 22 000 členů. ACM tedy pracuje už v téměř všech českých farnostech arcidiecéze.⁷ Kromě toho se zdárně rozšiřuje i v brněnské diecézi a postupně i v diecézích českých. V r. 1946 má ACM na 31 000 členů.⁸ Každé číslo časopisu informuje o aktuální činnosti spolku. Od r. 1946 vede své čtenáře pravidelně k apoštolátu modlitby.

O čem informoval a k čemu vychovával časopis své čtenáře ve svých 35 ročnících do r. 1948, kdy byl po nástupu komunistů k moci státními orgány zastaven? Nalézáme v něm celou řadu tematických okruhů:

- Sv. Cyril a Metoděj
- Velehrad
- Unionistické sjezdy na Velehradě
- Sjednocení a jednota církve
- Východní patristika a spiritualita
- Teologie
- Ikonografie a umění
- Řehole pro křesťanský Východ
- Velké osobnosti Východu
- Misie mezi českými krajany v zahraničí

Název časopisu, jak jej uvádíme podle pozdějších ročníků, se poněkud změnil, byť jen z důvodů pravopisných. Původně byl nadepsán *Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie*; obě formy se však v několika ročnících překrývaly tak, že původní zůstávala na venkovní obálce čísla, kdežto na vnitřní byla v záhlaví už nová (zase však zřejmě z grafických důvodů upravená: místo *Metoděje* tu stojí *Metoda*). Teprve nová podoba obálky od č. 7–8, roč. XXIII. (1932) opouští předválečnou formu; přidává až do

⁶ Srv. ACM 1923, s. 156–159.

⁷ Srv. ACM 1924, s. 312.

⁸ Srv. ACM 1945, s. 1–2.

r. 1939 naopak větu z Kristovy velekněžské modlitby v kyrilici, příznačnou pro unionistické snahy: *Da vsi jedino budut* (Aby všichni byli jedno), to je však za války od č. 1, 31 (1940) z pochopitelných důvodů zase opuštěno a vrací se nakrátko až v r. 1946; od č. 2, 34 (1947) do konce je nově upravena včetně podtitulu *Časopis věnovaný sjednocení Slovanů v Kristu*.

Jako **redaktoři** a pořadatelé jsou v prvních ročnících uváděni: Msgr Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec, Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži (kde je list vydáván), od začátku r. 1921 se k nim připojuje ještě Dr. Fr. Hrachovský, sekretář ACM, a zůstává redaktorem po smrti A. Jaška a arc. Stojana do r. 1926, od r. 1927 do konce v r. 1948 Dr. Fr. Jemelka, tajemník ÚACM (vychází v Olomouci, redakce sídlí na Wilsonově nám. 16/II, od č. 3, 33 (1946) se uvádí Žerotínovo nám. 2).

Jak již bylo zmíněno, vydavatelé si byli vědomi, že jejich časopis je svým zaměřením ve slovanském světě jediným. Považují tak za své **adresáty** široké vrstvy zájemců, snaží se proto o srozumitelnost a čtivost, nikoli o akademický ráz, který přenechávají odborným publikacím, ostatně vydávaným péčí téhož spolku ACM. Předplatné je v prvních letech 1,50 K ročně, v posledním roce 40 Kčs. List se zasílá i do ciziny a předplatné v r. 1911 se uvádí ve 4 dalších měnách.

Struktura periodika zůstává i po letech víceméně táž (*Články – Žvěsti – Rozmanitosti*), ačkoli názvy rubrik dosti kolísají a rozsah jednotlivých čísel se více než zdvojnásobuje (z počátečních 16 na 40). Redakce vždy dbá o úroveň i spolehlivost informací, které svým čtenářům poskytuje. A ti soudě podle rozvíjejícího se obsahu také ve vzdělanosti rostli, což je vidět nejlépe v nárůstu počtu přednášek z velehradských unionistických sjezdů publikovaných v ACM (viz níže s. 112–124).

Časopis ACM v bibliografii

V autorském i jmenném rejstříku, které následují, bylo potřeba už kvůli přehlednosti poněkud slevit z dnes obvyklých standardů. Kolísá totiž **podoba jmen**, např. křestní je u dalších článků téhož autora, někdy dokonce i u pokračování téhož v pozdějších číslech, zaměněno za jeho jméno řeholní anebo prostě uvedeno chybně, jak je vidět třeba u jména *Durkaň*. **Přiřazení článků** jednotlivým autorům nemá mnohde oporu v explicitní tištěné podobě jejich jména, často z důvodů pochopitelných kvůli nebezpečí v dané oblasti (např. ke jménu Glubokovskij, N. je řazen u článku podepsaný N. G., podobně pod šifrou *-a* se skrývá F. Jemelka; jindy zase pod jméno Habáň, M. je v jednom a též ročníku zařazen článek bez jakéhokoliv autorského označení, pak druhý podepsaný jen monogramem a konečně třetí, už plně podepsaný). Striktně vzato by se patřilo zařadit je pouze pod jejich monogramem či grafonymem, přesto dáváme přednost určením nalezeným v rukopisných podkladech, z nichž vycházíme. Důvodně předpokládáme osobní poznatky jejich sestavovatele. Je jím podle pana Bohuslava Smejkal (nar. 1924), bývalého knihovníka Arcibiskupské knihovny v Olomouci, pan Oldřich Svozil (*19. 10. 1906 ve Starém Městě u Uherského Hradiště – † 27. 10. 1984 v Ostravě), středoškolský profesor, katolický publicista, regionální kulturní pracovník, editor slováckých a hanáckých povídek. Žil v době vydávání časopisu ACM a jako pamětník řady jeho klíčových postav věděl, kdo se skrývá pod kterou šifrou či zkratkou. Ani on si však nemohl být vždy jist, a to vyznačil otazníkem v závorce za jménem (např. pod jméno Hoblík, F. řadí značku Dr. H.). Je tu i další pádný důvod: uchovat jeho znalosti či odhady pro budoucnost, což může usnadnit další bádání.

U jednotlivých autorů ACM v **bibliografickém rejstříku** jsou články řazeny chronologicky jak vycházely. Za názvem následuje letopočet, kdy vyšel, číslo ročníku a stran. Významnější odkazy související s ekumenickým úsilím vydavatelů listu jsou uvedeny za **jmenným rejstříkem** v následujícím **výběrovém tematickém**.

Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou bl. Panny Marie

Autorský rejstřík

ACM

- Olomoucký odbor „Apoštolátu“ za r. 1910, **1912**, **3**, s. 53–54
Ctitelé Cyrillomethodějští! (Pozvání na pouť 4. a 5.7.1916), **1916**, **7**, s. 96
Mostar, **1932**, **23**, s. 8–9
Dílo pražského odboru ACM (Jednatelská zpráva), **1937**, **28**, s. 215–218

ALBERTI, P. (viz Dokoupil, A.)

- Šestnáct dní v Moskvě (M. d'Herbignyho), **1926**, **17**, s. 27–28
Katolíci na Litvě, **1926**, **17**, s. 126–127
Katolická Litva ztratila velikého syna, **1927**, **18**, s. 100–101
Katechese sv. Cyrila a Metoděje, **1939**, **30**, s. 114–115

ANONYMOVÉ

- J. K.: Zvěsti – ze Spilville, Jowa (Půlstoletí v Americe), **1911**, **2**, s. 13–14
Olga T.: Zvěsti – z Moskvy (Svoboda svědomí), **1911**, **2**, s. 77–79
– sk – VII.: Studentské Cyrilo-Methodějské odbory, **1920**, **11**, s. 88
A.: Projev Národního svazu v Americe moravskému metropolitovi, **1923**, **14**, s. 129
A. T. W.: Více odpouštějící lásky!, **1924**, **15**, s. 195–198
Š.: Rusko-katolické velikonoce v Paříži, **1924**, **15**, s. 310
J. V.: Duchovní cvičení Omladiny a Orla od 4. do 8. prosince, **1925**, **16**, s. 27
M. V.: Vyslyšená prosba, **1925**, **16**, s. 170
L. N.: Papežský přístav, **1926**, **17**, s. 122–123
M. J.: Ve vyhnanství, **1926**, **17**, s. 157–160
L. N.: Za zemřelým kardinálem Mercierem, **1926**, **17**, s. 171–172
–k: Znáte blahoslaveného Jana Sarkandra?, **1926**, **17**, s. 172–173
E. V.: Jak šťastni jsou katolíci!, **1926**, **17**, s. 215–216
E. V.: Krásný čin francouzských katolíků pro smír národů, **1926**, **17**, s. 216
E. V.: Snášlivost anglických protestantů, **1926**, **17**, s. 217
E. V.: Smím také já hledati pravdu?, **1926**, **17**, s. 217

- E. V.: Pokrok katolicismu v Německu, **1926, 17**, s. 217–218
K.: Anglikánská církev a sjednocení církví, **1926, 17**, s. 266–267
—až—: Jak oslaví katolická mládež československá letošní jubileum?, **1927, 18**, s. 48–50
R. M.: Význam sv. Cyrila pro nás, **1927, 18**, s. 53–56
L. S.: Ze života pravoslavné církve ruské, **1927, 18**, s. 108–109
P. S. R.: Úcta mariánská u národa ruského, **1927, 18**, s. 164–167
A. R.: Paříž (Ruští katolíci), **1927, 18**, s. 193–194
Autor starosl. Legendy: K úmrtnímu dni sv. Metoděje, 6. dubnu, **1927, 18**, s. 127–128
J. F. P.: Anglikánský unionismus, **1927, 18**, s. 231–234
J. F. P.: Lazaristé a unionismus, **1927, 18**, s. 255
J. F. P.: Nový mučedník unie, **1927, 18**, s. 255
T. B.: Svatební obřady v pravoslavné církvi ruské, **1929, 20**, s. 43–45
J. Š.: Z Plovdivu v Bulharsku, **1929, 20**, s. 103–104
A. V.: Optina Pustýň, **1929, 20**, s. 120–123, 161–163
M. P.: Jak působí Apoštolát (dopis), **1929, 20**, s. 230
A. T. W.-ij: Iverskaja, **1929, 20**, s. 266–270
L...nko: Z ruských katakomb, **1929, 20**, s. 276–280
V. K.: Svatováclavská pout na Velehradě, **1929, 20**, s. 325
Cisterciáci ve Stični, SHS: Slovo tělem učiněno jest, **1931, 22**, s. 4–6
Amil-La Croix: Já se křtím, **1931, 22**, s. 123–124
S. P.: Katolicismus v Srbsku za poslední století, **1931, 22**, s. 346–349, 384–386, 411–415
V. H.: Z krajů, kde sibiřským mrazem zatvrdlo vše, i lidská srdce, **1931, 22**, s. 387–388
N. N.: Katolická osada Čechoslováků ve Švédsku, **1932, 23**, s. 54–56
K. K.: Sovětský nucený půst, **1932, 23**, s. 137
B. J. bohoslovec: Z kruhu našeho čtenářstva (Dopis ze Slovenska od ruského rodáka), **1933, 24**, s. 33–34
— N.: Svátek Nanebevzetí Panny Marie v Jugoslavii, **1933, 24**, s. 278
P. M. P.: Návštěvou u Slováků ve Francii, **1934, 25**, s. 129–132
Fra Cyril M. O. P.: Pro království Srdce Ježíšova!, **1934, 25**, s. 185–186
T. R.: Dopis krajana z Jugoslaviie, **1934, 25**, s. 314–315
J. M.: Dopis z Rumunska, **1934, 25**, s. 315–316
Krajanka z Berlína: Dopis z Berlína, **1935, 26**, s. 72–73
R. S.: Dopis z Kuby, **1935, 26**, s. 73
A.: Sté výročí naší hymny „Kde domov můj“ v Argentině, **1935, 26**, s. 73–74
Autor starosl. Legendy: Blažená smrt sv. Metoděje, **1935, 26**, s. 113–114
A.: Dopis z Říma – chystané oslavy sv. Metoda, **1935, 26**, s. 141
V.: České misie v Užhorodě, **1935, 26**, s. 214

- A.: Oslava 25letého jubilea katol. krajanského Spolku sv. Václava v Hamborně, **1935, 26**, s. 257–258
- A.: Svátek spolku sv. Rafaela, **1935, 26**, s. 326
- A.: Jednota sv. Metoděje ve Vídni, **1935, 26**, s. 363
- A.: Náboženské poměry v krajanské Belgii (Z referátu pro výstavu čsl. zahraničí), **1935, 26**, s. 363–364
- A.: Z meditací novokněze, **1936, 27**, s. 180–182, 209–210
- V. H.: Vyučování katolickému náboženství na emigrantských slovanských školách v Čechách, **1936, 27**, s. 220–222
- J. Sp.: Svěcení praporu sv. Cyrila a Metoděje v Belgii, **1936, 27**, s. 274
- A. V.: Český sklář píše z Rumunska, **1936, 27**, s. 275
- F. V.: Cyrilometodějská slavnost v Eijsdenu v Belgii, **1937, 28**, s. 29
- oj—: Úcta Pražského Jezulátka v metropoli na Dunaji, **1937, 28**, s. 29–30
- L—ij: Vzpomínky ruského emigranta, **1937, 28**, s. 337–340
- A.: Naše emigrace ve Francii (Pařížan), **1937, 28**, s. 371–373
- p — r.: Na prázdninách v Rumunsku, **1938, 29**, s. 41–45, 68–72
- V. F.: Láska a vděčnost, **1938, 29**, s. 58
- A.: Krajanské zahraničí – Z Holandska (z Heerlerheide), **1938, 29**, s. 94
- A. N.: Římský dopis – Smrt kněza S. Verigina († 16. II. 1938), **1938, 29**, s. 110–113
- J. M.: Přednáška o Rumunsku, **1938, 29**, s. 156
- A. L.: Školství a osvěta v předválečném Rusku, **1938, 29**, s. 247–249
- A. N.: Listy z římského „Rusika“, **1939, 30**, s. 165–170
- K. V.: O sobornosti Církve, **1939, 30**, s. 261–263
- P. K., O.: Před pěti sty lety (církvní sněm florentský), **1939, 30**, s. 263–265
- Pier G.: Z Vatikánu – dr. Slipyj posvěcen na světícího biskupa, **1940, 31**, s. 56
- H. T.: Unijní snahy sv. Basila Velikého (K významným obrazům na nových oknech v kapli Matky unie ve velehradské basilice), **1940, 31**, s. 144–145
- V. R. K.: Cesty k jednotě Církve, **1940, 31**, s. 268–269
- J. Ž.: Mariánský kalendář v bohoslužebném řádu východním, **1941, 32**, s. 67–72
- K. V.: Duchovní zisky náboženského sjednocení (Ohlas přednášky N. O. Losského), **1941, 32**, s. 72–77, 105–109
- J. Ž: Úcta mariánská v řádu denních bohoslužeb na Východě, **1941, 32**, s. 130–135
- Fo: Zemřel učený slavista (dr. N. van Wijk), **1941, 32**, s. 155–156
- F. P.: Obrat, **1946, 33**, s. 168–169
- L. P.: Z dalekého Východu, **1946, 33**, s. 201–205
- Š. H.: Nejmladší slovanská kongregace jubiluje, **1947, 34**, s. 191–193
- Š. H.: Kladou se duchovní základy k obnově pražských Emauz, **1947, 34**, s. 194–196

A. V.: Vojtěšskou skalou, **1947, 34**, s. 206–207

Katja V.: Jak plní své ušlechtilé poslání ruský měsíčník Žizň s Bogom, **1947, 34**, s. 279

—fký: Z Bulharska, **1948, 35**, s. 353–354

ARTEMIJEV, D.

Od pravoslaví ke katolictví, **1930, 21**, s. 4–7, 44–47, 68–74, 100–104, 139–142

AZIZ, P.

Duchovní Velehrad, **1928, 19**, s. 28

BABLER, O. F.

Legenda o anděli Šimonovi, **1930, 21**, s. 304–305

BALABANOV, K.

Zvěsti ze světa Slovanského – z Cařihradu (Bulharský katolický kostel v Cařihradě), **1910, 1**, s. 141–143

BALÍK, K.

Trsat – chorvatské Loreto, **1910, 1**, s. 73–76, 174–178, 189–192

BARTONÍK, J.

Mezi českými dělníky v Holandsku a Belgii, **1927, 18**, s. 393–397

BENÁČEK, J.

Z dopisu z Říma, **1946, 33**, s. 156–157

BENEDIKT XV.

Papež Benedikt XV. přijímá Apoštolský ústav sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě za svůj a uděluje mu název „apoštolský“, **1919, 10**, s. 103–104

BERAN, J.

Náš zájezd mezi Čechy na Volyni, **1937, 28**, s. 84–86

Úkoly českého unionismu, **1946, 33**, s. 6–7

Projev na Velehradě, **1947, 34**, s. 274

BERĎAJEV, N.A.

Církev živá a náboženské obrození na Rusi, **1925, 16**, s. 40–42, 389–390; **1926, 17**, s. 48–53

BILJAK, A.

Ukrajínští řeko-katolíci v Jugoslavii, **1940, 31**, s. 169–172

BIRNBAUMOVÁ, A.

Kostely sv. Klimenta, **1948, 35**, s. 232–237, 270–274, 307–309, 333–337, 365–371

BLAGOVĚŠT

Ruské kolonie v Číně, **1931, 22**, s. 25–26

BLAŽEK, J.

Arcibiskup Prečan a jeho arcibiskupské gymnasium v Kroměříži, **1926, 17**, s. 144–147

BOČEK, F.

Svaté přijímání u Rusů, **1929, 20**, s. 115–116

- Z korespondence Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje – z Belgie, **1935, 26**, s. 104–105
Belgie. Waterschei, **1935, 26**, s. 255–256
- BOČEK, B.**
Románské objevy na posv. Velehradě, **1937, 28**, s. 180–183
- BOGAR, J.**
Cyrilometodějská svatyně ve Zlobicích u Kroměříže, **1948, 35**, s. 283–284
- BOGÁR, M.**
Čeští osadníci v jižním Rusku, **1919, 10**, s. 132–134
- BONEV, I.**
Turecký vpád do Thracie v měsíci červenci roku 1913, **1914, 5**, s. 2–9, 28–30, 38–40, 68–77, 89–92
- BORDOVSKÝ, Z.**
Moravské kněžstvo a všeslovanský sjezd v Moskvě roku 1867, **1948, 35**, s. 138–143, 182–186
- BORROMAEUS, P.**
Byzantsko-slovanské misie Menších bratří – kapucínů, **1938, 29**, s. 240–241
- BOURGEOIS, CH. (O. Vasyľ)**
Podkarpatská Rus ve světle zkušeností francouzského misionáře, **1928, 19**, s. 194–200
Vánoce na ruské faře, **1929, 20**, s. 5–7
Naše účast na sjednocení církví, **1929, 20**, s. 174–176
„Jordán“ ve východní církvi, **1930, 21**, s. 11–13
Láska k východnímu obřadu na Podkarpatské Rusi, **1930, 21**, s. 79–82
Na Verchovině, **1931, 22**, s. 161–164
Podkarp. Rusíni v Grand Combe (dép. Grand, diocèse Nimes), **1932, 23**, s. 129–131
Z Tallinu – dopis, **1935, 26**, s. 393
Unionistické hnutí v Estonsku, **1936, 27**, s. 286–289
- BOUVY, E.**
Květy svatosti na poušti, **1920, 11**, s. 14–15
- BRUDZIŇSKA, Ž.**
Sv. Otec a sovětské Rusko, **1937, 28**, s. 81–82
- BŘEZINA, J.**
Pláč Rusie – báseň, **1931, 22**, s. 185
Mučedníkům solovjeckým, **1932, 23**, s. 117
Biskup dr. Nykolaj Čarnekyj obřadu byzantsko-slovanského v Obořišti a na Svaté Hoře, **1932, 23**, s. 274–275
Sv. Josafat českému národu – báseň, **1932, 23**, s. 361
Stojanův vzkaz, **1933, 24**, s. 237

Vzkříšení? (Věnováno msgr. F. Jemelkovi) – báseň, **1936, 27**, s. 121

Prosba k Matce ruského národa – báseň, **1936, 27**, s. 165

BUTORAC, P.

Blahoslavená Hosanna, Černohorka – Kotoranka z řádu dominikánského, **1929, 20**, s. 198–201, 226–230, 308–311, 353–354

BUZALKA, J.

Královská rodina a výhlady cirkvi katolíckej v Bulharsku, **1918, 9**, s. 12

BYSTRICKÝ, M. K.

Aby všichni jedno byli – báseň, **1929, 20**, s. 41

CALVET, J.

Katolický úkol sjednocení křesťanských církví, **1924, 15**, s. 217–222, 304–309, 343–348

Sv. Olga – křestním jménem – Helena, **1924, 15**, s. 230–232

Jak římská církev rozumí sjednocení, **1925, 16**, s. 6–9, 55–56, 236–238, 356–359

Ruská církev, **1926, 17**, s. 341–347

CENEFELS, J. J.

Sv. Metoděj – obhájce křesťanského manželství, **1948, 35**, s. 134–138

CINEK, F.

K situaci pravoslaví na Podkarpatské Rusi a východním Slovensku, **1925, 16**, s. 242

Splníme hlavní tužbu srdce Stojanova?, **1934, 25**, s. 22–25, 55–58

K zásluhám bohoslovce a kaplana Stojana o obnovu velehradské svatyně a oživení ruchu cyrilometodějského v letech 1875–1885 (Dodatky k životopisu), **1934, 25**, s. 93–96, 165–168, 199–204

Z neznámého úseku dějin velehradských 1875–1880, **1936, 27**, s. 102–105, 140–146, 185–187, 217–220, 249–252

Po velehradském jubileu v novém roce do nové práce!, **1937, 28**, s. 1–5

Nejstarší vysoká škola moravská, dědička university olomoucké, je a zůstane cyrilometodějskou, **1937, 28**, s. 78–80, 106–113, 142–148, 174–180

Mezinárodní unionistický sjezd v Římě, **1937, 28**, s. 171–173, 203–208, 242–245

Nová okna v kapli Matky Unie na Velehradě, **1940, 31**, s. 67–72

Ruští studenti na olomoucké universitě v 16.–18. stol., **1946, 33**, s. 131–134

CISTERCIÁCI v Stičně (viz Anonym)

Slovo tělem učiněno jest, **1931, 22**, s. 4–6

CRASSET, P. J.

Rozjímání, **1925, 16**, s. 90–92, 165–166, 194–197, 245–248, 297–299, 332–334, 379–383

CYREK, J.

P. Petr Skarga T.J., **1936, 27**, s. 173–176, 201–204

CZERMÍNSKI, M.

Misie katolické ve čtvrtém roce války, **1918, 9**, s. 13–25

ČEKAN, J.

Úcta Panny Marie na východním Slovensku, **1948, 35**, s. 162–163

ČSL. katol. sdružení v Buenos Aires

Z Jižní Ameriky, **1937, 28**, s. 329–330

DABROWSKI, A.

Misijní dům v Albertýně u Slonima v Polsku, **1927, 18**, s. 313–317

Albertýnský ústav OO. jesuitů vých. obřadu, **1930, 21**, s. 2–4, 48–51, 98–100

DANĚK, M.

Dnešní úkoly Apoštolátu sv. C. a M., **1919, 10**, s. 127–132

DELAERE, P.

Rusíni v Kanadě (severní Americe), **1927, 18**, s. 268–272

DOBREČIČ, N.

Katolická církev na Černé Hoře, **1929, 20**, s. 51–53

DOČKAL, K.

Zvěsti ze světa Slovanského – ze Záhřeba, **1910, 1**, s. 93–95, 136–138, 160–161

Zvěsti – ze Záhřeba (Konsekrace J. M. arcibiskupa koadjutora Dra Ant. Bauera), **1911, 2**, s. 57–58

Zvěsti – ze Záhřeba, **1913, 4**, s. 110–111

Relace o činnosti Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Záhřebě pro rok 1925, **1926, 17**, s. 214

Záhřebský arcibiskup dr. A. Bauer, **1938, 29**, s. 36–41

DOČOLOMANSKÝ, R.

Obtíže nábožensko-kulturní práce v Rumunsku, **1936, 27**, s. 275–278

DOKOUPIL, A. (viz P. Alberti)

Šestnáct dní v Moskvě (M. d'Herbignyho), **1926, 17**, s. 27–28

Katolíci na Litvě, **1926, 17**, s. 126–127

Katolíci v Norsku, **1926, 17**, s. 169–170

Katolická Litva ztratila velikého syna, **1927, 18**, s. 100–101

Doklady – Katechese sv. Cyrila a Metoděje, **1939, 30**, s. 114–115

DOLGORUKIJ, P.

Ruská emigrace pravoslavná děkuje Apoštolátu svatého Cyrila a Metoděje, **1930, 21**, s. 117

DOSTÁL, A.

Pouť do Chicaga, **1926, 17**, s. 255–256

28. eucharistický kongres v Chicagu, **1926, 17**, s. 256–259

DOSTÁL, H.

Zvěsti – St. Louis (Práce pro Apoštolát v Americe), **1921, 12**, s. 125–126

Dopis ze St. Louis – 12. 1. 1924, **1924, 15**, s. 113–114

Pro Slovanstva obrození, **1924, 15**, s. 156–158

V Americe je více kostelů zasvěcených sv. Cyrilu a Metoději než v Československu, **1924, 15**, s. 295–297

Němci a slovanský unionism, **1925, 16**, s. 155–156

Smutné poměry našich katol. krajanů v Argentině, **1925, 16**, s. 233–236

Veledůležitý krok k realizování snah unionistických, **1926, 17**, s. 26

Připravujme se na eucharistický a unionistický kongres v Chicagu!, **1926, 17**, s. 165–167

V zájmu unionistické myšlenky ve Spoj. státech, **1926, 17**, s. 168–169

DRÁBEK, J.

Dopis z Brasílie, **1934, 25**, s. 284–285

Dopis z Brasílie, **1935, 26**, s. 38

Dopis krajana – kněze z Brasílie, **1935, 26**, s. 364

DRUŽSTVO VELEHRAD

Rozvoj duchovních cvičení u nás (Z výroční zprávy Družstva Velehrad), **1935, 26**, s. 19–20

DUBEC, I.

Z Martinówki na Volyni, Polsko, **1927, 18**, s. 66

DURYCH, J.

Unionismus v českém národě, **1924, 15**, s. 37–41

ŘURKÁŇ, J.

Proč přece Solovjev (1853–1900), **1937, 28**, s. 33–42

Tři síly, **1937, 28**, s. 113–117, 208–212

Papežové unionisté, **1937, 28**, s. 161–165

Velké dědictví cyrilometodějské, **1937, 28**, s. 248–252

Redemptoristé východního obřadu v Haliči, **1938, 29**, s. 16–19

Z rozhovorů i spisů ukrajinského Solovjeva, **1938, 29**, s. 166–170, 201–206

Náboženský vývoj vých. Slovanů [pod jménem Nikolaj Řurkáň], **1940, 31**, s. 299–303, 336–342

Hlas Otců Církve o Panně Marii Prostřednici [pod jménem Mikuláš Řurkáň C. Ss. R], **1940, 31**, s. 330–332

Svátek Zjevení Páně ve východní Církvi [pod jménem Jan Řurkáň, CssR], **1941, 32**, s. 6–10

Jarní a zimní světec [pod jménem Mikuláš Řurkáň CSsR], **1941, 32**, s. 143–146

DUSÍK, J.

Z dopisu salesiánského bohoslovce z Ayagualo, El Salvador, střední Amerika, **1934, 25**, s. 316–317

DUŠEK, J.

Krajané v zahraničí (Akce našim na Volyni), **1934, 25**, s. 352–353

DVORNÍK, F.

Smrt sv. Metoda, **1925, 16**, s. 166–169, 197–202

- Smrt pracovníka pro sblížení církví (msgra L. Petit), **1927, 18**, s. 419
- DVOŘÁK, B.**
Unie všeslovanská, **1933, 24**, s. 132–134, 177–179
- DÝMAL, L.**
P. Libor Šolc, cyrilometodějský kněz – vlastenec, **1937, 28**, s. 16–24
Sv. Kliment, papež a mučedník. Úcta svatoklimentská, pojítka křesťanského východu a západu, **1946, 33**, s. 308–312
- EGUARD od Ježíše**
Dopis řeholního bratra z Francie
- EISELLE, L.**
Na slovenských sv. misiach v Rumunsku, **1930, 21**, s. 154–157
- EISNER, J.**
Děvín nebo Velehrad – Staré Město?, **1946, 33**, s. 262–265
- EPISKOPÁT ČSR**
Poselství episkopátu ČSR katolíkům (Z letošního I. celostátního sjezdu katolíků ČSR), **1935, 26**, s. 226–229
- ERMIS, F.**
U Matky Boží Častochovské, **1910, 1**, s. 6–10, 22–25, 38–45
- FECHTNER, V.**
Korsuň, **1927, 18**, 132–136, 169–171
- FEŘT, V.**
Dopis z Belgie, **1936, 27**, s. 161–162
- FIALA, F.**
Chvalozpěv na sv. Cyrila a Metoděje – báseň, **1934, 25**, s. 221
Hvězdy zářivé... (K celostátnímu katolickému sjezdu) – báseň, **1935, 26**, s. 185–186
Dáš, Bože?... (Hroby apoštolů) – báseň, **1935, 26**, s. 195
Tvojá ot tvojich – báseň, **1936, 27**, s. 201
Hvězdy zářivé! – báseň, **1936, 27**, s. 241–242
Péče o katolické vystěhovalce, **1937, 28**, s. 392
Svjataja svjatym! – báseň, **1938, 29**, s. 65
Řeckokatoličtí redemptoristé v Michalovcích, **1938, 29**, s. 90
- FILIP, J. (? O. Ivan)**
Jak vzácný dar je víra sv., jak vděční máme býti za ni a jak usilovati o sjednocení našich pobratimů (Kázání o jub. slavnostech na posv. Velehradě 5. července 1913), **1914, 5**, s. 82–89
- FILIP, J. a K.**
Volání kříže – báseň, **1946, 33**, s. 121–122
- FILLO, K.**
Jubileum řádu basiliánského, **1932, 23**, s. 428–429, **1933, 24**, s. 19–21
Prostý kvítek, **1933, 24**, s. 214–216

Kláštery OO. basiliánů v Haliči a na Ukrajině, **1933, 24**, s. 260–263

FILLO, M.

Slovanská liturgia pro smrti sv. Metoda, **1935, 26**, s. 202–206

Zpráva o činnosti redemptoristy P. Klementa v Šumiaci, Telgartu a Vernáru, **1935, 26**, s. 214

Václav Lypynskyj, **1935, 26**, s. 277–278

FISCHER, K.

Z Brém. Duchovní péče o vystěhovalce, **1928, 19**, s. 384

FLORIÁN, A.

Kanada, **1929, 20**, s. 321–323

Z Kanady – dopis, **1931, 22**, s. 218–219, 257–258, 399–400, 440–441

Na Aljašku, **1931, 22**, s. 311–314

Úcta sv. apoštolů slovanských na australských ostrovech, **1934, 25**, s. 222–224

Cesta do Kanady, **1936, 27**, s. 80–81

Dopis misionáře z Kanady, **1936, 27**, s. 274–275

FOLPRECHT, J.

Výstava čsl. školství zahraničního, **1934, 25**, s. 385–386

FOLTYNOVSKÝ, J.

Zpráva o misii Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda v Holandsku a v Belgii, **1929, 20**, s. 178–179

FORST, K., HOPKO, V., DUŠEK, J.

Misijní a kulturní zájezd k našim krajanům do Jugoslaviie, **1937, 28**, s. 5–11

FRANTA, F.

Z korespondence Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje – z jižní Ameriky, **1935, 26**, s. 105

GÁJA, F.

Kterak si Poláci váží náboženství, **1921, 12**, s. 68–70

Kulturní úkol moderního Polska, **1923, 14**, s. 7–9, 35–37

Krise uniatské církve ve východní Haliči, **1925, 16**, s. 323–326

Jak se loučí ruský konvertita s dřívějšími svými představenými, **1925, 16**, s. 359–360

Na Podlesí se vracejí k unii, **1926, 17**, s. 64–67

Bývalí uniáté v Polsku se vracejí, **1926, 17**, s. 202–204

Sv. Theodor Studita, **1927, 18**, s. 90–92, 139–142, 167–169, 215–222, 288–296, 363–366, 405–408, **1928, 19**, s. 14–16, 48–52, 159–166

GISLER, H.

Osudy slovanského karaagačského semináře za války, **1916, 7**, s. 45–52

Katolické sjednocené misie v Bulharsku, **1916, 7**, s. 52–54

GLASER, F.

Původní dopis z Bernu, **1947, 34**, s. 217–218

- Oslava sv. Cyrila a Metoděje v Ženevě, **1947, 34**, s. 280
Unionismus, jak jsem jej viděl v neutrální cizině, **1947, 34**, s. 329–332, 373–377
Dopis z Říma, **1948, 35**, s. 36–37
- GLOS, A.**
Dětský apoštolát (O sv. Otci), **1927, 18**, s. 24–25, 93–94, 402–405, **1928, 19**, s. 9–13
České kolonie v Porýní a Westfalsku, **1927, 18**, s. 204–205
Zahraniční misie apoštolátní, **1927, 18**, s. 248–249
Apoštolát dětí (Úvod a doslov), **1927, 18**, s. 285–288
V Porýní a Vestfalsku, **1928, 19**, s. 237–239
Suderwich, **1928, 19**, s. 289–292
Bottrop. Krajanská oasa ve Vestfalsku, **1928, 19**, s. 341–346
Lintfort. Z misie na Dolním Rýně, **1928, 19**, s. 372–377
Hamborn. Mezi krajany v Porýní a Vestfalsku, **1929, 20**, s. 7–13
Dětské exercicie, **1934, 25**, s. 13–15
- GLUBOKOVSKIJ, N. (N. G.) –a (Jemelka, F.)**
Časté sv. přijímání v pojmání pravoslavných bohoslovců, **1940, 31**, s. 11–14, 38–40
- GLUKOVSKIJ, M.** [takto uváděn v *Obsahu* XV. ročníku]
Poměr církve a pravoslavných vzdělavců k bolševismu, **1924, 15**, s. 92–97, 135–138, 168–171, 203–207
- GOJDIČ, P.**
Katolický Východ – ozdoba a sláva Církve (Projev na Východní akademii v Bratislavě), **1946, 33**, s. 270–273
- GOLDSCHMIDT, Š.**
Salesiáni ctih. Dona Jana Boska, **1922, 13**, s. 42
Rytíři velebné Svátosti, **1923, 14**, s. 94–99
Apoštolát pro obrácení Židovstva, **1933, 24**, s. 329–330
- GOLUBOVICK, P.**
Mongolsko a křesťanství, **1940, 31**, s. 159–160
- GORIANSKI, S.**
Dávné ohnisko východní zbožnosti a umění, **1940, 31**, s. 332–334
- GRATIENA, A.**
Ruské ikony, **1923, 14**, s. 5–6, 31–34, 74–76, 103–105
- GRIVEC, F.**
Komu přičíst zásluhu o slovanskou bohoslužbu, **1919, 10**, s. 99–102
Sjednání, **1922, 13**, s. 6–15
Poláci a unie, **1924, 15**, s. 148–149
Z ruské náboženské literatury, **1926, 17**, s. 22–25
Mládí sv. Cyrila, **1927, 18**, s. 42–45

Svatá Terezie Ježíšková a Rusko, **1928, 19**, s. 362–363

Myšlenka cyrilometodějská a svatováclavská, **1929, 20**, s. 146–148

Dr. Leopold Prečan, milostí Boží arcibiskup velehradský, **1933, 24**, s. 383–385

Sv. Metoděj, panonsko-moravský arcibiskup (K 1050. výročí jeho smrti), **1936, 27**, s. 1–4, 41–45

Pokřesťanění kijevské Rusi, **1938, 29**, s. 97–100

Sv. Sáva a Řím, **1938, 29**, s. 129–131, 170–172, 198–201, 237–240

Vnitřní oprávnění Církve, **1938, 29**, s. 218–220

Národnost slovanských apoštolů, **1938, 29**, s. 269–273

Žáci slovanských apoštolů, **1938, 29**, s. 307–311

Morava a Slovensko před tisíci roky, **1938, 29**, s. 332–336

Ohlas vánoční radosti v dějinách cyrilometodějských, **1939, 30**, s. 11–16

Smír mezi Rostislavem a Kocelem, **1939, 30**, s. 48–50

Sv. Cyril a Metod v Dolní Panonii, **1940, 31**, s. 108–112

Jak dlouho zůstali sv. Cyril a Metoděj v Panonii?, **1940, 31**, s. 148–150

Sv. Metod, biskup a apoštolský legát, **1940, 31**, s. 161–166

Slovanská bohoslužba v Panonii, **1941, 32**, s. 38–42

Myšlenka cyrilometodějská v naší době, **1946, 33**, s. 2–6, 53–54

Alexander Vasiljevič Gorski (K stému výročí vědeckého objevu staroslověnských životopisů sv. Cyrila a Metoděje), **1946, 33**, s. 127–129, 174–176, 213–216

Pochvala sv. Cyrila a Metoděje, **1946, 33**, s. 255–258

Cyrilova křesťanská moudrost (Z doplňků k novému vydání života slovanských apoštolů), **1946, 33**, s. 328–329

Sv. Kliment a sv. Cyril (K staroslověnskému svátku dne 30. ledna), **1947, 34**, s. 1–7, 44–50

Sv. Cyril a císař Michal, **1947, 34**, s. 133–135

Poctivost a svatost sv. Cyrila a Metoděje ve světle staroslověnských pramenů a dokladů církevních, **1947, 34**, s. 362–365, 417–422, **1948, 35**, s. 3–7, 46–52

Vánoce roku 877 v Římě, **1947, 34**, s. 402–403

Katechese slovanských apoštolů, **1948, 35**, s. 86–91

Ve společnosti srbských učenců, **1948, 35**, s. 321–325

GRYGERA, L.

Bulhaři a Řekové, **1918, 9**, s. 5–11, 50–60, 85–89, 117–120, 132–143, **1919, 10**, s. 42–54, 79–82, 107–114, **1920, 11**, s. 50–57, 75–79, 95–98, 140–147, **1922, 13**, s. 87–90, **1923, 14**, s. 138–148

HABÁŇ, M.

Ruský seminář sv. Basila v Lille (ve Francii), **1927, 18**, s. 94–95

Audience zástupců semináře sv. Basila v Lille u sv. Otce, **1927, 18**, s. 190

Oslavy sv. Cyrila v Římě v koleji sv. Jeronýma, **1927, 18**, s. 245–246

HABEŠ, J.

Z činnosti Cm. družstva na Velehrad za rok 1932 (Exerciční zpráva), **1933**, **24**, s. 439–440

HÁLA, F.

Úkol vždy časový, **1946**, **33**, s. 305–308

HAMERNÍK, O.

Letošní apoštolátní misie krajanské v Porýní, **1936**, **27**, s. 278

HAMRALA, F.

Řeč o přenesení sv. Václava, **1930**, **21**, s. 104–107

HANÁK, J.F.

Ze Sealy, Texas, USA, **1927**, **18**, s. 67

HANOŠ, M.

K jubileu Privinovho kostola v Nitre, **1933**, **24**, s. 122–125

HANZELKA, A.

Jak žijí naši krajané v Rumunsku, **1937**, **28**, s. 11–16

HEJČL, J.

Malá procházka Efezem, **1931**, **22**, s. 188–192

HERBIGNY, M. d'

Postarejme se Rusům o katolické ruské kněze!, **1921**, **12**, s. 17–21, 42–48, 70–75, 89–94

Mládeži československé, **1922**, **13**, s. 39–41

Jednota v Kristu, **1924**, **15**, s. 100–106, 132–135, 165–168, 198–203

Bolševický ráj, **1924**, **15**, s. 106–107

HERMAN, E.

Římské ústavy a studia východní, **1932**, **23**, s. 230–234, 295–296, 325–327

HERMAN, K.

Zvěsti – Poměry na uherském Slovensku, **1917**, **8**, s. 94

HERMATJUK, O.

Těžké začátky, **1937**, **28**, s. 201–203

HILDEBERT

Zvěsti – z Kara Agače v Turecku (Slovanský seminář), **1911**, **2**, s. 43–46

Zvěsti – z Balkánu (Půlstoleté jubileum bulharské unie), **1911**, **2**, s. 61–62

HLAČÍK, J.

Něco z apoštolské činnosti P. A. Stojana v Příboře, **1933**, **24**, s. 51–53, 97–98

HLADKÝ, V.

Vzpomínky z katolických misí na Rusku, **1912**, **3**, s. 7–10, 26–30, 44–49, 91–95, 100–103, 141–148, **1913**, **4**, s. 31–41, 122–129, 187–191

Rusínská církev, **1912**, **3**, s. 22–26

Vliv války na náboženského ducha na Rusi, **1915**, **6**, s. 3–7, 18–22

K třicáté ročníci metropolity Ondřeje Alex. Romana Šeptyckého, **1923**, **14**, s. 11–14, 38–39

Ze zajetí Šeptyckého v Suzdalu – z „Nivy“, **1923, 14**, s. 105–112

HLAVINKA, A.

Víra – dar boží, **1914, 5**, s. 101–105

HLUBÍK, J.

Oslavenie sv. Cyrilla a Methoda v Turíne, **1927, 18**, s. 247

Z Italie (Turin), **1927, 18**, s. 413

HNATYŠAK, M.

Hrdina nejvyšší povinnosti (K 40letému jubileu nastolení [O. Šeptyckého] na biskupský trůn), **1939, 30**, s. 279–285

Význam vánočních lidových zvyků, **1940, 31**, s. 1–8

Unionismus na ruby [mh], **1940, 31**, s. 65–67

O poutích v řeckokatolické církvi, **1940, 31**, s. 136–140, 166–169

HOBLÍK, F. (?) Dr. H.

Růženec, **1931, 22**, s. 334–336

Před branou věčnosti, **1931, 22**, s. 370–371

Zapomínaný apoštolát, **1931, 22**, s. 423

HOBLÍK, F.

Apoštolát jesliček mezi nejmenšími, **1933, 24**, s. 15–17, 57–59

Světlo a stín, **1933, 24**, s. 393–394

V době bídy, **1933, 24**, s. 430–431

Ve službách optimismu, **1936, 27**, s. 14–16

Nebudete-li jako maličci (Apoštolátní meditace u jesliček), **1940, 31**, s. 342–345

Radostný apoštolát (Několik myšlenek k letošnímu jubileu ACM), **1941, 32**, s. 77–79

Duch sv. Vojtěcha nad svou zemí, **1947, 34**, s. 163–165

Vzpomínka, **1947, 34**, s. 194

Květy vděčnosti na hrob preláta ThDr Pavla Žišky, **1947, 34**, s. 370–373

HOLUBNÍČEK, J. (?)

Knížka útěchy o smrti. Též kniha radosti, **1924, 15**, s. 124–125

Dr. A. Wibbelt: „Kniha o čtyřech pramenech“, **1924, 15**, s. 189

HOLUBNÍČEK, J.

Unionismus v koncentračním táboře v Dachau, **1946, 33**, s. 82–85, 122–125

HORÁČEK, B.

Staré bolesti, **1939, 30**, s. 8–11

Nad hrobem Papeže Míru, **1939, 30**, s. 69–72

Hovory na kresách, **1939, 30**, s. 72–77

Na cestě k sjednocení, **1947, 34**, s. 83–86

HORÁK, A.

Sv. Cyril a Metoděj v brněnských Kouničkách, **1948, 35**, s. 291–292

HORŠÁK, F.

Zdar apoštolátní práce, **1920, 11**, s. 9–14

HRABAL, A.

Světlo pokoje, **1934, 25**, s. 83

HRACHOVSKÝ, F.

O úkolech Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, **1921, 12**, s. 35–38

P. Adolf Jašek, misionář Apoštolátu v Americe zemřel, **1923, 14**, s. 19–24

Za zemřelým P. Jaškem, **1923, 14**, s. 51–56

Z posledních vzpomínek na P. Ad. Jaška, **1923, 14**, s. 56–59

Třetí neděle apoštolátní, **1923, 14**, s. 59–63

Naše apoštolátní cíle, **1923, 14**, s. 156–159

Čtenářům Apoštolátu, **1923, 14**, s. 177

Za apoštolem Slovanů arcibiskupem dr. Ant. C. Stojanem, **1923, 14**, s. 178–184

Metropolita moravský nejdůstojnější pan dr. Leopold Prečan, **1924, 15**, s. 2

Statistika Apoštolátu v arcikněžství kroměřížském, **1924, 15**, s. 80–84

Přípravy na unionistický sjezd na Velehradě, **1924, 15**, s. 84–88

Náboženské poměry v Podkarpatské Rusi v roce 1921, **1924, 15**, s. 234–237, 357–363

Sjednocovací snahy podporované a šířené Apoštolátem, **1924, 15**, s. 302–304

Vnitřní život v odborech Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, **1925, 16**, s. 18–19

Stojanov ohniskem náboženské obrody, **1925, 16**, s. 22–26, 98–106

Každý farní odbor měl by býti zakládajícím členem Apoštolátu, **1925, 16**, s. 93–94

Unionistický zájezd do Lublaně, **1925, 16**, s. 267–272

Úkoly našeho časopisu, **1925, 16**, s. 1–2

Šedesátiny našeho arcipastýře, **1926, 17**, s. 138

Nejdůstojnější pan arcibiskup olomoucký dr. Leopold Prečan šedesátníkem, **1926, 17**, s. 139–141

Na Hlubinu, **1927, 18**, s. 30–31

Vyznání sv. Augustina, **1927, 18**, s. 31

HREJŇUK, B.M.

Ukrajinská otázka a unionism, **1925, 16**, s. 52–55

HRDÝ, F.

V diaspoře, **1926, 17**, s. 195–199

Katolicismus v Srbsku za poslední století, **1932, 23**, s. 53–54, 96–98

HROCH, K.

Jak se stali naši předkové Kristovi, **1946, 33**, s. 250–254

HRUBAN, M.

Proslov na orelské akademii na počest šedesátní arcib. dra L. Prečana, **1926, 17**, s. 302–305

Jak vznikl Katolický podporovací spolek Velehrad, **1940, 31**, s. 270–272

HUDEČ, T.

Katolická universita v Lublíně, **1928, 19**, s. 75–78, 111–117, 150–157

Nepomucenum, nová budova české koleje v Římě, **1929, 20**, s. 204–212

HUDEC, J.

Život sv. Klimenta v obrazech od Fr. Ignáce Raaba T.J., **1938, 29**, s. 300–303, 340–342

Hrob a ostatky sv. Cyrila, **1939, 30**, s. 42–45

Svatý Cyril, tvůrce literatury u národů slovanských, **1939, 30**, s. 82–84

HUDEČEK, P.

Nový důležitý skutek papežův pro Rusko, **1930, 21**, s. 165

CHALUPECKÁ, N.

Z misijní práce P. J. Procházky O.F., **1934, 25**, s. 317

CHODIL, J. (viz Jemelka, F.)

Překážky sjednocení, **1938, 29**, s. 311–317, 342–345

Křesťanský Východ a prvenství papežovo, **1939, 30**, s. 18–21

Křesťanství v Chaldei, **1939, 30**, s. 130–134

Z bohovědných otázek unijních – „Bez Hlavy?“, **1939, 30**, s. 255–261

Djakovské biskupství (K 700. výročí jeho trvání), **1940, 31**, s. 48–50

K velikonoční správě Boží, **1941, 32**, s. 97–99

Touha protestantismu po jednotě církví, **1946, 33**, s. 245–250

Jak přečkali naši krajané ve Vídni válečnou bouři (Původní dopis z Vídně), **1946, 33**, s. 315–320

Ruská církev v emigraci, **1947, 34**, s. 247–250

Sláva a vítězství Lurd, **1948, 35**, s. 82–86

Prelát Dr. František Grivec sedmdesátníkem, **1948, 35**, s. 293–297

CHODKIEVIČ

Jak hluboko je zakořeněna úcta k sv. Cyrilu a Metodějovi, **1930, 21**, s. 198

CHOMIN, P.

Církevní otázka na Podkarpatské Rusi, **1922, 13**, s. 82–86, 106–110, **1923, 14**, s. 148–153

CHRISTITCH, A.

Katolická církev v Srbsku, **1924, 15**, s. 286–291

CHÝLEK, F.

Činnost diecézního Apoštolátu v Olomouci v r. 1925, **1926, 17**, s. 261–262

ILNICKÝ, A.

Z Podkarpatské Rusi (stručné zprávy), **1932, 23**, s. 28

Rusínský umělec – malíř † Ignác Ivanovič Roškovič (1845–1915), **1937, 28**, s. 265–267

ISYBOD, A.K.

První česká pouť k Matce Boží na Černěckou horu u Mukačeva, **1928, 19**, s. 296–300, 322–326

JAKUBÍKOVÁ, J.

Zvěsti ze světa Slovanského – z Yoakuma (Náboženský život), **1910, 1**, s. 143

JANDA, A.

Z Paříže, **1931, 22**, s. 252–253

JANOTA

Mohamedánský unionismus, **1948, 35**, s. 371–373

JAROŠ, J.

Zničený chrám sv. Demetria v Soluni a Velehrad, **1920, 11**, s. 83–87

JAŠEK, Ad.

Katolíci bulharští, **1910, 1**, s. 19–22

O Akademii Velehradské, **1910, 1**, s. 66–68

Velehradská Akademie, **1910, 1**, s. 103–107

Velehradské slavnosti, **1910, 1**, s. 107–116

Korunovace Matky Boží Častochovské, **1910, 1**, s. 116–121

Oslavy žalgírské (grunwalské), **1910, 1**, s. 131–133

Slavnosti Velehradské, **1910, 1**, s. 149–154, 165–168

Vznešení jubilanti, **1911, 2**, s. 18–28

Přemilí členové Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. P. Marie, **1911, 2**, s. 81–82

Třetí unionistický sjezd na Velehradě, **1911, 2**, s. 98–107

Ze života bulharských řečníků na III. unionistickém velehradském sjezdě, **1911, 2**, s. 107–111

Velehradské slavnosti 1911, **1911, 2**, s. 119–124

Ruský hlas o velehradských slavnostech, **1911, 2**, s. 149–155

Návštěvou u ruských katolíků v Petrohradě, **1912, 3**, s. 2–7

Pravoslavný východ a ruská církev, **1912, 3**, s. 70–73, 91–92 (č. 7–8)

Seznam farností neb komunit arcidiecese olomoucké, v nichž dle diece-
sanního katalogu „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje“ jest zřízen, **1912, 3**,
s. 77–78

„Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“, **1912, 3**,
s. 82–85 (č. 6)

Z misí mezi Čechy na Rusi, **1912, 3**, s. 85–89 (č. 6)

O horlitelích „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda“, **1912, 3**, s. 86–87 (č. 7–8)

Msgr. Michal D. Mirov, **1912, 3**, s. 87–91 (č. 7–8)

Bulharskořecký rozkol, **1912, 3**, s. 93–94 (č. 7–8)

Korunovační slavnosti Matky boží Svatohostýnské a pouť Apoštolátu sv. Cy-
rilla a Methoda, **1912, 3**, s. 110–111

Pozvání na slavnostní valnou schůzi Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod
ochranou bl. Panny Marie na posvátném Velehradě [27. a 28. 7.], **1912, 3**,
s. 112

Letošní slavnosti „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blah.
P. Marie“, **1912, 3**, s. 114–119, 130–137

Kníže Jan Gagarin T.J., **1912, 3**, s. 155–158

- Valná hromada „Cyrillomethodějského družstva Velehrad“, konaná na posv. Velehradě dne 12. a 13. října 1912, **1912**, **3**, s. 162–165
- Útisky křesťanů na Balkáně, **1912**, **3**, s. 165–169
- Národ na kolenou (Náboženské otázky z přítomné balkánské války), **1912**, **3**, s. 169–173
- Válka a naše missie na Balkáně, **1912**, **3**, s. 173–174
- Ctitelé Cyrillo-Methoděští!, **1913**, **4**, s. 1–5
- Cyrillomethodějské Družstvo „Velehrad“, **1913**, **4**, s. 5–7
- Katolíci! Milení souvěrci!, **1913**, **4**, s. 17–18
- Sjednocení Rusové v Petrohradě, **1913**, **4**, s. 50–51, 163–166
- Bulharské princezny Nadežda a Eudoksia českých dítkám, **1913**, **4**, s. 51–54
- Návštěvou v Odříně (Drinopoli), **1913**, **4**, s. 55–56, 66–68
- Postavení katolické církve na Balkáně, **1913**, **4**, s. 69–74, 83–85, 104–109, 114–119
- Na Velehrad půjdem!, **1913**, **4**, s. 98–100
- Sv. přijímání dle východního obřadu na posv. Velehradě, **1913**, **4**, s. 100–104
- Rozmanitosti – Dr. Jan Nep. Ševčík, Odpustková modlitební kniha, **1913**, **4**, s. 112
- Rozmanitosti – Jan Vychodil, Vzpomínky na cyrillomethodějský rok 1863, **1913**, **4**, s. 112
- Postavy obrazu (Ed. Neumanna: Hold Slovanů sv. Cyrillu a Methodu), **1913**, **4**, s. 131
- Jubilejní cyrilometodějské slavnosti na Velehradě 1913, **1913**, **4**, s. 131–140, 148–153, 179–184, **1914**, **5**, s. 13–15, 40–43, 56–68
- Bulharské kněžské Bratrstvo sv. Cyrilla a Methoda v diecesi drinopolské, **1913**, **4**, s. 157–160, 170–178
- „Bratři, o bratři, podejte nám ruce, ať vstaneme!“, **1914**, **5**, s. 1–2
- Obrázky z osvobozující války balkánské, **1914**, **5**, s. 9–13
- Co dáme Ježíškovi v Jeho chudobě a nouzi u katolických Bulharů?, **1914**, **5**, s. 18–19
- Katolické hnutí v Bulharsku, **1914**, **5**, s. 19–28, 34–38
- Msgr. Dr. Jan Schneider, **1914**, **5**, s. 51–55
- Hnutí ku sjednocení s katolickou Církví v Nové Albanii, **1914**, **5**, s. 92–94
- IV. unionistický sjezd na Velehradě, **1914**, **5**, s. 99–101
- Vzpomínky z katolických misí mezi českými vystěhovalci v Německu, **1914**, **5**, s. 105–108, 141–142
- „Hnutí“ proti unii v Bulharsku, **1914**, **5**, s. 108–116
- Papež Pius X. a sjednocení církví, **1914**, **5**, s. 130–132, 147–151
- Prosebné a kající pouti na sv. Hostýně a posv. Velehradě, **1914**, **5**, s. 132–136, 151–156

- Na slovanském východě, **1915**, **6**, s. 22–30, 50–53, 92–94, **1916**, **7**, s. 7–15, 35–39, 94–95, 116–121, **1917**, **8**, s. 22–27, 45–48
- Pravoslavné záměry s haličskými Rusíny, **1915**, **6**, s. 30–35
- Druhá prosebná a kající pouť na posv. Velehrad (pozdávka), **1915**, **6**, s. 64
- Druhá prosebná a kající pobožnost na posv. Velehradě 5. dubna 1915, **1915**, **6**, s. 66–72
- Posvátné malířství byzantinsko-ruské (Dle M. Czermiňského „Na gorze Athosu“), **1915**, **6**, s. 83–86
- Cyrillo-methodějské dny roku 1915 na posv. Velehradě, **1915**, **6**, s. 98–103
- Ústřední rusínský bohoslovecký seminář v Kroměříži, **1915**, **6**, s. 104–120, 134–138
- Bulharský exarcha Josef I., **1915**, **6**, s. 120–122
- Všem lidem dobré vůle!, **1915**, **6**, s. 128
- František kardinál Bauer †, **1915**, **6**, s. 132–134
- Úcta k sv. Cyrillu a Methodu u Bulharů, **1915**, **6**, s. 143–146
- Zvony, **1915**, **6**, s. 146–149
- Pomníky našim padlým vojínům na posv. Velehradě a Sv. Hostýně, **1916**, **7**, s. 3–7
- Sjednání Bulhaři na Strumě, **1916**, **7**, s. 16–23, 55–59, 85–94, 122–125, 154–158
- Mučednictví unie na Podlesí, **1916**, **7**, s. 23–28, 39–45, 76–85, 145–154, **1917**, **8**, s. 8–17, 58–62, 120–124, **1918**, **9**, s. 25–31, 42–47, 71–78, 120–122, 143–153, **1919**, **10**, s. 82–92, 114–118, 134–141, **1920**, **11**, s. 57–60, 88–94, 127–134
- Čtvrtá prosebná pouť válečná na posv. Velehradě, **1916**, **7**, s. 67–73
- Velehradské slavnosti apoštolátní, **1916**, **7**, s. 99–107
- Osvětová práce v zabraném území, **1916**, **7**, s. 111–116
- Valná hromada cyrilomethodějského družstva Velehrad, **1916**, **7**, s. 131–135
- Arcibiskup Msgr. Rob. Menini †, **1916**, **7**, s. 136–145
- † Alois Jemelka T.J., **1917**, **8**, s. 6–8
- Valná hromada Akademie Velehradské, **1917**, **8**, s. 17–22
- Jeho Excel. metropolita hrabě Šeptickýj v zajetí, **1917**, **8**, s. 35–38, 83–94, 108–115, 142–154
- Nový vladyka v Přemyšlu, **1917**, **8**, s. 39–40
- Z Albánska na Velehrad, **1917**, **8**, s. 40–44
- Svoboda v Rusku, **1917**, **8**, s. 49–58
- Mírová pouť na posv. Velehradě 5. července 1917, **1917**, **8**, s. 76–83
- Pouť Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda na Velehradě, **1917**, **8**, s. 99–101
- Valná hromada družstva „Velehrad“ a Tiskového spolku, **1917**, **8**, s. 101–105
- Dvoustoleté výročí korunovace jasnohorské Královny Polsky, **1917**, **8**, s. 105–108
- Svatý Josafat Kuncevič, **1917**, **8**, s. 115–119

- † Msgr. Jindřich Doulcet, biskup v Ruščuku, **1917, 8**, s. 124–125
Apoštolský ústav sv. Cyrilla a Methoda na Velehradě, **1917, 8**, s. 138–139
Jubileum 25letého trvání „Apoštolátu“ v diecési brněnské, **1917, 8**, s. 139–142
Nové úkoly západních katolíků vůči pravoslavnému východu, **1918, 9**, s. 47–50
Vlad. Serg. Solovjev, **1918, 9**, s. 67–71
Slavnosti velehradské roku 1918, **1918, 9**, s. 98–105, 131–132
Sarajevský arcibiskup dr. Jos. Stadler †, **1919, 10**, s. 10–14
Lužičtí Srbové, **1919, 10**, s. 37–42
Obrázky z misí v Turecku, **1919, 10**, s. 56–57
Kterak oslavovali Slované před půl stoletím tisíciletou památku úmrtí sv. Cyrilla, **1919, 10**, s. 67–72
Slavnosti Velehradské, **1919, 10**, s. 104–106, 123–126
Činnost Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda za války, **1920, 11**, s. 3–9
Apoštolát a nábožensko-mravní obrod národa, **1920, 11**, s. 20–21
Z Jugoslavie, **1920, 11**, s. 24–29
Papež Benedikt XV. o rozšíření víry, **1920, 11**, s. 35–36
Mučednická smrt bl. Jana Sarkandra, **1920, 11**, s. 45–50
Staroslovanský obřad na Velehradě, **1920, 11**, s. 67–70
Velehradské slavnosti 1920, **1920, 11**, s. 107–117
Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda v arcidiecesi olomucké, **1920, 11**, s. 122
Samostatný srbský patriarchát, **1920, 11**, s. 122–123
Valná hromada Cyrillomethodějského družstva „Velehrad“ r. 1920, **1920, 11**, s. 138–140
Členům a čtenářům Apoštolátu, **1920, 11**, s. 140
Arcibiskup dr. A. C. Stojan – tvůrce Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda, **1921, 12**, s. 2–7
Úkoly Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda, **1921, 12**, s. 7–8
Československá církev, **1921, 12**, s. 22–25, 38–42, 75–78, 84–89, 118–121
Oslava narozenin biskupa dra Jos. Jur. Strossmayera v Jugoslavii, **1921, 12**, s. 51–53
Viděl lásku a vděčnost, **1921, 12**, s. 66–67
Na Velehrad!, **1921, 12**, s. 82–84
Naše poutě a sjezdy, **1921, 12**, s. 114–116
Porady o náboženském povznesení a sblížení Slovanů na Velehradě 4.–6. srpna, **1921, 12**, s. 116–117
Hlad v Rusku – Kristus nás volá, **1921, 12**, s. 130–135, 160–164
Papež Benedikt XV. zahajuje světovou pomocnou činnost na zmírnění hladu v Rusku, **1921, 12**, s. 135–137
Poutí a valná hromada Apoštolátu a cyrilometodějského družstva Velehrad na Velehradě, **1921, 12**, s. 138–143

- Velehradské porady o náboženském povznesení a církevním sblížení Slovanů, **1921, 12**, s. 146–153
- Valná hromada Akademie Velehradské, **1921, 12**, s. 153–155
- Sjednocení Ruska – posláním Polska, **1921, 12**, s. 155–160
- Stav katolické církve v Polsku, **1921, 12**, s. 179–180
- Naše úkoly, **1922, 13**, s. 2–4
- Rusové ve vyhnanství, **1922, 13**, s. 4–6
- Snahy a práce papeže Benedikta XV. o sjednocení křesťanských církví, **1922, 13**, s. 19–24
- Z náboženského života v Polsku, **1922, 13**, s. 24–27
- Katolicismus na Sibiři, **1922, 13**, s. 27–31
- Papež Pius XI., **1922, 13**, s. 31–32
- Z bulharského pravoslaví, **1922, 13**, s. 35–38
- Stojanov, **1922, 13**, s. 50–51
- Pomoc katolických amerických Čechů nám, **1922, 13**, s. 51–54
- Náboženský stav v Rusku, **1922, 13**, s. 61–67
- Touha křesťanských církví po jednotě, **1923, 14**, s. 3–5, 28–30
- Vyobrazení Matky Boží, **1923, 14**, s. 9–11, 40–43, 68–69
- Ústav sv. Cyrila a Metoděje pro slovanské misie na Velehradě, **1923, 14**, s. 14–15
- Náboženský stav katolíků v Bělehradě, **1923, 14**, s. 25–28
- Sv. Olga kněžna a první světice země ruské, **1923, 14**, s. 63–67
- Několik úryvků z dob a života srbského světce Sávy, **1923, 14**, s. 72–73, 99–103
- Poměry církevní v Petrohradě, **1923, 14**, s. 118–119
- Dopis – Plány P. Jaška, **1924, 15**, s. 124
- JAŠEK, A.**
- Úcta k Panně Marii na východě, **1910, 1**, s. 68–72
- JEHLIČKA, F.**
- Stav církve na Slovensku, **1919, 10**, s. 55–56
- JEMELKA, F.**
- Nitra – mesto sv. Methodeja, **1923, 14**, s. 184–186
- Z apoštolátní činnosti v Texasu (viz též L. Pospíšil), **1924, 15**, s. 114
- Z činnosti apoštolátní dp. F. Jemelky, **1924, 15**, s. 145–146
- Americkým členům Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, **1925, 16**, s. 2–4
- Zachraňme rozkolný východ, **1925, 16**, s. 37–40
- Časopis Apoštolát do Ameriky, **1925, 16**, s. 62–66
- Americké dary Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, **1925, 16**, s. 66–88
- Dík Apoštolátu Američanům, **1925, 16**, s. 152–155
- Vladimír Sergejevič Solovjev, **1925, 16**, s. 238–241
- Papežský ústav východní v Římě, **1925, 16**, s. 281–283

- Dr. Antonín Bonaventura Jeglič, kníže-biskup lublaňský – pětasedmdesátníkem, **1925, 16**, s. 288–290
- Stav katolicismu na Sibiři, **1925, 16**, s. 326–330
- Universitní profesor dr. František Grivec – papežským prelátem (viz Redakce), **1925, 16**, s. 353
- Ekumenický patriarchát a východní církve, **1925, 16**, s. 360–364
- Přehled činnosti Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou bl. P. Marie, **1925, 16**, s. 364–369
- Anglikánská církev, **1925, 16**, s. 369–371
- Albertyn, **1925, 16**, s. 372–374
- Směs (Vzpomínka 2. výročí konsekrace arcibiskupa dr. L. Prečana), **1926, 17**, s. 25–26
- Jubileum narození sv. Cyrila, **1926, 17**, s. 128
- Mezi krajany v Americe, **1926, 17**, s. 249–253
- Americká obětavost, **1926, 17**, s. 268–269
- Těžké počátky unionismu, **1926, 17**, s. 357–359
- Proslov P. Fr. Jemelky na orient. sekci v Chicagu, **1926, 17**, s. 373–378
- Na prahu nového roku jubilejního, **1927, 18**, s. 1–3
- Modlitba. Na apoštolátních obrázcích slovinských, **1927, 18**, s. 3–4
- Milý host, **1927, 18**, s. 12–14
- Msgre Michal d'Herbigny S. J. předseda papežského ústavu východního – biskupem, **1927, 18**, s. 14–17
- Americká obětavost, **1927, 18**, s. 32–33
- Apoštolský list sv. Otce Pia XI. k letošnímu jubileu sv. Cyrila, **1927, 18**, s. 81–82
- P. Maria – Matka křesťanské jednoty, **1927, 18**, s. 82–84
- Nový nápor bolševiků proti katolické církvi, **1927, 18**, s. 89
- Sv. Otec Pius XI. a jednota církve. K 70. jeho narozeninám, **1927, 18**, s. 161–164
- V tomto znamení – buďte pozdraveni!, **1927, 18**, s. 201–202
- Místopředseda ACM. – kanovník Jan Stavěl – světicím biskupem olomuckým, **1927, 18**, s. 207–209
- Hora sv. Klimenta u Osvětiman, **1927, 18**, s. 213–215
- Z dějin utrpení pravoslavné církve na Rusi, **1927, 18**, s. 224–227, 348–352, 397–401
- K svěcení nového prešovského biskupa řeckokatolického, msgra Pavla Gojdiče, v basilice sv. Klimenta, **1927, 18**, s. 227–228
- Od hranic soluňských, **1927, 18**, s. 229–231
- Touha po náboženské jednotě v táboře mimokatolickém. (Poznámky k světové konferenci v Lausaně), **1927, 18**, s. 272–275
- Pátý unionistický sjezd na Velehradě, **1927, 18**, s. 308–312

- Z úst dětí (z Volyňska), **1927, 18**, s. 352–353
- Za † Msgrem Rafaelem Kozákem, jednatelem ústředního ACM, **1927, 18**, s. 358–360
- Země mučedníků, **1927, 18**, s. 361–363
- Advent, **1927, 18**, s. 385–387
- Rozkolné církve (viz Redakce), **1928, 19**, s. 14
- Pravoslavný Rus o unionismu (viz Redakce), **1928, 19**, s. 18
- Jak došlo k založení „Živé církve“ na Rusi (Jemelka, F. – ?), **1928, 19**, s. 18–23, 55–58
- Ruští katolíci žijící v sovdepíi, **1928, 19**, s. 31
- Náboženské poměry v Macedonii, **1928, 19**, s. 53–55
- Nový nuncius pražský, Msgre Ciriaci (viz Redakce), **1928, 19**, s. 138
- Bulharská exarchie (viz Redakce), **1928, 19**, s. 157–158
- Katolíci v Rumunsku (viz Redakce), **1928, 19**, s. 158–159
- Nový apoštolský nuncius pražský o Apoštolátě sv. Cyrila a Metoděje (viz Redakce), **1928, 19**, s. 192–194
- Momentka z bolševické školy, **1928, 19**, s. 200–201
- Srbský patriarchát v SHS, **1928, 19**, s. 210–211
- Dějiny cyrilometodějského Velehradu, **1928, 19**, s. 213
- Po hrozném zemětřesení, **1928, 19**, s. 231–232
- Brémy – Heerlen – Genk, **1928, 19**, s. 251–256, 300–302, 327–332, **1929, 20**, s. 168–174, 202–204, 236–238, 285–288
- Valná hromada spolku svatého Rafaela na ochranu katolických vystěhovalců, **1928, 19**, s. 262–263
- Nový důkaz otcovské péče papeže Pia XI. o křesťanský Východ (viz Redakce), **1928, 19**, s. 281–284
- Náš apoštolát sv. Cyrila a Metoděje (viz Redakce), **1928, 19**, s. 288–289
- Výborová schůze diecésního ACM, **1928, 19**, s. 305–306
- Ofensiva proti Bohu v sovětském Rusku, **1928, 19**, s. 321
- Eucharistie a jednota církve, **1928, 19**, s. 326
- Poslední encyklika sv. Otce Pia XI. a velehradské sjezdy unionistické, **1928, 19**, s. 333–334
- Dělnictvo a náboženská otázka v sovětském Rusku (viz Redakce), **1928, 19**, s. 346–347
- Ruské kláštery v sovětské fasoně (viz Redakce), **1928, 19**, s. 363–364
- Duchovní cvičení za mexické pronásledování křesťanů (viz Redakce), **1928, 19**, s. 369–371
- Pošlete nám české kněze! (Prosba pařížského světicího biskupa msgr. Emanuela Chaptala, poslaná předsedovi ÚACM. p. arcibiskupu olomuckému) (viz Redakce), **1928, 19**, s. 372
- Jako za doby Neronovy, **1929, 20**, s. 13–15

- Sibiř, **1929, 20**, s. 18–20
Slované v Argentině, **1929, 20**, s. 28–29
Peščerskaja lavra, **1929, 20**, s. 76–77
Má cesta (Vzpomínka ruské konvertitky), **1929, 20**, s. 79–80
Dotlouklo upřímné slovanské srdce, **1929, 20**, s. 80–82
Církevní kázeň, **1929, 20**, s. 83–84
Ze svatopostního času ve Stropkově, **1929, 20**, s. 96–99
Světicí biskup olomucký msgr. Jan Stavěl šedesátníkem, **1929, 20**, s. 114
Misijní obrázek z Podkarpatské Rusi, **1929, 20**, s. 123–126
V jámě lví, **1929, 20**, s. 131–132
Z listu sv. Otce Pia XI. o sv. Václavu, **1929, 20**, s. 145
Z těžkých zápasů o spásu duší na východě republiky, **1929, 20**, s. 163–165
Ruské sektářství, **1929, 20**, s. 167–168
Poučné vyznání, **1929, 20**, s. 197–198
Dětská odpověď, **1929, 20**, s. 235–236
Zvláštní případ náboženské vroucnosti, **1929, 20**, s. 238–239
Dětský apoštolát („Glasnik“), **1929, 20**, s. 270–272
Pražský sjezd pro studium křesťanského Východu, **1929, 20**, s. 280–285, 316–321, 356–359
Jednotou církve k duchovnímu a sociálnímu povznesení Ruska (Z úvah ruského filosofa Čadajeva), **1929, 20**, s. 288–290
Sovětská vláda odstranila neděli, **1929, 20**, s. 305–306
Proti náboženskému teroru sovětských vlád na Rusi (Protestní projev Ústředí ACM) (viz Redakce), **1930, 21**, s. 1
Skála církve, **1930, 21**, s. 7–8
Heerlen, **1930, 21**, s. 9–10
Dopis slovinské matky z Ruska, **1930, 21**, s. 39–40
Kříž v Kalynivce, **1930, 21**, s. 78–79
Chudí katolíci z Bosny volají o pomoc při stavbě potřebného chrámu, **1930, 21**, s. 93–94
Nové ruské kostely, **1930, 21**, s. 120
„Chrám obnovení“, **1930, 21**, s. 122
Osud ruských chrámů, **1930, 21**, s. 134–136
Padl u cíle, **1930, 21**, s. 142–143
Referát o činnosti Ústředního Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, **1930, 21**, s. 157–160
Cíl a úkoly katolické akce v dědictví cyrilometodějském, **1930, 21**, s. 265–271
Svěcení základního kamene misijního řeckokatolického ústavu OO. redemptoristů v Michalovcích, **1930, 21**, s. 285–287
Jak sv. Eusebius zachraňoval jednotu církve, **1930, 21**, s. 313–314

- „Církev nechce zemřít“, **1930, 21**, s. 315
- Český kněz posvěcen na biskupa v Americe [P. Ludvík B. Kučera], **1930, 21**, s. 315–318
- Čechoslováci na Sibiři a v Mongolsku, **1930, 21**, s. 319–320
- Z vypravování ruského poutníka, **1931, 22**, s. 7–9, 47–50, 80–83, 118–121, 159–161, 199–201, 232–234, 267–268, 310–311, 344–346, 381–383, 415–418, **1932, 23**, s. 6–8, 48–49, 91–92, 128–129, 175–176, 211–213, 250–255, 300–303, 334–335, 371–372, 421–423
- Bulharští katolíci, **1931, 22**, s. 13–15
- Raná setba, **1931, 22**, s. 15–16
- Ke skále Petrově, **1931, 22**, s. 16–18
- Ze srbské pravoslavné církve (viz Redakce), **1931, 22**, s. 19–21
- S. V. B. (Svaz bojovných bezvěrců), **1931, 22**, s. 21–23
- A. G. Stín – mrtev (P. Augustin Vrzal), **1931, 22**, s. 23–24
- Křížová cesta apoštolátních stanov, **1931, 22**, s. 41–43
- Bezprizornyj, **1931, 22**, s. 46–47
- Ohlasy a vzpomínky (viz Redakce), **1931, 22**, s. 73–74
- Nový biskup byzantsko-slovanského obřadu [msgre Czarneckyj, CssR], **1931, 22**, s. 77–80
- Řeckokatolíci v jižním Srbsku, **1931, 22**, s. 86–88
- První kroky (K dějinám ACM) (Jemelka, F. ?), **1931, 22**, s. 113–114
- Statečná dívka, **1931, 22**, s. 166–167
- K jubileu Bohorodičky (viz Redakce), **1931, 22**, s. 188
- Sv. Cyril a Metoděj na Radhošti, **1931, 22**, s. 221–223
- Apoštolát utrpení (viz Redakce), **1931, 22**, s. 263–264
- Chudá vdova, **1931, 22**, s. 271–273
- Ze starých zápisů (K 40.výročí církevního schválení ACM) (viz Redakce), **1931, 22**, s. 297–298
- První valná hromada ÚACM (K dějinám ACM), **1931, 22**, s. 333–334
- První apoštolátní pout na posvátný Velehrad (K dějinám ACM), **1931, 22**, s. 369–370
- Sjezd delegátů ÚACM v Nitře, **1931, 22**, s. 288–289
- Byzantské svědectví o prvenství sv. Petra apoštola, **1931, 22**, s. 336–337
- Malým apoštolům (viz Redakce), **1932, 23**, s. 17–18
- Deset let na Stolci Petrově, **1932, 23**, s. 38–40
- Z výborové schůze ÚACM, **1932, 23**, s. 185–186
- Unionizmus (recenze díla V. Vilinského), **1932, 23**, s. 192
- Jména účastníků VI. sjezdu unionistického (viz Redakce), **1932, 23**, s. 252–254
- Šestý unionistický sjezd na Velehradě (viz Redakce), **1932, 23**, s. 260–264, 297–300, 339–342, 378–382, 414–420

- Radostné dni katolických Čechů volyňských (viz Redakce), **1932, 23**, s. 329–332
- Práce Cyrilometodějského družstva Velehrad (viz Redakce), **1932, 23**, s. 423–428
- Panna Maria na křesťanském Východě, **1933, 24**, s. 41–43
- Dr. Stojan a krajanské zahraničí (K letošnímu 10. výročí jeho smrti), **1933, 24**, s. 263–267, 304–307
- Nejbližší Východ, **1933, 24**, s. 268–270
- Deset let předsedou ÚACM, **1933, 24**, s. 375–378
- Na prahu 25. ročníku (viz Redakce), **1934, 25**, s. 1
- Moskevská Lubianka (viz Redakce), **1934, 25**, s. 149–150
- Dva mučedníci (viz Redakce), **1934, 25**, s. 228–230
- Obnovitel katolické Bosny (viz Redakce), **1934, 25**, s. 230–233, 264–266, 331–334, 366–369
- Krajanské děti ze zahraničí na prázdninách ve staré vlasti, **1934, 25**, s. 280–281
- K úmrtí babičky Dostálov, matky p. dra Hynka Dostála, **1934, 25**, s. 281–282
- Katolická akce, **1934, 25**, s. 301–304
- Unifikace či unie?, **1934, 25**, s. 328–331
- Od Čopu k Jasíně, **1934, 25**, s. 334–336, 369–371
- Opětné vyznamenání dr. Hynka Dostála Sv. Otcem Piem XI. (viz Redakce), **1934, 25**, s. 340
- O velehradskou basiliku! (viz Redakce), **1934, 25**, s. 361–362
- SOS (Dopis z Trnova v Bulharsku) (viz Redakce), **1934, 25**, s. 372–373
- K světové oktávě modliteb (viz Redakce), **1935, 26**, s. 2–4
- Křesťanská budoucnost Ruska, **1935, 26**, s. 41–42
- O pravdivou podobu sovětského Ruska, **1935, 26**, s. 77–78
- Akce „Naším na Volyni“, **1935, 26**, s. 138–139
- Slovanský jazyk v katolické liturgii v Jugoslavii (Poznámky k nedávno uzavřenému konkordátu Jugoslaviie se Svatou Stolicí), **1935, 26**, s. 261–264
- Tichý pracovník na poli vzájemnosti slovanské zemřel [P. Fr. Venhuda] (viz Redakce), **1935, 26**, s. 270–271
- Růženec ve východní Církvi, **1935, 26**, s. 297–300, 347–351, 382–385
- K náboženským poměrům na Podkarp. Rusi. II. „Ťomnyj narod“, **1935, 26**, s. 344–345
- Krajanské školství v Belgii (viz Redakce), **1935, 26**, s. 370–372
- Liturgické modlitby Církve za sv. jednotu (K světové oktávě modliteb za sjednocení od 18. do 25. ledna), **1936, 27**, s. 4–6
- Počajevská Lavra (viz Redakce), **1936, 27**, s. 6–7
- Východní patriarcha – kardinálem (viz Redakce), **1936, 27**, s. 22–24

- Dnešní stav pravoslavné církve, **1936, 27**, s. 64–67
- K sedmdesátinám předsedy ÚACM dr. Leopolda Prečana, **1936, 27**, s. 86
zvl. list na zač. 3. čísla
- Na pole cyrilometodějské (viz Redakce), **1936, 27**, s. 135–136
- Liturgické stopy jednoty, **1936, 27**, s. 182–185
- Soudobý stav ruské pravoslavné církve (viz Redakce), **1936, 27**, s. 246–249
- Katolický kněz a krajanské zahraničí (viz Redakce), **1936, 27**, s. 252–254
- Moc temností ve Španělsku (viz Redakce), **1936, 27**, s. 283–286
- Jubileum kláštera bílých slovinských mnichů (viz Redakce), **1936, 27**,
s. 296–299
- VII. unionistický sjezd na Velehradě, **1936, 27**, s. 307–312, 369–371
- Hlas Pastýřů (viz Redakce), **1936, 27**, s. 312–316
- Stalin a integrální komunismus, **1936, 27**, s. 316–318
- Z činnosti unijní (Z referátů o VII. unionistickém sjezdě) (viz Redakce),
1936, 27, s. 359–363
- Apoštolátní pracovník opat P. Hlobil zemřel (viz Redakce), **1936, 27**, s. 394–
396
- Cyrilometodějsko–velehradský duch v olomouckém bohosloveckém semi-
náři (viz Redakce), **1936, 27**, s. 410–417
- Program VII. unionistického sjezdu na Velehradě ve dnech 15.–19. 7. 1936
(viz Redakce), **1936, 27**, červená obálka 6. čísla
- Alexandr Jevreinov, první biskup – Rus (viz Redakce), **1937, 28**, s. 53–55
- Na okraj 1. sjezdu pravoslavných theologů v Athénách (viz Redakce), **1937**,
28, s. 71–74
- Z náboženského života v sovětském Rusku, **1937, 28**, s. 74–75
- Papežský [misijní] ústav [sv. Cyrila a Metoděje] na Velehradě (viz Redakce),
1937, 28, s. 150–152
- Z pravoslavné ruské církve – v zahraničí, **1937, 28**, s. 166–169
- Prázdninová péče o krajanské děti (viz Redakce), **1937, 28**, s. 173–174
- Hodegetria, **1937, 28**, s. 233–237
- Velká ztráta [Památce † přítele P. Ladislava Zamykala], **1937, 28**, s. 279–281,
308–312
- Stíny caesaropapismu, **1937, 28**, s. 297–301
- Doklady o SSSR, **1937, 28**, s. 373–375
- Den Východu (viz Redakce), **1937, 28**, s. 382–385
- Do nového ročníku (viz Redakce), **1938, 29**, s. 1–2
- Poutní obrázek z Velehradu (viz Redakce), **1938, 29**, s. 2–3
- K svatořečení bl. Ondřeje Boboly T. J. (viz Redakce), **1938, 29**, s. 3–7
- K sovětskému jubileu (viz Redakce), **1938, 29**, s. 12–14
- Doklady – I. Zklamaní obdivovatelé sovětských řádů. II. Když ptáčka lapají
(viz Redakce), **1938, 29**, s. 19–20

- Zemřel básník (dr. F. Odvalil), **1938, 29**, s. 45–50
- Doklady – Hagiasma. „Píseň vítězství“ (viz Redakce), **1938, 29**, s. 50–51
- Apoštolátní ubytovatel v Nebrasce (K úmrtí Rev. J. Bauera), **1938, 29**, s. 74–77, 113–116, 136–140
- Doklady – Jak volili v ruském klášteře Pantelejmonově na hoře Athos zástupce opata? Současné bezbožectví a boj proti němu (viz Redakce), **1938, 29**, s. 79–81
- Doklady – Poměr sovětského Ruska k třetí internacionále. Nejhlubší kořeny tragedie sovětské Rusi (viz Redakce), **1938, 29**, s. 148–149
- Doklady – Také sjednocení. Co soudí dnešní ruské pravoslavné kněžské svěcení v anglické církvi? (viz Redakce), **1938, 29**, s. 180–182
- Liturgie sv. apoštola Jakuba (viz Redakce), **1938, 29**, s. 215–217
- Doklady – Obnovení jednoty křesťanstva (viz Redakce), **1938, 29**, s. 220–221
- Doklady – Bernanos a Gorkij. U pramenů španělské tragedie (viz Redakce), **1938, 29**, s. 249–250
- Po patnácti letech, **1938, 29**, s. 265–266
- Doklady – *Ite, missa est* (viz Redakce), **1938, 29**, s. 284–285
- Překážky sjednocení (viz Chodil, J.), **1938, 29**, s. 311–317, 342–345
- Doklady – Unijní akce a Polsko. Špatný strom špatné ovoce nese, ať roste na jakékoliv půdě (viz Redakce), **1938, 29**, s. 318–319
- Lublaňský univ. profesor prelát dr. František Grivec – šedesátníkem, **1938, 29**, s. 324–325
- Památce † místopředsedy ÚACM Msgr. Jana Stavěla, **1938, 29**, s. 329–332
- Doklady – Z Posvátné kongregace pro Východní církev. Těžká rána pro unijní snahy. Pravoslavný biskup zvorničko–tuzlanský (viz Redakce), **1938, 29**, s. 347–349
- Křesťanský Východ a prvenství papežovo (viz Chodil, J.), **1939, 30**, s. 18–21
- Doklady – Jizvy na obraze Matky Boží čenstochovské (viz Redakce), **1939, 30**, s. 21
- Doklady – Slovanské novopohanství (viz Redakce), **1939, 30**, s. 50–51
- Pius XI. – apoštol míru a jednoty, **1939, 30**, s. 77–79, 103–105
- Nová krise v anglikánské církvi, **1939, 30**, s. 87–88
- Počátky křesťanství u Hrvatů (viz Redakce), **1939, 30**, s. 97–101, 134–139, 176–180
- Josef Siemaško – hrobař unie, **1939, 30**, s. 101–102
- Doklady – Katechese sv. Cyrila a Metoděje. Protestantský úsudek o katolické Církvi [k volbě Pia XII.] (viz Redakce), **1939, 30**, s. 114–116
- Velehrad – v Argentině, **1939, 30**, s. 124
- Vzhůru na posvátný Velehrad!, **1939, 30**, s. 129–130
- Křesťanství v Chaldei (viz Chodil, J.), **1939, 30**, s. 130–134

- Jak bojovali bolševici proti náboženským tradicím ruským? (viz Redakce), **1939, 30**, s. 139–144
- V. Solovjev a biskup Strossmayer (viz Redakce), **1939, 30**, s. 149–150
- Věrný velehradský poutník mrtev, **1939, 30**, s. 170–172
- Doklady – Časový význam sněmu florenckého (1439). Rodinná morálka. Podstata křesťanství (viz Redakce), **1939, 30**, s. 183–185
- Svaté kněžství (viz Redakce), **1939, 30**, s. 194
- Ze staroslovanské „Pochvaly sv. Cyrilu“ (viz Redakce), **1939, 30**, s. 241–242
- Pro Kristovo království (K letošnímu lublaňskému mezinárodnímu sjezdu Krista Krále), **1939, 30**, s. 244–246, 291–296
- Z bohovědných otázek unijních – „Bez Hlavy?“ (viz Chodil, J.), **1939, 30**, s. 255–261
- Doklady – Podepsal poznaňský biskup unii florentskou? Bývalý pravoslavný rumunský archimandrita (opat) Theodosij Banteanu o slabé vědomosti pravoslavných křesťanů o katolické Církvi. Stigmatisační úkazy ve východní Haliči (viz Redakce), **1939, 30**, s. 296–297
- Časté sv. přijímání v pojmání pravoslavných bohoslovců (s Glubokovským, N.), **1940, 31**, s. 11–14, 38–40
- Vánoce v Itálii (viz Redakce), **1940, 31**, s. 14–15
- Dvě ohniska, **1940, 31**, s. 16–19, 40–43, 81–83
- Doklady (viz Redakce), **1940, 31**, s. 24–25
- Djakovské biskupství (K 700. výročí jeho trvání) (viz Chodil, J.), **1940, 31**, s. 48–50
- Doklady – Víra evangelické církve v andělské kůry (viz Redakce), **1940, 31**, s. 54–55
- Doklady – Solovjev o díle církevních sv. Otců (viz Redakce), **1940, 31**, s. 88–89
- Doklady – Zemský archiv v Praze – úvodní část k vydání akt římské kongregace pro šíření víry (viz Redakce), **1940, 31**, s. 121–122
- Biskup apoštol († Dr. D. Njaradi), **1940, 31**, s. 129–133
- Doklady – Otázka sjednocení církví a mínění pravoslavných theologů (viz Redakce), **1940, 31**, s. 184
- Americký obrázek, **1940, 31**, s. 205–211
- Doklady – O knize dra P. Wusta: Nejistota a odvaha (viz Redakce), **1940, 31**, s. 225–226
- Obrázky z katolické diaspory v Jugoslavii (Původní dopis) (viz Redakce), **1940, 31**, s. 244–250
- Doklady – Prvenství sv. Petra (viz Redakce), **1940, 31**, s. 256–258
- Doklady – Na obranu poutí. O významu dobré četby. Protestant o Církvi (viz Redakce), **1940, 31**, s. 286–287

- Doklady – Čajkovského skladba Liturgie sv. Jana Zlatoústého. Papyrusové nálezy a počátky křesťanství (viz Redakce), **1940, 31**, s. 319–320
- Z činnosti Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje za poslední období (1939–40), **1940, 31**, s. 353–356
- Doklady – Pius XII. a náboženské vzdělání. Význam kostela pro katolíka a pro evangelíka (viz Redakce), **1940, 31**, s. 356–357
- Cyrlometodějská kaple v Ljubljani (viz Redakce), **1941, 32**, s. 10–12
- Doklady – Zákonná pravomoc východní odloučené hierarchie. Dimitrij Merežkovskij, sv. František a myšlenka unijní (viz Redakce), **1941, 32**, s. 24–25
- Zvláštnosti z dějin ruských světců, **1941, 32**, s. 53–56
- Doklady – Z vědecké činnosti profesorů bohoslovné fakulty v Sofii (viz Redakce), **1941, 32**, s. 56–57
- „Da vsie jedino budúť“, **1941, 32**, s. 62
- Sedmdesátépaté narozeniny olomouckého arcipastýře Leopolda (viz Redakce), **1941, 32**, s. 66–67
- Doklady – Bolest nad roztržtím protestantských církví (viz Redakce), **1941, 32**, s. 88
- K velikonoční správě Boží (viz Chodil, J.), **1941, 32**, s. 97–99
- Kristus – anděl, **1941, 32**, s. 129–130
- První světci – mniši ve východní Církvi (viz Redakce), **1941, 32**, s. 138–139
- Doklady – Z nových studií cyrilometodějských (viz Redakce), **1941, 32**, s. 152–154
- Úvodem, **1946, 33**, s. 1–2
- Ovoce duchovních cvičení, **1946, 33**, s. 9
- Dvě jubilea, **1946, 33**, s. 45–50
- Duch Boží vane, kde chce, **1946, 33**, s. 85–88, 126–127
- Světové křesťanství a Vl. Solovjev (K 50. výročí jeho sjednocení s katolickou Církví), **1946, 33**, s. 88–91
- O unionismu, **1946, 33**, s. 138–143
- Radostná zpráva z Říma (viz Redakce), **1946, 33**, s. 162
- Zástupce křesťanského Východu v kolegiu kardinálském (viz Redakce), **1946, 33**, s. 162–163
- Dialektický materialismus, **1946, 33**, s. 164–168
- Sv. Arsenij Veliký – patron učitelů a vychovatelů (Obrázek z ovzduší východního starověku) (viz Redakce), **1946, 33**, s. 205–207
- Křesťanský Východ (viz Redakce), **1946, 33**, s. 219–221
- Katolická Církev a ruský národ (viz Redakce), **1946, 33**, s. 241–245
- Touha protestantismu po jednotě církví (viz Chodil, J.), **1946, 33**, s. 245–250
- Jak přečkali naši krajané ve Vídni válečnou bouři (Původní dopis) (viz Chodil, J.), **1946, 33**, s. 315–320

- Nový arcibiskup pražský [dr. Josef Beran], **1946, 33**, s. 409–410
- Jakou řečí mluvili sv. Cyril a Metoděj?, **1947, 34**, s. 15–17
- Modleme se na úmysly Apoštolátu modlitby, stanovené sv. Otcem (viz Redakce), **1947, 34**, s. 24–26, 64–66, 102–104, 143–144, 196–198, 261–262, 301, 345, příloha 11. čísla, příloha 12. čísla
- Vezmi a čti, **1947, 34**, s. 41–44
- Proč nazýváme prvotní spisovný jazyk cm. staroslověnským?, **1947, 34**, s. 63–64
- Ve středním Egyptě – katoličtí Koptové, **1947, 34**, s. 80–81
- O slovanském písmě, **1947, 34**, s. 96–98
- Jak se prota Matija naučil číst a psát (Obrázek z kulturního prostředí srbského z konce XVIII. století podle jeho vlastních Memoárů), **1947, 34**, s. 98–100
- Úmrtí olomouckého arcibiskupa dr. Leopolda Prečana (viz Redakce), **1947, 34**, s. 121
- Odešel náš starostlivý hospodář a Otec, **1947, 34**, s. 122–125
- Poslední projev lásky † arcibiskupa Dr Leopolda Prečana k ACM, **1947, 34**, s. 125–127
- Které písmo je starší, hlaholské nebo cyrilské?, **1947, 34**, s. 139–143
- Ukrajinci v Holandsku (viz Redakce), **1947, 34**, s. 183–186
- Jugoslávské církevní problémy na pohraničí italském (viz Redakce), **1947, 34**, s. 235–237
- Padl na unijní líše – O. Vasil Musil, **1947, 34**, s. 237–240
- Ruská církev v emigraci (viz Chodil, J.), **1947, 34**, s. 247–250
- Zemřel krajan – selfmademan, **1947, 34**, s. 250–252
- K 40. výročí I. unionistického sjezdu na Velehradě, **1947, 34**, s. 259–261
- Slovo úvodem k jubilejní vzpomínce unijní na Velehradě, **1947, 34**, s. 322–324
- Unijní porady na Velehradě (viz Redakce), **1947, 34**, s. 341–345
- Dvacet let kněžské práce pro slovenské řeko–katolíky, O. Pavel Spišák, **1947, 34**, s. 355–356
- Modlitba ruské matky (viz Redakce), **1947, 34**, s. 403–405
- Velehrad ve vzpomínce jugoslávských bratří (viz Redakce), **1947, 34**, s. 405–407
- Z galerie unionismu – Pius II., **1947, 34**, s. 414–417
- Spolkové zprávy. Apoštolské požehnání sv. Otce. Z výborové schůze olomouckého diecésního ACM. Svatoklimentský odbor ACM v Olomouci (viz Redakce), **1947, 34**, s. 422–427
- Na dvou pólech, **1948, 35**, s. 7–11
- Velká ztráta [smrt mukačevského biskupa Theodora Romžy], **1948, 35**, s. 15–17
- Po 25 letech, **1948, 35**, s. 41–43

- Ekumenické usilování ruské pravoslavné církve, **1948, 35**, s. 44–46
Zprávy z odborů ACM (viz Redakce), **1948, 35**, s. 64–66
Sláva a vítězství Lurd (viz Chodil, J.), **1948, 35**, s. 82–86
Z unijní kroniky, **1948, 35**, s. 97–101, 128–131, 168–174, 221–227, 265–270
Máme nového arcipastýře – Msgra Th. a Ph. Dra Josefa Matochu, **1948, 35**, s. 121
Májové manifestace, **1948, 35**, s. 230–232
Palackého universita k šedesátinám svého prorektora (viz Redakce), **1948, 35**, s. 263–265
Rok Stojanův zahájen (viz Redakce), **1948, 35**, s. 289
Prelát Dr František Grivec sedmdesátníkem (viz Chodil, J.), **1948, 35**, s. 293–297
Hvězdičky, **1948, 35**, s. 302–306, 325–327
Z hnutí ekumenického, **1948, 35**, s. 341–342

JEŘÁBEK, V.

- Čeští redemptoristé východního obřadu, **1926, 17**, s. 206–210, 229–234, 284–287
Z deníku krajanského misionáře, **1938, 29**, s. 145–148, 178–180
Referát o misijní cestě za krajany do Rumunska a Jugoslaviie, **1939, 30**, s. 62–64

JEŽ, K. (?)

- Dílo jednoty, **1928, 19**, s. 167–169
Ruch unionistický v církvi západní, **1928, 19**, s. 201–207
Působení církve na východě, **1928, 19**, s. 239–245

JINDŘICH, K.

- Ruské klášternictví, **1910, 1**, s. 36–38, 82–84
Svatotrojská Sergijevská lavra, **1911, 2**, s. 2–4, 41, 74–75, 87–90

JOHANKA z Kříže

- Zvěsti – z Odřínu (Nemocnice sester Nanebevzetí P. Marie), **1912, 3**, s. 58–61

JUNKO, J.

- Něco o otázce sjednocení, **1923, 14**, s. 43–45, 70–72

JURÁK, J.M.

- „Žeň sice jest mnohá, ale dělníků málo.“, **1927, 18**, s. 176–179
Stříbrné kněžské jubileum, **1927, 18**, s. 409
„Noví lidé“ (salesiáni), **1927, 18**, s. 413–414
Loučení výpravy salesiánských misionářů, **1927, 18**, s. 414–415
Dílo Boskovo, **1930, 21**, s. 20–21
Činnost řádu dominikánského v Rusku ve XIII. stol., **1930, 21**, s. 136–139, 191–195, 238–243, 309–313
Rusko před 40 roky, **1931, 22**, s. 124–127, 167–169, 236–239, 314–317, **1932, 23**, s. 167–170, 207–209

Nový ruský kostel v Římě, **1932, 23**, s. 403–406

Svatý rok a křesťanský Východ, **1933, 24**, s. 159–161

P. Jan Damascenus Sokolowski O.P., **1936, 27**, s. 60–64, 98–102, 146–148, 211–216, 371–374

Jubilejní dar, **1938, 29**, s. 298–299

JURIGA, F.

List ze Slovenska, **1913, 4**, s. 146–148

JUSTÝNOVÁ, A.

Dopis sestry Mary Justy z Číny, **1935, 26**, s. 221

KABÁT, J. (?)

Z theologického ústavu redemptoristů v Obořišti u Dobříše, **1946, 33**, s. 290–291

Vzácná návštěva v Obořišti – J. E. P. Gojdič, **1947, 34**, s. 36

KADLEC, J.

Biskup Jan Valerian Jirsík a myšlenka církevní jednoty, **1948, 35**, s. 202–209

KACHNÍK, J.

Vzpomínky na svatometodějský rok 1885, **1936, 27**, dodatek 4. čísla

KALIKIN, E.

Třicet let od smrti Vladimíra Solovjeva, **1930, 21**, s. 236–237

Babka Luša, **1932, 23**, s. 9–12

Jak se slavívaly velikonoce v Moskvě, **1932, 23**, s. 177–178

Síla víry, **1933, 24**, s. 5–8, 48–51

Lupič, **1933, 24**, s. 125–127

Jak si komsomolci obstarali byt, **1933, 24**, s. 211–214

Nepotřebný, **1933, 24**, s. 301–304

Sašovo zatčení, **1933, 24**, s. 386–388, 427–429

Zachráněn, **1934, 25**, s. 83–85

Dva nezaměstnaní, **1934, 25**, s. 297–301

Sovětské mravy, **1934, 25**, s. 341

„Večernaja krasnaja gazeta“; další zprávičky, **1934, 25**, s. 374–375

Sovětská škola v Londýně, **1934, 25**, s. 380–381

Neodolal starým vzpomínkám, **1935, 26**, s. 47–48

Bohomazi, **1935, 26**, s. 120–123, 166–169

Mučednická smrt ruského biskupa Antonína, **1935, 26**, s. 196–199

Svazy ruských pracujících křesťanů, **1935, 26**, s. 241–245

Poměr SSSR k náboženství, **1936, 27**, s. 25

Ruský spisovatel V.I. Němirovič – Dančenko zemřel, **1936, 27**, s. 339

V ruském gymnasiu v Praze, **1937, 28**, s. 122–123

Na náboženské frontě v SSSR, **1937, 28**, s. 184–185

Náboženská situace v SSSR, **1937, 28**, s. 285–286

Došlo na komsomol, **1937, 28**, s. 307–308

- Nová učebnice dějepisu v SSSR, **1937, 28**, s. 319
Pravoslavný kněz a sovětská piloti ve Španělsku, **1937, 28**, s. 365–367
Rodina v SSSR, **1938, 29**, s. 33–36, 65–67
Útoky bolševiků na ruskou emigraci, **1938, 29**, s. 82
Směrtobožničeství (Zbožnění smrti), **1938, 29**, s. 141–145
V boji za víru, **1938, 29**, s. 212–215
Nevhodná babička, **1939, 30**, s. 180–183
Reorganizace ruského spolkového života v Praze, **1940, 31**, s. 55
Na ruském gymnasiu v Praze – vyučování náboženství, **1940, 31**, s. 55–56
Obecné dílo, **1940, 31**, s. 222–225, 250–252

KANTOR, J.

- Sv. Otec se modlí za nešťastné Rusko, **1930, 21**, s. 97–98
Apoštolátní hnutí v české koleji sv. Jana Nep. v Římě, **1930, 21**, s. 257–258
Z Říma. Dopis krajanův, **1931, 22**, s. 141–142
Z Nepomucena, **1932, 23**, s. 442–443
Biskup – mučedník, **1933, 24**, s. 82–84
K dějinám obrazu Panny Marie Ustavičné Pomoci, **1933, 24**, s. 84–86
Smrt knížete O. Alexandra Volkonského, **1935, 26**, s. 16–17
Jubilejní oslavy ML. výročí blažené smrti sv. Metoděje v Římě (IV. část článku Římské oslavy cyrilometodějské), **1935, 26**, s. 151–161

KARAS, F.

- Jindy a nyní, **1937, 28**, s. 68–71
Historie kulturního snažení v Maďarpotoku, **1937, 28**, s. 76–78

KARPÁTY, J.Z.

- Pomery grécko–katolických Rusinů za starodávnej maďarskej doby a teraz v Československej republike, **1922, 13**, s. 55–61

KELLER, J.

- O útok křesťanské jednoty. Potřeba jednoty Kristovy Církve ze stanoviska pohanského Japonska, **1939, 30**, s. 1–8

KELLNER, J.

- Nový kardinál Východní kongregace, **1936, 27**, s. 281–282
Vojenská akademie ke cti sv. Josafata v Praze, **1936, 27**, s. 423–424
List z římského Russika, **1939, 30**, s. 45–47
Z činnosti italské Asociace pro křesťanský Východ, **1939, 30**, s. 190–191
Názor O. Bulgakova na Filioque (Otázka vycházení Ducha sv. od Otce i Syna), **1940, 31**, s. 180–184
Pozůstatky východ. obřadu na Sicilii, **1940, 31**, s. 265–268
Nábožensko–historický omyl, **1940, 31**, s. 283–284
Z kulturního života ruské emigrace v Praze, **1940, 31**, s. 317–318

KLEVETA, A.

- Československé kolonie v Lotrinsku, **1928, 19**, s. 147–148

KLOBOUK, F.

Čtvrt století olomuckého odboru Apoštolátu sv. C. a M., **1918, 9**, s. 3–5

KNEZOVÍČ, F.O.

Obyvatelstvo za války v Hercegovině, **1917, 8**, s. 154–157

KOLÁČEK, A. (?) Velehradský

Modlíme se za národ a unii?, **1926, 17**, s. 173–174

Velehradské exercicie 33 let, **1926, 17**, s. 414–418

Mezi krajany ve Francii, **1927, 18**, s. 317–323

KOLBEZEN, L.

Poslání Slovanů v obecné církvi, **1930, 21**, s. 152–154

KOLLÁROVÁ, K.

Dopis z La Plata, **1930, 21**, s. 37

KOLÍSEK, A.

Náboženské poměry katolické na Uher. Slovensku, **1918, 9**, s. 80–85, 110–117

KOLPINSKIJ, D.

Ruští katolíci na Dálném Východě, **1931, 22**, s. 154–159

KOROŠEC, M.

Zvěsti – z Kavali v Macedonii, **1912, 3**, s. 13

KORVAS, O.M.

Svatá rodina naziánská, **1940, 31**, s. 77–80

KOŠC, G.

Zvěsti – z Varšavy (Úřední revise katol. konsistoří a sekta mariavitská), **1911, 2**, s. 166–168

Kult sv. Terezičky od Ježíška, **1929, 20**, s. 297

KOVÁŘOVÁ, B.

Redemptoristé východního obřadu, **1925, 16**, s. 157–159, 187–191

KOVÁŘOVÁ, R.

Z kanadských misií, **1925, 16**, s. 284–288

KOZÁK, R.

Valná hromada Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě 3. srpna 1924, **1924, 15**, s. 370–373

Výborová schůze ústředního výboru Apoštolátu – 1. října 1924 v Olomouci, **1924, 15**, s. 373–374

Výborová schůze ústředního výboru Apoštolátu – 10. února v Olomouci, **1925, 16**, s. 161–162

Schůze ústředního výboru Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje – 15. dubna v Olomouci, **1925, 16**, s. 163–164

Statistika katolicismu v sovětovém Rusku, **1925, 16**, s. 176–177

Výroční jednatelská zpráva ACM, **1925, 16**, s. 292–294

Schůze ústředního výboru Apoštolátu, **1925, 16**, s. 376–377

V diaspoře, **1926, 17**, s. 11–15

Z Bulharska, **1926, 17**, s. 30

Naděje a vyhlídky katolíků v Bulharsku, **1926, 17**, s. 163–165

Pravoslavná církev v Srbsku, **1926, 17**, s. 243–249, 288–290

Schůze ústředního výboru ACM, **1926, 17**, s. 260–261, 320–321

Z valných schůzí velehradských, **1926, 17**, s. 425–435

KOZLOVSKÝ, P.B.

Rusku chyběl vliv katolicství, **1930, 21**, s. 275–380

KRAJČÍ, E.

Dopis krajanky z Uruguaye, **1935, 26**, s. 220–221

„KRALJEVSTVO BOŽJE“ (časopis)

Ruští bezvěrci odpovídající římskému papeži, **1932, 23**, s. 14–15

Malá apoštolka, **1932, 23**, s. 56

KRÁTKÝ, J.

Z česko–kat. Jednoty sv. Václava v Brémách (Ohlas misie!), **1927, 18**, s. 249

Z Brém, **1929, 20**, s. 105

KRAVČUK, M.

Idea cyrilomethodějská v národě ukrainském, **1915, 6**, s. 138–143

KRLÍN, J. (?)

Provençalské koledy od S. Boušky (recenze), **1928, 19**, s. 66–67

Nové jaro anglického katolicismu (K.J.), **1928, 19**, s. 268–269

KRZYSZKOWSKI, J.

Katolická misie po válce, **1920, 11**, s. 36–45

KŘIKAVA, G.C.

Ks. Józefa Borodzicza „Na Rusi galicyjskiej Schyzma się gotuje!“, **1911, 2**, s. 173–176

„Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda“ a hnutí eucharistické, **1912, 3**, s. 119–124

Jak bychom mohli pracovati k povznesení Apoštolátu, **1915, 6**, s. 40–44, 54–57, 78–83

KŘIVÁNEK, E.

Mezi krajany v Holandsku, **1931, 22**, s. 95–96, 129–131

Z letošních apoštolátních misií, **1932, 23**, s. 171–172

KUČERA, J.

Dopis krajana z Asuncionu v Paraguay, **1935, 26**, s. 256–257

KUČERA, F.

Scholastikové T. J. v Chateau de Marneffe v Belgii, **1937, 28**, s. 327

KUNOVJÁNEK, J.

Misijní zájezd ke krajanům do Francie, **1930, 21**, s. 248–249

Návštěva ve Francii, **1931, 22**, s. 253–254

Maria – Matka svaté jednoty (Kunov, J.), **1946, 33**, s. 81–82

KUPKA, J.

Výroční zpráva brněnského odboru o činnosti ACM, **1925, 16**, s. 169–170

Zpráva o činnosti brněnského odboru „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda pod ochranou Bl. P. Marie“ po dobu 33letého trvání, **1926, 17**, s. 83–84

Za světovou oktávou modlitby, **1926, 17**, s. 378–380

Tajemství exercicií, **1926, 17**, s. 404–414

Projev k 50letému jubileu Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou bl. Panny Marie, **1941, 32**, s. 33–34

KURENT, T.

Dr. Antonín Bonav. Jeglič, vladyka Slovinců, **1937, 28**, s. 239–242, 273–275

KURZ, J.

K překladatelské činnosti sv. Metoděje, **1936, 27**, s. 87–90, 129–132

KUTAL, B.

Českoslovenští katolíci v Paříži, **1929, 20**, s. 165–167

Velkonoční krajanská misie ve Francii, **1930, 21**, s. 169–170

KVAPIL, V.

České katolické misie v českých osadách na Banátě, **1936, 27**, s. 417–418

KYSELÝ, K.

Dva moravští kněží v Moskvě v XVII. století, **1939, 30**, s. 216–225

LANGE, J.

Památce krajana msgra Františka Prachaře, duchov. správce vystěhovalců v Brémách, **1927, 18**, s. 209–212

LAPŠANSKÝ, Š.

Činnost misionářů Božieho Slova na Slovensku, **1929, 20**, s. 61–62

LAZAREVIČ, L.K.

Náš pop, **1922, 13**, s. 90–94, 157–160, **1923, 14**, s. 159–171, 193–199

LAZECKÝ, A.

K jubileu „Společnosti Slova Božího“, **1925, 16**, s. 248–252

Němci a slovanský unionism, **1925, 16**, s. 319–323

Oslava jubilea svatováclavského v Sofii, **1929, 20**, s. 354–356

U našich v Bulharsku, **1930, 21**, s. 74–77, 109–113

Zpráva o letošním misijním zájezdu do Bulharska, **1930, 21**, s. 208–209

Pasionisté v Bulharsku, **1931, 22**, s. 197–199, 234–236

Z letošních apoštolátních misií, **1932, 23**, s. 170–171

Obrázky z Bulharska, **1932, 23**, s. 238–240

Krajanské velikonoce v Bulharsku, **1933, 24**, s. 221–222

LAZECKÝ, F.

Diagnosa, **1936, 27**, s. 17

LAŽÍK, A.

Moje spomienky na Velehrad, **1939, 30**, s. 206–208

LAZOR, Š.

Sociální činnost sv. Jana Zlatoústého v Antiochii, **1940, 31**, s. 9–11, 44–47

Sv. Athanáš – otec pravověří (K jeho obrazu na novém okně v kapli Matky Unie na Velehradě), **1940, 31**, s. 100–105

Sv. Mikuláš (K obrazu v kapli Matky Unie na Velehradě), **1940, 31**, s. 305–309

LEDIT, J.

Sovětské školství, **1936, 27**, s. 7–10, 45–49, 96–98, 133–135

LEDÓCHOWSKI, Z.

O unionismu, **1924, 15**, s. 13–18

LEHMKUHL, A.

Slavnost milostivého léta a Božského Srdce, **1925, 16**, s. 109–124

LEPKA, J.

Východní ústav v Římě, **1920, 11**, s. 21–24

Biskup Leonid Fjedorov †, **1920, 11**, s. 118–119

P. Theophilus Spáčil S.J., *Doctrina theologiae Orientis separati de sacramento baptismi*, **1926, 17**, s. 458–459

O. Vasilij na Velehradě, **1929, 20**, s. 77–79

Quadragesima, **1931, 22**, s. 75–77

Vstalt jest, není ho tuto, **1931, 22**, s. 114–118

Máj, **1931, 22**, s. 152–154

Božské Srdce Páně, **1931, 22**, s. 185–188

Osudný klam, **1931, 22**, s. 224–225

LEVOCKÝ, J.K.

P. J. Čaadajev o významu Nejsvětější Eucharistie pro sjednocení křesťanů, **1940, 31**, s. 75–77

LIDVINA (řehol. sestra)

Zvěsti – z Varny, **1913, 4**, s. 11–12

LIST arcibiskupů a biskupů československých, 1925, 16, s. 299–303

LJUBOTINSKI, K.

Naše poměry v Poznaňsku, **1911, 2**, s. 32–36

L'OSSERVATORE ROMANO

Rusínští a ukrajinští uprchlíci v západní Evropě, **1946, 33**, s. 411–414

LUKÁŠ, J.

Z minulosti Svaté Hory čili Athosu, **1923, 14**, s. 112–115

Jakými změnami projde světský člověk, než dostoupí nejvyšších stupňů mnišské hierarchie v Athoských cenobických kláštorech?, **1923, 14**, s. 115–117

LUSCHNITZ, E.W.

Za branami Vatikánu, **1925, 16**, s. 124–128

LUSKA, J.

Církev svatá je neomylná (K jubileu církevního sněmu vatikánského r. 1870), **1940, 31**, s. 297–299

LUSKAČ, Z.

Dopis z Argentiny, **1925, 16**, s. 43–52

MACEVIČ, P.

Sestry Nejsv. Srdce Ježíšova obřadu byzantsko–slovanského, **1931, 22**, s. 265–267

MACIALEK, K.S. (překlad V. Hladký)

Obchod na Maršálkovské, **1924, 15**, s. 6–10, 49–52, 97–98

MACK, B.

Ideový význam sjezdu (K letošnímu lublaňskému mezinárodnímu sjezdu Krista Krále), **1939, 30**, s. 247–250

MACOUREK, VI.

II. kongres slovanské katolické mládeže akademické v Lublani, **1930, 21**, s. 297–301

MAGEROVSKÝ, L.

Z pravoslavné ruské církve, **1937, 28**, s. 165–166

K letošnímu svatovladimírskému jubileu, **1938, 29**, s. 233–236

MAGJEREC, J.

Římské oslavy cyrilometodějské – proslov k sv. Otcí, **1935, 26**, s. 146–148

MAHNIČ, A.

Úkol charvatského národa, **1918, 9**, s. 105–110

MAKOŠ, P.

Ze života krajanov v Belgii, **1933, 24**, s. 343–347, 390–393, 431–433

Naše slovenské ruže a tříne v zahraničí – Belgia, **1935, 26**, s. 68–71, 109–110, 137–138

Slováci v Rumunsku, **1936, 27**, s. 17–22, 55–60, 105–108, 136–140

Zvyky a obyčaje Slováků v Rumunsku, **1936, 27**, s. 188–190, 223–227

Kaleidoskop z rumunského světa, **1936, 27**, s. 256–261

MALÁ, K.

Aby všichni jedno byli... (K světové oktávě modliteb za sjednocení křesťanů), **1946, 33**, s. 9–11

MANDÍK, F.

Krajané v Německu – z Hambornu – dopis, **1935, 26**, s. 140–141

Z Hambornu na Porýní, **1937, 28**, s. 126

MARAKUJEV, S.

Petr a Jan – dva přední apoštolé, **1941, 32**, s. 12–16, 45–48

MARÁŠEK, P.

Z Argentiny – z dopisu P. spirituálu Šuránkovi, **1946, 33**, s. 120

MARIANOV, I. (viz Mastylák, J.)

Dušíčková resignace unionisty – báseň, **1938, 29**, s. 297

Jednota Církve (K nastoupení nového Náměstka Kristova v Církvi), **1939, 30**, s. 67–68

Aby všichni jedno byli, **1939, 30**, s. 108–111

Píseň novoknězova, **1939, 30**, s. 161

Modleme se! – Z unijní příručky (Z Východní mše svaté za dosažení pokoje v Církvi), **1939, 30**, s. 197–198

Dobrovolná oběť života za sjednocení křesťanů (K světové oktávě modliteb ve dnech 18.–25. ledna), **1941, 32**, s. 2–6

K světové oktávě modliteb za sjednocení křesťanů: 18.–25. ledna, **1947, 34**, s. 7–9

Kříže, **1948, 35**, s. 81

MARIE JOSEFA

Výkřik z Balkánu, **1910, 1**, vnitřek desek

Zvěsti – z Drinopole (Stav za obležení města), **1913, 4**, s. 76–80

MASTYLÁK, J.

Z juvenátu OO. redemptoristů v Obořišti u Dobříše, **1931, 22**, s. 394

Slovanský den Matky Boží v italské Grottaferratě, **1932, 23**, s. 2–6

Maria Panno, miluješ Rusko? – báseň, **1933, 24**, s. 157

První žalm unionistický – báseň, **1933, 24**, s. 205

Koptická církev, **1933, 24**, s. 207–209, 250–251

Druhý žalm unionistický – báseň (K svátku Krista Krále), **1933, 24**, s. 333

Roráty nad Ruskem – báseň, **1933, 24**, s. 421

Vánoční ozvěna – báseň, **1934, 25**, s. 25

Devatenáctý žalm unionistický – báseň, **1934, 25**, s. 41

Kříže unionistů – báseň, **1934, 25**, s. 81

Neustaňme! – báseň, **1934, 25**, s. 113

O sjednocení církví, **1934, 25**, s. 132–134

Svatý Václave! – báseň, **1934, 25**, s. 253

Patnáctý žalm unionistický – báseň, **1934, 25**, s. 289

Z unionistického žaltáře – báseň (Žalm 129. Kající úpění za svaté sjednocení), **1934, 25**, s. 321

Křížová cesta za sv. jednotu Církve, **1935, 26**, s. 117–120

Matka ustavičné pomoci (Unionistický obraz), **1935, 26**, s. 186–190, 234–237

Z theologického ústavu OO. redemptoristů v Obořišti v Čechách, **1935, 26**, s. 251

Svěcení nové „cerkve“ v Michalovcích, **1935, 26**, s. 329–330

První stigmatizovaná východní církev, **1936, 27**, s. 112

Papežský Východní ústav, **1937, 28**, s. 393–394

Dar slz v podání křesťanského Východu (s L. Gillem), **1938, 29**, s. 100–104

Ve Florencii za sjednocení křesťanského Východu, **1938, 29**, s. 172–177, 207–212

Dušíčková resignace unionisty – báseň (viz Marianov, I.), **1938, 29**, s. 297

- Jednota Církve (K nastoupení nového Náměstka Kristova v Církvi) (viz Marianov, I.), **1939, 30**, s. 67–68
- Aby všichni jedno byli (viz Marianov, I.), **1939, 30**, s. 108–111
- Píseň novoknězova (viz Marianov, I.), **1939, 30**, s. 161
- Modleme se! – Z unijní příručky (Z Východní mše svaté za dosažení pokoje v Církvi) (viz Marianov, I.), **1939, 30**, s. 197–198
- Zmrtvýchvstání Páně (Důkazy Vl. Solovjeva L. Tolstému), **1939, 30**, s. 208–216
- Šestý týden křesťanského Východu v Miláně, **1940, 31**, s. 133–136, 172–175, 196–200
- Dobrovolná oběť života za sjednocení křesťanů (K světové oktávě modliteb ve dnech 18.–25. ledna) (viz Marianov, I.), **1941, 32**, s. 2–6
- K světové oktávě modliteb za sjednocení křesťanů: 18.–25. ledna (viz Marianov, I.), **1947, 34**, s. 7–9
- Rusko a katolická Církev v historickém přehledu, **1947, 34**, s. 173–179
- Kříže (viz Marianov, I.), **1948, 35**, s. 81
- MATOCHA, J.**
- Zvěsti – z Říma (První katolický chrám ruský v Římě), **1911, 2**, s. 8–12
- Český hospic a česká kolleje v Římě, **1911, 2**, s. 38–41, 71–73, 162–166, 186–189
- Mariánská Družina a idea Cyrillo–Methodějská, **1911, 2**, s. 51–53, 66–69, 82–86, 125–130, 157–162, 178–185
- O úkolech apoštolátních, **1917, 8**, s. 130–138
- Úryvky z knihy Solovjevovy, **1919, 10**, s. 76–79
- O svatořečení v církvi katolické a východní, **1927, 18**, s. 8–12, 58–61, 137–139
- Svěcení základního kamene nové české koleje „Nepomucena“ v Římě, **1927, 18**, s. 222–224
- Sekyra ke kořenům přiložena, **1927, 18**, s. 234–237
- Biskup d’Herbigny návštěvou u patriarchů Východu, **1928, 19**, s. 4–9
- Prosba k sv. Stolicí o potvrzení titulu Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci. Text udělení potvrzení z Říma, **1935, 26**, s. 211–212
- Odkaz arcibiskupa Stojana (K 25. výročí jeho smrti), **1948, 35**, s. 257–259
- MARÁŠ, P.**
- Naše misijní činnost v Rumunsku, **1926, 17**, s. 29–30
- MEDVECKÝ, K.A.**
- Úcta ku sv. prvoapoštolom Cyrillovi a Methódovi medzi uhorskými Slovákmi, **1918, 9**, s. 41–42
- MELGUNOVA, M.**
- Ceny „babiček“ stoupají, **1933, 24**, s. 251–253
- MENINI, R.**
- Nynější stav církve katolické v Bulharsku, **1914, 5**, s. 124–125

MICHALOVIČ, P.L.

Vzhliadni na mňa! – báseň, **1933, 24**, s. 294

MICHALSKÝ, J. (překlad čl. C. Armaneta)

Bulharské hnutí k Římu r. 1860, **1910, 1**, s. 85–89, 126–130, 171–174, 182–185

O modlitbě za sjednocení církví, **1912, 3**, s. 36–39

Život sv. biskupa Josafata Kuncewicze, mučeníka za sv. unii, **1913, 4**, s. 7–8, 85–89, 109–110, 119–122

Neštěstí velkého národa, **1929, 20**, s. 90–93, 126–129, 156–159

Velikonoce u sovětů, **1930, 21**, s. 166

Kdy se ponejprv k olomouckému biskupovi upíraly naděje unionistické?, **1931, 22**, s. 127–129

Efeský sněm a sjednocení, **1931, 22**, s. 225–227

Církev anglikánská a pravoslavná, **1931, 22**, s. 420–423

MILJUKOV, P.N.

Rozmanitosti – Očekávání konce světa mezi ruskými sektáři, **1915, 6**, s. 44–46

Rozmanitosti – Volba a dědičnost v ruském duchovenstvu, **1915, 6**, s. 95–96

MIKULKA, M.

Věřím „v jednu svatou Církev katolickou“, **1932, 23**, s. 15–17, 51–53, 92–94, 134–136, 176–177, 215–216, 257–258

Sv. Cyril Jerusalemský o nejsv. Eucharistii, **1932, 23**, s. 303–305, 332–333, 369–371, 412–414, **1933, 24**, s. 18–19, 59–60, 94–95, 134–136, 175–176, 220–221, 267–268, 347–349

Kristovo království, **1936, 27**, s. 90–92

Kristus ve všem, **1936, 27**, s. 128–129

„Chléb náš vezdejší...“, **1936, 27**, s. 245–246

Kristus dělník, **1936, 27**, s. 294–296

Náš Mistr, **1936, 27**, s. 368–369

MIKLÍK

Prosba z Východu, **1932, 23**, s. 352–353

MIROV, M.

Zvěsti – z Cařihradu (Dík dobrodincům), **1917, 8**, s. 159

Zvěsti – z Cařihradu (Osud sjednocených Bulharů), **1921, 12**, s. 108–109

MIRT, J.

Služebník boží Antonín Martin Slomšek, biskup lavantský, **1936, 27**, s. 242–244

MIŠIČ, A.

Z Mostaru (Prosba nejd. biskupa), **1934, 25**, s. 68

MLČOCH, J.

Krajanské Rumunsko, **1934, 25**, s. 85–88, 120–122, 162–163

MUSCHALEK, F.

Mnichové unie, **1926, 17**, s. 394

MUSIL, V. (?)

- Slavné triduum ke cti sv. Josafata ve Stropkově, **1924, 15**, s. 242–243
Redemptoristé mezi karpatoruskými řekokatolíky (Musil, V.), **1929, 20**,
s. 347–350
Ruský pohřeb v Karpatech, **1930, 21**, s. 271–275
Na kermešu, **1931, 22**, s. 372–374
Prešovská řecko–katolická diecése jubiluje, **1946, 33**, s. 98–100

MYSLIVEC, J.

- Výstava ruské ikony v Praze, **1932, 23**, s. 187
Výtvarná kultura řecké církve, **1946, 33**, s. 24–26, 63–65, 101–103, 178–181
Umění byzantské církve jako projev jejího duchovního života (Několik myš-
lenek z přednášky na unijním sjezdě velehradském), **1946, 33**, s. 387–390,
428–432
Zobrazování Krista v byzantské ikonografii, **1947, 34**, s. 100–102
Mariánská ikonografie byzantská, **1947, 34**, s. 161–163
Zobrazování svatých ve východním církevním umění, **1947, 34**, s. 222–224

MYSLIVEČEK, E.

- Ke krajanům v Jugoslavii, **1935, 26**, s. 311–313
Stavba Exercičního domu v Hlučíně, **1937, 28**, s. 390–391

NEDVED, K.

- Dopis z Rumunska, **1930, 21**, s. 59

NEKULA, V.

- Redemptoristé v Bulharsku 1835–1840, **1919, 10**, s. 14–27

NĚMEC, F.

- Velehradské zvěsti, **1931, 22**, s. 52–53
Z Velehradu, **1931, 22**, s. 247–248
Z Limburgu, **1934, 25**, s. 48–53
Ozýváme se z Limburgu, **1934, 25**, s. 321–326, 364–366
Krajanské zahraničí. Dopis z holandského Maastrichtu, **1934, 25**, s. 382–383
Vánoce u krajanů v Belgii a Holandsku (Původní dopis z Maastrichtu),
1935, 26, s. 33–34

NEMITZ, F.

- Veliký dar Ruska lidstvu – ikona, **1940, 31**, s. 325

NESROVNAL, F.K.

- Studentské Cyrillo–methodějské odbory, **1920, 11**, s. 70–73, 87–88, 123–124
Veliká myšlenka, **1921, 12**, s. 8–10
„Seberte pozůstalé drobtý, ať nezhytnou!“, **1921, 12**, s. 26–27
Misijní práce amerického studentstva, **1921, 12**, s. 53–54
Zvěsti – Z Innomostí (Unionistická výstava), **1921, 12**, s. 60–62

NEUMANN, A.

- K 300. výročí P. Kristiána Hirschmenzla, **1938, 29**, s. 73–74

Drobnosti k historii kultu CM, **1939, 30**, s. 188

P. Kristián Hirschmenzel, cisterciák velehradský, zapomínaný ctitel cyrilometodějský, **1946, 33**, s. 55–56

NEUŽIL, I.

Dojmy z ciziny – mezi našimi krajany, **1933, 24**, s. 307–310

NIECHAJ, M.

O úctě sv. Cyrila a Metoděje v Polsku, **1937, 28**, s. 267–269, 304–307

NIKOLOV, I.

Zvěsti – ze Soluně, **1911, 2**, s. 58–60

NOLS, J.

Dopis z Hombourgu u Lutychu v Belgii, **1928, 19**, s. 384

NOVICKÁ, A.

Památce † Matky Anny Ivanovny Abrikosovy, ruské dominikánky – mučednice, **1936, 27**, s. 299–307, 353–356

NOVICKÝ, D.

Pohřeb kněze – mučedníka na Solůvkách, **1937, 28**, s. 104–106, 132–134

OBDRŽÁLEK, I.

„Když přišla na svět Láska“, **1926, 17**, s. 130

OBERŠKI, J.

Z bratrského jihu. K zlatému kněžskému jubileu Jeho Excelence dra Leopolda Prečana, arcibiskupa v Olomouci, **1939, 30**, s. 194–196

ODRÁŽKA, A.

Rozkol a sjednocení církví, **1917, 8**, s. 67–75

ODVALIL, F.

Poslání svaté duše Cyrilovy. K 1100. výročí jeho narození – báseň, **1927, 18**, s. 41–42

Svatý Metoděj umírá, **1935, 26**, s. 190–191

OKOLO-KULAK, A.

Daleký ruský Východ, **1926, 17**, s. 4–8

Misijní ústav v Lublíně, **1931, 22**, s. 88–90

Modlitby za ty, kdož zůstali pod vládou bolševickou, **1931, 22**, s. 90–91

OLBROVEC, J.

Stojanův odkaz, **1932, 23**, s. 401

OLEAR, O.

Krása východní liturgie, **1946, 33**, s. 333–337, 369–372, 420–423

OLEJNÍK, V.

Poděkování (výboru spolku Hostýn), **1926, 17**, s. 270

OLŠAVSKÝ, F.

Smrt sv. Cyrilla, **1920, 11**, s. 19–20

OLŠR, J.

Albertýnský monastýr východního obřadu v Polsku, **1931, 22**, s. 195–197

- Josef Siemaško a jeho dílo (Příspěvek k náboženským dějinám na polských kresích), **1932, 23**, s. 243–246, 288–292, 322–325, 365–369, 406–408
- O. Vladimír Piątkiewicz T.J. (Protoigumen východní misie Tovaryšstva Ježíšova), **1933, 24**, s. 165–170
- Obrázky z misí mezi podlašskými unity, **1933, 24**, s. 209–211, 295–296, 334–337, 379–383, 421–426
- P. Jindřich Jackowski, T.J. (Obrázky z misí mezi podlašskými unity), **1933, 24**, s. 240–249
- Nová řada podlašských misionářů, **1934, 25**, s. 15–19, 41–46, 90–92, 124–129, 150–156, 186–190
- O. Jan Urban T.J., **1934, 25**, s. 113–118, 163–165, 197–199
- Svěcení biskupa východního obřadu v Římě (msgra Jevreinova), **1937, 28**, s. 28
- Ze života Vladimíra Sergejeviče Solovjeva. Soukromý život, **1937, 28**, s. 99–104, 148–150
- Dopis z Říma, **1946, 33**, s. 197
- Sociální a kulturní předpoklady unionismu ve světle brestské unie, **1948, 35**, s. 94–97, 122–127, 163–167, 209–215
- K jubileu ruské církve (Pět století autokefalie ruské církve 1448–1948), **1948, 35**, s. 297–302, 327–332, 355–360
- OSTRČILÍK, A.**
- Z Velehradu (Dopis red. Hlasu) – o pohřbu A. C. Stojana, **1924, 15**, s. 119–120
- OSUD, C.F.**
- K 14. únoru, **1939, 30**, s. 33
- K 6. dubnu, **1939, 30**, s. 97
- OVEČKA, J.**
- P. Hilarion Gil S. J. Památce nadšeného španělského unionisty, **1929, 20**, s. 344–347
- PÁLFI, F.**
- Z krajanských osad rumunských. Dopisy krajanů, **1930, 21**, s. 132–134
- PECKA, D.**
- Brněnská diskuse, **1947, 34**, s. 157
- PECHÁČEK, M.**
- Listy z Afriky, **1932, 23**, s. 161–163, 201–204, 240–243, 286–288, 335–336
- PECHUŠKA, F.**
- Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje v Čechách, **1924, 15**, s. 246–247
- Cyrlometodějský týden v Emauzích, **1927, 18**, s. 105–107
- Z činnosti arcidiecésního odboru Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Praze, **1927, 18**, s. 144–146
- Nový obraz sv. Cyrila a Metoděje u sv. Kříže v Praze, **1927, 18**, s. 345–347

Za kanovníkem msgrem drem Jos. Hanušem , **1928, 19**, s. 172–173

Výroční zpráva o činnosti arcidiecésního odboru Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Praze za r. 1928, **1929, 20**, s. 290–291

Praha – památce Stojanově, **1933, 24**, s. 412–413

PELLEGRINETTI, kard.

Rusko a Řím. Z proslovu o římské oslavě svatovladimírské, **1939, 30**, s. 225–229

PELIPENKO, A.

Ukrajina pláče, **1939, 30**, s. 113–114, 147–149, 162–165, 198–201

PEREGRIN (řehol. bratr)

Dopis z Buenos Aires, **1934, 25**, s. 282

PERNICKIJ, A.

Studité v římském Russiku (K desítiletému trvání ústavu), **1940, 31**, s. 146–148

PETEREK, F.

Krajané v Jugoslavii, **1932, 23**, s. 305–307, 336–338, 376–378

PETR, L.

Biskup Vladislav Bandurski: Královna světice, **1926, 17**, s. 460–461

PINKAVA, J.

Ve šlépějích našich apoštolů – báseň dru Josefu Matochovi, novému arcibiskupovi olom., **1948, 35**, s. 201–202

Vzácný odkaz – báseň (K Stojanovu roku), **1948, 35**, s. 351

PIŠTĚKOVÁ, K.

Ku příjezdu důst. pp. delegátů ACM, **1926, 17**, s. 292–294

PIUS XI.

Sv. Otec Pius XI. posílá k oslavě 1100. narozenin sv. Cyrila apoštolský list biskupům československým a jugoslávským, **1927, 18**, s. 121–124

List Sv. Otce Pia XI. k velehradskému sjezdu unionistickému, **1932, 23**, s. 77–78

Římské oslavy cyrilometodějské – odpověď Sv. Otce, **1935, 26**, s. 148–150

List Sv. Otce Pia XI. k jubilejním oslavám na Velehradě, **1936, 27**, s. 231

PIUS XII.

Mírové poselství Sv. Otce, **1939, 30**, s. 66

PODOLSKAJA, A.

Židovská otázka v bývalém carském Rusku, **1948, 35**, s. 131–134

POKORNÝ, F.

Jak se v Ústavu sv. Cyrilla a Methoděje na Velehradě pěstuje myšlenka cyrillo-methodějská, **1918, 9**, s. 35–41

Z kroniky Ústavu sv. Cyrilla a Methoděje na Velehradě, **1919, 10**, s. 72–76

Z pravoslaví k církvi, **1921, 12**, s. 48–51

Přehled činnosti v Poruří, **1926, 17**, s. 268

Mezi českými dělníky v Německu (1940–41), **1946, 33**, s. 7–8, 50–52, 95–98, 130–131, 172–174, 216–219, 266–270, 329–332, 373–376, 415–420

Setkání s Lužičany, **1946, 33**, s. 20–22

Hora sv. Klimenta v rámci přírody, **1946, 33**, s. 258–262

Jaro v zimě, **1947, 34**, s. 86–87

Světlo v temnotách, **1947, 34**, s. 187

Mezi krajany za mořem, **1948, 35**, s. 91–93

Valaši v horském podnebí, **1948, 35**, s. 174–177

V Praze za mořem, **1948, 35**, s. 360–365

POLÁCH, O.

Slovanští apoštolé sv. Cyril a Metoděj a jejich činnost v říši velkomoravské, **1946, 33**, s. 208–212

Církevní organizace naší vlasti za sv. Metoděje a sv. Vojtěcha, **1948, 35**, s. 17–22, 54–60

POLEVOJ, S.

V tichu noci, **1931, 22**, s. 298–301

Poustevník, **1931, 22**, s. 338–341

Anděl, **1931, 22**, s. 375–378

Stromeček, **1931, 22**, s. 407–410

Nový člověk, **1932, 23**, s. 41–43, 85–87

Veliká noc, **1932, 23**, s. 120–124

Dost, **1932, 23**, s. 158–161

Zasypané katakomby, **1932, 23**, s. 204–206

Poslední „posvátné“ místo, **1932, 23**, s. 235–238

Obraz Matky Boží, **1932, 23**, s. 292–294

Přítelkyně, **1932, 23**, s. 327–329

Zloději, **1932, 23**, s. 373–376

Básník, **1932, 23**, s. 408–412

Dopis z SSSR, **1933, 24**, s. 86–88

Pout, **1933, 24**, s. 339–341

Mnich, **1934, 25**, s. 118–120

V kapli svatováclavské, **1938, 29**, s. 140–141

Ruská pohádka, **1938, 29**, s. 274–275

Exotická květina, **1940, 31**, s. 151–152

Modlitba, **1940, 31**, s. 204–205

Chůva, **1940, 31**, s. 242–244

Ikona, **1940, 31**, s. 284–286

Poutnice (Obrázek východní lidové zbožnosti), **1940, 31**, s. 309–310

Štědrý večer na Východě, **1940, 31**, s. 334–336

POLSKIJ, M.

Ruská duše a bolševici, **1938, 29**, s. 304–307, 337–339

POP, P.

Katolictví a působení jesuitů v Rumunsku, **1932, 23**, s. 247–250

POPOVIČ, D.

Několik slov z náboženských dějin Podkarpatské Rusi, **1930, 21**, s. 36–39

Krátké dějiny biskupství mukačevského, **1930, 21**, s. 86–88, 107–109

Mariánská družina pod ochranou sv. Cyrila a Metoděje na Podkarpatské Rusi, **1930, 21**, s. 131–132

Sjednocení církví na Podkarpatské Rusi prospělo národní osvětě rusínského lidu, **1930, 21**, s. 186–190, 243–247

Řeckokatolické kláštery na Podkarpatské Rusi, **1931, 22**, s. 229–232, 274–275

POROVNAL, A.

Směry práce pro sjednocení ve víře, **1921, 12**, s. 11–17

POŘÍZKA, V.

III. týden modliteb a studií křesťanského východu, **1934, 25**, s. 290–295

POSOL, B.

Bl. Ondřej Bobola – apoštol Pińska, **1933, 24**, s. 161–163

POSPÍŠIL, L. (viz též F. Jemelka)

Z apoštolátní činnosti v Texasu, **1924, 15**, s. 114

Boj v Rusku proti Bohu, **1926, 17**, s. 116–117

Apoštolát sv. Cyrila a Metoda v Americe, **1926, 17**, s. 253–254

Památka † Rev. Fr. Přidala, faráře v Granger, Texas, **1927, 18**, s. 67–68

Rev. Vilém Skoček, duchovní správce katolické osady české v Caldwell v Texasu zemřel, **1929, 20**, s. 179

Oběť života, **1933, 24**, s. 8–12

POZBYL, A.

Víra naše má býti obecná, **1920, 11**, s. 82–83

Víra naše má býti pevná, **1920, 11**, s. 117–118

Víra naše má býti živá, **1921, 12**, s. 106–107

PRACHAŘ, F.

Z Brém (Německo), **1927, 18**, s. 66–67

PRAVDA, F.

Poutí na Velehrad, **1947, 34**, s. 179–183, 252–259, 292–294

PREČAN, L.

Z pastýřského listu nejdp. arcibiskupa olomuckého k jubileu sv. Cyrila, **1927, 18**, s. 84–85

Na prahu 25. ročníku, **1934, 25**, s. 1

Krajanské misie a dílo Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, **1935, 26**, s. 2

Římské oslavy cyrilometodějské – Pozdrav olomouckého p. arcibiskupa římským Slovanům, **1935, 26**, s. 150–151

K padesátinám Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, **1941, 32**, s. 1

PREŠEREN, A.

Rozjímání o horlivosti apoštolské, **1937, 28**, s. 65–68

PROCHÁZKA, J.

Čeští františkáni mezi krajany v Pondicheri v 18. stol., **1933, 24**, s. 55–57

Naši krajané ve Švédsku, **1934, 25**, s. 195–197

První mše sv. na lodi, **1934, 25**, s. 266–268

Dopis z Buenos Aires, **1934, 25**, s. 283–284

Dr. Jáchym Procházka na misiích v Jižní Americe (Z jeho dopisů), **1934, 25**, s. 354–357

Dopisy z Ameriky. Naši krajané na eucharistickém kongresu v Buenos Aires.

Čsl. sekce se skvěle representovala na eucharistic. kongresu, **1934, 25**, s. 383–385

První čsl. vysílání v argentinském rozhlasu (Jak čsl. katolíci oslavili 28. říjen v Buenos Aires), **1935, 26**, s. 34–35

Z činnosti dp. dr. Jáchyma Procházky, OFM., v Argentině, **1935, 26**, s. 35–37

Z dopisů vdp. P. Jáchyma Procházky z Argentiny, **1935, 26**, s. 105–107

Misie mezi krajany v Comorodo Rivadavia (sic!), **1935, 26**, s. 139–140

Několik obrázků z Patagonie. Jak jsem se dostal z Comodoro Rivadavia.

Mše sv. na petrolejové lodi, **1935, 26**, s. 178–182

Proč jsi mne maminko nedala pokřtiti?, **1935, 26**, obálka za s. 224

PRYČ, A.

Nejsv. Eucharistie a jednota církve, **1927, 18**, s. 95–98, 205–207

PŘÍKAZSKÁ, L.

Dopis z Argentiny, **1935, 26**, s. 37–38

PŘIKRYL, F.

Nová legenda o sv. Konstantinu–Cyrillu, **1911, 2**, s. 50–51

Snahy po sblížení církve anglikánské s pravoslavnou, **1911, 2**, s. 155–157

PRZYBYLSKI, T.

Zvěsti – z Kara–Agače (Bratrstvo kněží sv. Cyrilla a Methoda, duchovní cvičení, jubileum bulharské unie), **1911, 2**, s. 169–171

Zvěsti – z Gadžilova v Bulharsku, **1913, 4**, s. 89–90, **1914, 5**, s. 46–47

PŮČEK, P.

Z autobiografie ruského konvertity, **1926, 17**, s. 93–97, 188–195, 238–243, 277–280

Bratrské Slovensko pro unionismus, **1926, 17**, s. 98–101

PUNTIGAM, A.

Naše budoucnost v Bosně, **1910, 1**, s. 10–12, 25–27, 45–54, 185–188

Naše nové misijní působiště – Bosna, **1910, 1**, s. 76–82

RAES, A.

O formě slovanské liturgie rusínské a ruské, **1937, 28**, s. 345–347, 367–370

RAFAJ, F.

Pohřeb v české vesnici Šumici v Rumunsku, **1935, 26**, s. 127–128

REBAN, K.

Zpráva o činnosti diecésního odboru ACM v Č. Budějovicích za r. 1928, **1929, 20**, s. 291–292

REČEK, J.

Význam sv. Cyrilla a Methoděje pro Slovanstvo, **1910, 1**, s. 121–126

REDAKCE (viz Jemelka, F.)

Universitní profesor dr. František Grivec – papežským prelátem, **1925, 16**, s. 353

Rozkolné církve, **1928, 19**, s. 14

Pravoslavný Rus o unionismu, **1928, 19**, s. 18

Nový nuncius pražský Msge Ciriaci, **1928, 19**, s. 138

Bulharská exarchie, **1928, 19**, s. 157–158

Katolíci v Rumunsku, **1928, 19**, s. 158–159

Nový apoštolský nuncius pražský o Apoštolátě sv. Cyrila a Metoděje (Dopis předsedovi ACM, Odpověď předsedy ACM nunciovi), **1928, 19**, s. 192–194

Nový důkaz otcovské péče papeže Pia XI. o křesťanský Východ, **1928, 19**, s. 281–284

Náš Apoštolát sv. Cyrila a Metoda, **1928, 19**, s. 288–289

Dělnictvo a náboženská otázka v sovětském Rusku, **1928, 19**, s. 346–347

Ruské kláštery v sovětské fasoně, **1928, 19**, s. 363–364

Duchovní cvičení za mexického pronásledování křesťanů, **1928, 19**, s. 369–371

Pošlete nám české kněze! (Prosba pařížského světícího biskupa msgr. Emanuela Chaptala, poslaná předsedovi ÚACM. p. arcibiskupu olomuckému), **1928, 19**, s. 372

Proti náboženskému teroru sovětských vlád na Rusi (Protestní projev Ústředí ACM), **1930, 21**, s. 1

Ze srbské pravoslavné církve, **1931, 22**, s. 19–21

Ohlasy a vzpomínky, **1931, 22**, s. 73–74

K jubileu Bohorodičky, **1931, 22**, s. 188

Apoštolát utrpení, **1931, 22**, s. 263–264

Ze starých zápisů (K 40. výročí církevního schválení ACM), **1931, 22**, s. 297–298

Malým apoštolům, **1932, 23**, s. 17–18

Jména účastníků šestého sjezdu unionistického, **1932, 23**, s. 252–254

Šestý unionistický sjezd na Velehradě, **1932, 23**, s. 260–264, 297–300, 339–342, 378–382, 414–420

Radostné dni katolických Čechů volyňských, **1932, 23**, s. 329–332

- Práce Cyrilometodějského družstva Velehrad, **1932, 23**, s. 423–428
Na prahu 25. ročníku, **1934, 25**, s. 1
Moskevská Lubianka, **1934, 25**, s. 149–150
Dva mučedníci, **1934, 25**, s. 228–230
Obnovitel katolické Bosny, **1934, 25**, s. 230–233, 264–266, 331–334, 366–369
Opětné vyznamenání dr. Hynka Dostála Sv. Otcem Piem XI., **1934, 25**, s. 340
O velehradskou basiliku!, **1934, 25**, s. 361–362
SOS (Dopis z Trnova v Bulharsku), **1934, 25**, s. 372–373
K světové oktávě modliteb, **1935, 26**, s. 2–4
Tichý pracovník na poli vzájemnosti slovanské zemřel [P. Fr. Venhuda], **1935, 26**, s. 270–271
Krajanské školství v Belgii, **1935, 26**, s. 370–372
Počajevská Lavra, **1936, 27**, s. 6–7
Východní patriarcha – kardinálem, **1936, 27**, s. 22–24
Na pole cyrilometodějské, **1936, 27**, s. 135–136
Soudobý stav ruské pravoslavné církve, **1936, 27**, s. 246–249
Katolický kněz a krajanské zahraničí, **1936, 27**, s. 252–254
Moc temností ve Španělsku, **1936, 27**, s. 283–286
Jubileum kláštera bílých slovinských mnichů, **1936, 27**, s. 296–299
Hlas Pastýřů, **1936, 27**, s. 312–316
Z činnosti unijní (Z referátů o VII. unionistickém sjezdě), **1936, 27**, s. 359–363
Apoštolátní pracovník opat P. Hlobil zemřel, **1936, 27**, s. 394–396
Cyrilometodějsko–velehradský duch v olomouckém bohosloveckém semináři, **1936, 27**, s. 410–417
Program VII. unionistického sjezdu na Velehradě ve dnech 15.–19.7.1936, **1936, 27**, červená obálka
Alexandr Jevreinov, první biskup – Rus, **1937, 28**, s. 53–55
Na okraj 1. sjezdu pravoslavných theologů v Athénách, **1937, 28**, s. 71–74
Papežský [misijní] ústav [sv. Cyrila a Metoděje] na Velehradě, **1937, 28**, s. 150–152
Prázdninová péče o krajanské děti, **1937, 28**, s. 173–174
Den Východu, **1937, 28**, s. 382–385
Do nového ročníku, **1938, 29**, s. 1–2
Poutní obrázek z Velehradu, **1938, 29**, s. 2–3
K svatořečení bl. Ondřeje Boboly T.J., **1938, 29**, s. 3–7
K sovětskému jubileu, **1938, 29**, s. 12–14
Doklady – I. Zklamání obdivovatelé sovětských řádů. II. Když ptáčka lapají, **1938, 29**, s. 19–20

- Doklady – Hagiasma, „Píseň vítězství“, **1938, 29**, s. 50–51
- Doklady – Jak volili v ruském klášteře Pantelejmonově na hoře Athos zástupce opata? Současné bezbožectví a boj proti němu, **1938, 29**, s. 79–81
- Doklady – Poměr sovětského Ruska k třetí internacionále. Nejhlubší kořeny tragedie sovětské Rusi, **1938, 29**, s. 148–149
- Doklady – Také sjednocení. Co soudí dnešní ruské pravoslaví o platnosti kněžského svěcení v anglické církvi?, **1938, 29**, s. 180–182
- Liturgie sv. apoštola Jakuba, **1938, 29**, s. 215–217
- Doklady – Obnovení jednoty křesťanstva, **1938, 29**, s. 220–221
- Doklady – Bernanos a Gorkij. U pramenů španělské tragedie, **1938, 29**, s. 249–250
- Doklady – *Ite, missa est*, **1938, 29**, s. 284–285
- Doklady – Unijní akce a Polsko. Špatný strom špatné ovoce nese, ať roste na jakékoliv půdě, **1938, 29**, s. 318–319
- Doklady – Z Posvátné kongregace pro Východní církev. Těžká rána pro unijní snahy. Pravoslavný biskup zvorničko–tuzlanský, **1938, 29**, s. 347–349
- Doklady – Jizvy na obraze Matky Boží čenstochovské, **1939, 30**, s. 21
- Doklady – Slovanské novopohanství, **1939, 30**, s. 50–51
- Počátky křesťanství u Hrvatů, **1939, 30**, s. 97–101, 134–139, 176–180
- Katechese sv. Cyrila a Metoda. Protestantský úsudek o katolické Církvi. K volbě Pia XII., **1939, 30**, s. 114–116
- Jak bojovali bolševici proti náboženským tradicím ruským?, **1939, 30**, s. 139–144
- V. Solovjev a biskup Strossmayer, **1939, 30**, s. 149–150
- Doklady – Časový význam sněmu florenckého (1439). Rodinná morálka. Podstata křesťanství, **1939, 30**, s. 183–185
- Svaté kněžství, **1939, 30**, s. 194
- Ze staroslovanské „Pochvaly sv. Cyrilu“, **1939, 30**, s. 241–242
- Doklady – Podepsal poznaňský biskup unii florentskou? Bývalý pravoslavný rumunský archimandrita (opat) Theodosij Banteanu o slabé vědomosti pravoslavných křesťanů o katolické Církvi. Stigmatisační úkazy ve východní Haliči, **1939, 30**, s. 296–297
- Vánoce v Itálii, **1940, 31**, s. 14–15
- Doklady, **1940, 31**, s. 24–25
- Doklady – Víra evangelické církve v andělské kůry, **1940, 31**, s. 54–55
- Doklady – Solovjev o díle církevních sv. Otců, **1940, 31**, s. 88–89
- Doklady – Zemský archiv v Praze – úvodní část k vydání akt římské kongregace pro šíření víry, **1940, 31**, s. 121–122
- Doklady – Otázka sjednocení církví a mínění pravoslavných theologů, **1940, 31**, s. 184
- Doklady – O knize dra P. Wusta: Nejistota a odvaha, **1940, 31**, s. 225–226

- Obrázky z katolické diaspory v Jugoslavii (Původní dopis), **1940, 31**, s. 244–250
- Doklady – Prvenství sv. Petra, **1940, 31**, s. 256–258
- Doklady – Na obranu poutí. O významu dobré četby. Protestant o Církvi, **1940, 31**, s. 286–287
- Doklady – Čajkovského skladba Liturgie sv. Jana Zlatoústého. Papyrusové nálezy a počátky křesťanství, **1940, 31**, s. 319–320
- Doklady – Pius XII. a náboženské vzdělání. Význam kostela pro katolíka a pro evangelíka, **1940, 31**, s. 356–357
- Cyrlometodějská kaple v Ljubljani, **1941, 32**, s. 10–12
- Doklady – Zákonná pravomoc východní odloučené hierarchie. Dimitrij Merežkovskij, sv. František a myšlenka unijní, **1941, 32**, s. 24–25
- Doklady – Z vědecké činnosti profesorů bohoslovné fakulty v Sofii, **1941, 32**, s. 56–57
- Sedmdesátépaté narozeniny olomouckého arcipastýře Leopolda, **1941, 32**, s. 66–67
- Doklady – Bolest nad roztržtím protestantských církví, **1941, 32**, s. 88
- První světci – mniši ve východní Církvi, **1941, 32**, s. 138–139
- Doklady – Z nových studií cyrilometodějských, **1941, 32**, s. 152–154
- Radostná zpráva z Říma, **1946, 33**, s. 162
- Zástupce křesťanského Východu v kolegiu kardinálském, **1946, 33**, s. 162–163
- Sv. Arsenij Veliký – patron učitelů a vychovatelů (Obrázek z ovzduší východního starověku), **1946, 33**, s. 205–207
- Křesťanský Východ, **1946, 33**, s. 219–221
- Katolická Církev a ruský národ, **1946, 33**, s. 241–245
- Modleme se na úmysly Apoštolátu modlitby, stanovené sv. Otcem, **1947, 34**, s. 24–26, 64–66, 102–104, 143–144, 196–198, 261–262, 301, 345, příloha 11. čísla, příloha 12. čísla
- Jak se prota Matija naučil číst a psát (Obrázek z kulturního prostředí srbského z konce XVIII. století podle jeho vlastních Memoárů), **1947, 34**, s. 98–100
- Úmrtí olomouckého arcibiskupa dr. Leopolda Prečana, **1947, 34**, s. 121
- Ukrajinci v Holandsku, **1947, 34**, s. 183–186
- Jugoslávské církevní problémy na pohraničí italském, **1947, 34**, s. 235–237
- Unijní porady na Velehradě, **1947, 34**, s. 341–345
- Modlitba ruské matky, **1947, 34**, s. 403–405
- Velehrad ve vzpomínce jugoslávských bratří, **1947, 34**, s. 405–407
- Spolkové zprávy. Apoštolské požehnání sv. Otce. Z výborové schůze olomouckého diecézního ACM. Svatoklimentský odbor ACM v Olomouci, **1947, 34**, s. 422–427

Zprávy z odborů ACM, **1948, 35**, s. 64–66

Palackého universita k šedesátinám svého prorektora, **1948, 35**, s. 263–265

Rok Stojanův zahájen, **1948, 35**, s. 289

REMEŠ, M.

Moje vzpomínky na P. Antonína C. Stojana, **1932, 23**, s. 43–45, 94–96

REMIZOV, A. (přel. dr. J. Matula)

Bílé velikonoce, **1933, 24**, s. 120–122

Vykonal pokání, **1933, 24**, s. 163–165

Hlava, **1934, 25**, s. 8–9

RESTEL, Mg.

Apoštolát nemocných, **1925, 16**, s. 259–263

REYMONT, W.S.

Z chelmského kraje, **1934, 25**, s. 224–226

„Uniatky“ na Litvě a Bílé Rusi, **1934, 25**, s. 259–260

RIETHMEISTER, S.

„Ut omnes unum sint“ – Aby všichni byli jedno, **1925, 16**, s. 224–230

Liturgie sv. Jana Zlatoústého, **1926, 17**, s. 8–11

RICHTER, A.

Rozmanitosti – Pamětní spis řádu kazatelského 1216–1916, **1916, 7**, s. 158–159

† Msgre dr. Jan Schneider, **1917, 8**, s. 3–6

RITZ, O.

Z Pullachu u Mnichova, Bavorsy (Z koleje OO. jesuitů), **1927, 18**, s. 376

Svatyně východního obřadu na posvátném Velehradě, **1930, 21**, s. 33–36

Příprava obětních darů ve východní liturgii, **1931, 22**, s. 53–57

Jak jsem se dostal na slovanskou Rus, **1947, 34**, s. 21–24, 60–63, 93–96

RONES, F.K. (Nesrovnal, F.K.)

P. Adolf Jašek a S.C.O., **1925, 16**, s. 202–203

Rok cyrilo-metodějské činnosti v S.C.O., **1925, 16**, s. 203–204

ROUET, J.

Ohlas katolického sjezdu pražského v cizině, **1935, 26**, s. 293–294

RUBANOV, G.

Anna Jaroslavna, královna Francie (1051–1060), **1938, 29**, s. 131–136

RUSSNÁK, N.

O prostředcích sjednocení východní a západní církve (Z přednášky na pracovním unijním sjezdě velehradském 12.8.1946), **1946, 33**, s. 312–315, 378–380

RYBÁK, J.

Význam svatyně velehradské, **1928, 19**, s. 233–237

Svatý Václav – apoštol, **1929, 20**, s. 73–75, 129–131

ŘEHOŘ, V.

Dopis z Afriky, **1925, 16**, s. 42–43, 185–186, **1926, 17**, s. 299–301

ŘEZNÍČEK, J.

Slovo Boží mezi kopulemi a minarety, **1939, 30**, s. 38–42

Farnost se stokilometrovým obvodem (Obrázek z pastore v srbské Šumadiji), **1939, 30**, s. 79–82

Tisíc let rílského monastýru (Kus vzpomínek a historie), **1940, 31**, s. 200–204

Mnišství ve východní nesjednocené Církvi (K 1000. výročí rílského monastýru), **1940, 31**, s. 279–283

SADOWSKI, S.

Zvěsti – z Bělehradu (Náboženské poměry v Srbsku), **1916, 7**, s. 60–62

SALAJKA, A.

Apoštolát sv. Cyrila a Metoda v Čechách, **1925, 16**, s. 170

Slavnostní položení základního kamene pro ruskou kolej v Římě, **1928, 19**, s. 91–92

50. výročí encykliky „Grande munus“, **1930, 21**, s. 225–226

Semináře sjednocené východní Církve, **1935, 26**, s. 345–347, 385–388

Dva příspěvky k otázce církevního sjednocení, **1940, 31**, s. 345–348, **1941, 32**, s. 42–45, 112–116

Stálý úkol a program ACM, **1946, 33**, s. 181–183

Věřoučné rozdíly mezi odloučeným křesťanským Východem a katolickou Církví v dějinném vývoji a dnes, **1946, 33**, s. 380–383

Unionistická zmínka v prvním pastýřském listě nového pražského arcibiskupa Dr Josefa Berana, **1947, 34**, s. 76–77

Jedna Církev nebo tři větve jedné Církve?, **1947, 34**, s. 188–191, 240–244

Svědectví učeného archeologa o našem Velehradě, **1948, 35**, s. 196

SARDENKO, S.

Maria na Východě, **1912, 3**, s. 66–70, 89–90, 94–100, 152–155, **1913, 4**, s. 20–25, 166–170

SEJBUK, C.

Nebezpečný apoštolát (Z misií na někdejších ruském Podlaší), **1933, 24**, s. 130–132, 172–175

SESTRY Neposkvrněného Početí P. Marie z Tartu

Z katolického života v Estonsku, **1940, 31**, s. 112–115

SCHEINOST, J.

Apoštolský národ, **1924, 15**, s. 41–43

SCHIKORA, R.

Exerciční dům v Hlučíně, **1928, 19**, s. 85–86

SCHMIDT, J.

Místo unijního sjezdu velehradského, **1939, 30**, s. 242–243

SCHUSTER, J.

Chléb kvašený či přesný? (Historicko–dogmatická studie), **1948, 35**, s. 22–26, 63–64, 101–106, 143–148, 227–230

SICO

Aktivita sjednocených Jakobitů ve Východní Indii, **1947, 34**, s. 92–93
Rusíni v Kanadě, **1947, 34**, s. 294–298

SKOPALÍK, F.

Upomínka na cestu do Italie, **1941, 32**, s. 18–24, 48–52, 80–88, 119–123, 147–152

SKUHROVEC, S.

Zvěstování – báseň, **1947, 34**, s. 81–83
Navštívení P. Marie. Pochybnost sv. Josefa (z hymnu Akathistos), **1947, 34**, s. 221
Město Cařihrad zdraví Bohorodičku, **1947, 34**, s. 321, 361, 401
Pastýři zdraví Bohorodičku, **1948, 35**, s. 1–2

SLIPYJ, J.

Úcta sv. Cyrila a Metoděje na Ukrajině, **1937, 28**, s. 197–200

SLOSKAN, B.

Pozdravy a přání, **1934, 25**, s. 2–5
Přednáška ruského mučedníka, biskupa Sloskana v Římě, **1934, 25**, s. 19–22

SMOLOVÁ, M.

Jak by měly pečovati o rozšíření a povznesení Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje naše spolky náboženské, **1924, 15**, s. 183–186
Ideály Apoštolátu, **1924, 15**, s. 353–357
Návod pro vedení Apoštolátu ve městech, **1925, 16**, s. 20–22
Apoštolát a kultura, **1925, 16**, s. 94–98
Maria Panna ochránkyní Apoštolátu, **1925, 16**, s. 252–259
Nové úkoly Apoštolátu, **1925, 16**, s. 334–340
Pěstování náboženského života v Apoštolátě, **1925, 16**, s. 383–387
Jak by mohly naše odbory pracovati o rozšíření Apoštolátu a uskutečnění jeho snah, **1925, 16**, s. 387–388
Nové úkoly Apoštolátu, **1926, 17**, s. 76–83
Važme si odkazu našich sv. Otců, plňme jej a staneme se schopnými uskutečnit jejich myšlenku, **1926, 17**, s. 398–404
Co je dnes životní otázkou katolíků a jak ji u nás řešiti, **1926, 17**, s. 418–424
K letošním jubilejním slavnostem v naší rodině cyrilometodějské, **1927, 18**, s. 128–132
K V. unionistickému sjezdu na Velehradě, **1927, 18**, s. 202–204
„Kráčej za mnou a pracuj“ (Katolík činem), **1927, 18**, s. 265–268
Z cest ruských konvertitů k církvi katolické, **1927, 18**, s. 276–285, 354–357, 388–393, **1928, 19**, s. 23–27, 109–111, 148–150, 245–251, 292–296, 336–341, 377–381
Kristus Král, **1928, 19**, s. 284–288

- Když Duch Boží zavane..., **1929, 20**, s. 212–214
Apoštolskou láskou k šíření království Kristova (P. Gagarin), **1929, 20**, s. 239–242
Katolická akce před 117 lety na Rusi, **1930, 21**, s. 14–16
Poznání, láska a pokání – je správná odpověď k Božímu volání, **1930, 21**, s. 51–54
Vítězství Kristovo vítězstvím církve, **1930, 21**, s. 147–152
A já půjdu na dalekou cestu, budu budit bratry od dědiny k městu, **1930, 21**, s. 177–180
Ze života konvertitky A. Golicinové, **1930, 21**, s. 230–235
Co sílí ruskou duši v utrpení, **1931, 22**, s. 57–58, 91–93
Malí mučedníci nejsvětější Svátosti, **1931, 22**, s. 192–195
Před branou světových dějin, **1931, 22**, s. 228–229
A ještě jedno významné jubileum, **1931, 22**, s. 261–263
Cyrilometodějská mosaika, **1931, 22**, s. 277–280
Žena z Byzance, **1931, 22**, s. 341–343
Z galerie hrdinů křesťanství na Východě, **1933, 24**, s. 2–5, 45–48, 91–94, 127–130, 170–172
O unionismu v Americe, **1947, 34**, s. 407–409
O duchovní svobodu, **1948, 35**, s. 52–54
SMORADA, Š.
K 1500letému výročí přenesení ostatků sv. Jana Zlatoústého, **1938, 29**, s. 14–16
SNOJ, A.
Zvěsti – Zpráva Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Lublani, **1922, 13**, s. 94
Prelát dr. František Grivec, **1926, 17**, s. 15–19
U sinajského poustevníka, **1937, 28**, s. 98–99
Za starobylými slovanskými rukopisy na Sinaj, **1940, 31**, s. 33–37, 72–75, 105–107, 140–143
SNOJ, B.
Zvěsti ze světa Slovanského – z Kahiry (Slovinci v Alexandrii), **1910, 1**, s. 96–98, 143–145
SNOPEK, F.
Konstantin–Cyrill apoštol slovanský, **1919, 10**, s. 4–9
Tradice cyrilometodějská čili slovanští apoštolové a československá sekta, **1923, 14**, s. 82–94, 130–138
SOBOTKA, J.
Všem československým krajanům v cizině! Československé veřejnosti!, **1935, 26**, s. 365–366
SOLONJEVIČ, I.
Děvče s ledem, **1938, 29**, s. 108–110

SOUKOP, J.

V rodišti slovanských apoštolů, **1938, 29**, s. 7–12

Svatý Vojtěch a Rusko, **1938, 29**, s. 104–108

U krajanů v Jugoslavii, **1937, 28**, s. 340–345

SPÁČIL, B.

Co můžeme nyní činiti pro sjednocení církví, **1922, 13**, s. 67–79

Unijní apoštolát, **1938, 29**, s. 266–268

Před církevním sněmem florentským, **1938, 29**, s. 282–284

K apologii velehradského unionismu, **1948, 35**, s. 11–15

SPIŠÁK, P.

Katolíci východního obřadu v Bulharsku, **1946, 33**, s. 157–158

SPOLEK sv. Rafaela

Péče salesiánů o naše krajany v Argentině, **1932, 23**, s. 98–99

SRBA, V.

Mezi Bielorusy, **1913, 4**, s. 56–58

STANINEC, J.

K náboženským poměrům na Podkarp. Rusi, **1935, 26**, s. 342–344

STAŠKOVÁ, A.

Dopis krajanky z Brasilie, **1937, 28**, s. 62

STAVĚL, J.

Naše vlast a nejsv. Eucharistie, **1938, 29**, s. 161–166

STELĚ, F., TERSEGLAV, F.

Svatá Rus, **1921, 12**, s. 95–106, 122–125, 143–144, 164–173, 180–191

STOJAN, A.C.

Ctitelé Cyrillomethodějtí!, **1910, 1**, s. 1–3

O účelu Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie, **1910, 1**, s. 17–18, 33–35

O Apoštolátě sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie, **1910, 1**, s. 65–66

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie, **1910, 1**, s. 101–102

„Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“ a „Akademie Velehradská“, **1910, 1**, s. 181–182

Po roce, **1911, 2**, s. 1–2

O zneuznaném účelu „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“, **1911, 2**, s. 17–18

O pomoci, která má sloužiti účelu „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“, **1911, 2**, s. 49–50

O novém způsobu milosrdenství pro „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. P. Marie“, **1911, 2**, s. 65–66

O Apoštolátě sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie, **1911, 2**, s. 97–98

- Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie, **1911, 2**, s. 177–178
- Slavnostní schůze „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“ na Velehradě v sobotu a v neděli 1. jakož 29. a 30. července 1911, **1911, 2**, s. 113–118
- Čechové a snahy unionistické, **1911, 2**, s. 145–148
- O slavnosti týkající se „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“, **1912, 3**, s. 1–2
- Sv. Otec Lev XIII. a „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“, **1912, 3**, s. 17–18, 33–36, 65–66, 81–82 (č. 6), 81–82 (č. 7–8), 113–114, 129–130, 161–162
- Jak oslavíme jubilejní rok letoší, **1913, 4**, s. 49–50, 65–66, 81–83, 97–98
- Z Velehradu! Budeme apoštolý!, **1913, 4**, s. 113–114, 145–146, 161–162
- Vytrvejme!, **1914, 5**, s. 17–18
- Zahrádka Cyrillo–Methodějská, **1914, 5**, s. 33–34, 49–50, 81–82, 97–98, 129–130, 145–147, **1915, 6**, s. 1–2, 17–18, 49–50, 65–66, 97–98, 129–130, **1916, 7**, s. 1–2, 33–34, 65–66, 97–98, 129–131, **1917, 8**, s. 1–3, 33–35, 65–66, 97–99, 129–130, **1918, 9**, s. 1–3, 33–34, 65–67, 97–98, 129–131, **1919, 10**, s. 1–3, 33–34, 65–67, 97–99, 121–123, **1920, 11**, s. 1–3, 17–19, 33–35, 65–67, 81–82, 105–106, 121–122, 137–138, **1921, 12**, s. 1–2, 33–34, 65–66, 81–82, 113–114, 129–130, 145–146, 177–178, **1922, 13**, s. 1–2, 17–19, 33–34, 49–50, 81–82, 97–98, 113–114, **1923, 14**, s. 1–3, 17–18, 49–50, 81–82
- Pro Balkán, **1914, 5**, s. 94
- Pro slovanskou bohovědu, **1919, 10**, s. 35–37
- Pro slovanské misie!, **1927, 18**, s. 183–185
- Mše sv. u Maronitů, **1930, 21**, s. 180–184, 252–256, 282–284
- Čtyřicet let Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, **1931, 22**, s. 1–2
- Sv. Jan Zlatoústý chrání právo asyly, **1935, 26**, s. 7–11, 42–44, 90–92
- STROTMAN, T.**
- Unijní klášter v Chevetogne, Belgie, **1947, 34**, s. 366–370
- STŘÍŽ, J.**
- Misie na Volyňsku, **1926, 17**, s. 19–21, **1927, 18**, s. 4–7, **1932, 23**, s. 310, **1938, 29**, s. 294–295
- STŘÍŽOVSKÝ, F. (Večeřa, F.)**
- Oslavná báseň, **1925, 16**, s. 308–313, 343–344
- Velehradské basilice – báseň, **1928, 19**, s. 191–192
- Moudrý Veleknězi! (báseň), **1929, 20**, s. 193
- Svaté Rusi (báseň), **1929, 20**, s. 225
- Dru Hynku Dostálovi k šedesátinám, **1932, 23**, s. 12–14
- Nová mešní píseň unionistická (Bože, jenž jsi v lásce nekonečné), **1932, 23**, s. 197–198

Michael Špaček – Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje 1910–1948

Našim Otcům – báseň, **1932, 23**, s. 229

Pozdraven buď, kříži – báseň, **1933, 24**, s. 117

Výkřik – báseň (Věnováno dru Leopoldu Prečanovi k desátému výročí jeho nastolení), **1933, 24**, s. 374

Smrt sv. Metoděje (Historická scéna), **1935, 26**, s. 78–85

Ó Mercière slovanský! – báseň (K sedmdesátinám dra Leopolda Prečana), **1936, 27**, s. 87

Až Satanův zpěv oněmí, **1936, 27**, s. 180

Bílý kmete!, **1937, 28**, s. 129

Ó plesej, Velehrade! – báseň dru Josefu Matochovi, **1948, 35**, s. 161

STUPAVSKÝ, R. (Navrátil, J.)

Hymna na počest sv. Cyrilla, **1919, 10**, s. 3–4

Ruka sv. Cyrila (báseň), **1927, 18**, s. 46–47

Naše basilika – báseň, **1928, 19**, s. 108–109

Velehradské věže – báseň, **1928, 19**, s. 137

SUCHÁNEK, S. (?)

Pout do Soluně, **1935, 26**, s. 271–276

SUIT

St. Město – Veligrad u Uh. Hradiště, **1928, 19**, s. 261

SVATOHOR, V. (Bělohávek, V.)

Svatá Hora Athonská, **1927, 18**, s. 323–325

Cyrlometodějský apoštolát sv. Václava, **1929, 20**, s. 2–5

SVOBODA, J.

Sv. Kliment, papež a mučedník (Dodatek k čl. Leopolda Dýmala), **1946, 33**, s. 376–377

ŠARIČ, J.

Zlatni jubilej Vrhbosanski, **1932, 23**, s. 117–120, 165–167

Vyhledky unionistických snah na Východě, **1934, 25**, s. 10–13, 53–55, 88–89

ŠEBEK, V.

Veliký Slovan, **1928, 19**, s. 73–75

Slovanští bohoslovci salesiánští, **1928, 19**, s. 92–93

Z Turina, **1928, 19**, s. 216

Z Rumunska – Lugošský biskup (navštívil salesiány v Turině), **1928, 19**, s. 221

Pastýř odtržen od milovaného stáda, **1928, 19**, s. 222

„Městečko Panny Marie Pomocné“ (Cestou k náboženské obnově národa), **1928, 19**, s. 334–336

ŠEDIVÝ, B.

Krise srbské pravoslavné církve, **1926, 17**, s. 290–292

ŠIDA, B. (Šigut, F.)

Kult cyrilometodějský – a česká Vídeň, **1932, 23**, s. 163–164

- Poklady duše Stojanovy (Obrázek z velehradských poutí), **1932, 23**, s. 255–256
- První pokus o založení slovanského řádu unijního, **1934, 25**, s. 58–59
- ŠIGUT, F.**
- Kázání o bl. Janu Sarkandrovi v r. 1697, **1939, 30**, s. 250–252
- ŠILHAN, F.**
- Z letošních apoštolátních misií, **1932, 23**, s. 172
- ŠIŠKOVIČ, Ř.**
- Snahy o sjednocení pravoslavných v Polsku, **1927, 18**, s. 85–88, 124–126
- ŠOBR, J.**
- Stojanův příborský konvikt, **1932, 23**, s. 209–211
- ŠORM, A.**
- Koruna svatováclavská a korunovační klenoty, **1929, 20**, s. 258–261
- Morava na výstavě svatováclavské v Praze, **1929, 20**, s. 272–276, 311–313
- Zámořské osady sv. Cyrila a Metoděje, **1930, 21**, s. 195–197
- Svatyně svatoklimentské v naší vlasti, **1932, 23**, s. 131–134; **1933, 24**, s. 397–399, 433–435
- ŠPALDÁK, A.**
- IV. velehradský sjezd unionistický, **1924, 15**, s. 258–284
- ŠPŮREK, S.**
- Matko ustavičné pomoci! – báseň (Poslání Východu), **1935, 26**, s. 225–226
- ŠTANCL, A.**
- Kapucín P. Jan Křtitel Baur, **1916, 7**, s. 73–75
- Naše snahy, **1916, 7**, s. 107–111
- Arcibiskup Prečan a české dílo salesiánské, **1926, 17**, s. 141–144
- Z letošních apoštolátních misií, **1932, 23**, s. 172–174
- ŠULÁK**
- Nejdůstojnější pan arcibiskup olomucký dr. Leopold Prečan šedesátníkem, **1926, 17**, s. 139–141
- ŠUPA, K.**
- Z Belgie krajanské – úryvek z dopisu, **1935, 26**, s. 178
- ŠURÁNEK, A.**
- Pod ochranou bl. Panny Marie, **1931, 22**, s. 405–407
- Světová oktáva za sjednocení Církve, **1932, 23**, s. 1–2
- Světlo k osvětlení pohanů, **1932, 23**, s. 37
- Vezměte a jezte!, **1932, 23**, s. 78–79
- Panenské české srdce, **1932, 23**, s. 82–85
- Hlava svaté rodiny, **1932, 23**, s. 124
- Malomocní, **1932, 23**, s. 157
- Srdce pastýřské, **1932, 23**, s. 198–201
- Děti, děti..., **1932, 23**, s. 234–235

- Tatry, **1932, 23**, s. 285–286
Království rozdělené, **1932, 23**, s. 321–322
Otče, mluv dále..., **1932, 23**, s. 361–363
Aj, Pán Bůh přichází v síle..., **1932, 23**, s. 402
Maličký se nám narodil, **1933, 24**, s. 1–2
Hrdinské matky, **1933, 24**, s. 43–45
V čekárně, **1933, 24**, s. 81–82
33–1933 K zahájení Milostivého léta, **1933, 24**, s. 118–120
Touha po matce, **1933, 24**, s. 158–159
Srdce v plamenech, **1933, 24**, s. 205–207
Srdce Slovanstva (K velehradským slavnostem), **1933, 24**, s. 238–240
Schopen?, **1933, 24**, s. 297–298
Na Velehrad, **1933, 24**, s. 337–339
Jednatelská zpráva o činnosti Cyrilometodějského družstva Velehrad za
r. 1932, **1933, 24**, s. 349–352, 399–400
Jesličky a kolébky, **1934, 25**, s. 5–8
Světlo z náruče Mariiny, **1934, 25**, s. 47–48
Na vinici cyrilometodějskou, **1934, 25**, s. 81–82
Pastor a pastýř, **1934, 25**, s. 123–124
Naplnění lásky, **1934, 25**, s. 156–160
Moruše, **1934, 25**, s. 227–228
Obrázky ze Slovenska, **1934, 25**, s. 255–259
Růženec vzal a zahodil, **1934, 25**, s. 295–297
Listí padá, **1934, 25**, s. 326–327
Kníže pokoje (Vánoce), **1934, 25**, s. 362–364
Kukátko, **1939, 30**, s. 84–87, 105–108, 172–176, 201–206
Úcta k mateřství, **1939, 30**, s. 144–147
Kytička z Velehradu (Kukátko), **1939, 30**, s. 252–255
Sv. Antonín prosí (Kukátko), **1939, 30**, s. 285–288
K novému roku, **1940, 31**, s. 20–24
Krásný pohřeb (Kukátko), **1940, 31**, s. 51–54
Dělník Ducha svatého (Kukátko), **1940, 31**, s. 84–88
Slatěnické zvony, **1940, 31**, s. 115–120
Když odchází otec (Kukátko), **1940, 31**, s. 175–180
U sv. Antonínka, **1940, 31**, s. 217–222
Dobrý pastýř (Kukátko), **1940, 31**, s. 276–278
Vyšší společnost (Kukátko), **1940, 31**, s. 314–317
Nesmrtelná štedrost (K svátku sv. Mikuláše - Kukátko), **1940, 31**, s. 348–352
Skřivan (Kukátko), **1941, 32**, s. 116–119
Originál (Kukátko), **1941, 32**, s. 139–143
Repatrianti (Biblické kukátko podle 1. Esdr. 1–2), **1946, 33**, s. 17–20

- Když se přiblížila fronta (Kukátko), **1946, 33**, s. 59–63
Krásný pohřeb (Kukátko), **1946, 33**, s. 134–137
Dílo sv. Antonína, **1946, 33**, s. 176–178
Návštěva (Kukátko), **1946, 33**, s. 221–226
Strýc Martin (Kukátko), **1947, 34**, s. 17–21
Fúsala (Kukátko), **1947, 34**, s. 136–139
Copak von... (Studentské kukátko), **1947, 34**, s. 244–247
Fratr Alois (Kukátko), **1948, 35**, s. 60–63
Hrdinská oběť života (P. Kamil Jaroš), **1948, 35**, s. 177–182

ŠUSTEK, F.

- P. Maria ve Skále, poutní místo cyrilometodějské u Spálova v horách Oderských, **1946, 33**, s. 22–24, 57–59

TAGLIAFERRO, J.

- Panteleimon, **1911, 2**, s. 28–32, 54–56, 111–112, 135–137

TAUBER, O.

- Vývoj úcty sv. Cyrilla a Methoda, apoštolů našich, **1912, 3**, s. 82–86
Museum na Velehradě, **1918, 9**, s. 78–80
Sociální ústav v Bílsku u Litovle, **1932, 23**, s. 25–26
Písmo sv. v životě knězově. Dr. Jan Hejčl, **1932, 23**, s. 193

TERBAN, M.

- Alexandr Duchnovič, **1935, 26**, s. 191–195

THEOPISTOS

- Turecké ukrutnosti v katolických misiích drinopolských, **1913, 4**, s. 153–157, 184–187

TISSERANT, E.

- Apoštolské působení sv. Cyrila a Metoděje, **1940, 31**, s. 233–236

TKAČÍK, M.

- Hospody, pomiluj! – báseň, **1937, 28**, s. 97–98
Otce nám, Bože, chraň!, **1937, 28**, s. 201
Bezprizorným – báseň (Školním vyděděncům v SSSR), **1937, 28**, s. 278–279

TKADLČÍK, V.

- Z Apoštolátu modlitby, **1946, 33**, s. 26–28, 65–68, 103–105, 143–144, 183–184, 227–228, 273–274, 341–343, 390–391, 433–434
Ve službách myšlenky církevní jednoty (K devadesátému výročí smrti Petra Jakovleviče Čaadajeva), **1946, 33**, s. 169–172
Vzpomínáme, **1946, 33**, s. 343–345, 391–392
K 800. výročí Moskvy, **1947, 34**, s. 9–15, 50–53, 88–91
Dojmy z bratrské Polsky, **1947, 34**, s. 224–235

TOMEČEK, F.

- Na pomník nejdůstojnějšího pana arcibiskupa dra Ant. C. Stojana, **1926, 17**, s. 90–93

Svatý Alois a jeho životní program (kniha J. Lepky) Tomeček?, **1926, 17**, s. 269

Pius XI. a jednota církve, **1928, 19**, s. 41–44

Obnova velehradské basiliky, **1928, 19**, s. 304

Papež Pius XI. a východní církve, **1929, 20**, s. 337–342

Mocné unionistické hnutí na Dálném Východě, **1931, 22**, s. 93–94

Cesta do Mexika, **1934, 25**, s. 204–207

TOPOLSKÝ, F.J.

Ruský seminář sv. Terezie Ježíškovy v Římě, **1930, 21**, s. 129–130

Památný kalich, **1930, 21**, s. 227–229

TRAVNIK, H.

Katolická církev v Jugoslavii, **1931, 22**, s. 269–271, 301–304

TRČKA, M.D.

Zvěsti – Ze Stanislavova (Čeští redemptoristé – misionáři východního slovanského obřadu), **1920, 11**, s. 31–32

Zvěsti – Ze Stanislavova (Ukrajinský bohoslovecký seminář), **1921, 12**, s. 59–60

Autokefálná ukrajinská církev, **1923, 14**, s. 153–156

Obrázek z rusínských misií v Jugoslavii 1924, **1924, 15**, s. 244

TROCHTA, Š.

Poměr československého salesiánského hnutí k Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, **1924, 15**, s. 88–92

Dopis od českých salesiánských studentů v Italii, **1924, 15**, s. 112–113

Dopis od salesiánů, **1924, 15**, s. 253–254

U kolébky díla Don Boscova, **1924, 15**, s. 299–302

Ze salesiánských misií, **1924, 15**, s. 348–350

Salesiánský ústav pro Čechy v Italii, **1926, 17**, s. 359–362

TURK, A.

Velehradské pozdravy, **1936, 27**, s. 334–335

U Černohorské Matky Boží, **1936, 27**, s. 356–358, 403–407

Obrázky z Jugoslaviie, **1937, 28**, s. 237–239, 269–272, 301–304

Poděkování ze Skoplje, **1937, 28**, s. 288

Z minulosti skopljanské diecése, **1938, 29**, s. 78–79, 117–119

Ochrid, **1940, 31**, s. 97–100

Potomci předslovanských kmenů v Macedonii, **1940, 31**, s. 193–196

Vzrůst a úpadek církevního sjednocení v Macedonii, **1940, 31**, s. 237–242

Dr. Smiljan Čekada – nový biskup ve Skoplji, **1940, 31**, s. 260

Svatý Naum, **1940, 31**, s. 272–275

Mše sv. ve vysokých horách, **1940, 31**, s. 311–314

Z jugoslávské diaspory, **1941, 32**, s. 16–18

Pravoslavní a očištec, **1941, 32**, s. 34–38

V rukou Boží prozřetelnosti, **1941, 32**, s. 99–105

URBAN, J.

Zvěsti – z Ruska (Svoboda svědomí), **1911, 2**, s. 90–93

Zvěsti – z Ruska (Veřejné náboženské úkony), **1911, 2**, s. 138–141

Zvěsti – z Ruska (Kázeň v církvi), **1911, 2**, s. 168–169

Ze zápisků podleského misionáře, **1922, 13**, s. 101–106

Pravoslaví a sověty, **1927, 18**, s. 304–307

URBAN, P.

O. Leonidas Fiodorov, **1924, 15**, s. 99–100

VÁGNER, J.

První rusínský biskup v Kanadě, **1913, 4**, s. 18–20

VAJS, J.

Dr. Antonín Mahnić, biskup krčský, **1937, 28**, s. 333–337

VAŇÁK, F.

K 50. výročí smrti P. Matěje Procházky (Život a dílo kněze spisovatele a vlastence), **1939, 30**, s. 288–291

VANĚK, V.

Na Černé Hoře, **1910, 1**, s. 154–156, 168–171, **1913, 4**, s. 25–31, 58–61

Ze života polských kněží – vyhnanců na Sibiři (Překlad čl. A. Karpovicze), **1914, 5**, s. 116–124, 136–141

Poslední (Překl. díla Ž. G. Aleksiče), **1915, 6**, s. 7–12, 36–40, 57–62, 86–92, 123–125

VANÍČEK, H.

Dopis z Maastrichtu, **1937, 28**, s. 92–93

Krajanské velikonoce v Belgii, **1937, 28**, s. 140–142

VAŠEK, B.

U našich bratří Poláků, **1934, 25**, s. 254–255

VAŠICA, J.

Unionistický sjezd na Velehradě od 6. do 9. srpna 1922, **1922, 13**, s. 114–157

Zahrádka cyrilometodějská (Život sv. Cyrila a Metoděje), **1924, 15**, s. 33–36, 65–68, 129–131, 161–165, 193–195, 284–286, 321–325, **1925, 16**, s. 15–18, 149–151, 181–184, 221–223, 317–318, 354–355

Unionistický sjezd v Lublani od 12. do 16. července 1925, **1925, 16**, s. 162–163

Sv. Otec Pius XI. a Chorvaté, **1925, 16**, s. 231–233

Jáhen Petr Arteměv, **1925, 16**, s. 272–275

Na Podkarpatské Rusi, **1926, 17**, s. 2–4, 41–47, 148–157

Nové vydání staroslovanského misálu, **1927, 18**, s. 98–100

Pochvala sv. Cyrilu, učiteli slovanského národa, sepsaná biskupem Klimentem, **1927, 18**, s. 172–176

Unie v Bulharsku, **1927, 18**, s. 212–213

- Z náboženského života Podkarpatských Rusínů, **1928, 19**, s. 1–4, 44–48, 79–84, 118–122, 139–145
- K jubileu knížete svatého Václava, **1929, 20**, s. 15–18, 42–43, 263–265, 306–308, 342–347
- Nový příspěvek k otázce cyrilometodějské, **1929, 20**, s. 25–26
- Týden modliteb a studií křesťanského Východu v Palermě v Itálii, **1930, 21**, s. 210–211
- Desíletá působnost reformovaných basiliánů na Podkarpatské Rusi, **1931, 22**, s. 43–46
- Nový spis o dějinách Velehradu, **1934, 25**, s. 336–340
- Unionismus ve Francii, **1935, 26**, s. 17–18
- Episoda z dějin katolicismu v Moskvě koncem 17. století, **1935, 26**, s. 307–310
- Z Podkarpatské Rusi, **1935, 26**, s. 315–317
- Zlaté kněžské jubileum preláta dra Josefa Vajse, **1939, 30**, s. 273–274
- Slovanská liturgie nově osvětlená Kijevskými listy, **1940, 31**, s. 212–217, 252–256
- K pětasedmdesátinám preláta a univ. prof. dr. Josefa Vajse, **1940, 31**, s. 304–305
- Slovanský sjezd v Bělehradě, **1947, 34**, s. 54–60
- Sv. Vojtěch strážcem dědictví cyrilometodějského, **1947, 34**, s. 127–133
- Pochvala sv. Klimentu, patriarchovi římskému, sepsaná Klimentem Velikým, **1947, 34**, s. 383–384, 410–414
- VELEHRADSKÝ, K.**
- Obnova velehradské basiliky, **1928, 19**, s. 105–108
- Opuštěná brázda (Za † P. Josefem Lepkou T.J.), **1931, 22**, s. 418–420
- VIČÁNEK, V.**
- Dopis z Říma, **1947, 34**, s. 158
- VIERČINSKI, F.**
- Náboženské poměry v Rumunsku, **1926, 17**, s. 181–187, 234–238, 280–284
- Smutný rozklad východních církví, **1927, 18**, s. 180–183
- VERCHOVSKIJ, G.**
- Ruské pravoslavné duchovenstvo a katolictví, **1924, 15**, s. 2–6, 47–49, 172–173, 208–217
- Církevní otázka na Rusi, **1924, 15**, s. 222–230, 292–295, 325–342, **1925, 16**, s. 4–6, 56–58, 391–392, **1926, 17**, s. 53–60
- Zachraňme rozkolný východ, **1926, 17**, s. 60–64
- VICENÍK, A.**
- Předseda katolického učitelstva Leopold Bartoš, **1926, 17**, s. 34
- VILINSKIJ, S.G.**
- Pravoslaví v Bulharsku, **1932, 23**, s. 46–48, 79–82, 125–128

Stefan S. Bobčev – osmdesátníkem, **1933, 24**, s. 96–97

G. A. Iljinský: „Opyt sistematičeskoj kirillo–metodjevskoj bibliografii“, **1934, 25**, s. 357

Oslava milenia sv. Metoděje v Rusku r. 1885, **1935, 26**, s. 4–7

Úcta sv. Cyrila a Metoděje u pravoslavných Rusů, **1936, 27**, s. 289–294, 364–367, 407–410

VILINSKIJ, V.

Náboženský život ruské emigrace, **1928, 19**, příloha 5.–6. čísla, s. 1–6

Zásady ruského unionismu, **1928, 19**, příloha 8.–9. čísla, s. 7–12

Dojmy z pravoslavné konference v Chudobíně, **1928, 19**, s. 256–257

Prof. Ivan Ogienko: Trijazyčnaja jeres za časiv Konstantina i Mefodija, **1928, 19**, s. 217–218

Mosty a můstky, **1929, 20**, s. 23–25

Minulost a budoucnost ruského unionismu, **1929, 20**, s. 53–57, 93–96

Z dějin ruské církve, **1929, 20**, s. 313–316, 350–352

Ruské starověrectví, **1930, 21**, s. 82–85, 114–115, 143–147, 206–208

Pravoslaví v latinských zemích, **1930, 21**, s. 305–308

Ruský vyhnanec, **1931, 22**, s. 304–306

Osud starověreckých biskupů, **1932, 23**, s. 267

Ruská mládež, **1932, 23**, s. 363–365

Pokřesťanění života v Bulharsku, **1933, 24**, s. 12–15, 53–55

Bulharský exarchát, **1933, 24**, s. 29–30

Sovětský vyzvědač ve Vatikáně?, **1933, 24**, s. 88–90

Polská cesta do Ruska, **1933, 24**, s. 136–138

Deváté číslo rusko–katolického časopisu „Blagověst“, **1933, 24**, s. 287–288

Arcibiskup dr. Leopold Prečan a Rusko, **1933, 24**, s. 388–390

Za P. Františkem Žákem S.J., **1935, 26**, s. 44–47

VISKOVATÁ, J.

O úctě sv. Klimenta, římského papeže, ve starém Rusku, **1948, 35**, s. 259–263

VISSARIONOV, A.S.

Ruská duše, **1929, 20**, s. 194–197, 230–235, 261–262

Svatí ochráncové země ruské, **1930, 21**, s. 184–186, 301–304

VIŠOŠEVIČ, J.

Kláštery sjednocených katolíků, **1927, 18**, s. 17–24, 62–63

VITOVSKÝ, M.

Poutí protestantů do Říma za příčinou milostivého léta, **1926, 17**, s. 118–119

VLČEK, V.

Ochrana svatých apoštolů slovanských, **1936, 27**, s. 254–255

VOJTEK, F.

Král – Sjednotitel, **1935, 26**, s. 369–370

VOLKONSKIJ, P.

Z posledních dějin katolické Církve na Rusi, **1937, 28**, s. 130–132

VOŇAVKA, J.

„Naši“ v Německu, **1912, 3**, s. 18–22, 40–43, 74–77, 125–127, 137–141

Jubilejní kázání na Velehradě v roce 1913 dne 27. července. Na oslavu 1050.

výročí příchodu sv. ap. Cyrilla a Methoděje na Moravu, **1915, 6**, s. 72–78

VONDRÁČEK, F. – HABĚTINEK, F.

Tři neděle u sovětských bezbožníků, **1935, 26**, s. 114–117, 161–165, 229–234, 264–270, 301–307, 336–342, 372–377

Podzemní kaplička v sovětském Rusku, **1935, 26**, s. 245

Demise msgra Philippa, pravoslavného arcibiskupa v bulharském Trnovu.

Opětné zprávy o svolání ekumenického sněmu pravoslavného, **1935, 26**, s. 250

Svaz protestantských církví v Ženevě, **1935, 26**, s. 254

Opravy v kijevských chrámech, **1935, 26**, s. 283–284

Popravy a vraždy v SSSR, **1935, 26**, s. 284

Nebezpečí sekularismu, **1935, 26**, s. 289–290

Jak byl zvolen pravoslavný patriarcha jerusalemský?, **1935, 26**, s. 291

Duchovní v nemocnici – rub sovětského humanismu, **1935, 26**, s. 353

Maďaři a pravoslavná církev, **1935, 26**, s. 360

Náboženská situace v Rusku, **1935, 26**, s. 390–392

VOPÁTEK, T.

Orientální den při eucharistickém sjezdu v Chicagu, **1926, 17**, s. 395–398

VOVES, A.

Život sv. Josafata, arcibiskupa polockého, mučedníka za jednotu Církve a apoštola Rusínů, **1924, 15**, s. 141–144, 232–234, 351–353, **1925, 16**, s. 11–13, 60–62

VRABLEC, J.

Lesný kríž, **1935, 26**, s. 85–87

Slováci na Velehradě, **1936, 27**, s. 166–172

Krásne vianoce, **1936, 27**, s. 393–394

VRÁNA, L.

Mír Kristův v království Kristově, **1926, 17**, s. 67–76, 204–206, 306–313

Život sv. Řehoře VII. papeže, **1926, 17**, s. 84–87, 313–317, 352–357

Schema dogmatické konstituce o církvi Kristově, **1926, 17**, s. 88–90, 199–201, 347–352, 385–393

VŠETEČKA, F.

Z misíí mezi pohany, **1920, 11**, s. 73–75

Smrt prvního misionáře – příslušníka našeho státu, **1920, 11**, s. 98–99

Misijní hnutí v Americe, **1920, 11**, s. 125–126

Cesta misionářova jindy a nyní, **1921, 12**, s. 54–59

- Apoštolát jednoty pro diecesi brněnskou (s Adamcem, F.), **1928, 19**, s. 257
Co praví katoličtí misionáři o vlivu pravoslaví na Čiňany, **1929, 20**, s. 60
Činnost brněnského „Apoštolátu jednoty“ za rok 1936, **1937, 28**, s. 82–84
Výroční zpráva Apoštolátu jednoty v diecési brněnské za r. 1938, **1939, 30**, s. 123–124
- VUKONIĆ, V.**
Z Bodulije, **1911, 2**, s. 4–7, 37–38, 69–71, 86–87, 130–134
Ze slovanského jihu, **1912, 3**, s. 49–52, 149–151
Baška, **1912, 3**, s. 103–106
- VYHLÍDAL, J.**
Vzácná ochota, **1931, 22**, s. 383–384
- VYCHODIL, J.**
Dějiny myšlenky cyrillo–methodějské u Slovanů, **1910, 1**, s. 3–6
- VÝTOCKÝ, Š.P.**
Od generácie k svätcom, **1935, 26**, s. 145
- VYVLEČKA, J.**
Posvěcení katedrály sv. Václava v Olomouci r. 1131, **1931, 22**, s. 149–152
- WEISZ–NÄGEL, J.**
O našich vo Waterschei–i (Belgicko), **1931, 22**, s. 164–166
Z radostí našich krajanov vo Waterschei–i (Belgicko), **1931, 22**, s. 275–277
Z Waterschei v Belgii, **1931, 22**, s. 251–252
- ZABUŽNYJ, I.A. (Urban, Jan)**
Neposkvrněné Početí Panny Marie, **1939, 30**, s. 274–279
Souhlas a rozdíl, **1941, 32**, s. 135–138
- ZAKOPAL, J.K.**
Na podkarpatské misie, **1927, 18**, s. 50–53, 296–304
Ze Stropkova, **1927, 18**, s. 329–330, 368
Misie stropkovských redemptoristů v Zemplíně, **1928, 19**, s. 208–210
Z přednášek misionáře P. J. Zakopala, **1929, 20**, s. 26–28
Ze Stropkova – dopis, **1929, 20**, s. 327
- ZAMYKAL, L.**
Záhřeb, **1928, 19**, s. 364–369, **1929, 20**, s. 21–23
Sofia. Čeští krajané v Bulharsku, **1929, 20**, s. 45–51, 85–89
U Otců Těšitelů ve Vídni, **1929, 20**, s. 117–120, 149–156
Jmenování P. Františka Jemelky monsignorem, **1929, 20**, s. 188
Msgre Fr. Jemelka padesátníkem, **1930, 21**, s. 287–288
Nové dílo dr. Fr. Cinka „Velehrad víry“, **1936, 27**, s. 422–423
- ZAVADIL, E. (?)**
V. kongres slovanských katolických akademiků, **1933, 24**, s. 321
- ZÁVADSKÝ, K.**
Vychovatel unionistického dorostu, **1941, 32**, s. 109–112

Paladium velehradské, **1946**, **33**, s. 41–45, 91–95

Třicet let Papežského misijního ústavu na Velehradě, **1946**, **33**, s. 423–424

ZELNITIUS, A.

Z archeologického bádání o starém Velehradě, **1931**, **22**, s. 393

Naše museum velehradské, **1934**, **25**, s. 96–98

Známky začátku křesťanství ve hrobech „Na valách“ ve Starém Městě, **1947**, **34**, s. 284–287, 333–338

Babický poklad, **1948**, **35**, s. 373–374

ZEMAN, J.

Provolání ku šlechtným duším: účastněte se křížové výpravy modliteb k Božskému Srdci Páně za spásu 400 milionů pohanů v Číně!, **1922**, **13**, s. 98–101

Z dopisu našeho misionáře P. Josefa Zemana v Číně, **1946**, **33**, s. 105–106

ZEMÁNEK, J.

Vývoj dialektického materialismu, **1947**, **34**, s. 287–291, 324–329, 365–366

Nové pojítko, **1947**, **34**, s. 291–292

ZEMEK, M.

Unijní sjezd pracovní na Velehradě 11.–14. VIII., **1946**, **33**, s. 338–341

ZGARBÍK, A.

Královská cesta sv. Vojtěcha, **1947**, **34**, s. 281–284

ZHÁNĚL, I.

Ukončený třetí díl „Bohovědného slovníku“, **1926**, **17**, s. 460

Těžká volba, **1926**, **17**, s. 462

ZHÁNĚL, R.

Po stopách apoštola mučedníka unie, **1924**, **15**, s. 10–13, 43–47

Mužové východu o unii zasloužilí, **1924**, **15**, s. 68–74, 138–141, 175–179, 297–299

Čechové na Volyni a pravoslaví (Zh. R.?), **1924**, **15**, s. 374

Do Svaté země, **1925**, **16**, s. 30–32, 128–143, 172–174, 207–209, 275–278, 345–349, **1926**, **17**, s. 101–116, 317–319, 362–364, 435–438

Lužičtí Srbové, **1926**, **17**, s. 295–299

Naši katolíci v Paříži, **1926**, **17**, s. 424–425

Katolický spolkový život krajanů ve Francii, **1927**, **18**, s. 25–27

Pastorace krajanů ve Francii, **1927**, **18**, s. 56–58

Náboženský život krajanů ve Francii, **1930**, **21**, s. 16–20, 47–48

Velikonoční doba u krajanů ve Francii, **1930**, **21**, s. 203–206

Obrázek z Francie, **1931**, **22**, s. 47–48

Svaz katolíků ve Francii, **1932**, **23**, s. 213–215, 259–260

V Římě (Z poslední návštěvy věčného města). Svatý Otec a naše krajanské misie, **1932**, **23**, s. 278–279

Misie vystěhovalců ČSR ve Francii, **1935**, **26**, s. 71–72, 108–109, 141–142

Katolická misie krajanská ve Francii, **1936**, **27**, s. 37–39, 81–82, 117–118

Katolická misie vystěhovalců čsl. ve Francii, **1937, 28**, s. 42–46

Katolická misie vystěhovalců ČSR ve Francii v r. 1938, **1939, 30**, s. 88–90, 111–112

ZÍBAL, M.F.

Řeč, kterou pronesl na oslavu sv. Cyrilla a Methoděje o slavnosti „Apoštolátu“ na Velehradě, **1911, 2**, s. 148–149

ZLÁMAL, B.

Milenium 1863 a čeští katolíci, **1933, 24**, s. 216–219, 254–260, 298–301, 342–343, 394–397, 435–439

Brněnské národní slavnosti cyrilometodějské r. 1863, **1934, 25**, s. 160–161, 190–195, 233–238, 260–264, 304–306

Slováci na Velehradě r. 1863, **1935, 26**, s. 53–57, 92–96

Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství (Podle archivního materiálu Zemského úřadu v Brně), **1935, 26**, s. 331–335, 378–381, **1936, 27**, s. 10–14, 49–55, 92–96, 122–128, 176–179, 204–209

K velehradské vlastizradě, **1936, 27**, s. 318–326, 375–378, 396–403

Velehradská kázání jako dokument doby, **1937, 28**, s. 46–52

Kostelík sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci. Doplněné zlomky ze svatomoravského archivu, **1937, 28**, s. 134–139, 169–171, 212–215, 245–248, 275–278, 313–318, 348–351, 376–382, **1938, 29**, s. 89–90

Barokní chvála sv. Cyrila a Metoděje (Sbírka 29 německých kázání o sv. Cyrilu a Metoději z let 1708–1744), **1938, 29**, s. 193–197, 242–247, 276–281

Cyrilometodějské baroko, **1938, 29**, s. 346–347

Práce Západu pro Rusko, **1939, 30**, s. 17–18

Co dovedl říci lidový kazatel 17. století o sv. Cyrilu a Metoději (Troje kázání Bohumíra Václava Štyrcenwagera o sv. Cyrilu a Metoději na Velehradě v letech 1666, 1671 a 1672), **1939, 30**, s. 34–38

Myšlenka cyrilometodějská otčinským prvkem v katolické akci, **1939, 30**, s. 229–233

P. Ondřej Brázdil (Typ moravského cyrilometodějského buditele), **1946, 33**, s. 11–16

Valentin Bernard Jestřabský. Milovník českého jazyka a cyrilometodějský ctitel (1630–1719), **1946, 33**, s. 321–327, 383–386, 425–428

František Řehoř Giannini. Člen olomoucké Societas Incognitorum. Příspěvek k jeho osobnosti, **1947, 34**, s. 166–172

Kult sv. Klimenta v Olomouci?, **1947, 34**, s. 207–208

Sedm kázání Františka Poláška o sv. Cyrilu a Metoději z let 1803–1818, **1947, 34**, s. 298–301, 338–341, 378–383

Ještě jednou Giannini, **1948, 35**, s. 74

Čtení o moravských cyrilometodějských kněžích, **1948, 35**, s. 216–221, 309–312, 337–341

ŽÁK, F.

Z pravoslavné ruské apologetiky, **1930, 21**, s. 198–203, 249–252

Hoří, **1931, 22**, s. 9–13, 50–52, 83–86, 121–123

Vzpomínky ze Slovenska, **1935, 26**, s. 12–15, 49–53, 87–90, 123–126, 165–166, 199–202, 237–241, 278–280, 313–315

ŽIVKOVIČ, A.

Biskup Strossmayer, **1926, 17**, s. 161–162

ŽIŽKOVÁ, V.

Pomník slovanské vzájemnosti, **1929, 20**, s. 57–59

ŽŮREK, K.

Listy z Rumunska, **1924, 15**, s. 74–78, 173–175, 363–368, **1925, 16**, s. 9–10, 58–60

Největší poutnické místo na Chorvátsku: „Matka Boží Bistrická“, **1924, 15**, s. 78–80

Krajanská misie v pruském Fürstenbergu, **1929, 20**, s. 159–161

Češi v Rumunsku, **1930, 21**, s. 40–44, 66–68

Poměry náboženské mezi Čechy na Volyni, **1930, 21**, s. 280–282

Naši na pustě, **1931, 22**, s. 201–204

Naši na Ratibořsku a Hlubčicku, **1931, 22**, s. 239–241

Zlatá svatba na Volyni, **1931, 22**, s. 306–309

Misie v Rumunsku, **1931, 22**, s. 378–380

Z misijního zápisníku, **1931, 22**, s. 424–425

Misionáři našich krajanů na Slovensku, **1932, 23**, s. 49–51

Apoštolát, **1932, 23**, s. 88–91

Z letošních apoštolátních misií, **1932, 23**, s. 174

Seznam autorů

- ACM, s. 13
Alberti, s. 13
Anonymové, s. 13–16
Artemijev, D., s. 16
Aziz, P., s. 16
Babler, O.F., s. 16
Balabanov, K., s. 16
Balík, K., s. 16
Bartoník, J., s. 16
Benáček, J., s. 16
Benedikt XV., s. 16
Beran, J., s. 16
Berdajev, N.A., s. 16
Biljak, A., s. 16
Birnbbaumová, A., s. 16
Blagověst, s. 16
Blažek, J., s. 16
Boček, F., s. 16–17
Boček, B., s. 17
Bogar, J., s. 17
Bogár, M., s. 17
Bonev, I., s. 17
Bordovský, Z., s. 17
Borromaeus, P., s. 17
Bourgeois, Ch., s. 17
Bouvy, E., s. 17
Brudzińska, Ž., s. 17
Březina, J., s. 17–18
Butorac, P., s. 18
Buzalka, J., s. 18
Bystřický, M.K., s. 18
Calvet, J., s. 18
Cenefels, J.J., s. 18
Cinek, F., s. 18
Cisterciáci, s. 18
Crasset, P.J., s. 18
Cyrek, J., s. 18
Czermínski, M., s. 19
Čekan, J., s. 19
Čsl. kat. sdr., s. 19
Dabrowski, A., s. 19
Daněk, M., s. 19
Delaere, P., s. 19
Dobrečič, N., s. 19
Dočkal, K., s. 19
Dočolomanský, R., s. 19
Dokoupil, A., s. 19
Dolgorukij, P., s. 19
Dostál, A., s. 19
Dostál, H., s. 19–20
Drábek, J., s. 20
Druž. Velehrad, s. 20
Dubec, I., s. 20
Durych, J., s. 20
Žurkaň, J., s. 20
Dusík, J., s. 20
Dušek, J., s. 20, 22
Dvorník, F., s. 20–21
Dvořák, B., s. 21
Dýmal, L., s. 21
Eguard, s. 21
Eiselle, L., s. 21
Eisner, J., s. 21
Episkopát ČSR, s. 21
Ermis, F., s. 21
Fechtner, V., s. 21
Feřt, V., s. 21
Fiala, F., s. 21
Filip, J., s. 21
Filipové, J.K., s. 21
Fillo, K., s. 21–22
Fillo, M., s. 22
Fischer, K., s. 22
Florián, A., s. 22
Folprecht, J., s. 22
Foltynovský, J., s. 22

- Forst, K., s. 22
Franta, F., s. 22
Gája, F., s. 22
Gisler, H., s. 22
Glaser, F., s. 22–23
Glos, A., s. 23
Glubokovskij, N., s. 23
Glukovskij, M., s. 23
Gojdič, P., s. 23
Goldschmidt, Š., s. 23
Golubovick, P., s. 23
Gorianski, S., s. 23
Gratiena, A., s. 23
Grivec, F., s. 23–24
Grygera, L., s. 24
Habáň, M., s. 24
Habeš, J., s. 25
Habětinek, F., s. 80
Hála, F., s. 25
Hamerník, O., s. 25
Hamrala, F., s. 25
Hanák, J.F., s. 25
Hanoš, M., s. 25
Hanzelka, A., s. 25
Hejčl, J., s. 25
Herbigny, M. d', s. 25
Herman, E., s. 25
Herman, K., s. 25
Hermatjuk, O., s. 25
Hildebert, s. 25
Hlačík, J., s. 25
Hladký, V., s. 25–26
Hlavinka, A., s. 26
Hlubík, J., s. 26
Hnatyšak, M., 26
Hoblík, F., s. 26
Holubníček, J., 26
Hopko, V., s. 22
Horáček, B., s. 26
Horák, A., s. 26
Horšák, F., s. 26
Hrabal, A., s. 27
Hrachovský, F., s. 27
Hrejňuk, B.M., s. 27
Hrdý, F., s. 27
Hroch, K., s. 27
Hruban, M., s. 27
Hudec, T., s. 27–28
Hudec, J., s. 28
Hudeček, P., s. 28
Chalupecká, N., s. 28
Chodil, J., s. 28
Chodkievič, s. 28
Chomin, P., 28
Christitch, A., s. 28
Chýlek, F., s. 28
Ilnický, A., s. 28
Isybod, A.K., s. 28
Jakubíková, J., s. 28
Janda, A., s. 29
Janota, s. 29
Jaroš, J., s. 29
Jašek, Ad., s. 29–33
Jašek, Al., s. 33
Jehlička, F., s. 33
Jemelka, F., s. 33–44
Jeřábek, V., s. 44
Jež, K., s. 44
Jindřich, K., s. 44
Johanka z Kříže, s. 44
Junko, J., s. 44
Jurák, J.M., s. 44–45
Juriga, F., s. 45
Justýnová, A., s. 45
Kabát, J., s. 45
Kadlec, J., s. 45
Kachník, J., s. 45
Kalikin, E., s. 45–46
Kantor, J., s. 46
Karas, F., s. 46
Karpáty, J.Z., s. 46
Keller, J., s. 46

- Kellner, J., s. 46
Kleveta, A., s. 46
Klobouk, F., s. 47
Knezovič, F.O., s. 47
Koláček, A., s. 47
Kolbezen, L., s. 47
Kollárová, K., s. 47
Kolísek, A., s. 47
Kolpinski, D., s. 47
Korošec, M., s. 47
Korvas, O.M., s. 47
Kośc, G., s. 47
Kovářová, B., s. 47
Kovářová, R., s. 47
Kozák, R., s. 47–48
Kozlovský, P.B., s. 48
Krajčí, E., s. 48
Kraljevstvo Božje, s. 48
Krátký, J., s. 48
Kravčuk, M., s. 48
Krlín, J., s. 48
Krzyskowski, J., s. 48
Křikava, G.C., s. 48
Křivánek, E., s. 48
Kučera, J., s. 48
Kučera, F., s. 48
Kunovjánek, J., s. 48
Kupka, J., s. 48–49
Kurent, T., s. 49
Kurz, J., s. 49
Kutal, B., s. 49
Kvapil, V., s. 49
Kyselý, K., s. 49
Lange, J., s. 49
Lapšanský, Š., s. 49
Lazarevič, L.K., s. 49
Lazecký, A., s. 49
Lazecký, F., s. 49
Lazík, A., s. 49
Lazor, Š., s. 49–50
Ledit, J., s. 50
Ledóchowski, Z., s. 50
Lehmkuhl, A., s. 50
Lepka, J., s. 50
Levocký, J.K., s. 50
Lidvina, s. 50
List arcib. a bisk. čs., s. 50
Ljubotinski, K., s. 50
L'Osservatore Romano, s. 50
Lukáš, J., s. 50
Luschnitz, E.W., s. 50
Luska, J., s. 50
Luskač, Z., s. 51
Macevič, P., s. 51
Macialek, K.S., s. 51
Mack, B., s. 51
Macourek, Vl., s. 51
Magerovský, L., s. 51
Magjerec, J., s. 51
Mahnić, A., s. 51
Makoš, P., s. 51
Malá, K., s. 51
Mandík, F., s. 51
Marakujev, S., s. 51
Marášek, P., s. 51
Marianov, I., s. 51–52
Marie Josefa, s. 52
Mastylák, J., s. 52–53
Matocha, J., s. 53
Maráš, P., s. 53
Medvecký, K.A., s. 53
Melgunova, M., s. 53
Menini, R., s. 53
Michalovič, P.L., s. 54
Michalský, J., s. 54
Miljukov, P.N., s. 54
Mikulka, M., s. 54
Miklík, s. 54
Mirov, M., s. 54
Mirt, J., s. 54
Mišič, A., s. 54
Mlčoch, J., s. 54

- Muschalek, F., s. 54
Musil, V., s. 55
Myslivec, J., s. 55
Mysliveček, E., s. 55
Nedved, K., s. 55
Nekula, V., s. 55
Němec, F., s. 55
Nemitz, F., s. 55
Nesrovnal, F.K., s. 55
Neumann, A., s. 55–56
Neužil, I., s. 56
Niechaj, M., s. 56
Nikolov, I., s. 56
Nols, J., s. 56
Novická, A., s. 56
Novický, D., s. 56
Obdržálek, I., s. 56
Oberški, J., s. 56
Odrážka, A., s. 56
Odvalil, F., s. 56
Okolo–Kulak, A., s. 56
Olbrovec, J., s. 56
Olear, O., s. 56
Olejník, V., s. 56
Olšavský, F., s. 56
Olšr, J., s. 56–57
Ostrčilík, A., s. 57
Osud, C.F., s. 57
Ovečka, J., s. 57
Pálfi, F., s. 57
Pecka, D., s. 57
Pecháček, M., s. 57
Pechuška, F., s. 57–58
Pellegrinetti, kard., s. 58
Pelipenko, A., s. 58
Peregrin, s. 58
Pernickij, A., s. 58
Peterek, F., s. 58
Petr, L., s. 58
Pinkava, J., s. 58
Pištěková, K., s. 58
Pius XI., s. 58
Pius XII., s. 58
Podolskaja, A., s. 58
Pokorný, F., s. 58–59
Polách, O., s. 59
Polevoj, S., s. 59
Polskij, M., s. 59
Pop. P., s. 60
Popovič, D., s. 60
Porovnal, A., s. 60
Pořízka, V., s. 60
Posol, B., s. 60
Pospíšil, L., s. 60
Pozbyl, A., s. 60
Prachař, F., s. 60
Pravda, F., s. 60
Prečan, L., s. 60
Prešeren, A., s. 61
Procházka, J., s. 61
Pryč, A., s. 61
Příkazská, L., s. 61
Přikryl, F., s. 61
Przybylski, T., s. 61
Půček, P., s. 61
Puntigam, A., s. 61
Raes, A., s. 61
Rafaj, F., s. 62
Reban, K., s. 62
Reček, J., s. 62
Redakce, s. 62–66
Remeš, M., s. 66
Remizov, A., s. 66
Restel, Mg., s. 66
Reymont, W.S., s. 66
Riethmeister, S., s. 66
Richter, A., s. 66
Ritz, O., s. 66
Rones, F.K., s. 66
Rouet, J., s. 66
Rubanov, G., s. 66
Russnák, N., s. 66

- Rybák, J., s. 66
Řehoř, V., s. 66
Řezníček, J., s. 67
Sadowski, S., s. 67
Salajka, A., s. 67
Sardenko, S., s. 67
Sejbuk, C., s. 67
Sestry, s. 67
Scheinost, J., s. 67
Schikora, R., s. 67
Schmidt, J., s. 67
Schuster, J., s. 67
SICO, s. 68
Skopalík, F., s. 68
Skuhrovec, S., s. 68
Slipyj, J., s. 68
Sloskan, B., s. 68
Smolová, M., s. 68–69
Smorada, Š., s. 69
Snoj, A., s. 69
Snoj, B., s. 69
Snopek, F., s. 69
Sobotka, J., s. 69
Solonjevič, I., s. 69
Soukop, J., s. 70
Spáčil, B., s. 70
Spišák, P., s. 70
Spolek sv. Raf., s. 70
Srba, V., s. 70
Staninec, J., s. 70
Stašková, A., s. 70
Stavěl, J., s. 70
Stelè F., s. 70
Stojan, A.C., s. 70–71
Strotman, T., s. 71
Stříž, J., s. 71
Střížovský, F., s. 71–72
Stupavský, R., s. 72
Suchánek, S., s. 72
Suit, s. 72
Svatohor, V., s. 72
Svoboda, J., s. 72
Šarič, J., s. 72
Šebek, V., s. 72
Šedivý, B., s. 72
Šida, B., s. 72–73
Šigut, F., s. 72, 73
Šilhan, F., s. 73
Šiškovič, Ř., s. 73
Šobr, J., s. 73
Šorm, A., s. 73
Špaldák, A., s. 73
Špůrek, S., s. 73
Štancl, A., s. 73
Šulák, s. 73
Šupa, K., s. 73
Šuránek, A., s. 73–75
Šustek, F., s. 75
Tagliaferro, J., s. 75
Tauber, O., s. 75
Terban, M., s. 75
Terseglav, F., s. 70
Theopistos, s. 75
Tisserant, E., s. 75
Tkačík, M., s. 75
Tkadlčík, V., s. 75
Tomeček, F., s. 75–76
Topolský, F.J., s. 76
Travnik, H., s. 76
Trčka, M.D., s. 76
Trochta, Š., s. 76
Turk, A., s. 76–77
Urban, J., s. 77
Urban, P., s. 77
Vágner, J., s. 77
Vajs, J., s. 77
Vaňák, F., s. 77
Vaněk, V., s. 77
Vaníček, H., s. 77
Vašek, B., s. 77
Vašica, J., s. 77–78
Večeřa, F., s. 71

- Velehradský, K., s. 78
Vičánek, V., s. 78
Vierčinski, F., s. 78
Verchovskij, G., s. 78
Viceník, A., s. 78
Vilinskij, S.G., s. 78–79
Vilinskij, V., s. 79
Viskovatá, J., s. 79
Vissarionov, A.S., s. 79
Višoševič, J., s. 79
Vitovský, M., s. 79
Vlček, V., s. 79
Vojtek, F., s. 79
Volkonskij, P., s. 80
Voňavka, J., s. 80
Vondráček, F., s. 80
Vopátek, T., s. 80
Voves, A., s. 80
Vrablec, J., s. 80
Vrána, L., s. 80
Všetečka, F., s. 80–81
Vukonić, V., s. 81
Vyhlídal, J., s. 81
Vychodil, J., s. 81
Výtocký, Š.P., s. 81
Vyvlečka, J., s. 81
Weisz–Nägel, J., s. 81
Zabužnyj, I.A., s. 81
Zakopal, J.K., s. 81
Zamykal, L., s. 81
Zavadil, E., s. 81
Závadský, K., s. 81–82
Zelnitius, A., s. 82
Zeman, J., s. 82
Zemánek, J., s. 82
Zemek, M., s. 82
Zgarbík, A., s. 82
Zháněl, I., s. 82
Zháněl, R., s. 82–83
Zíbal, M.F., s. 83
Zlámal, B., s. 83
- Žák, F., s. 84
Živkovič, A., s. 84
Žižková, V., s. 84
Žůrek, K., 114–115

Výběrový tematický rejstřík

Hesla jsou řazena podle logické návaznosti

VELEHRAD

1910, 1, s. 90 (program: duchovní cvičení, schůze), 107–116 (slavnosti v posledních 50 letech), 147 (gymnázium vel. požádalo o právo veřejnosti), 149–154, 165–168, 195; **1911**, 2, s. 14–15 (archeologická zkoumání), 98 (3. unionistický sjezd), 119–124 (velehradské slavnosti 1911), 172–173 (ikonostas); **1912**, 3, s. 162–165 (Družstvo Velehrad); **1913**, 4, s. 1–5 (program slavností 1913), 5–7 (Družstvo V.), 41–42 (přípravy k slavnostem), 79 (hlavní slavnosti 1913, dále s. 111, 131–140, 148–153, 179–184), 100 (sv. přijímání východním obřadem), 112 (kniha Jana Vychodila, *Vzpomínky na cyrilometodějský rok 1863*), 140–141 (obrazy pro V., *Sborník V.*); **1914**, 5, s. 13–15, 40–43, 56–68 (jubilejní slavnosti r. 1913 – pokrač.), 101–105 (kázání – pouť akademiků r. 1913: *Víra – dar Boží*); **1915**, 6, s. 72–78 (kázání při jubilejní slavnosti r. 1913 – Jos. Voňavka); **1916**, 7, s. 99–107 (slavnosti apoštolátní – Jašek), 107–111 (přednáška *Naše snahy* – Štancl), 131–136 (Valná hromada Družstva V.), **1917**, 8, s. 76–83 (mírová pouť r. 1917), 99–101 (pouť ACM), 101–105 (Družstvo Velehrad); **1918**, 9, s. 78–80 (museum na V.), 98–105 (slavnosti 1918, valná schůze Společnosti sv. Cyrila Metoděje), 131–132 (akademie bohoslovců); **1919**, 10, s. 28 (slavnosti, zvelebení chrámu), 58 (činnost jezuitů), 93 (návrh na eucharistický sjezd), 104–106, 123–126 (slavnosti); **1920**, 11, s. 67–70 (staroslovanský obřad na V.), 83–87 (zničený chrám sv. Demetria v Soluni a V.), 107–117 (slavnosti), 138–140 (Družstvo V.); **1921**, 12, s. 82–84 (slavnosti, sjezdy na V., program), 114–116 (poutě a sjezdy ACM), 116–117, 146–153 (porady o náboženském povznesení a sblížení Slovanů na V.), 138–143, 153–155 (pouť a valná hromada ACM a Družstva V.); **1922**, 13, s. 15 (poloha V.), 50–51 (Stojanov), 94–95 (program); **1923**, 14, s. 120 (program); **1924**, 15, s. 189–190 (tiskový spolek cyrilometodějský), 312–313 (svěcení Stojanova), 374–375 (program exercicií); **1925**, 16, s. 22–26, 29, 98–106, 108, 388 (Stojanov), 223 (situace po smrti arc. Stojana, 7., doplněné vydání knihy Jana Vychodila, *Popis velehradských památek*), 318 (archeologický výzkum); **1926**, 17, s. 123–124, 217, 451 (Stojanov), 414–418 (exercicie již 33 let), 425–435 (valné schůze); **1927**, 18, s. 102, 105, 188, 192, 238–239, 259, 327–328; **1928**, 19, s. 59 a zadní strana obálky č. 3, s. 105–109 (obnova v. baziliky), 137 a 191–192 (báseň), 171 (exercicie), 213 (exercicie a dějiny V.), 233–237 (význam baziliky), 259 (prázdniny na V.), 260, 261 (Staré Město – Veligrad), 303–304, 306 (objevy); **1929**, 20, s. 77–79 (O. Vasilij Bourgeois TJ. na V. slouží východní liturgii); **1930**, 21, s. 33–36 (svatyně východního obřadu na V.); **1931**, 22, s. 31, 52–53, 247 (v. zvěsti), 393; **1932**, 23,

s. 152 (*Sborník V.*), 186, 423–428 (Družstvo V.); **1933, 24**, s. 238–239 (A. Šuránek k v. slavnostem), 349–352, 399–400, 439–440 (zpráva o činnosti Družstva V. v r. 1932), 383–385 (L. Prečan – arcib. velehradský); **1934, 25**, s. 96–98 (Naše museum v.), 274–276, 378 (hledání, vykopávky: Stupava, V.), 336–340 (Vašica o novém spisu R. Hurta, *Dějiny cisterciáckého kláštera na V.*), 361–362 (bazilika); **1935, 26**, s. 28 (bazilika), 53–57, 92–96 (B. Zlámal, *Slováci na Velehradě r. 1863*), 251; **1936, 27**, s. 102–105, 140–146, 185–187, 217–220, 249–252 (Cinek, *Ž neznámého úseku dějin velehradských 1875–1880*), 113 (ruský nápis na obrazu sv. Cyrila a Metoděje poslaném r. 1869 z Petrohradu), dodatek 4. čísla (Vzpomínky na svatometodějský rok 1885), 166–172 (Slováci na Velehradě), 195 (medaile r. 1885), 231–233 (aktuality), 318–326, 375–378, 396–403 (úřední zprávy r. 1869: B. Zlámal, *K velehradské vlastizradě*), 422 (Cinek, *Velehrad víry*); **1937, 28**, s. 1–5 (výzva do práce), 46–52 (B. Zlámal, *Velehradská kázání jako dokument doby*), 122 (nové objevy na V.), 180–183 (Románské objevy na V.); **1938, 29**, s. 2–3 (J. Soukop – zážitky z poutě na V.), 73–74 (*P. Kristián Hirschmenzel, cisterciák velehradský, zapomínaný ctitel cyrilometodějský*, 300. výročí narození); **1939, 30**, s. 129–130, 206–208, 252–255; **1940, 31**, s. 67–72 (Cinek, *Nová okna v kapli Matky Unie na V.*), též 144–146, 270–272 (Jak vznikl Katolický podporovací spolek Velehrad), 26, 122, 153–154; **1946, 33**, s. 33–35, 192–194 (aktuality), 41–45, 91–95 (paládium v.), 262–266 (*Děvín nebo Velehrad – Staré Město?*), 403–404 (hnutí velehradské); **1947, 34**, s. 179–183, 252–259, 292–294 (r. 1863, *Pout' na Velehrad*), 396 (prof. Grivec, poutník na V.), 405–407 (V. ve vzpomínce jugoslávských bratří), 436–437 (k historii V.); **1948, 35**, s. 196 (k historii V.).

AKADEMIE VELEHRADSKÁ

1910, 1, s. 66–68 (vzniká na II. unionistickém sjezdu r. 1909; ke sjednocení západní a východní církve má napomáhat jejich vzájemným poznáním a z toho plynoucím sblížením), 104 (účelem AV je pěstovat a podporovat vědecké studium o církvi východní (řecko-slovanské), 103–107 (stanovy schváleny církevně i státně r. 1910), 182 (má pracovat psaným slovem pro unii); **1911, 2**, s. 8, 42, 56, 76, 124; **1916, 7**, s. 159–160 (knihovna); **1917, 8**, s. 17–22 (valná hromada); **1921, 12**, s. 126; **1931, 22**, s. 434–435; **1946, 33**, s. 367 (valná hromada).

ÚSTAV SV. CYRILA A METODĚJE NA VELEHRADĚ (pro slovanské misie)

1917, 8, s. 138–139; **1918, 9**, s. 35–41 (jak se pěstuje cyrilometodějská myšlenka), 60, 123–126; **1919, 10**, s. 72–76, 103–104 (papež udílí titul „apoštolský“); **1923, 14**, s. 14–15; **1924, 15**, s. 317–318 (příspěvky na studenty); **1925, 16**, s. 244; **1926, 17**, s. 364–365; **1927, 18**, s. 27–28; **1928, 19**, s. 303–304; **1932,**

23, s. 437–438; **1935**, **26**, s. 212; **1936**, **27**, s. 359–361 (referát na VII. sjezdu); **1937**, **28**, s. 150–152; **1938**, **29**, obálka č. 2 vzadu; **1940**, **31**, s. 26, 358; **1941**, **32**, s. 109–112 (*Vychovatel unionistického dorostu* – P. Jos. Jaroš TJ.); **1946**, **33**, s. 34, 423–424 (30 let Ústavu), 445.

JEDNOTA CÍRKVE

1912, **3**, s. 36–39 (o modlitbě za sjednocení církví); **1920**, **11**, s. 32 (světci ctění zvláště pro úsilí o j.); **1924**, **15**, s. 100–106, 132–135, 165–168, 198–203 (d'Herbigny M., *Jednota v Kristu*), 217–222, 304–309, 343–348 (Calvet J., *Katolický úkol sjednocení křesťanských církví* – teologie a historie), 369 (kolik je ve světě dosud sjednocených: celkem 5,8 milionů příslušníků různých obřadů); **1925**, **16**, s. 6–9, 55–56, 236–238, 356–359 (Calvet J., *Jak římská církev rozumí sjednocení* – teologie a historie), 224–230 (Riethmeister, S. „*Ut omnes unum sint*“ – *Aby všichni byli jedno*); **1926**, **17**, s. 30–31 (příští církevní sněm), 31 (noví slovutní konvertité), 118 (myšlenka sjednocení v Rumunsku), 318–380 (za světovou oktávu modlitby); **1927**, **18**, s. 95–98, 205–207 (*Nejsv. Eucharistie a jednota církve*), 272–275 (touha po náboženské j. v táboře mimokatolickém: k světové konferenci v Lausanne); **1928**, **19**, s. 63 (k rozmlouvám v Malines), 126–127 („Dámy sjednocení“ v Paříži), 128 (myšlenka j. v Německu roste), 167–169 (Dílo j. podle Kath. Missionen 1927: novodobé unionistické hnutí se v 1. desetiletí po válce mohutně rozrostlo po celém katolickém světě a má oproti minulosti odlišný způsob práce pro j.), 269–270 (Mezinárodní svaz smíření – Fellowship of Reconciliation); **1929**, **20**, s. 174–176 (O. Vasil Bourgeois TJ., *Naše účast na sjednocení církví* – liturgie); **1930**, **21**, zadní obálka 1. čísla (oktáv modliteb za j.); **1932**, **23**, s. 1–2 (Šuránek, oktáv modliteb za j.); **1934**, **25**, s. 132–134 (Mastyhlák, J., *O sjednocení církví*); 259–260 („*Uniatky*“ na Litvě a Bílé Rusi – vytrvalost manželek kněží při „návratu“ k pravoslaví); **1935**, **26**, s. 2–4 (oktáv modliteb za j.), 117–120 (Mastyhlák, J., *Křížová cesta za sv. jednotu Církve*); **1936**, **27**, s. 4–6 (liturgická modlitba za j. – oktáv); **1938**, **29**, s. 311–317, 342–345 (Chodil, J., *Překážky sjednocení*); **1939**, **30**, s. 1–8 (Keller, J., *O útok křesťanské jednoty. Potřeba jednoty Kristovy Církve ze stanoviska pohanského Japonska*), 67–68 (Marianov, I., *Jednota Církve – K nastoupení nového Náměstka Kristova v Církvi*), 108–111 (Týž, *Aby všichni jedno byli* – o modlitbě za j.), 197–198 (Týž, *Modleme se! – Ž unijní příručky – Ž Východní mše svaté za dosažení pokoje v Církvi*); **1940**, **31**, s. 75–77 (Levocký, J.K., P. J. Čaadajev o významu Nejsvětější Eucharistie pro sjednocení křesťanů), 144–145 (H. T., *Unijní snahy sv. Basila Velikého*), 268–269 (V. R. K., *Cesty k jednotě Církve*), 345–348 (Salajka, A., *Dva příspěvky k otázce církevního sjednocení* – Šeptyckij, Pribylla, pokrač.: **1941**, **32**, s. 42–45, 112–116 – cesty k j.); **1941**, **32**, s. 2–6 (Marianov, I., *Dobrovolná oběť života za sjednocení křesťanů – K světové oktávě modliteb ve dnech 18.–25. ledna*

– grottaferratská řeholnice Maria Gabriela), 72–77, 105–109 (K. V., *Duchovní zisky náboženského sjednocení – Ohlas přednášky N. O. Losského*); **1946**, **33**, s. 9–11 (Malá, K., *Aby všichni jedno byli... K světové oktávě modliteb – úkol Slovanů, kteří válkou vstoupili na světovou scénu*), 169–172 (Tkadlčík, V., *Ve službách myšlenky církevní jednoty – K devadesátému výročí smrti Petra Jakovleviče Čaadajeva*), 245–250 (*Touha protestantismu po jednotě církví*), 281 (ekumenická konference v Polsku); **1947**, **34**, s. 7–9 (Marianov, I. k oktávu), 83–86 (Horáček, B., *Na cestě k sjednocení – k článku S. Bulgakova „U studny Jakubovy“: zanechat dogmatických sporů, ale předběžně se sjednotit v církevním životě, u oltáře*), 272 (ekumenické hnutí); **1948**, **35**, s. 202–209 (Kadlec, J., *Biskup Jan Valerian Jirsík a myšlenka církevní jednoty*).

UNIE (mimo Rusko)

Nebylo možné přesně všude odlišit téma *unie* a *unionismu*, jelikož se prolínají. Ohledně Ruska viz níže (zvl. s. 154–185).

1921, **12**, s. 28 (Eucharistický svaz národů ve sv. Duchu pro sjednocení křesťanstva, založil P. A. Puntigam TJ., dříve v Bosně, nyní ve Vídni: v eucharistii vidí zvláště aktuální, účinný prostředek, jenž podporuje jednotu křesťanstva), 60–62 (unionistická výstava v Innomostí s un. Akademií), 79 (modlitby za sjednocení (oktáv m. ve světě, papež); **1922**, **13**, s. 6–15 (Grivec, F., *Sjednocení – historie a současné perspektivy*), 19–24 (Jašek, Ad., *Snahy a práce papeže Benedikta XV. o sjednocení křesťanských církví*), 31–32 (papež Pius XI.), 67–79 (Spáčil, B., *Co můžeme nyní činiti pro sjednocení církví*); **1923**, **14**, s. 3–5, 28–30 (Jašek, Ad., *Touha křesťanských církví po jednotě – Lambethská konference aj.*), 43–45, 70–72 (Junko, J., *Něco o otázce sjednocení*), 125–126 (před válkou byla založena *Slovanská liga katolických akademiků* se sídlem ve Vídni, v Mariboru r. 1920 *Cyrilometodějská liga studentská* se sídlem v Praze (sdružuje všechny slovanské národy kromě Poláků, Srbů a Bulharů: „Hlavní činností je vzájemné poznávání a sbližování slovanského studentstva, jeho sebevzdělávání, jakož i zpopularizování ideje cyrilometodějské u všech slovanských národů.“); **1924**, **15**, s. 68–74, 138–141, 175–179, 297–299 (Zháněl, R., *Mužové východu o unii zasloužili – několik kapitol o Východu, rozkolu a unii: papežský primát, Východ a Západ, Patriarchát cařihradský, sv. Ignác, patr. cařihr., Cyril a Metoděj*), 148–149 (Grivec, F., *Poláci a unie*); **1926**, **17**, s. 173 (modlíme se za národ a unii?); **1927**, **18**, s. 338 (uniaté v Egyptě), 369–370 (cesty d’Herbignyho), 376; **1928**, **19**, s. 212 (ČSR – most mezi Východem a Západem – nuncius); **1931**, **22**, s. 110 (sjednocení dvou jakobitských biskupů a dalších věřících), 127–129 (Michalský, J., *Kdy se poněpru k olomouckému biskupovi upíraly naděje unionistické? – Jindřich Zdík v době křížových výprav*); **1932**, **23**, s. 243–246, 288–292, 322–325, 365–369, 406–408 (Olšr, J., *Josef Siemaško a jeho dílo –*

Příspěvek k náboženským dějinám na polských kresích); 1933, 24, s. 132–134, 177–179 (Dvořák, B., *Unie všeslovanská*); 1934, 25, s. 328–331 (Unifikace [navrácení pravoslavných na latinský obřad] či unie?); 1938, 29, s. 282–284 (Spáčil, B., *Před církevním sněmem florentským* – přehled unijních pokusů před r. 1439); 1939, 30, s. 101–102 (*Josef Siemaško – hrobař unie*), 183–185 (*Časový význam sněmu florentského r. 1439*), 263–265 (P. K., O.: *Před pěti sty lety – církevní sněm florentský*), 296 (*Poděpsal poznaňský biskup unii florentskou?*); 1940, 31, s. 299–303, 336–342 (Ďurkaň, J., *Náboženský vývoj vých. Slovanů – Brestská unie*); 1941, 32, s. 24–25 (*Dimitrij Merežkovskij, sv. František a myšlenka unijní*), 93 (byzantská nenávisť k balkánským Slovanům: mučednictví metrop. Paisije, když r. 1648 nesl papeži unijní list srbského sněmu), 146 (likvidační lvovský „sněm“); 1948, 35, s. 94–97, 122–127, 163–167, 209–215 (Olšr, J., *Sociální a kulturní předpoklady unionismu ve světle brestské unie*), 97–101, 128–131, 168–174, 231–237, 265–270, 341–342 (drobné zprávy z unijní kroniky, tj. ekumenické), 276 (Berdajev a sjednocení).

UNIONISMUS

1911, 2, s. 99–101 (postoj Rusů), 101–102 (pastýřský list bejrútského pravoslavného metrop. Gerasima se souhlasem antiochijského patr.), 145–148 (Stojan, A.C., *Čechové a snahy unionistické*); 1913, 4, s. 82; 1914, 5, s. 30–30 (u. seminář otevřen v Innsbrucku, vede jej Boh. Spáčil, 30 přihlášených), 86–89 (část kázání, Velehrad 1913); 1917, 8, s. 67–75 (Odrážka, A., *Rozkol a sjednocení církví*); 1918, 9, s. 47–50 (nové úkoly západních katolíků vůči pravoslavnému Východu); 1919, 10, s. 110 (přednáška v Anglii); 1921, 12, s. 11–17 (Porovnal, A., *Směry práce pro sjednocení u víře*); 1924, 15, s. 13–18 (Ledóchowski, Z., *O unionismu*), 19 (u. a sv. Josafat), 21–22 (arcib. olomoucký příznivcem unionismu, laici v u., bisk. Kmetko), 37–41 (Durych, J., *Unionismus v českém národě* – Chorvati a Slovinci musí pracovat pro jednotu na Balkáně, Poláci mají k Rusům a Ukrajincům cestu zatarasenu staletým nepřátelstvím, jen český národ ji má volnou, a tudíž i povinnost do Ruska jít), 41–43 (Scheinost, J., *Apoštolský národ* – úkoly našeho národa), 52 (loni byl v pravoslavné církvi větší zájem o sjednocení s katolickou církví), 124, 302–304 (sjednocovací snahy podporované a šířené Apoštolátem); 1925, 16, s. 52–55 (Hrejňuk, B.M., *Ukrajinská otázka a u.*), 155–156 (Němci a slovanský u.) a 319–323 (odpověď), 224 (vědecké vedení u. u nás, nový pomocník: některé časopisy), 392 (opat Dom Lambert Beauduin buduje nové opatství v Belgii pro práci na sjednocení církví), 37–40 a 1926, 17, s. 60–64 (*Zachraňme rozkolný východ*), 98–101 (bratrské Slovensko pro u.), 26 (belgický týden pro sjednocení církví, úkol benediktinů), 168–169 (v zájmu un. myšlenky ve Spojených státech), 210–211 (u. na postupu), 264–265 (u. v Rumunsku), 322–323 (co je u.), 357–359

(těžké počátky u. u nás), 371–378 (proslov Dr. Jemelky v Chicagu), 442 (u. ve světě); **1927, 18**, s. 33–34 (Poláci a u.), 69–70 (stav u. hnutí), 73–74 (u. ve východním Polsku: obtíže), 255 (lazaristé a u.), 331, 379 (literatura vydaná k otázce u.); **1928, 19**, s. 173–174 (tři konference o sjednocení církví, princ Max Saský: O usmíření ras, národů a církví – přednáška v Praze), 201–207 (*Ruch unionistický v církví západní*), 214 (un. májové pobožnosti v Mostě), 307 (budou Emauzy v Praze un. klášterem?), 381–382 (přednáška P. Ch. Bourgeoise v Českých Budějovicích o un.), **1929, 20**, s. 34 (o un. i v Anglii), 176 (reakce olomouckého pravoslavného časopisu na články knihy V. Vilinského – nepochopení u.), 212 (z galerie apoštolů u.), obálka č. 11 (o knize prof. E. Šmurla: *Kurie a pravoslavný Východ, 1609–1654*), 344–347 (Ovečka, J., *P. Hilarion Gil S. J. Památce nadšeného španělského unionisty*); **1930, 21**, s. 217 (nepochopení pro u. v Polsku), 265–271 (naše úkoly v apoštolátu a u.); **1931, 22**, s. 93–94 (mocné u. hnutí na Blízkém Východě); **1932, 23**, s. 23 (nepochopení pro u. v Polsku), 197–198 (nová mešní u. píseň: Bože, jenž jsi v lásce nekonečné), 387 (P. Urban T. J. na adresu nepřátel u. díla v Polsku); **1933, 24**, s. 205 a 333 (Mastyřák, J., u. žalmy – básně); **1934, 25**, s. 10–13, 53–55, 88–89 (Šarič, J., *Vyhledky unionistických snah na Východě*), 81 (Mastyřák, J., *Kříže unionistů* – báseň a u. žalmy – básně: s. 41, 289, 321); **1935, 26**, s. 17–18 (Vašica, J., *Unionismus ve Francii*), 32 (tisíce malabarských jakobitů), 208 (u. v Polsku má i nepřátele); **1936, 27**, s. 28–29 (rumunské u. snahy), 286–289 (O. Vasilij – Bourgeois, Ch., *Unionistické hnutí v Estonsku*); **1937, 28**, s. 26–27 (akademie ke cti sv. Josafata v Olomouci); **1938, 29**, s. 180 (*Také sjednocení* – výzva pravoslavného biskupa Polákům), 226 a 321 (revindikace v Polsku), 254 (u. v Polsku má i nepřátele), 266–268 (Spáčil, B., *Unijní apoštolát*), 317–319 (u. akce a Polsko), 348–349 (*Těžká rána pro unijní snahy* – metr. Šeptický o nedávném hromadném poboření pravoslavných svatyň v Polsku); **1939, 30**, s. 8–11 (*Staré bolesti* – ohlas na pojednání o překážkách sjednocení od mladého u. pracovníka z Polska: neztotožňovat víru s národností!, dotčenost pravoslavných, že se u nich konají misie, ač nejsou černochoy), 25–26 (boření pravoslavných chrámů v Polsku), 72–77 (*Hovory na kresách* – katolíci a pravoslavní), 153 (revindikace v Polsku); **1940, 31**, s. 65–67 (u. naruby – k článku neodborníka-konvertity v bratislavském časopisu), 127–128 a 359 (hnutí pro sjednocení jakobitů s katolickou církví v Indii), 288–289 (k počátkům u. v olomouckém semináři); **1941, 32**, s. 157 (soustředění u. práce v Itálii); **1946, 33**, s. 6–7 (Beran, J., *Úkoly českého unionismu* – z přednášky k bohoslovcům na Velehradě), 76–77 (*Žasady unijního apoštolátu* – I. unijní kurs velehradský), 82–85, 122–125 (Holubníček, J., *Unionismus v koncentračním táboře v Dachau*), 138–143 (Jemelka, F., *O unionismu*), 312–315, 378–380 (Russnák, N., *O prostředcích sjednocení východní a západní církve* – Z přednášky na pracovním unijním sjezdě velehradském 12.8.1946), 400 (slovanský u. již na basilejském církevním sněmu r. 1433); **1947, 34**, s. 76–77

(u. zmínka v prvním pastýřském listě nového pražského arcib. Berana), 329–332, 373–377 (Glaser, F., *Unionismus, jak jsem jej viděl v neutrální cizině* – Švýcarsko; o autorovi též s. 397–398), 407–409 (o u. v Americe), 414–417 (*Ž galerie unionismu – Pius II.*, 15. stol.); **1948**, **35**, s. 11–15 (Spáčil, B., *K apologii velehradského unionismu*), 371–373 (*Mohamedánský unionismus* – co podnikají pro šíření své víry), 94–97, 122–127, 163–167, 209–215 (Olšr, J., *Sociální a kulturní předpoklady unionismu ve světle brestské unie*).

UNIONISTICKÉ KONFERENCE

(viz též Velehradské unionistické sjezdy...)

1915, **6**, s. 15 (Řím); **1925**, **16**, s. 392 (Týden pro snahy o sjednocení církví v Bruselu 21.–23.9. a **1917**, **8**, s. 26–27); **1926**, **17**, s. 266 (mechlínské u. k. budou pokračovat); **1927**, **18**, s. 146 (přednáškový týden, Praha); **1928**, **19**, s. 62 (kurs pro východní studium, Polsko); **1930**, **21**, s. 165–166, 210–211 (Vašica, J., *Týden modliteb a studií křesťanského Východu v Palermě v Itálii*); **1931**, **22**, s. 352 (u. k. v Pińsku); **1932**, **23**, s. 260, 346–347 (u. k. v Pińsku); **1933**, **24**, s. 66 (un. týden v Polsku), 315, 405–406 (u. k. v Pińsku); **1934**, **25**, s. 290–295 (Pořízka, V., *III. týden modliteb a studií křesťanského východu* – Benátky); **1935**, **26**, s. 320–321, 355 (Pátá u. k. v Pińsku); **1937**, **28**, s. 61–62 (Mnichov, un. týden), 87–88 (1. un. sjezd řeckokatolíků ve Lvově), 223, 256, 321–322, 355 (Šestá u. k. v Pińsku); **1938**, **29**, s. 172–177, 207–212 (Mastyřák, J., *Ve Florencii za sjednocení křesťanského Východu* – 5. týden studia a modliteb za křesť. Východ); **1940**, **31**, s. 133–136, 172–175, 196–200 (Mastyřák, J., *Šestý týden křesťanského Východu v Miláně*); **1946**, **33**, s. 150 (II. unijní kurs velehradský – mladí muži); **1947**, **34**, s. 194–196 (dvoutýdenní cyklu přednášek „Křesťanský Východ“ v Praze – Emauzích).

DEN VÝCHODU

1936, **27**, s. 424 (České Budějovice, Litoměřice); **1937**, **28**, s. 382–385 (Praha, Olomouc, Užhorod); **1938**, **29**, s. 122; **1940**, **31**, s. 122–123 (brněnský alumnát); **1946**, **33**, s. 112, 234 (Bratislava); **1948**, **35**, s. 97–98 (i Pius XII.).

PAPEŽOVÉ A SJEDNOCENÍ ČI VÝCHOD

1912, **3**, s. 18, 33–36, 65–66, 81–82, 113–114, 129, 161–162 (Lev XIII. a ACM); **1914**, **5**, s. 130–132, 147–151 (Pius X. a sjednocení církví); **1920**, **11**, s. 35–36 (Benedikt XV. a rozšíření víry); **1924**, **15**, s. 20 (slovanská encyklika *Ecclesiam Dei* k 300. výročí smrti sv. Josafata), 309–310 (breve Pia XI. k IV. velehradskému sjezdu); **1926**, **17**, s. 323 (o Piu XI.); **1927**, **18**, s. 68 (papež ke studentům),

81–82, 121–124 (ap. list Pia XI. k oslavě 1100. výročí narození sv. Cyrila), 161–164 (Pius XI. a jednota církve), 309–310 (list Pia XI. k V. velehradskému sjezdu); **1928**, **19**, s. 41–44 (*Pius XI. a jednota církve*), 258 (vzpomínka na Lva XIII.), 281–284 (*Nový důkaz otcovské péče papeže Pia XI. o křesťanský Východ* – encyklika z 8. 9. 1928 o šíření znalosti odloučeného kř. Východu), 333–334 (*Poslední encyklika sv. Otce Pia XI. a velehradské sjezdy unionistické* – „*Rerum orientalium studiis*“); **1929**, **20**, s. 337–342 (Tomeček, F., *Papež Pius XI. a východní církev*), 362 (přípravné práce pro nový východní Kodex právních předpisů); **1930**, **21**, s. 225–226 (50 let od encykliky *Grande munus*); **1932**, **23**, s. 38–40 (Jemelka, F., *Deset let na Stolci Petrově*), 77–78 (list Pia XI. k VI. velehradskému sjezdu), 442 (nový východní Kodex, též 25, s. 349 a 26, s. 325); **1933**, **24**, s. 159–161 (Svatý rok a kř. Východ); **1934**, **25**, s. 310 (úcta Sv. Stolce k východním obřadům – k jubilejnímu roku); **1936**, **27**, s. 231, 268 (list Pia XI. k jubilejním oslavám na Velehradě); **1937**, **28**, s. 161–165 (Řurkaň, J., *Papežové unionisté*); **1939**, **30**, s. 69–72 (shrnutí pontifikátu Pia XI.), 77–79, 103–105 (*Pius XI. – apoštol míru a jednoty*), 118 (ruský pařížský list o Piu XI.); **1946**, **33**, s. 71–72, 106 (encyklika *Orientales omnes ecclesias* k 350. výročí návratu Ukrajiny); **1948**, **35**, s. 36–37.

APOŠTOLÁT SV. CYRILA A METODĚJE POD OCHRANOU BL. PANNY MARIE (ACM)

1910, **1**, s. 2 („A. ... jest církevní spolek pobožný a misijní, který za účel sobě klade svatou katolickou víru mezi Slovary rozšiřovat, hájit a zvelebovat, následovně všecko podnikat a podporovat, co by k tomu konci prospěšným se vidělo, přihlížejíc ku platným při tom církevním předpisům.“ – ze Stanov ACM), 17–18, 33–35, 65–66 („vrcholem apoštolátní činnosti je sjednocení nebo unie, na niž opět a opět nás sv. Otec Lev XIII. upozornil a kteráž se nám tak na srdce klade.“ – s. 66), 101–102 (láska – oheň sv. C. a M.), 181–182 (apoštolovat slovem i životem); **1911**, **2**, s. 1–2, 17–18, 49–50 (pomoc pro chudé v zahraničí), 65–66, 97–98, 113–118 (slavnostní schůze A. na Velehradě), 159, 177–178; **1912**, **3**, s. 1–2, 17–18, 33–36, 65–66, 81–82 (č. 6), 81–82 (č. 7–8), 113–114, 129–130, 161–162 (Stojan, A.C., *Sv. Otec Lev XIII. a „A...“*), 77–78 (seznam farností a komunit arcidiec. olomoucké, kde je zřízen A.), 82–85, 86–87 (o horlících A.), 110–111 (Hostýn), 114–124, 130–137 (euchar. hnutí); **1914**, **5**, s. 51–55 (Msgr. Dr. Jan Schneider, spolupracovník Stojanův – 70 let), 40–44, 54–57, 78–83 (Křikava, G.C., *Jak bychom mohli pracovati k povznesení Apoštolátu* – přednáška pro kněze); **1917**, **8**, s. 30–31 (A. a Čechy), 99–101 (poutí A. na Velehradě), 130–138 (Matocha, J., *O úkolech apoštolátních* – vychovat uvědomělé, dobročinné dědice cyrilometodějské), 139–142 (25. jubileum A. v brněnské diecézi); **1918**, **9**, s. 3–5 (25. jubileum A. v olomoucké arcidiecézi);

1919, 10, s. 106, 118–119, 127–132, 142; **1920, 11**, s. 3–9 (činnost A. za války), 9–14 (zdar ap. práce), 20–24 (A. a mravní obroda národa), 99–101 (zpráva o činnosti), 107–117, 122; **1921, 12**, s. 7–8 (úkoly A.), 26–27 (sbírat pro misie: staniol, známky aj.), 35–38 (úkoly A.: obnova v rodinách, skrze přátelství, sv. misie, duchovní cvičení, školy, práce pro Slovany), 125–126 (práce pro A. v Americe), 126n; **1922, 13**, s. 2–4 (úkoly A.), 51–54 (pomoc katolických amerických Čechů nám), 95 (A. a Poláci); **1923, 14**, s. 15–16, 19–24 (Hrachovský, F., *P. Adolf Jašek, misionář Apoštolátu v Americe zemřel*), 51–56 (Týž, *Za zemřelým P. Jaškem*), 56–59 (Týž, *Z posledních vzpomínek na P. Ad. Jaška*), 45–46 (valná schůze A.), 48, 59–63 (Hrachovský, F., *Třetí neděle apoštolátní*), 77–79 (americký katolický student – vzor ap. smýšlení; jak založíme Studentské cyrilometodějské odbory), 119, 156–159 (Hrachovský, F., *Naše apoštolátní cíle* – řeč 29. 7. 1923 na valné hromadě A.: zvláště výchova kněžstva, tridua pro mládež, misie u nás, unionistické sjezdy), 173–174, 201–204; **1924, 15**, s. 22–25, 56–60, 80–84; 88–92 (Trochta, Š., *Poměr československého salesiánského hnutí k Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje*), 112–113 (Trochta, Š., dopis), 109–122, 144–153, 180–188, 245–251, 239 (německý kněz benediktin pro A. v Rusku), 247–248 (staňme se apoštolu v A.), 310–318 (s. 312 – v arcidiec. olomoucké 305 odborů s 22 000 členy), 353–357 (ideály A.), 376 (diecézní sjezd v Přerově s přednáškami); **1925, 16**, s. 2–4 (*Americkým členům Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje*; dále s. 13, 108, 152–155, 193; s. 62–89: seznamy členů v Americe), 13–14, 18–22, 93–98, 107–108, 161–164, 169–170 (Kupka, J., *Výroční zpráva brněnského odboru o činnosti ACM*), 171, 179–181, 202–206, 209–212, 244, 252–259, 264–266, 291–296, 304–307, 330 (stanovy A. v Římě schváleny), 331, 334–340 (*Nové úkoly Apoštolátu*), 340–342, 364–369 (přehled činnosti A.), 383–387 (*Pěstování náboženského života v Apoštolátě: svátosti, laický apoštolát, exercicie*), 387–388, 393–394; **1926, 17**, s. 33–34, 76–83 (*Nové úkoly Apoštolátu*), 83–84 (Kupka, J., *Zpráva o činnosti brněnského odboru „Apoštolátu...“ po dobu 33letého trvání*), 120–122, 128–131, 176–179, 210 (odpustky pro A.), 213–214, 222–224, 253–254 (Amerika), 260–264, 270, 292–294, 320–322, 330–334, 366–367, 373–378, 450–452, 454–458; **1927, 18**, s. 1–3, 27–30, 63–65, 104–105, 108, 143–146, 185–188, 207–209, 238, 241–242, 325–327, 329–330, 358–360, 366–367, 411; **1928, 19**, s. 28, 86, 88, 89, 122–123, 170–171, 192–194 (nový nuncius o A.), 257–260, 288–289, 305–306, 381–382; **1930, 21**, s. 1 (*Proti náboženskému teroru sovětských vlád na Rusi – Protestní projev Ústředí ACM* – podepsán arcib. Prečan), 257–260 (referát o činnosti), 225–226 (50 let od encykliky *Grande munus*); **1931, 22**, s. 1–3 (40 let A.), 41–43 (křížová cesta ap. stanov), 73–76 (v č. 2: presenční listina účastníků přípravné schůze A. ve Vídni r. 1889), 73–74 (č. 3), 113–114 (dějiny A.), 297–298, 333–334, 369–370; **1934, 25**, s. 55–58; **1935, 26**, s. 1 (krajanská misie a dílo A.); **1937, 28**, s. 1–5 (F. Cinek: do práce!), 215–218 (dílo pražského odboru A.); **1938, 29**, s. 88–89, 347–348 (odpověď východní kongregace arcib. Prečanovi); **1939, 30**,

s. 122–124; **1940**, **31**, s. 89, 353–356 (přehled činnosti A. v období 1939–40) ; **1941**, **32**, s. 1, 33–34 (Kupka, J., *Projev k 50letému jubileu A...*), 77–79, 90; **1946**, **33**, s. 1–2 (31 000 členů), 76–78, 168–169 (obrácení po koncentráku), 181–183 (Salajka, A., *Stálý úkol a program ACM*), 197; **1947**, **34**, s. 77 (Praha – Emauzy), 125–127 (A. a arcib. Prečan), 209–211, 274, 291–292, 322–324, 422–427 (ap. požehnání papeže a další zprávy); **1948**, **35**, s. 64–66, 115–116, 249.

APOŠTOLÁT SV. CYRILA A METODĚJE... (ČASOPIS)

Základním pramenem ke studiu rozvoje velehradského unionistického hnutí, které můžeme nazvat předchůdcem ekumenismu v českých zemích – časopis *Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blahoslavené Panny Marie*. Časopis byl tiskovým orgánem spolku téhož jména, který založil v r. 1891 A. C. Stojan k šíření a hájení katolické víry mezi Slovany a podporování všeho, co k tomu napomáhá.

1923, **14**, s. 16 („*Apoštolát* se bude věnovat otázce unionistické a misijní. Bude přinášet články o východní církvi, abychom poznávali překážky spojení a sjednocení a mohli je pomalu odstraňovat.“), 48, 177; **1923**, **14**, s. 177 (Hrachovský, F., *Čtenářům Apoštolátu*); **1924**, **15**, s. 27; **1925**, **16**, s. 33, 108, 174, 393; **1926**, **17**, s. 1–2, 334; **1927**, **18**, s. 3; **1928**, **19**, zadní obálka 12. čísla (ACM je „jediný, katolický slovanský časopis unionistický.“); **1929**, **20**, s. 23–25 (Vilinskij, V., *Mosty a můstky* – odpovídá na dotazy čtenářů ohledně Ruska); **1934**, **25**, s. 1; **1938**, **29**, s. 1; **1939**, **30**, s. 129; **1946**, **33**, s. 1–2.

APOŠTOLÁT JEDNOTY – BRNO

1937, **28**, s. 82–84 (A. j. – předvoj ACM: činnost za r. 1936).

APOŠTOLÁT MODLITBY

1946, **33**, s. 26–28, 65–68, 103–105, 143–144, 183–184 (a na mnoha dalších místech).

Spolek Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou bl. Panny Marie (ACM)

I. Kontext ACM a unionistického hnutí

Kořeny slovanského unionismu – sv. Cyril a Metoděj

Naši věrozvěstové žili ještě před rozkolem církve, i když se už první známky rozdělení začaly projevovat. Správně vnímali, že jednota církve má své středisko v Římě, ale současně se vyznačuje i pluralitou náležející ke katolicitě. Byli jak hlasateli, tak i budovatelé celistvosti církve v praxi, a proto se slovanské snahy o jednotu dovolávají jejich jmen a navazují na jejich dílo.

Tíhnutí k sjednocení v 19. století mezi Slovany

Hlubší pochopení jejich významu pro cílené dílo sjednocení se objevuje až v 19. století jednak u Rusů (nejznámější jsou slavjanofil Petr Jakovlevič Čaadajev, pařížský jezuita Ivan Sergejevič Gagarin a největší průkopník ruského unionismu Vladimir Sergijevič Solovjov), ale zároveň i u jižních Slovanů (katoličtí biskupové Anton Martin Slomšek, Josip Juraj Strossmayer) a samozřejmě také na Moravě, kde evangelizace sv. Cyrila a Metoděje mezi Slovany začala (Fr. Sušil, vychovatel kněží, který ukazoval na Velehrad jako středisko cyrilometodějské úcty a sjednocovacích snah, a jeho žák A.C. Stojan, který pochopil sílu velehradského odkazu a promítl ji do své celoživotní praxe, mj. také založením *Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje* r. 1891–1892).⁹ Stejnojmenný časopis byl založen r. 1910,

⁹ Srv. ŠPAČEK, M., Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje a jeho současný ekumenický význam, in *Fórum Velehrad I. Communio ecclesiarum – očistění paměti:*

tedy až po téměř 20 letech a po 2 úspěšných unionistických sjezdech. Mocným podnětem k celému tomuto vývoji se staly blížící se miléniové oslavy soluňských bratří (r. 1863, 1869 a 1885) stejně tak, jako jejich nad očekávání silné prožití. A poněvadž byly okolnosti vzniku ACM jako spolku i jako jeho periodika zmíněny a budou připomenuty i v závěrečném shrnutí, nejúčelnější bude na tomto místě předeštířit je chronologicky.

Přehled dějinných milníků

r. 863	příchod sv. Cyrila a Metoděje na Moravu
r. 868	schválení slovanské liturgie papežem Hadriánem II.
14. 2. 869	sv. Cyril v Římě umírá
6. 4. 885	sv. Metoděj, arcibiskup moravský umírá
886	žáci Cyrila a Metoděje vyhnáni z Moravy, někteří pokračují v díle v Bulharsku
988	pokřesťanění Kijevské Rusi
1032	sv. Prokopem založen klášter na Sázavě se slovanskou liturgií (do r. 1097)
1346	římský císař a český král Karel IV. žádá papeže Klimenta VI. o dovolení založit v Praze klášter pro slovanské mnichy se slovanskou bohoslužbou kvůli sjednocení schismaticů a nevěřících s Církví
1347	založen klášter v Emauzích v Praze a svěřen mj. pod ochranu sv. Cyrila a Metoděje, čímž bylo uvedeno jejich uctívání do latinské liturgie
1355	Karel IV. povzbuzuje srbského cara Dušana k uzavření unie s papežem
1596	uskutečnění Brestské unie kijevské metropole s římskou církví; sv. mučedník Josafat Kuncevič,

- jeden z jejích sloupů, se při obraně unie Cyrila a Metoděje přímo dovolával
- 1784 cisterciácký klášter na Velehradě císařem Josefem II. zrušen
- 1849 v Olomouci založen časopis *Cyril a Metod* a stejnojmenný současně na Slovensku
- 1850 v Brně založeno *Dědictví sv. Cyrila a Metoděje* k šíření vzdělanosti, mravnosti, vlastenectví a unionismu i v lidových vrstvách
- 1851 mariborský biskup blah. Ant. Slomšek založil *Bratrstvo sv. Cyrila a Metoděje*, které se rozšířilo i na Moravu, do Uher a Haliče; jeho účelem byla modlitba za sjednocení
- 1856 I.S. Gagarin zakládá dodnes vycházející časopis *Etudes*, spolek *Dílo sv. Cyrila a Metoděje*, jehož hlavním cílem byly snahy o sjednocení pravoslavných Rusů s katolíky, Slovanskou knihovnu sv. Cyrila a Metoděje
- 6.–12. 7. 1863 na Velehradě hlavní slavnosti k tisícímu výročí příchodu Cyrila a Metoděje na Moravu
- 1869 oslavy tisíciletého výročí smrti sv. Cyrila za účasti asi 160 000 věřících téměř ze všech slovanských zemí
30. 9. 1880 vydání encykliky Lva XIII. *Grande munus*, jíž byl svátek sv. Cyrila a Metoděje rozšířen na celou církev
5. 7. 1881 při děkovné pouti Slovanů do Říma Lev XIII. prohlašuje, že doufá v obnovu jednoty církve a že slovanským věřícím je v tomto díle určena Prozřetelností významná úloha
5. 7. 1885 oslavy tisíciletého výročí smrti sv. Metoda za účasti asi 30 000 slovanských poutníků
30. 4. 1889 důvěrná porada v katolické Jednotě na Reichsratsstrasse 3 ve Vídni o Apoštolátu (52 Čechů, 13 Poláků, 5 Slovinců, 2 Chorvaté, 1 Slovák); za hlavní sídlo vybrán Velehrad

1. 8. 1889	na Velehradě zveřejněny konečné stanovy, zvolen ústřední výbor
7. 8. 1891	církevní schválení <i>Apoštolátu</i> olomouckým ordinariátem
12. 10. 1891	schválení znovu potvrzuje kard. Fürstenberg
30. 11. 1891	schvaluje brněnský biskup Fr. Sal. Bauer <i>Apoštolát</i> pro svou diecézi
15. 7. 1892	<i>Apoštolát</i> potvrzen vídeňskou vládou
1907	I. unionistický kongres na Velehradě usilující o dialog s pravoslavnou církví
1909	II. unionistický kongres na Velehradě
1910	založen časopis <i>Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blah. Panny Marie</i>
1911	III. unionistický kongres na Velehradě
1916	založen Papežský misijní ústav na Velehradě (přípravka ke studiu na PIO)
1917	Benedikt XV. zakládá PIO (Papežský východní institut v Římě)
1920	Benedikt XV. na žádost československých biskupů dovoluje liturgii v jazyce církevněslovanském na některých místech Čech a Moravy (také na Velehradě)
1924	IV. unionistický kongres na Velehradě
1927	V. unionistický kongres na Velehradě
1928	Pius XI. vydává encykliku <i>Rerum orientalium</i>
1932	VI. unionistický kongres na Velehradě
1936	VII. unionistický kongres na Velehradě
1946	unijní porady na Velehradě
1947	unijní porady na Velehradě

Snad ani netřeba zmiňovat, že se časopis ACM k těmto událostem často vrací.

1956	1. unionistický kongres ve Spojených státech, St. Procopius Abbey, Lisle, Illinois
1957	2. unionistický kongres ve Spojených státech, St. Procopius Abbey, Lisle, Illinois

1959	3. unionistický kongres ve Spojených státech, St. Procopius Abbey, Lisle, Illinois
5. 6. 1960	papež Jan XXIII. zakládá <i>Sekretariát pro jednotu křesťanů</i> a činí z něj jednu z přípravných komisí II. vatikánského sněmu, na němž jsou snahy <i>Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje</i> oceněny, potvrzeny a určeny k naplnění v celé Církvi
1969	papež Pavel VI. vydává apošt. list <i>Antiquae nobilitatis</i> k 1100. výročí smrti sv. Cyrila
1980	papež Jan Pavel II. vydává apošt. list <i>Egregiae virtutis</i> , jímž sv. Cyrila a Metoděje prohlašuje vedle sv. Benedikta za patrony Evropy
1985	papež Jan Pavel II. vydává encykliku <i>Slavorum apostoli</i> o sv. Cyrilu a Metoději
22. 4. 1990	návštěva Jana Pavla II. na Velehradě

II. Činnost spolku ACM

První léta

Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje se rychle šíří v obou moravských diecézích díky neúnavné činnosti Stojanově a už v prvních dvou letech se dostává na místo prvního náboženského spolku na Moravě. V r. 1893 budoucí olomoucký arcibiskup posílá na všechny ordinariáty v Čechách prosbu o zavedení *Apoštolátu* a v dalším roce do slovanských diecézí v cizině. ACM už v r. 1895 má na 60 000 členů, 3 vzkvétající odbory v diecézi brněnské, olomoucké a vratislavské, ujímá se v pražské arcidiecézi i u řeckokatolíků v Haliči, na Slovensku, mezi českými krajany ve Vídni i mezi slovanskými emigranty v Americe. Spolek organizuje pomoc pro Bulharsko či pastorační péči o krajanskou emigraci. Koncem devadesátých let již má jen na Moravě a ve Slezsku okolo 90 000 členů a jeho poutě mohutní. Pořádá nejen exercicie, které se stále rozrůstají, ale také duchovní konference pro inteligenci i domácí lidové misie, podporuje náboženské školy a ústavy.

Nad stránkami měsíčníku ACM jen žasneme, jak pestrou činnost brzy spolek vyvíjel, zvláště na poli pastoračním, ekumenickým a charitativním, a tím přerostl až v mohutné duchovní hnutí. Hybnou silou je přitom probuzená a šířená **cyrilometodějská idea** všestranné evangelizace, jakou u nás konali soluňští bratři. K té patří misijní dílo doma i v zahraničí, ekumenické (unijní) úsilí, vždyť v jejich době Církev byla ještě jednotou v pluralitě, a hlavně láska projevovaná praktickou, konkrétní pomocí a podporou kam jen bylo možno dosáhnout. ACM se sám definuje jako „spolek pobožný a misijní“ a předem vylučuje „jakékoliv vedlejší zámysly politické“. Ačkoliv jasně prohlašuje, že „vrcholem apoštolátní činnosti je sjednocení nebo unie“, nejde mu jen o přivtělení pravoslavných Slovanů ke katolické církvi, ale zároveň i o oživení a upevnění víry ve vlastních řadách, doma i ve světě. Za nezbytné prostředky k dosažení cíle má nejen modlitby za sjednocení, ale i práce a organizované akce, příspěvky a milodary za stálého propojení svých členů, duchovních i laiků. Jinými slovy: staré osvědčené „ora et labora“ (modli se a pracuj) v denní praxi, takže po celou dobu svého trvání postupuje vpřed jako po dvou neoddělitelných kolejích.

Spolek po svém vzniku pokračoval pod Stojanovým vedením v organizování poutí, které tak velkolepě začaly při miléniových cyrilometodějských slavnostech na Velehradě (1863, 1869, 1885) s ještě intenzivnějším duchovním nábojem znásobeným i vnější krásou pro zrak, sluch a hlavně srdce. Navozuje mnohem častější a plodnější přijímání **svátostí**, dává za účasti velkého počtu kněží hodně příležitostí ke zpovědi, nabízí bohatý duchovní program. Následuje naše věrozvěsty i v hlásání evangelia skrze **liturgii**, a to nejen známou latinskou, ale zároveň alespoň o hlavních poutích také **byzantsko-slovanskou**, která se díky tomu stala na Moravě oblíbenou a vyhledávanou, také díky vysvětlujícím doprovodným komentářům, slovanskému bohoslužebnému jazyku, stejně jako nádhernému zpěvu, který zajišťovali bohoslovci a jiní hosté.

Příčiněním A.C. Stojana se na Velehradě od r. 1891 každoročně o poutích *Apoštolátu* a o slavnostech našich věrozvěstů sloužila staroslovanská bohoslužba východního obřadu. Zvláště velkolepé

to bylo při unionistických sjezdech r. 1907 a 1911 na nádvoří, později pravidelně o slavnostech venku na pódiu dopoledne o 10. hodině, byť bez ikonostasu. Vždy přitom některý kněz jednotlivé části a úkony vysvětloval. Navíc byla vydána knížka kapesního formátu k sledování sv. liturgie a k objasnění jejích specifik.

Apoštolát každoročně na Velehradě pořádá **valnou hromadu** svých členů. Jeho **poutě** bývaly nejvelkolepější, uzavírány eucharistickým průvodem a spojovány s výročními schůzemi s pevným programem. Poskytovaly nejširší příležitosti přijmout svátost smíření, aby radost odnášená z pouti nebyla jen zevnější, ale udržovaná pravidelnou modlitbou, k níž byli účastníci vedeni stejně jako k apoštolátu slovem i životem. Zkrátka konají se tu nejen schůze, ale hlavně **duchovní obnova**.

Přitom **vnější aktivita** se neopomíjí, naopak se rozrůstá. Je to vidět zvláště na obnově velehradské a hostýnské baziliky, na opatrování a zasílání hmotné **podpory chudým v zahraničí**, hlavně na stavbu a vybavení kostelů, škol aj. na Balkáně a v Rusku. Také na zajišťování českých kněží pro vystěhovalce v Americe, Německu a Rakousku. Nejvíce práce ACM vykonal ve Vídni, kde žilo několik tisíc Čechů bez vlastního kostela či kněze. Nebylo kdo by jejich děti učil náboženství česky. Rychle se pak odcizovali své národnosti i víře. Žádali o pomoc *Apoštolát*, pro nějž to tehdy znamenalo velké těžkosti a oběti, hlavně finanční, ale v r. 1908 se podařilo duchovní službu obstarat zakoupením kostela s klášterem na Rennwegu a příchodem tří kněží petrinů. Také v Německu dostali čeští dělníci a jejich rodiny své kněze, zvláště v Porúří, kde jich pracovalo nejvíce.

Od r. 1893 A.C. Stojan uskutečňuje odvážnou myšlenku: *Apoštolát* bude pořádat **duchovní cvičení** pro učitele, protože inteligence má dalekosáhlý vliv na druhé a je proto zvláště potřebné, aby křesťansky smýšleli a vystupovali. Příští rok se exercicie konají také pro učitelky, profesory, akademiky a studenty, což byl průlomový počín, neboť dosud bývaly téměř výsadou duchovenstva, kdežto laici se jich účastnili jen sporadicky. Zavedením duchovních cvičení pro všechny stavy a vrstvy *Apoštolát* učinil z Velehradu ohnisko náboženské obrody, což bylo později ještě posíleno vybudováním exercičního domu nedaleko baziliky; *Stojanov* byl otevřen v r. 1924.

S výročními schůzemi ACM se spojovaly i **sjezdy bohoslovců** z Moravy, Čech, Slovenska i dalších slovanských zemí, kteří tak byli přednáškami vysoké úrovně i duchovním programem formováni pro dílo sjednocení křesťanů. Stojan k nim zval vynikající odborníky, vždy od r. 1888 těmto sjezdům předsedal a ty se tak staly předehrdou a zároveň oporou pozdějších unionistických kongresů. On i *Apoštolát* se snažili získat kněze a zvláště bohoslovce pro cyrilometodějskou ideu a zažehnout v nich misijní horlivost.

K získání pokud možno všech ve slovanském světě k obnově ve víře a jednotě má hodně posloužit nový, stejnojmenný **měsíčník *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje***, který začíná vycházet v r. 1910. Zakládají ho A.C. Stojan a Adolf Jašek, kteří ho pak více než deset let svěže redigují. List popularizuje cyrilometodějskou ideu, soustřeďuje hojně přispěvatelů, upoutává svým rozhledem ve slovanském světě i zprávami o velehradských slavnostech, exerciciích, schůzích Apoštolátu a počinech Družstva Velehrad, šíří zájem o jižní Slovanstvo i Velehrad.

V r. 1909 je ve slovinské Lublani ustaven odbor *Apoštolátu* s 15 000 členy, r. 1910 podniká misijní akce na Balkáně a pro české dělnictvo v Porýní, od r. 1915 vydržuje v Kroměříži bohoslovce z Haliče, Tyrolska a Tridentu, kteří doma za války pozbyli své semináře, a zařizuje posílání hodnotných knih do vojenských nemocnic. A to zde jen povšechně shrnujeme jeho mnohostrannou aktivitu a zmiňujeme alespoň to nejvýznamnější. Svými čilými kontakty doma i do zahraničí, obětavostí a službou tak mohl ACM naplnit svůj záměr: vychovat početné uvědomělé, dobročinné dědice cyrilometodějské.

Po 1. světové válce

Apoštolát je od svého založení činný v trojí oblasti:

nábožensko-kulturní práce doma (zvl. slavnosti, poutě, kulturní přednášky atd.)

duchovní péče o vystěhovalce a krajany pracující v zahraničí
unionistické úsilí

Po válce tato trojí angažovanost se ještě rozšířila a zintenzívnila. *Apoštolát* usiluje o kontakt s rozbouřeným Ruskem, rozšiřuje

svou misijní a pastorační činnost (Kavkaz, Ukrajina, Balkán: Bulharsko, Řecko, Srbsko, Makedonie, Černá Hora), rovněž exerciční na Velehradě i jinde, zvláště pro mládež, včetně lidových misií. Umožňuje později světoznámému byzantologovi Fr. Dvorníkovi věnovat se unionistickým studiím. Olomouckému vysokému teologickému učení zařizuje udělení titulu Cyrilometodějská fakulta a zřízení tří nových kateder, mj. i staroslověnštiny. Podporuje pořádání vzdělávacích kurzů, podněcuje apologetickou akci proti náporu odpadlických hnutí doma a šíří *Apoštolát* na Slovensku, Podkarpatské Rusi, ve Slovinsku a Jugoslávii; Stojan usiluje zřídit jej u nás ve všech farnostech. Katolické Čechy v Americe vyzývá ke sbírce na podporu tisku, školství a aktivit Spolku.

V r. 1924 dochází k **úpravě stanov**: někdejší lidový misijní regionální spolek se stává organizačním mezinárodním střediskem studia a šíření zájmu o sjednocení církví, v němž se zapojují dokonce i Němci, zvl. ve Vídni a Litoměřicích. V r. 1926 vzniká kněžský spolek *Apoštolát jednoty* k probouzení zájmu o dílo sjednocení a šíření ACM.

Slovem i tiskem *Apoštolát* probouzí solidaritu a zasílá velké obnosy strádajícím, jakými jsou: moskevský patriarcha Tichon, prof. Glubokovskij, hladovějící ruské ženy a děti v Cařihradě, ruští uprchlíci v Paříži, Zagrebu aj. Podporuje řeckokatolíky na Podkarpatské Rusi, na východním Slovensku, v Haliči, 6 ukrajinských bohoslovců a 3 z Bulharska v Olomouci, rovněž ruskou a ukrajinskou emigraci, katolické Chorvaty v Bosně. Pro byzantskoslovenské katolíky zařizuje v Praze pravidelné bohoslužby a duchovní správu. V lednu 1930 protestuje předseda *Apoštolátu* arc. Prečan proti náboženskému útisku v Rusku.

Poskytuje mravní a hmotnou **podporu zahraničním krajanům** ve Vídni (zde zajišťuje české bohoslužby, exercicie a pro děti modlitební knížky a katechismy), v Dolním Rakousku, Německu, Rumunsku, Francii, Kanadě, Porýní a Porúří, v průmyslových centrech (Brémy, Hamburk) i na Volyni. Hlavní podporu získává od amerických krajanů. Blízký spolupracovník Stojana, zakládající spoluredaktor měsíčníku ACM, Adolf Jašek byl vyslán jako misijní pracovník ke krajanům v Americe, kde prací vyčerpan brzy umírá.

Doma ACM probouzí zájem o opravu velehradské baziliky a přispívá na ni. I chudším lidovým vrstvám umožňuje účast na duchovních cvičeních, podporuje studentské exerciční hnutí i kulturně-literární a unionistické snahy bohoslovců, organizuje sbírky dobré české četby pro krajany v zahraničí i jejich odesílání do Rumunska, Paříže, Belgie a Holandska, na Volyň (1927), rovněž sbírky bohoslužebných potřeb pro chudé svatyně slovanského Jihu a Východu.

Hlavně ve třicátých letech se díky ACM rozvíjí velehradský papežský ústav i styky s polským střediskem v Albertýnu, literární spolupráce ruských filokatolíků, podpora unionistického tisku, charitativní činnost na slovanském Východě i Jihu, mezi trpící ruskou emigrací, propagace světové oktávy modliteb. *Apoštolát* má účast v pořádání východního kurzu v Praze a samozřejmě i nadále v organizování vrcholového díla: velehradských unionistických sjezdů, na nichž se setkávali významní představitelé Východu i Západu.

III. Cyrilometodějské unionistické snahy

Veškerá dosavadní činnost *Apoštolátu* se jeví jako nejlepší myslitelná průprava k dílu sblížení a sjednocení. Jestliže byli aktivisté i ostatní členové ACM schopni takové nezištné obětavosti k pomoci druhým bez rozdílu, ať jsou to katolíci či pravoslavní, pak se dá i z druhé strany důvěřovat v jejich poctivé úmysly, naklonit sluch k jejich poselství a v klidné, dokonce i přátelské atmosféře rozmlouvat a tím se sblížovat. Dnes už mnozí pronesli hodně důležitých zásad, zformulovali i vize či linie do budoucna, inspirované ekumenickým úsilím II. vatikánského sněmu, a tak si samovolně položí otázku, zda se dnešní metodologie na tomto poli kryje s onou objevitelskou na Velehradě a vůbec v *Apoštolátu*.

Metodika zde však nevzniká na akademické půdě jako abstraktní projekt, ale jakoby spontánně z šíře srdce A.C. Stojana a ze slovanské zbožnosti a srdečnosti mnoha jeho spolupracovníků.

Teprve později jsou propracovány podrobnosti cílevědomé unionistické práce v linii:

Čisté srdce – modlitba a bohoslužba – podané ruce (k pomoci, smíření, spolupráci, přátelství) – vzájemné poznávání – dialog – odstranění předsudků a nevraživosti – sblížení – sjednocení

Ve srovnání s dnešním extenzivním aktivismem, dychtícím po co největším efektu či úspěšnosti při co nejmenších ztrátách a námáhách, v *Apoštolátu* s úctou objevujeme jinou metodiku: Toužíme-li po obnově Církve a její jednoty, obnovme nejprve sebe samé hlubokým duchovním životem, intenzivnější, kvalitnější modlitbou, častějším a opravdovějším přijímáním svátostí a zároveň i obětavěji praktikovanou láskou. A to byla tehdy myšlenka převratná, opravdu průkopnická, protože dosud nebyly k dispozici jiné modely pro sjednocovací snahy než proselytismus a romantický panslavismus.

Nejznámější, vrcholnou akcí spolku i okruhu časopisu ACM byly velehradské unionistické sjezdy. Témata jejich přednášek ukazují mimořádnou šíři teoretickou i praktickou. Jejich oficiální publikování v *Acta academiae velehradensis* (ACV) převážně v latině bylo určeno hlavně pro odborníky a vzdělané zájemce. Popularizační publikování v kontextu událostí a mezilidských kontaktů bylo pro co nejširší okruh čtenářstva zajištěno v měsíčníku ACM česky. Význam působení spolku ACM i jeho časopisu ukáže přehled témat jednotlivých sjezdů (včetně termínů a počtu účastníků) a jejich publikování v ACM.

Ukázky unijního úsilí ACM

1. Velehradské unionistické sjezdy a další s nimi související kongresy a porady – o čem zvláště jednaly

Dalekosáhlý význam těchto kongresů je už dávno ve světě uznáván, jejich obsahová náplň je však u nás téměř neznáma. Pro získání celkového přehledu proto uvádíme témata významnějších přednášek sjezdů; drobnější příspěvky lze dohledat zvláště v *Acta conventus velehradensis* I.–VII. Kvůli co nejucelenějšímu zachycení šíře předkoncilní práce pro jednotu nepomíjíme ani méně známá shromáždění, která na velehradské kongresy nějak navazovala či se jimi dala inspirovat. Intenzitu úsilí o sjednocení východní a západní církve prozrazuje i to, že nejvíce jsou zastoupena **eklesiologická** a **unionistická** témata; dále byly pojednávány otázky **teologické**, **liturgické** a týkající se **kultu sv. Cyrila a Metoděje**.

Psaní jmen účastníků stejně jako nadpisů přednášek ve sjezdových materiálech a související literatuře leckde kolísá, vybíráme proto podle našeho soudu optimální formu. U sjezdů v USA (1956–1959) ponecháváme tamní způsob uvádění jmen přednášejících. V záhlaví jednotlivých kongresů zmíníme nejsnáze dostupnou bibliografii a alespoň některý charakterizující či zajímavý rys.

I. sjezd (Velehrad 24.–26. 7. 1907):

76 účastníků

Acta I. conventus velehradensis, Praha 1908; CINEK F., *Velehrad víry*, Olomouc 1936, s. 443–444.

VYCHODIL J., *Popis velehradských památností*, Velehrad 1925, 7. vyd., s. 105–107.

KOLÍSEK A., *Cyrillo-metodějství u Čechů a Slováků do roku 1931*, Brno 1935, s. 104–109.

Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou bl. Panny Marie (dále ACM) 1 (1910), s. 112; 34 (1947), s. 259–261, 322–324.

Přednášky:

J. Urban, *Co mohou a mají učinit západní teologové pro Východňany a církev ruskou*

- A. Palmieri, *Katolické myšlenky u ruských teologů*
F. Grivec, *Pokusy o sjednocení s Ruskem*
E. Haľuščynskyj, *Nové osvětlení epiklese čerpané z liturgie východní církve, zvl. řecké a ruské*
A. Špaldák, *Jaký vztah by měli mít Rusové k církvi katolické*
F. Snopek, *Pravověrnost sv. Cyrila a Metoděje (včetně poměru k Římu)*

II. sjezd (Velehrad 31.7.–3. 8. 1909):

169 účastníků

Acta II. conventus velehradensis, Praha 1910; CINEK F., *Velehrad víry*, Olomouc 1936, s. 444–446.

VYCHODIL J., *Popis velehradských památností*, Velehrad 1925, 7. vyd., s. 105–107.

KOLÍSEK A., *Cyrillo-metodějství u Čechů a Slováků do roku 1931*, Brno 1935, s. 104–109.

Přednášky:

- J. Vychodil, *Krátká připomínka starobylosti Velehradu*
J. Nevěřil, *Poloha Velehradu, hlavního města Velké Moravy*
A. Malcev, *Epiklese v římské liturgii*
A. Palmieri, *Nauka dávné akademie kyjevské o uchránění Panny Marie od dědičného hříchu*
M. Jugie, *Byzantští spisovatelé hájící po rozkolu neposkvrněné početí Panny Marie*
A. Straub, *Podstatný princip jednoty Kristovy církve*
J. Bocian, *Jak mohou liturgická studia napomoci k odstranění rozkolu*
A. Gratieux, *Mravní prvek v teologii A. S. Chomjakova (vzhledem k názorům o podstatě katolictví a protestantství)*
F. Snopek, *Vztah žáků sv. Metoděje k Římu*
A. Bukowski, *Co učí pravoslavní Rusové o časném trestu za hříchy již odpuštěné a o účelu epitimii*
B. Suciú, *Léčivá a trestní povaha epitimii v řecké církvi*
M. Zdziechowski, *Co skýtá ruské písemnictví Západu*
S. Rittig, *Vztahy Solovjeva k Chorvatům*
M. Končar, *Překážky sjednocení*
S. Salaville, *Jaká byla nauka sv. Theodora Studity o provenství sv. Petra a římského papeže*
N. Franco, *Potřeba šířit křesťanskou solidaritu proti solidaritě moderních sekt sjednocením obojí církve*

III. sjezd (Velehrad 27.–29. 7. 1911):

200 účastníků

Acta III. conventus velehradensis, Praha 1912; CINEK F., *Velehrad víry*, Olomouc 1936, s. 446–448.

Dědictví otců zachovej nám, Pane!, Velehrad 1911, s. 54–57.

VYCHODIL J., *Popis velehradských památností*, Velehrad 1925, 7. vyd., s. 105–107.

KOLÍSEK A., *Cyrillo-metodějství u Čechů a Slováků do roku 1931*, Brno 1935, s. 104–109.

ACM 2 (1911), s. 98–107, 107–111.

Přednášky:

B. Goeken, *Je možné, aby se církev východní spojila se západní?*

A. Špaldák, *Jaké jsou psychologické podmínky k obnově shody u těch, kteří se dohdují o nauce*

N. Malinjak, *O ruské pravoslavné církvi, kterou mají Rusíni podporovat a co je možno v té věci doufat a si přát*

M. Jugie, *Modlitby za sjednocení církví*

J. Šimrak, *Překážky sjednocení řecko-východních se Stolicí římskou v Chorvatsku a Slavonii*

M. Ustičkov, *O bulharské církvi a jejím usmíření s Církví římskou*

P. Christov, *Význam bulharského mnicha Pantalejmona pro sjednocení církví*

J. Hadzsega, *Rozdíl mezi názorem pravoslavných teologů a sv. Janem Zlatoústým ohledně prvenství sv. Petra*

P. de Meester, *Co lze odvodit z historie dogmatu o papežské neomylnosti pro věroučnou jednotu obojí církve*

IV. sjezd se v r. 1914 nekonal; plány viz ACM 5 (1914), s. 99–101.

Unijní porady 1921

150 účastníků; řídil A. C. Stojan; viz CINEK F., *Velehrad víry*, Olomouc 1936, s. 479–480; ACM 12 (1921), s. 116–117, 146–153.

Přednášky:

F. Stelè, *Duchovní situace v jižním Slovanstvu*

J. Urban, *Náboženské poměry v Polsku*

M. d'Herbigny, *Situace v ruské emigraci*

Unijní porady 1922

114 účastníků; řídil A. C. Stojan, je znát návrat k metodám i úrovni tří předválečných unionistických sjezdů.

viz CINEK F., *Velehrad víry*, Olomouc 1936, s. 480–481; ACM 13 (1922), s. 114–157.

Přednášky:

B. Spáčil, *Primát a neomylnost římského papeže*

- F. Grivec, *Primát a neomylnost papeže podle nauky byzantských a pravoslavných teologů*
J. Hadzsega, *Primát římského papeže podle spisů církevního historika Bolotova*
J. Kachník, *Uctívání sv. Cyrila a Metoděje na Východě a sv. Vladimíra a sv. Olgy za Západě*
F. Cinek, *Útoky na primát v hnutí „církvě československé“*
A. Živkovič, *Obdobné hnutí v „chorvatské národní církvi“*
G. Verchovskij, *Význam liturgie pro sjednocení*
J. Zorvan-Karpaty, *Církevní kázeň u katolíků východního obřadu podle nového Kodexu*
N. K. Klymenko-Vitovtov, *Současný stav ruské církve doma i v cizině*
T. Sěmackij, *Misijní činnost v Rusku*

IV. sjezd (Velehrad 30. 7.–3. 8. 1924):

405 účastníků

Acta IV. conventus velehradensis, Olomouc 1925; CINEK F., *Velehrad víry*, Olomouc 1936, s. 503–509.

VYCHODIL J., *Popis velehradských památností*, Velehrad 1925, 7. vyd., s. 105–107.

KOLÍSEK A., *Cyrillo-metodějství u Čechů a Slováků do roku 1931*, Brno 1935, s. 104–109.

ACM 15 (1924), s. 84–88, 258–284.

S. Bulgakov zaslal pozdravný přípis sjezdu, který podepsali předáci ruské emigrace Kartašev, Trubeckoj, Berďajev, Struve, N. O. Losskij, Lappo, Zeňkovskij, Florovskij, Bezobrazov, Elčaninov (*Acta IV.*, s. 129–136). List byl sepsán klidným tónem, rozhodně však odmítl článek o neomylnosti římského papeže.¹⁰

Přednášky:

- F. Grivec, *Dnešní nauka odloučeného Východu o uspořádání církve a o principu jednoty v církvi*
J. Hadžega, *Dnešní nauka odloučeného Východu o uspořádání církve a o principu jednoty v církvi*
G. Verchovskij, *Autorita patriarchátů [po stránce historické, věroučné a kanonické] se zřetelem k dnešnímu stavu jednoty*
Š. Sakač, *Význam protiřímských kánonů synody trulánské pro posílení autority patriarchy cařihradského* (zvl. kán. 2., 13. a 36.)
K. Kmetko, *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje nejúčinnějším prostředkem k sjednocení*
M. d'Herbigny, *Co bylo nejnověji podniknuto na slovanském Východě pro obnovu jednoty a co třeba ještě učinit*

¹⁰ Srv. DURYCH, J., *Odpověď Rusům*, in „Rozmach“ z 15. 9. 1924 (otištěno i v ACV IV., s. 340–350).

- A. L. Totu, *Situace katolické a pravoslavné církve v Rumunsku*
G. Verchovskij, *Sociální a náboženský stav ruské emigrace a její působení k sjednocení*
O. Živković, *Situace katolické církve v Jugoslávii*
A. Christitch, *Náboženská situace v Srbsku*
D. Giulov, *Prostředky sjednocení (Bulharsko)*
H. Przeździecki, *Překážky sjednocení*
J. Vajs, *Staroslověnská liturgie západního obřadu*
N. Klimenko, *Usmíření církví (klíč apoštolské činnosti mezi Rusy v oblasti psychologické)*
F. Hrdý, *Katolická církev v Jugoslávii*
K. Losskij, *Autokefální ukrajinská církev a sjednocení*
M. Russnák, *Prostředky sjednocení (o kodifikaci východního práva)*
S. Salaville, *Jak nás učí posvátná liturgie pravé metodě k sjednocení*

Kongres pro studium východních otázek (Lublaň 12. – 16. 7. 1925)

HRACHOVSKÝ F., *Unionistický zájezd do Lublaně*, ACM 16: 1925, s. 267–272.
Acta I. Conventus pro studiis Orientalibus, Lublaň 1925, 168 s.; CINEK F., *Velehrad víry*, Olomouc 1936, s. 511–512.
ACM 16 (1925), s. 162–163; 17 (1926), s. 32.

Přednášky:

- B. Spáčil, *Údy církve*
M. d'Herbigny, *Mystické tělo Kristovo*
F. Grivec, *Jednota církve*
Š. Sakač, *Vědecký základ jednoty církve*
J. Debevec, *Náboženské ideje v srbské poezii*
R. Janin, *Dnešní stav východních církví a ritů*
S. Salaville, *Kult Eucharistie u Východanů*
J. Kalaj, *Ritus řecko-slovanské liturgie*
D. Giulov, *Stav pravoslavné církve v Bulharsku*
D. Njaradi, *Eucharistie a jednota církve*
R. Rogošič, *Současný stav východní církve*
K. Margotti, *Vztah mezi Kodexem církevního práva a disciplinou východní církve*
M. Viler, *Ideální obraz mnišstva a kněžstva řeckého Východu do 9. století*
P. de Meester, *Mnišská disciplína u Řeků a Slovanů po 9. století*
I. Višoševič, *Dnešní disciplína katolických mnichů řecko-slovanského obřadu*
A. Snoj, *Organizace Apoštolátu mezi Slovinci*
J. Oberški, *Apoštolát v Chorvatsku*
R. Kozák, *Práce Ústředního Apoštolátu na Moravě*
F. Pechuška, *Pražský Apoštolátní odbor a jeho činnost*

Kongres dal popud k utvoření unijní sekce při světovém eucharistickém sjezdu v **Chicagu r. 1926**:

ACM 16 (1925), s. 375; DOSTÁL, A., *Připravujme se na eucharistický a unionistický kongres v Chicagu!*, ACM 17 (1926), s. 165–167, TÝŽ, *Pout' do Chicaga*, ACM 17 (1926), s. 255–256; TÝŽ, *28. eucharistický kongres v Chicagu*, ACM 17 (1926), s. 256–259; *Proslov P. Fr. Jemelky na orient. sekci v Chicagu*, ACM 17 (1926), s. 373–378; VOPÁTEK, T., *Orientální den při eucharistickém sjezdu v Chicagu*, ACM 17 (1926), s. 395–398.

Přednášky:

J. Hanuš, *Dějiny Apoštolátu*
H. Przeździecki, *Obtíže unie v Rusku*
P. Jantausch, *Metody unionistické práce*
J. Matulewitz, *Soudobá misijní činnost v Rusku a v okolí*
R. Rodić, *Situace unionismu v Jugoslávii*
P. de Meester, *Unie po stránce věroučné*
P. Neužil, *Duchovní prostředky unionistické práce*
F. Jemelka, *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje*

Unijní kongres ve Vídni (25. – 27. 5. 1926) a v Litoměřicích (19. – 22. 8. 1926)

Unijní porady ve Vilně 1926

V. sjezd (Velehrad 20. – 24. 7. 1927):

354 účastníků

Acta V. conventus velehradensis anno MCMXXVII post s. Cyrillum natum MC, Olomouc 1927, 321 s.; ACM 18 (1927), s. 202–204, 308–312; CINEK F., *Velehrad víry*, Olomouc 1936, s. 555–558; KOLÍSEK A., *Cyrillo-metodějství u Čechů a Slováků do roku 1931*, Brno 1935, s. 104–109.

Přednášky:

J. Vašica, *Význam sv. Cyrila a Metoděje pro sjednocení církve*
M. Gordillo, *Juridismus u sv. Otců východních a západních*
P. A. Hoh, *Primát v nauce nestoriánů osvětlený novými argumenty*
B. Spáčil, „*Juridismus*“ a povaha i působivost svátostí podle nauky katolické a pravoslavné (I. Nauka teologie odloučeného Východu o svátostech, II. Nauka katolická, III. Rozdíly obou nauk, IV. Je správné obviňovat katolickou nauku z formalismu a juridismu?, V. Jsou rozdíly podstatnou překážkou sjednocení?)
K. Lübeck, *Pojetí svátostí ve východní teologii a svátosti biřmování, pokání a posledního pomazání*
S. Salaville, *Duch východní liturgie a nauka o epiklesi ve východní teologii*

P. A. Hoh, *Epiklese podle Syro-chaldeů*

F. Dvorník, *Sv. Cyril a Metoděj ve světle byzantských dějin*

Referáty v didaktickém a informačním kursu:

M. d'Herbigny, *Soudobá církevní situace u slovanských národů ve Spojených státech amerických* (I. Diecéze slovanských ritů: Rusíni, Ukrajinci, II. Misie pravoslavných Rusů, III. Slované východního obřadu mezi latiníky, IV. Rusové nenáležející k východanům v USA, V. Těžkosti a duchovní plody)

A. Böminghaus, *Exercicie jako nejvhodnější unijní prostředek*

F. Grivec, *Metoda činnosti pro sjednocení ve východních krajínách*

H. Przeździecki, *Stav unionistických námah v Polsku*

J. Buday, *Unionistická akce u Slováků*

A. Christich(ová), *Osudy katolické církve v Anglii*

Ch. Quénet, *Unionistická činnost v Paříži*

A. Dabrowski, *Východní misie Tovarýšstva Ježíšova řecko-slovanského obřadu*

A. Chira, *Stav unionistických snah na Podkarpatské Rusi*

S. Salaville, *Unionistické snahy na Východě* (otázka jednoty, skutečný stav duší)

D. Giulov, *Stav unionismu v Bulharsku*

L. Berg, *Péče o Rusy v exilu v Berlíně*

V. Vilinskij, *Metody unionistické propagace*

F. Jemelka, *Stav Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje a Apoštolátu jednoty*

H. Dostál, *Myšlenka unionismu v Americe*

J. Matocha, *Žpráva o Akademii velehradské*

**Kongres pro studium východních otázek (Praha, klášter v Emauzích
12. – 14. 8. 1929)**

Acta Conventus Pragensis pro studiis Orientalibus, Praha 1930, 259 s.

CINEK F., *Velehrad víry*, Olomouc 1936, s. 570–575.

JEMELKA, F., *Pražský sjezd pro studium křesťanského Východu*, ACM 20 (1929), s. 280–285, 316–321, 356–359; *tamtéž*, s. 101, zadní obálka č. 7; 21 (1930), s. 171 (materiály vytištěny).

Přednášky:

M. d'Herbigny, *Idea katolicity a život modlitby*

F. Grivec, *Pojem církve na Východě*

J. Vašica, *Jak se jeví sv. Václav ve staroslovanských dokumentech*

B. Spáčil, *Pravoslaví a princip církevní jednoty*

D. Giulov, *Styky Bulharska se Sv. Stolcem* (přednesl J. Markov)

J. Vajs, *Unie brestská*

H. Cichowski, *Filosofický základ teologie odloučených církví*

L. Beauduin, *Vznešenost východní liturgie*

- A. Vykoukal, *Cyrlometodějská tradice v Čechách*
H. Przeździecki, *Unionistická činnost v polských diecézích*
J. Belloy, *Unionistické snahy papeže Pia XI.*
J. Slipyj, *Diskuse o teologickém vývoji na Východě*
P. de Meester, *Rituál byzantské církve*
V. Vilinskij, *Církevně-náboženský život na Rusi*
Około-Kulak, *Předválečné ruské památky*
Ch. Bourgeois, *Jak psychologický vztah Rusů k západní kultuře ovlivňuje jejich pojem o Církvi*

VI. sjezd (Velehrad 13. – 17. 7. 1932):

kolem 300 účastníků, 20 řečníků

Acta VI. conventus velehradensis, Olomouc 1933; CINEK F., *Velehrad víry*, Olomouc 1936, s. 613–629; ACM 23 (1932), s. 77–78 (list papeže Pia XI. sjezdu), 252–254, 260–264, 297–300, 339–342, 378–382, 414–420; KO-LÍSEK A., *Cyrillo-metodějství u Čechů a Slováků do roku 1931*, Brno 1935, s. 104–109 (za 6. sjezd se tu má pražský v r. 1929).

Přednášky:

- M. d'Herbigny, *Současný stav církve na Východě* (nebyla přednesena, není v ACV)
B. Spáčil, *Jak teologie odloučeného Východu chápe víru a její rozvoj*
S. Tyškevič, *Filosofické předpoklady v pojetí víry a náboženství v moderním pravoslaví* (přečetl J. Matocha)
P. de Meester, *Liturgie jako princip zachování a rozvoje víry v teologickém pojetí odloučeného Východu a po něm*
S. Salaville, *Liturgie jako prostředek v díle sjednocení církví* (ze strany 1. latiníků, 2. východanů)
F. Grivec, *Církev – tělo Kristovo a myšlenka církevních sněmů* (sobornost)
M. Gordillo, *Všeobecné církevní sněmy jako princip udržování a rozvoje víry v pojetí odloučených východanů*
E. Herman, *Římské východní ústavy a studia* (ACM 23 (1932), s. 230–234, 295–296, 325–327)
F. Dvorník, *Světská moc na obecných církevních sněmech*
A. Salajka, *Víra a církevní autorita na všeobecných sněmech*
A. Pawłowski, *Učení o Neposkvrněném početí Panny Marie u Rusů a správný pojem o pokroku a vývoji dogmat*
M. Niechaj, *Metoda a dogmatická průkaznost liturgických fakt*
J. Vašica, *Vztah ruského spisovatele Gogola k východní liturgii a ke katolické církvi*
J. Maklakov, *Jak odloučený Východ nahlíží na liturgii a na symbolismus víry* (není v ACV)

J. Slipyj, *Počet sedmi svátostí jako pouto jednoty a zachování víry u východanů*

V. Vilinskij, *Ruské filokatolické hnutí*

A Kwiatkowski, *Boj komunismu proti víře a jeho moderní metody* (1. Materialismus anebo křesťanská filosofie, 2. Sociální základ komunismu a křesťanství, 3. Náboženství a politika, 4. Boj proti náboženství, 5. Systém komunistické morálky, 6. Komunismus tíhne k ničení náboženství a katolické církve, 7. Psychosféra, 8. Bibliologia, 9. Činnost Mezinárodní komunistické organizace „Kominterny“)

S. Bulgakov zaslal pozdravný přípis sjezdu (Acta VI., s. 39–41)¹¹

VII. sjezd (Velehrad 15. – 19. 7. 1936):

422 účastníků; předcházel sjezd 250 bohoslovců, většina zůstala i na unijní. Zpíval sbor brněnských bohoslovců, při každodenních pontifikálních východních liturgiích zase sbor olomouckých pod výborným dirigentem bohoslovcem Olejníkem (ACM 27, 1936, s. 310). Biskupové si ho dali představit a blahopřáli mu k výkonu jeho sboru.

Acta VII. conventus velehradensis, Olomouc 1937; CINEK F., *Velehrad víry*, Olomouc 1936, s. 718–730; ACM 27 (1936), obálka č. 6, s. 231 (list papeže Pia XI. sjezdu), 307–312, 359–363, 369–371; 30 (1939), s. 242–243.

Přednášky (dělí se do sekce dogmatické, liturgické a historické):

F. Grivec, *Prameny teologie sv. Cyrila a Metoděje*

B. Spáčil, *Nauka o blahoslavené Panně Marii a úcta k ní u sv. Cyrila a Metoděje*

M. Gordillo, *Římská teologie za časů sv. Cyrila a Metoděje*

S. Salaville, *Nauka sv. Cyrila a Metoděje o vycházení Ducha svatého*

T. Kurent, *Učení sv. Cyrila a Metoděje o primátu římského papeže*

J. Vajs, *Povaha slovanské liturgie. Jakého obřadu byla slovanská liturgie zavedená sv. Konstantinem-Cyrilem a Metodějem: východního nebo západního?*

A. Raes, *Dvojitá forma slovanské liturgie: rusínské a ruské* (byzantsko-synodální)

O. Iščak, *Vydávání liturgických knih obřadu byzantsko-slovanského* (hledisko historické, právní)

R. Rogošić, *Osudy slovanské liturgie v Jugoslávii a Bulharsku*

¹¹ Píše, že kromě překážek v oboru věroučném mezi pravoslavnými a katolíky je největší překážkou (*impedimentum dirimens*) primát římského papeže. „Nezbývá než očekávat dalšího objasnění překotně přijaté dogmatické definice a obzvláště jejího doplnění, které se neuskutečnilo, poněvadž byl vatikánský koncil přerušen, a tak doufat, že tím se nalezne most k takovému chápání ekumenické povahy církve, v jaké se shodoval kdysi Východ a Západ... Obě církve jsou neviditelně sjednoceny jednotou oltáře ve svátosti Eucharistie, jakož i v plnosti všech ostatních tajemství“ (CINEK, F., *Velehrad víry: duchovní dějiny Velehradu*, Lidové knihkupectví a nakladatelství, Olomouc 1936, s. 619).

(Křest Chorvatů, Srbů a Bulharů a prvotní liturgie, Obnovení pravomoci patriarchy Západu, Zavedení slovanské liturgie, Obnova církevní autonomie Bulharů a Srbů, Zavedení ruské redakce)

J. Vašica, *Úcta sv. Cyrila a Metoděje v Čechách a na Moravě od 12. do 18. století*

J. Slipyj, *Cyrlometodějský kult na Ukrajině* (ACM 28, 1937, s. 197–200)

M. Niechaj, *Úcta sv. Cyrila a Metoděje v Polsku* (ACM 28, 1937, s. 267–269, 304–307)

V. Vilinskij, *Kult sv. Cyrila a Metoděje u pravoslavných Rusů* (přednesl prof. Niechaj; ACM 27, 1936, s. 289–294, 364–367, 407–410)

R. de Journal, *Historické doklady o zavedení úcty sv. Cyrila a Metoděje v obecné církvi* (na základě korespondence badatele Pierlinga a ruského konvertity Gagarina)

F. Cinek, *Obrodný vliv cyrilometodějské tradice v dobách pojosefinského febronianismu* (včetně trojího údobí obrody)

F. Dvorník, *Dějinné pozadí říše byzantské za doby sv. Cyrila a Metoděje* (přednesl J. Matocha)

Mezinárodní sjezd pro křesťanský Východ (Řím 2. – 6. 5. 1937)

CINEK F., *Conventus internationalis „Pro Oriente christiano“*, Romae 2.–6. maii 1937, 21 s.

CINEK F., *Mezinárodní unionistický sjezd v Římě*, ACM 28 (1937), s. 171–173, 203–208, 242–245; *tamtéž*, s. 124, 158.

Přednášky:

S. Salaville, *Jak apoštolovat pro křesťanský Východ v časopisech a denním tisku*

R. Pilkington, *Unionistické spolky*

F. Cinek aj. čeští a jugoslávští účastníci se ujímají slova, když se ukázalo, že už půl století „máme mnohé, oč se teprve jinde usiluje a co se teprve hledá“ a že mnozí delegáti sjezdu o tom téměř nic neví.

D. Panciera, *Unionistický apoštolát mezi duchovenstvem a v seminářích*

A. Sypjagin, *Tzv. východní dny a týdny* (s liturgickými konferencemi)

Pracovní unijní sjezd 11.–14. 8. 1946 na Velehradě ve Stojanově:

Blah. biskup Pavel Gojdič má 15. 8. na velehradském nádvoří sloužit slavnou slovanskou liturgii se zpěvem řeckokatolického sboru; sjezd bohoslovců pokračuje do 16. 8. (viz ACM 33, 1946, s. 304).

Pořad viz ACM 33, 1946, s. 303n.; z projevu ministra F. Hály: *Úkol vždy časový*, ACM 33 (1946), s. 305–308.

ZEMEK M. o sjezdu ACM 33 (1946), s. 338–341.

Redakce o posunu v názorech S. Bulgakova v r. 1932 oproti r. 1924: ACM 33 (1946), s. 349–350.

Krátký souhrn zprávy z „La Croix“: ACM 33 (1946), s. 444–445.

Přednášky:

- F. Jemelka, *Dosavadní vývoj velehradského unionismu* (genese myšlenky, situace za A. C. Stojana)
- N. Russnák, *Péče apoštolského Stolce o sjednocení Církve, zvl. u Slovanů* (a svědectví východních liturgických textů): ACM 33 (1946), s. 312–315, 378–380.
- F. Cinek, *Velehrad – základna cyrilometodějského unionismu*
- I. Mastylák, *Vladimír S. Solovjev a unionismus* (a příklad jeho sjednocení s katolickou církví)
- A. Salajka, *Studium křesťanského Východu a organizace vědecké literární práce unijní* (potřeba studia, poznání a lásky k slovanskému Východu, účelné organizace literární unijní práce)
- J. Jaroš, *Vývoj soborného práva východní církve, zvl. ruské* (synodalismus – pravá příčina církevního rozkolu, vývoj pravoslavné církve až do jejích posledních právních projevů)
- J. Vašica, *Slovanská liturgie ve své prvotní podobě* (liturgie sv. Petra: základní obřad římský, doplněný byzantskými modlitebními prvky jako vzor šťastné syntézy Západu i Východu pro naši dobu)
- B. Vašek, *Dialektický materialismus* (kritika z křesťanského stanoviska)
- O. Polách, *Organizace církevní provincie Velké Moravy ze stanoviska dobově-právního* (včetně lokální neslučitelnosti Metodějova metropolitního sídla se sídlem sufragána v Nitře): srv. ACM 33 (1946), s. 208–212.
- J. Myslivec, *Umění východní církve jako projev jejího duchovního života* (výtvarná modlitba chvály Boží, skoro výhradně sloužilo bohopoctě): ACM 33 (1946), s. 387–390, 428–432.
- J. Olšr, *O sociálních a kulturních předpokladech unionismu ve světle jubilea brestské unie*: ACM 35 (1948), 94–97, 122–127, 163–167, 209–215.
- F. Grivec, *Pochvala sv. Cyrila a Metoděje ve staroslověnském písemnictví*: ACM 33 (1946), s. 255–258.
- F. Cinek, *České pravoslaví* (a souvislost se slovanským Východem)
(Podle programu měl vystoupit i Š. Sabol s přednáškou „Unijní činnost řádu sv. Basila Velikého“)

Unijní porady na Velehradě 10.–12. září 1947:

Za účasti 70 hostů porada unijních odborníků a přátel k 40. výročí prvního unijního sjezdu velehradského, program viz zadní strana obálky č. 9 in ACM 34 (1947); *Unijní porady na Velehradě* in ACM 34 (1947), s. 341–345.

[JEMELKA F.], *Slovo úvodem k jubilejní vzpomínce unijní na Velehradě* (Přednesl na Velehradě tajemník ÚACM), ACM 34 (1947), s. 322–324; [JEMELKA F.], *K 40. výročí I. unionistického sjezdu*, ACM 34 (1947), s. 259–261; SPÁČIL B., *Habuerintne Congressus Velehradenses saltem aliquem effectum*

practicum annon?, in AAV, 19/1–2 (1948), s. 81–95 (shrnutí přednášky: *K apologii velehradského unionismu*, ACM 35 (1948), s. 11–15).

Blah. biskup Vasil Hopko sloužil panychidu i východní liturgii, zpíval sbor studentů velehradského gymnázia i kleriků TJ. „Bylo vidět, že jim staroslověnské zpěvy přešly do krve, protože je zpívali s viditelnou pohotovostí“ (ACM 34, 1947, s. 344).

Přednášky:

- F. Grivec, *Sv. Cyril a Metoděj, apoštolové ekumenické jednoty* (zaslal písemně, nedostal vízum): ACM 35 (1948), s. 46–52.
- A. Prešeren, *Náboženský význam velehradských kongresů*
- B. Spáčil, *Přinesly velehradské kongresy nějaké praktické ovoce nebo ne?* (shrnutí: *K apologii velehradského unionismu*: ACM 35 (1948), s. 11–15).
- F. Cinek, *Proč lokalizujeme cyrilometodějský unionismus na Velehradě?*
- F. Glaser, *Velehradský unionismus očima neutrální ciziny*: ACM 34 (1947), s. 329–332, 373–377.
- O. Polách, *Myšlenka cyrilometodějská a svatovojtěšská* (různé pojetí církevní organizace v naší vlasti za sv. Metoděje a sv. Vojtěcha): ACM 35 (1948), s. 17–22, 54–60.
- F. Grivec, *Svatost sv. Cyrila a Metoděje* (zaslal písemně): ACM 34 (1947), s. 362–366, 417–422; ACM 35 (1948), s. 3–7.
- F. Cinek, *Nezměnitelný základ velehradského unionismu*
- J. Vašica, *K otázce „Přenesení ostatků sv. Klimenta, papeže“*: ACM 34 (1947), s. 383–384, 410–414.
- O. Polách, *Bulharská legenda*

1. unionistický sjezd ve Spojených státech 28.–30. 9. 1956, St. Procopius Abbey, Lisle, Illinois

Proceedings of the First Unionistic Congress, Lisle 1956, 100 s.

První unionistický sjezd ve Spojených státech konaný ve dnech 28. až 30. září L.P. 1956 v opatství sv. Prokopa v Lisle, Illinois, Lisle 1957, 47 s.

Přednášky:

VIKTOR Claude G. OSB, *Unionistická práce Opatství sv. Prokopa*

HORÁČEK Theophilus S.J., *Novodobé snahy papežů o sjednocení východních křesťanů*

DVORNÍK František, D.D., *Dějiny velehradských unionistických sjezdů*

DENISSOFF Elias M., *Církevní jednota a ruské názory*

SEGINAK Theodore J., O.S.B., *Opatství sv. Prokopa a Převorství Nejsvětější Trojice* (Pittsburgh)

DVORNÍK František, D.D., *Původ východního schizmu*

HORÁČEK Theophilus, S.J., *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje*

DVORNÍK František, D.D., *Svatý Prokop, čeští benediktini a pokřesťanění Ruska*

PAPIN Josef, S.T.D., *Ideje Solovjeva o sjednocení*

REŠEC Athanasius J., O.S. B., *Duchovní ideály ruského Apoštolátu*

ONDRÁK Ambrož L., O.S.B., *Apoštolát svatých Cyrila a Metoděje pro budoucnost*
(programový projev)

2. unionistický sjezd ve Spojených státech 29. 8.–1. 9. 1957, St. Procopius Abbey, Lisle, Illinois

Proceedings of the Second and Third Unionistic Congresses, Lisle 1960, 228 s.

Přednášky:

OLŠR Josef, S.J., *Moskva – třetí Řím*

ROCK Augustine, O.P., *De Ecclesia – některé aspekty nauky*

DENISOFF Eliáš, *Ortodoxní dispozice k jednotě*

DVORNÍK František, *Praktické výsledky bádání v Orientálních ohledně jednoty křesťanství*

CRANNY Titus, S.A., *Panna Maria a opětovné sjednocení*

MAILEUX Paul, S.J., *Snahy jezuitů o opětovné sjednocení a vyhlídky do budoucna*

SHEREGHY Basil, *Osobní vztahy mezi katolíky a pravoslavnými*

SHERWOOD Polycarp, O.S.B., *Pojetí ritu a jednoty*

ROCHCAU George, *Duchovní situace ruské emigrace*

3. unionistický sjezd ve Spojených státech 1.–4. 7. 1959, St. Procopius Abbey, Lisle, Illinois

Proceedings of the Second and Third Unionistic Congresses, Lisle 1960, 228 s.

Přednášky:

WRIGHT John, *Nezbytnost jednoty Východu a Západu*

FINN Edward E., S.J. a KALLOCK John, *Vztahy pravoslavných a katolíků na základní úrovni*

SOLOVIJ Meletius, O.S.B.M., *De objectionibus contra unionem ecclesiarum ex parte orthodoxorum dissentium* (Výhrady pravoslavných proti sjednocení církví)

CEGIELKA Francis A., S.A.C., *Křesťanská jednota a náš duchovní život*

TUCKER Irwin St. John, *Návrat anglikánů*

DVORNÍK František, *Církev a stát v Rusku*

CARY-ELWES Columba, O.S.B., *„Aby byli jedno v nás, jako ty ve mně a já v tobě“*

DVORNÍK František, *Byzanc a římský primát*

FENTON Joseph C., *Papežské směrnice pro studium křesťanského Východu v seminářích*

KRIELKAMP Hermes, O.F.M.Cap., *Křesťanský Východ a semináře*

Dalším příkladem solidarity, pomoci a snahy poznat a čtenářům přiblížit odloučený Východ je zájem o Rusko, a to jak historické, tak i současné. O něm časopis ACM píše ze všech pravoslavných zemí nejobšírněji. Podrobnější pohled na obraz Ruska na jeho stránkách se jeví jako mnohem užitečnější a plastičtější než pokus shrnout v suchých datech a jménech vše, co list kdy o křesťanském Východu a otázkách sjednocení napsal. Mentalita, zásady, metodika i horlivost a angažovanost osobností z okruhu apoštolátního periodika zde bude patrna nejlépe.

2. Zájem o Rusko na stránkách ACM

ČÁST I

Rusko a ruská církev – pohled ACM zvenčí

I. DĚJINY A PŘÍTOMNOST

Mnoho článků v ACM se dotýká historie Ruska a zvláště tamní církve. Kromě duchovního dějinného vývoje, o němž se zmíníme později, se tu dočteme např. o Anně Jaroslavně, dceři Jaroslava Moudrého, královně Francie (1051–1060), která sem přinesla kyrilickou část remešského evangeliáře a byla v Remeši oddána s králem Jindřichem I.¹²

Dále o dvou moravských kněžích, kteří byli posláni r. 1692 do Moskvy jako duchovní správci tamní katolické obce v Německé Slobodě a o tehdejších poměrech. Na závěr jsou srovnávání s jezuity, kteří tam před nimi i po nich mnohem účinněji a cílevědoměji pastoračně působili.¹³

ACM představilo i školský systém a osvětu v předválečném Rusku.¹⁴

¹² RUBANOV, G., *Anna Jaroslavna, královna Francie*, ACM 1938, s. 131–136.

¹³ KYSELÝ, K., *Dva moravští kněží v Moskvě v 17. století*, ACM 1939, s. 216–225.

¹⁴ ACM 1938, s. 247–249.

Píše se o příčinách emigrace Židů: v carském Rusku nepožívali plných občanských práv, jaká měli ostatní. Vytrpěli mnoho pogromů, zvl. na Ukrajině, což carská vláda ostře potírala. Ani při přestupu na pravoslaví si však jednotlivci příliš nepolepšili a od vlastních byli zavrženi, prokleti. „V revoluci 1917 velikou úlohu sehráli Židé a nelítostně se mstili, dokonce i na nevinných lidech, za své dřívější utrpení: zvl. židovská mládež a ženy. Dělalo se totéž, co dělali později Němci v zajateckých a trestních táborech.“ Na druhé straně k Rusku i k ruskému jazyku lnuli i po dlouhých letech emigrace.¹⁵

Jak vypadalo Rusko na sklonku 19. století je vidět z cestopisu P. V. Vannutelliho, který tehdy vyvolal veliký rozruch – hlavně svým přátelským stanoviskem k pravoslavnému Rusku. Pozoruhodné je, v čem autor vidí hlavní úkoly Ruska:

1. pokoření a zničení islámu v Evropě
2. potření revolucionářství (prorocká slova!)
3. zastavení přílišné židovské expanze, jež je zkázou národů
4. položení hráze dobyvačnosti a nenasytosti Němců (opět prorocké!)
5. nejvznešenějším posláním je jeho velká náboženská úloha: obnovit na světě vládu křesťanství.

Aby ji splnilo, je třeba se sjednotit s centrem Jednoty – s církví římskou.¹⁶

Ruské starověrectví

V dějinách pravoslavné církve došlo v 17. století k bolestnému rozkolu, kdy velká část nejhorlivějších věřících přešla do opozice k vyšší hierarchii. V. Vilinskij o tom podrobně informoval ve své analytické studii v ACM¹⁷ a osvětlil hlavní příčiny této dějinné neshody. K ruskému pojetí pravoslaví patřil jako hlavní článek

¹⁵ PODOLSKAJA, A., *Židovská otázka v bývalém carském Rusku*, ACM 1948, s. 131–134.

¹⁶ JURÁK, J.M., *Rusko před čtyřiceti roky*, ACM 1931, s. 124–127; 167–169; 236–239; 314–317.

¹⁷ VILINSKIJ, V., *Ruské starověrectví*, ACM 1930, s. 82–85; 114–115; 143–147; 206–208.

víry obřad. Ten byl pojímán nikoliv jako projev, nýbrž jako podstata víry – dogma. Dějinné události vyvolávaly v lidu dojem, že pouze v Rusku se zachovalo čisté pravoslaví a o Moskvě se hovořilo jako o „třetím Římu“. V té době ruská hierarchie chtěla v bohoslužebných knihách opravit chyby, které se do nich vloudily vinou nekvalifikovaných překladatelů a opisovačů. V zemi, kde každý bohoslužebný úkon byl pojímán jako dogma, znamenalo popírání jeho pravosti – platné po celá staletí – obviňování zakladatele moskevského státu z kacířství. To Rus nemohl a nechtěl připustit a raději si vykládal celou reformu jako pokus o znečištění víry, jako „dábelskou pletichu a práci Antikristovu“, jen aby mohl zavrhnout každou nápravu a zůstat při tom, co mu bylo drahé a svaté. Tak se stalo, ačkoliv hierarchie bojovala o dobrou věc, že právě nejlepší z věřících se přidávali k rozkolu – ke starověrcům a v oficiální církvi zůstávali lidé spíše lhostejní a povrchní. Největší tragédie pravoslavné církve i ruského starověrectví spočívala v tom, že rozkol soustředil nejlepší lidi okolo věci, která vlastně nestála za bezvýhradnou obranu, poněvadž vyplývala z nepromyšlených omylů a závad.

Lid, který byl přesvědčen, že jen ruská církev uchovává neporušenou pravou víru, měl najednou přijmout, že má své obřady měnit podle církve řecké, o níž už celé století slýchal, že je ve víře poškozena. Začal proto svým duchovním pastýřům nedůvěřovat a šel raději za hlasem svého náboženského citu. Tak nedostatek náboženské výchovy jej zavedl k těžkým a zcela zbytečným omylům a rozbrojům.

Na druhé straně lze říct, že rozkol měl i své kladné stránky. Zatímco totiž represe a kruté tresty, stíhající v dřívějších dobách kacíře, nechávaly lid lhostejným, pronásledování starověrců skutečně otřásl nitrem ruského národa a prokázalo, že náboženství mu není lhostejné. Tak rozkol přispěl k hlubšímu pokřesťanění země – povzbudil lid k samostatnému náboženskému uvažování. Ruský lid sice ve svém omylu neprokázal ani široký rozhled ani schopnost k ujasnění abstraktních otázek, ale jiné své nejlepší vlastnosti – zvláště zcela prostou, ale hlubokou a upřímnou víru. Tak silnou, že její vyznavač s radostí přijímal i nejtěžší utrpení.

Starověrci také v dalším průběhu svých pohnutých dějin vystáli nesmírné útrapy a pronásledování, vzdorovali však pokusům oficiální církve o sjednocení; v jejich řadách docházelo k vnitřním rozporům, vznikly různé frakce i projevy fanatismu. Je pozoruhodné, že i v dobách bolševické hrůzovlády si vedli statečněji a lépe si uhájili svoji existenci, než oficiální pravoslaví. Jsou stále ve vážnosti a nezřídka sem dochází i k přestupům z pravoslavné církve.

Sekty v Rusku

Při nízké úrovni náboženských vědomostí, kdy náboženský cit i život je omezen hlavně na vnější formy, se nevžilo ani pravoslaví hluboko do duše ruského lidu. Zůstává proto mělké a různí sektáři tam měli a mají vhodnou půdu pro svou působnost... Lid přitahuje horlivost a vlídnost jejich misionářů, četba Nového Zákona s živým výkladem, náboženské písně, živé společenství.¹⁸ Vyrůstají tak skupiny baptistů, metodistů, adventistů, jehovistů a dalších.

Podle dr. Vasilije V. Zeňkovského hlavní příčinou růstu sektářství na Rusi je „neuspokojenost širokých lidových vrstev pravoslavného lidu v duchovních otázkách a tužbách“ – poučování skrze staroslovansky konanou bohoslužbu nestačí, protože lid už nerozumí – a „současná propast mezi denním životem a církví – nedostatek praktického křesťanství“ Problém sekt je zvláště aktuální tam, kde je nedostatek kněžstva (např. na Sibiři) a slabá duchovní správa.¹⁹

Aktuality z doby po revoluci

Svou dramatičností a akutní naléhavostí se ukazují jako momentálně nejdůležitější. Nikoli pro svou poutavost a zlověstnost, ale jako výzva pomoci duchovně i prakticky.

ACM si všímá nejvíce pronásledování pravoslavné církve, které způsobuje na jedné straně nesmírné utrpení a dokonce i mučednictví biskupů, kněží, řeholníků, laiků včetně dětí, na druhé straně však očišťování a obnovu církve, ba přímo náboženské hnutí ob-

¹⁸ Srv. ACM 1914, s. 79.

¹⁹ JEMELKA, F., *Ruské sektářství*, ACM 1929, s. 167.

rody. Jako nejúčinnější obrana proti bojovné ateistické vlně r. 1918–1919 se uvádí: svatost a neohroženost patriarchy Tichona, vytváření živých bratrstev, zájem lidu i o netradiční kázání, či přednášky – a to i od nekneží.

„Oheň utrpení sežehl příměsky pozemského prachu... a Církev pravoslavná z plamene vyšla hodně pročištěná ve své božské podstatě, zahodivši cáry byzantismu a Césaropapismu... Buduje se nová pravoslavná církev – křesťanštější a svobodnější.“²⁰

Dalším častým tématem je kontrast masívního protináboženského boje, státního militantního ateizmu organizovaného ve Svazu bezbožníků a faktického náboženského života v Rusku. Na jedné straně zde tedy stojí protináboženská muzea, tisk, „vědecké důkazy“ proti víře, posměch, boj o děti a mládež, administrativní opatření jdoucí až po nucení k odpadům, bránění v účasti na bohoslužbách, boření a zavírání chrámů nebo jejich přeměňování na muzea ateizmu, restaurace, sklady, kina či toalety, těžký život kněží a využívání odpadlých duchovních, zavedení „státního souhlasu“, odstranění neděle, tíživý dopad NEPu na církev, ofenzíva nejen proti věřícím, ale i proti Bohu – a na straně druhé nářky bolševiků na malou účinnost ateistické propagandy, rezervovaný až odmítavý postoj ruských vzdělců k bolševismu, nezdolnost náboženského cítění v ruském lidu, který dál – včetně dělníků a mládeže – navštěvuje chrámy, vytváří křesťanské buňky a víc a víc si prohlubuje zkušenost, že Bůh neumírá. Naopak: kolikrát i zázračně zasahuje.

Mnoho zpráv tu najdeme i o ruské emigraci, roztržkách v ní zvláště ohledně církevní jurisdikce, soboru ruské církve v zahraničí (Srěmské Karlovce), o Pravoslavném bohosloveckém ústavu v Paříži, o pomocných akcích papežů i různých zemí pro hladovějící obyvatelstvo Ruska i pro uprchlíky odtamtud. Také o drobení RPC po smrti patriarchy Tichona, o nešťastném počínání jeho nástupce Sergije, hledání správného poměru k sovětské moci, o ruském duchovenstvu, jeho úrovni a vzdělání, jeho postojích ke sjednocení církve, o kněžských seminářích a duchovních akademiích, náboženské literatuře a časopisech v Rusku i v zahraničí,

²⁰ ACM 1921, s. 30.

o ekumenickém úsilí RPC po druhé světové válce, zvl. o kontaktech s anglikánskou církví, ale i o protestantských denominacích a sektách v Rusku. A konečně i o podílu RPC na likvidaci řeckokatolické církve na Ukrajině a v Haliči.

ACM vykreslil i dost podrobný *obraz sociální a politické roviny* života v Rusku. Nejčastějšími náměty jsou: křiklavý kontrast mezi bolševickými sliby o vybudování ráje na zemi a drsnou skutečností zotročení člověka, bídy a hladu, atmosféry děsivého strachu, nových a nových čistek a represí nejen v řadách tzv. nepřátel, ale i těch nejvěrnějších, kteří se o režim nejvíce zasloužili: stranických funkcionářů, členů Komsomolu, dělníků i vědců. Píše se o spoustách vězňů a popravených, o zklamání cizinců při návštěvě země i o rozčarování místního obyvatelstva, obrovském počtu bezpřízorných dětí, jejich toulání, kriminalitě, tvrdých zákrocích státních orgánů až po jejich fyzickou likvidaci, o nedostatecích školství, velmi těžkém postavení ženy a rozbití rodinného života, o pokazení dětí indoktrinací a špehováním vlastních rodičů, o postrádání všeho možného, tíživé bytové otázce, alkoholismu, potratářství a sebevraždnosti, o 6 zednářských lóžích a vlivů Židů na revoluci, o bezradnosti, jak postupovat vůči Stalinově matce, která jako horlivá věřící denně chodí do kostela.

Souhrnně: o systému, který tone nejen v moři krve svých obětí, ale i nezměrných problémů, které vyvolal. Anebo: o ideologii, která se vydávala za jedinou pravou a nadějnou pro veškeré lidstvo, a přitom už od roku 1934 se musí začít vzdávat svých někdejších pochybených ideálů z důvodů vlastní sebezáchovy, aby tak koneckonců svou praxí a zkušenostmi nechtíc potvrdzovala správnost křesťanské morálky.

Reflexí historie k pochopení tíživé porevoluční přítomnosti

I když se nám v *Apoštolátu* na mnoha místech dává nahlédnout do ruských dějin, přece jen se neubráníme dojmu, že tu nejde ani tak o seznamování s vlastní historií, jako spíše o snahu pocho-pit dramatickou přítomnost tak, jako se „po ovoci pozná strom“ i se svými kořeny, přednostmi i neduhy. Podle ruského historika

V. Vilinského²¹ povrchní znalci církevních dějin se domnívají, že vnější úpadek pravoslavné církve je pouze důsledkem radikálních reforem Petra Velikého a že on zrušením patriarchátu takřka rozbil vnější moc pravoslaví. I v synodálním období však bylo mnoho světců, starců. „Ruská církev se už předtím příliš sblížila se státem, se světskou mocí a ta ji zotročila na více než 200 let. Události, které se staly v období synodálním, se mohou považovat za nejtragičtější chvíle v ruských dějinách. Jsou charakterizovány zápasem ‚starců za Volhou‘ s ‚josefíny‘. ‚Josefíni‘ nakonec triumfovali. Dali se do služby státu, udržující mínění, že Moskva je třetí Řím, vytvořili konzervativní směr a dospěli k národní ideologii, která posílila trůn moskevského cara. Církev byla připoutána ke státu, mystický život ustoupil na druhé místo a psychologický základ pro reformy Petra Velikého byl zcela připraven, neboť církev příliš zeslábla, než aby mohla odporovat. Odpor kladl jen lid, nikoliv hierarchie. Petr, vychovaný ve vědomí vlastní moci, musel jednat přesně tak, jak to učinil a církev, když se stala dobrovolnou služkou státu, byla přinucena poddat se. Petr dokončil, co Josef Volocký začal... Nastalo takřka rozštěpení mezi oficiální církví a vírou lidu, aspoň částečně. Ale v základu, v hloubce náboženského života celé pravoslaví, zosobněné ‚starci‘ z optynské pouště stejně jako hierarchií, zůstalo jednotným... Pronásledování po revoluci, přinutila namnoze ruský lid, aby se opět vrátil k hloubce náboženského života...“²²

Kolísajícím, přitom však významným jazýčkem na vahách tu byla a je ruská inteligence, která se od 16. století víc a víc odcizovala pravoslavné církvi a později byla Petrem Velikým uvedena na scestí. Různé ideové proudy koncem minulého a začátkem tohoto století – zvláště liberalismus – vlastně připravily vítězství komunismu: jak svými názory, tak i bojem proti historické ruské vládě.²³ Zvláště v 19. století se ukázalo, kolik je v církevní organizaci duchovních chorob a nedostatků: roztržka mezi lidem a inteligencí, vládní mocí a společnostmi. Lepší pravoslavní hledali cesty k obrození

²¹ VILINSKIJ, V., *Ž dějin ruské církve*, ACM 1929, s. 313–316.

²² *Tamtéž*, s. 352.

²³ SIV. KALIKIN, E., *Svazy ruských pracujících křesťanů*, ACM 1935, s. 241.

církve, jenže intelligence už delší čas byla odtržena od víry, svým nihilismem otravovala lid, takže do něho pronikla kultura záporu. Vyšší třídy dbaly o náboženství jen zevně a prospěchářsky.²⁴ Teprve na začátku 20. století byl učiněn jakýsi pokus o sblížení mezi pravoslavným světem a některými vzdělanými kruhy. V prvním období velikého pronásledování, občanské války, našla církev pravoslavná oblibu a horlivé spolupůsobení (ale slabou oporu) více u tříd vzdělaných, nežli v masách lidu opojeného a znemravnělého v reji všeobecné rozpoutanosti. Pro mnohé vzdělance byly divoké orgie krve a barbarství všeho druhu, jimiž začala vláda bolševiků, úderem blesku na cestě do Damašku. Ti pak pomáhali zachraňovat, co se z církevního zřízení zachránit dalo, mnozí se dali vysvětit na kněze; tak se částečně doplňovaly mezery po zabitých, vystěhovaných či odpadlých kněžích. Mezi ně patří také Sergij N. **Bulgakov**, o němž se zmíníme později v souvislosti s ruskou teologií. Už v září 1922 však dochází k ochrannému vypuzení do vyhnanství na Sibiř nebo do ciziny všech známých intelektuálů, kteří by svým duchovním věhlasem mohli představovat středisko mravního a rozumového odporu.²⁵ K nim náleží i N.A. **Berďajev**, známý svou výtečnou filosofií dějin. Ptá se po souvislostech mezi revolucí, tzv. Živou církví a náboženským obrozením v Rusku. Vidí, že revolucionáři jsou vedeni záporným citem a obráceni jen k minulosti – tu boří, té se mstí – a nikoliv k budoucnosti. Podobně však i protirevolucionáři se rozhodují záporně, neboť chtějí obnovit starý život. Obojí „se nemohou zbavit břemene minulosti a odhodlat se k lepšímu životu, protože nechtějí začít tím, co jedině ducha uschopňuje k tvořivému dílu, to jest kajícínosti.“ Revolucionáři ji svým nazíráním na svět zavrhnou a protirevolucionáři ji zpočátku uznávají, ale nechtějí se kát z těch hříchů, které vehnaly Rus do revoluce a setrást zlé duchy. Tyto procesy představují dvě stránky téže pohromy a zůstávají uzavřeny v začarovaném kruhu bez východiska.²⁶

²⁴ BERĎAJEV, N.A., *Církev živá a náboženské obrození na Rusi*, ACM 1925, s. 389.

²⁵ SRV. GLUKOVSKIJ, M., *Poměr církve a pravoslavných vzdělanců k bolševismu*, ACM 1924, s. 168–171, 203–207.

²⁶ SRV. BERĎAJEV, N.A., *Církev živá a náboženské obrození na Rusi*, ACM 1925, s. 40–42.

A pak je tu církev: Rok 1917 jí přinesl rozlomení pouta, které ji vázalo se „svatou ruskou říší“, ale také znehybňovalo a dusilo. Tak jako nakažlivá choroba zachvacuje celé tělo, tak se revoluce nemohla vyhnout ani církvi. Ta se zpočátku snažila jen se přizpůsobovat novým poměrům, urovnat svůj zevnější poměr ke státu, aniž by ještě zaznamenala obnovné náboženské hnutí. Zaujala obranné stanovisko a projevovala nad očekávání velikou pevnost, zatímco se jiné dějinné útvary hroutily. Hned na počátku odsoudila zvrhlost a zločinnost nového režimu. Byl to zvláště patriarcha Tichon se svými známými pastýřskými listy, které vyvolaly ještě větší nenávist a tvrdé zákroky proti církvi. Hlava ruské církve je pak držena v izolaci, věrní biskupové žalářováni, nebo aspoň hlídání či odstavováni a na jejich místo je dosazena hierarchie složená z ochotných spolupracovníků režimu, kteří si dávají mnohoslibný název „Církev živá“

Revoluce v církvi se však ukázala ještě ubožejší a více zpátečnickou než ve státě. „Církev živá“ je ve vleku protikřesťanského státu, ale i protikřesťanské kultury a racionalismu. Nehlásá obrodnou myšlenku, jen podrobení církve novému státu. Je to část církve nasáklá racionalismem. Z představitelů se staly ubohé postavy. Není tu ani jedna náboženská myšlenka, ani jeden tvořivý náběh či známka sebevědomí. Není to žádná reforma, ale služba cizímu pánu. Je to jev politický, sociální, ne náboženský. I ve staré společnosti byla mnohá zla, ale nebyla nikdy vystavována jako ozdobné perly, netvořila náboženství; stará společnost měla vědomí kajícího. Nová společnost neuznává hřích a nechce se kát. Křesťanského bratrství ubylo a ne naopak. Křesťanská společnost nemůže vzniknout z hrubého násilí. Všechny tyto pokusy o reformu a obnovu církve v revolučním reji nemají nic společného s opravdu tvořivými snahami ruské náboženské myšlenky v 19. a 20. století.

„V ruské revoluci se nevtělila žádná opravdu veliká a původní ruská myšlenka, v ní jednala veliká a chorobná ruská živelnost, jak to velicí a původní mužové předvíдали. Byla prodchnuta myšlenkami západními, všedními a lacinými... Náboženská a filosofická ruská myšlenka, všechna veliká ruská literatura byly odvrženy, nebyly uznány za potřebné pro revoluční proces.“ V tom směru šli

i duchovní „Církve živé“. „Chomjakov a Dostojevský byli by mohli spíše naučit svobodě církevní a svobodě ducha kněze, dychtící po obnově, nežli Černyševský a Lenin. I slavjanofilové s neobyčejným radikalismem tepali hříchy a nedostatky ruské církevní organizace... Stoupenci ‚Církve živé‘ jsou však dědici úředního, byrokratického, racionalistického pravoslaví, nikoliv mystického pravoslaví svatých mnichů, poutníků, kteří hledají neviditelné světlo, Nový Jeruzalém. V pronásledování církve – nikoli v připojení k revolučnímu rozvratu – musí tedy započít prohlubování duchovní. Z útrob církve vznikne tvůrčí náboženské obrození... v církvi nemůže být revoluce, reformy ani restaurování. Církev žije zjevením Ducha svatého... Náboženské obrození na Rusi, bez něhož Rus nemůže být zachráněna, bude mystické a nikoliv racionalistické...; přemůže nespravedlnost a lež starého světa – přemůže je silou a pravdou Kristovou.“²⁷

Další vývoj událostí dal této vizi za pravdu. Jakmile vláda nabyla ponětí o dokonalé církevní organizaci, rozhodla se ji buď zničit anebo učinit na sobě závislou. A „je vskutku důmyslným pokusem komunistické politické policie, změnit církev tak, aby byla zdánlivě pravoslavnou, avšak ve skutečnosti úplně oddanou bezbožcko-marxistickému státu. Lidoví komisaři si nepřejí odluku církve od státu, nýbrž chtějí mít svou státní církev, jejímž dogmatům nevěří, jíž však přece zabezpečují přednostní postavení, aby ‚pověry‘ ovládaného lidu byly pod státním dozorem.“²⁸

Represe vůči církvi mají však také opačný účinek – tak zřetelný, že se alespoň v tomto případě nechává někdo z příspěvatelů ACM strhnout k naději na brzký politický obrat k lepšímu (časopis je jinak v této věci naprosto střízlivý): „Nastoupila ryzí, upřímná zbožnost“ a vnější, nepřírozené formy a gesta se vytratily. „Opravdové náboženské hnutí a zbožnost rostou netušenou měrou a vliv duchovenstva na široké vrstvy je přímo ohromující. Velkolepé náboženské slavnosti letos na Nový rok a Tři krále nejlépe dokazují,

²⁷ BERĐAJEV, N.A., *Církev živá a náboženské obrození na Rusi*, ACM 1926, s. 53.

²⁸ GLUKOVSKIJ, M., *Poměr církve a pravoslavných vzdělců k bolševismu*, ACM 1924, s. 207.

kterak mohutně vzrostlo náboženské cítění ruského lidu. Brzký pád bolševizmu a osvobození Ruska od komunismu jest nade vši pochybnost jen otázkou nedlouhé doby.“²⁹

Na počátku r. 1934 Stalin vyhláší: „Praxe ukázala, že by komuna jistě padla, nepřipustí-li nivelování (zmírnění)“ dosavadní generální linie.³⁰ Jak se to projevilo ve vztahu k církvi?

„Ruská pravoslavná církev – jako i dříve – je stále pronásledována, ale v poslední době se to více tají. Bolševická politika vzhledem k církvi je nyní dvojitá... Počet vyhoštění a ubíjení duchovních se zmenšil... Komsomolci a bezbožníci nyní nesmějí provádět veřejné, hrubé zesměšňování náboženství... Teď už bolševici neopakují na každém kroku, že ‚náboženství je opium pro národ‘, nýbrž častěji říkají, že ‚náboženství je soukromou záležitostí každého jednotlivce‘. Taková jsou fakta, která poukazují na mírnější názor bolševiků na náboženství. Jsou však ještě jiná, svědčící o pravém opaku.“³¹ Ve vězení jsou totiž dosud všichni duchovní, kteří tam byli drženi dříve (včetně 35 biskupů), pokračuje zavírání a ničení chrámů, patriarchální synoda je rozpuštěna, v celém SSSR není ani jedné duchovní školy, netiskne se ani jedna náboženská kniha a je zapovězeno budovat nové chrámy.

„Cizí, zde žijící pozorovatel má dojem, že je v zemi, která není ani bezbožnická, ani náboženská, ale která z jakýchkoliv příčin zapomněla na Boha a na mravní zákony. Rusko má velké náboženské podzemí, jehož síly nelze změřit.“³² Tuto skrytou, avšak autentickou část Ruska ukazují čtenářům četné povídky, které dokážou tamní atmosféru přiblížit daleko působivěji než suchá řeč souhrnných faktů a statisticko-chronologických údajů. Tak např. intelektuál – vězeň prožívá chvíli svého prozření, když k němu přichází jedenáctileté vychrtlé děvče a hladově se vrhá na odpornou zmrzlou polévku a zbytky jídla, a má jedinou touhu – nějak ji alespoň trochu rozehřát a rychle zhltnout. „Proč třicet milionů nás, ruských mužů dopustilo, aby naše děti došly do takových konců? Podle

²⁹ JAŠEK, A., *Náboženský stav v Rusku*, ACM 1922, s. 61–67.

³⁰ *Izvěstie* z 27. 1. 1934, ACM 1936, s. 316–318.

³¹ JEMELKA, F., *Soudobý stav ruské pravoslavné církve*, ACM 1936, s. 246–247.

³² VONDRÁČEK, F., *Tři neděle u sovětských bezbožníků*, ACM 1935, s. 304.

francouzské revoluce jsme si mohli představit, co bude u nás! Proč jsme všichni nešli bojovat? Na takových dětských kostrách se má vybudovat socialistický ráj? Takový nechci! Jaká je to licoměrná podlost, která se při tom vybaví z paměti: Fotografie Lenina v póze Krista, obklopeného dětmi, „Nechte maličkých přijít ke mně...!“³³

Do světa zkoušených lidí začíná však pronikat i neviditelný, ale o to mocnější svět Boha a jeho milosti. Dochází k mnoha otevřením slepých očí a obrácením: např. státem vyznamenaný dělník po rozhovoru se starým poutníkem prohlédne: „Měl pravdu! ‚Noví lidé‘ nemají pokoj, radost ani naději!“³⁴ Bůh nepřestává konat další a další zázraky, vždyť „kde se rozmohl hřích, v míře ještě daleko větší se rozmáhá milost“ (Řím 5,20). I takto by se dal shrnout obsah většiny povídek.

Je přirozené, že se člověk ptá po příčinách neštěstí. Co tedy zapříčinilo tak velikou zkoušku církve? Kromě už zmíněného náš časopis nejvíce podtrhuje cézaropapismus a nevalnou úroveň duchovenstva. Obojí má své kořeny v dávné minulosti: „Je nesporné, že ruská církev posílila mocenské postavení Moskvy, ale bohužel sama se časem dostala do nedůstojného područí světské moci (cézaropapismus). A tam začal její vnitřní úpadek. Vlastní hlavou ruské církve se stal vlastně car, který jen málokdy měl pravé pochopení pro duchovní blaho církve.“³⁵

Pozorovatel, zvyklý na docela jiné pojetí vztahů mezi církví a státem, to vidí v ostrém světle: „Neštěstím ruské pravoslavné církve byla její veliká závislost na světské moci... Zatímco katolíci měli společného Otce v Římě a v nevymírající ‚dynastii‘ papežů oporu duchovní jednoty a jisté útočiště v čase nejhorších pronásledování, zůstával ‚báťuška – car‘ znamením jen vnější jednoty ruského pravoslaví a carská vláda jeho vratkou, dočasnou oporou. Papežství – jako ústředí světové, katolické církve – nahrazeno synodálním systémem ruského národního pravoslaví, v němž se vliv carů vtělil v osudnou všemoc pověstných ‚oberprokurorů‘ Padl

³³ SOLONJEVIČ, I., *Děvče s ledem*, ACM 1938, s. 108–110.

³⁴ SRV. POLEVOJ, S., *Dost*, ACM 1932, s. 158–161.

³⁵ TKADLČÍK, V., *K 800. výročí Moskvy*, ACM 1947, s. 12.

car pravoslavný – a rudý car usiluje dovršit neštěstí osiřelé církve, stádce oloupeného o pastýře...“ Tisíce nejtěžších obětí biskupů, kněží i lidu, věrných víře dosvědčují žhavé úsilí o duchovní osvobození od rudého césaropapismu. „Na tyto světlé stránky dějin ruského pravoslaví však vrhá tím bolestnější stíny duch starého césaropapismu, jenž ohrožuje v základech těžce zkoušenou pravoslavnou církev... V sovětském Rusku je povolným nástrojem rudého césaropapismu moskevský metropolita Sergij, který se za souhlasu a podpory bolševické vlády nekanonickým způsobem vetřel v úřad ochránce osiřelého patriarchálního stolce a který nynější pochybnou autoritu moskevského patriarchátu chce diktovat a šířit bolševickým způsobem i v zahraničí.“³⁶ A znepokojení nad jeho jednáním svědčí o jasnozřivém odhadu do budoucna: „Vláda sovětská tím získala velmi mnoho, kdežto církev získá velmi málo a velmi mnoho může ztratit.“³⁷ Škoda, že jsme se z bolestné ruské zkušenosti nedokázali poučit v zemích, kam byly zavlečeny tytéž metody ke zničení církve!

I nízká úroveň farního kněžstva je dědictvím minulosti. Až do 17. a 18. století byli ruští duchovní voleni od svých farníků. Obce využívaly volebního práva, aby si kněze opatřily co nejlevněji. „Lhostejný poměr farnosti k duchovní stránce volby ve spojení s nízkou úrovní vzdělanosti dávného duchovenstva proměnilo konání bohoslužeb v jakési řemeslo. Pro farníka byl ‚pop jako pop‘ a pro popa bylo lhostejno, čím si vydělal svou skývu chleba... Věci se vyvíjely přirozeně, totiž místa duchovních přecházela v dědičnost. Mezi duchovenstvem vznikaly dynastie svého druhu, které vládly jistou farností bez přerušení 100 i 200 let. Mezi členy dynastie nacházíme i rodový postup i hodnostní pořadí... Tento vývoj... připravil proměnu duchovenstva v uzavřený stav... Staré ruské duchovenstvo – které bylo u šlechty v opovržení jako ‚sprostý rod lidí‘, který nabyl u selského lidu pověsti lidí úplatných – bylo vysáváno biskupem, jenž za starodávna nezřídka zacházel s popy

³⁶ JEMELKA, F., *Stíny césaropapismu*, ACM 1937, s. 297.

³⁷ URBAN, J., *Pravoslaví a sověty*, ACM 1927, s. 306.

jako s poddanými, nemělo tedy možnost nabýt u farníků vážnosti, jaká příslušela jeho stavu.“³⁸

O ruských pravoslavných popech je i na počátku století skoro jednohlasný úsudek nejen na západě, nýbrž i na Rusi samé: „... bylo by velikou chybou spoléhat na jejich mravní sílu, neboť temnota, neohrabanost, opilství, duchovní ospalost, povolnost světské moci, bojácný servilismus – to vše je v duchovenstvu světském tak hluboce zakořeněno, že je neschopno nějaké práce apoštolské. Kněze samé bylo by třeba napřed ke křesťanství přivést, neboť o životě křesťanském tj. založeném být jen zhruba na zásadách sv. evangelia nemůže být u nich ani řeči.“³⁹ Eparchiální sjezdy vždy na prvním místě vyžadují bezúhonný, příkladný život popa v osadě a pak je teprve možno mluvit o nápravě mravnosti lidu. A dobře vědí proč: kněží se věnují mnoha vedlejšími zaměstnáním, v jejich rodinném životě je mnoho zlořádů a trpkostí, neváží si své církve, leč jako prostředku výživy a kariéry, někteří sympatizují s protestantismem a bezcírkevností. Nejsou tedy schopni vést lid k praktickému náboženskému životu už proto, že se většinou omezují jen na vnější formu křesťanství a úplně zanedbávají jeho ducha. Ani ruští pravoslavní činitelé nemají ke své církvi lásku. Hierarchie je svou službou státní moci zneschopněna pro úkol obrody a navíc nemá žádný program.

A takovéto duchovenstvo nyní čeká strašný náraz revoluce! A přece: takových kněží, kteří by zradili své povolání, bylo velmi málo. Mnoho jich naopak bylo pro svou věrnost víře a přijatým závazkům – včetně několika desítek biskupů – zabito!

Dvacet let po revoluci se píše o třech skupinách duchovenstva v SSSR a všechny že mají velký vliv:

1. pracují jako dělníci a statečně hájí víru proti ateistické propagandě
2. putují a tajně slouží
3. venkovští mezi lidem – bolševici je těžko nacházejí, nemožnou je pronásledovat.

³⁸ MILJUKOV, P.N., *Volba a dědičnost v ruském duchovenstvu*, ACM 1915, s. 95–96.

³⁹ PALMIERI, A., *Chiesa russa*, ACM 1915, s. 19.

Nebyl tedy obraz předrevolučního kněžstva příliš chmurný? Anebo jej natolik proměnila Boží „síla, která se zřejměji projevuje ve slabosti“? Nebo obojí? To nám napoví i jiný článek z téhož roku. Obsahuje upřímné doznání novgorodského metr. Arsenije Stadnického o vlastní malomyslnosti a bázlivosti ve vězení GPU, kde čekal na zastřelení (zemřel pak ve vyhnanství v Turkestánu): „Já jsem už stařec, nemám už v budoucnosti co očekávat, já – mnich od mladosti a konečně arcibiskup, postavený za příklad a vzor křesťanství a křesťanské zmužilosti, a hle – nijak jsem se nemohl opanovat. Taková touha po životě, taková nechť k umírání, taková tesknost a boj se sebou samým, strach před smrtí a malomyslnost, že jsem žasl. Bojuji, ale nemohu sám sebe přemoci. Takový bankrot a takové hoře nad vlastním já...“ A k tomu osobní zkušenost autora: „...A co jen v těchto chvílích sestupovalo v duši, bylo poznání, že vyznavačství je pouze darem shůry... A tu se vůči všem, kdo klesli, dostavoval hluboký soucit, pochopení a odpuštění.“⁴⁰

II. RUSKO A KATOLIČTÍ KŘESŤANÉ

A. Katolíci v Rusku

Nejprve několik údajů:

Po carském výnosu o svobodě svědomí ze dne 17. 4. 1905 se k 1. 1. 1909 vrátilo do katolické církve v Rusku 233 000 osob: z toho 168 000 z Polska, 68 000 z devíti západních gubernií, asi 1500 v Petrohradě.⁴¹

V mimopolském Rusku žije v arcidiecézi mohylevské 300 300 katolíků a v diecézi tyraspolské 347 325 – hlavně Poláků.⁴² Jsou horliví, brání se pomluvám ze strany pravoslavných a konají apoštolát, zvl. soukromými dopisy a rozmluvami.⁴³

Celkový počet katolíků v ruské říši je 11 468 000, v Rusku samém 4 341 930, v Polsku 7 032 000, v Petrohradě 60 000, v Moskvě

⁴⁰ POLSKIJ, M., *Ruská duše a bolševici*, ACM 1938, s. 238.

⁴¹ ACM 1910, s. 32.

⁴² *Tamtéž*, s. 60.

⁴³ *Tamtéž*, s. 32.

20 000. Představují tedy po pravoslavných (90 mil.) a mohamedánech (14 mil.) nejčetnější vyznání v Rusku. Jsou organizováni v třinácti diecézích.⁴⁴

Na Rusko se často vztahují slova „Žeň je hojná, ale dělníků málo“ Platí to zvláště o Sibiři, kde jsou veliké farnosti a přitom kněží málo. Tíživý nedostatek nastává po revoluci, kdy je mnoho kněží pozatýkáno.⁴⁵ Ordináři diecézí jsou žalářováni, vypovídáni z SSSR nebo přinejmenším bedlivě sledováni a omezováni v pastorační činnosti. V roce 1937 bylo z počtu 1500 kněží před válkou na 1000 v žalářích, v duchovní správě jen deset, ze 410 kostelů bylo otevřeno 11.⁴⁶ Budoucnost katolictví je nejvíce ohrožena právě úbytkem kněžstva.⁴⁷

Postoj ke katolíkům

má své dávné kořeny v historii. Tak např. se i dominikánskému autoru zdá, že jednou z příčin vyhnání jejich řeholníků z Kyjeva ve 13. století byl „velký důraz na přijetí latinského obřadu zároveň se vstupem do církve“, při čemž byl „obřad řecký... uváděn v nevážnost a k zániku“.⁴⁸ Ale i v předrevoluční době měla RPC velký strach z jezuitů, kteří „v minulosti rozšířili a upevnili katolictví“, proto státní orgány zpřísňují opatření proti vstupu jakýchkoliv katolických kněží do království polského: obávají se, že by mezi nimi mohli být i tajní jezuité.⁴⁹ Ví se totiž, že tito řeholníci vyhnání roku 1820 z Ruska se mají čile k světu v Haliči a v Polsku.⁵⁰

Dopisovatel ACM, účastník velehradského unionistického sjezdu píše z Ruska, že bude s bolestí podávat zprávy o „církevním

⁴⁴ ACM 1911, s. 48.

⁴⁵ Srv. ACM 1922, s. 27–31; 1927, s. 176–179; 1928, s. 93–94.

⁴⁶ ACM 1938, s. 119.

⁴⁷ ACM 1928, s. 217.

⁴⁸ JURÁK, J.M., *Činnost řádu dominikánského v Rusku ve XIII. století*, ACM 1930, s. 241.

⁴⁹ ACM 1910, s. 60.

⁵⁰ ACM 1921, s. 31–32.

životě v Rusku, který je plný stálých a nesčíslných zlořádů a chování ke katolickým Slovanům je ve všem opačné chování těchto k ruským rozkolníkům... Morava, kolébka a sídlo čisté nábožensko-národní myšlenky, zůstala věrna svatým cyrilometodějským tradicím. Ona je vždy hotova spěchat s bratrským objetím všem dítkám slovanským bez rozdílu vyznání a národnosti, je plna nejupřímnějších snah, a ač obřad a duch náboženský je latinský, přece srdce je slovanské. V Moskvě však obřad je jazykem slovanský, ale srdce je tatarské. V odpověď na bratrské láskyplné pozvání není tu ničeho kromě zlomyslného kousání... církevní sjednocení nebo vůbec aspoň nějaké sblížení katolíků s pravoslavnými lidu v Rusku naprosto je neznámo^{.51}

V jiné zprávě se říká: „Nás katolíky – zvláště ruské katolíky – zasypávají ústně i tiskem vymyšlenými pomluvami a ohradit neb ospravedlnit se ať ústně ať pérem je přenesnadno. Předsudek proti nám je veliký a hluboce zakořeněný. Překonávat toto špatné a skoro všeobecné mínění pravoslavných o nás katolicích znamená bojovat proti odvěkému zlu a tvořit na Rusi jiný, docela nový názor nábožensko-společenský. I v mohamedánském Turecku možno katolíkům pohodlněji žít a jednat než v křesťanském Rusku... Ani duchovenstvo si nemohlo vytvořit jinou představu o katolictví... Minulého roku napsal S. Troickij ve *Stranniku* stať ‚Katolicismus a Slovanstvo‘, ve které dobře vystihuje církevně společenské mínění... ruských pravoslavných činitelů o našich katolických snahách. Zatvrzele nechtějí nám věřit. Bratrské lásky k nám nemají, neboť by jinak sami hledali sblížení s námi, byť i ze svého hlediska. Ale není divu: nemilují vlastní církve a katolickou považují za ještě větší zlo“ výsledek své statě završuje slovy: „Papež jedná v duchu Slovanům nepřátelském, potlačuje nejen pravoslavné, nýbrž i sjednocené a katolické Slovary“.⁵²

Na druhé straně v řadách pravoslavných je nemálo jednotlivců, kteří mají ke katolické církvi velké sympatie.⁵³

⁵¹ ACM 1910, s. 28.

⁵² *Tamtéž*, s. 54–58.

⁵³ ACM 1911, s. 79.

Předrevoluční útisk katolíků

I po vydání zákona o svobodě svědomí (1905) v Rusku přetrvává náboženská nesnášenlivost. Ministerstvo vnitra zpřísňuje praxi při přestupech z pravoslaví ke katolictví a vyžaduje pro každý takový případ dovolení místního gubernátora.⁵⁴

Dopisovatel z Varšavy píše: „Máme sice manifest svobody, jímž Rusko v očích vzdělaného světa setřásá kazajku barbarství a o veliký skok se přibližuje k Západu, ale manifest ten u nás pro většinu případů zůstává jen na papíře; vláda ruská stará se všestranně, aby zamezila každinký ruch volnosti. Katoličtí kněží jsou policií hlídáni na každém kroku mimo okruh svého působení. Chelmsko je odtrženo od Polska, je zde nemožno zakládat farní, či rolnické spolky, kanonické vizitace lubelského biskupa jsou ztěžovány či znemožňovány... ale lid je otužilý, zvyklý pro své náboženské přesvědčení i umírat... Že to ruská vláda nemíní s volností svědomí doopravdy, podává neustále důkazy. Je známo, jak je všemožně ztěžován přechod z pravoslaví ke katolictví... Když se někdo odvolává na carský manifest o volnosti svědomí, nejednou dostává od úřadů odpověď: „*Ukaz* ten je jen pro Evropu, my máme jiná vládní nařízení!“⁵⁵

Pozdější křiklavý rozpor mezi bolševickými prohlášeními o náboženské svobodě v zemi a skutečností má tedy už zde svůj začátek: Ani po šesti letech *Ukaz* nevešel do praxe! Ministerská nařízení a předpisy ho různě omezují, takže z něho zůstaly jen zlomky. Přechod ke katolictví je ztěžován mnoha formalitami a nepříjemnostmi, aby žadatel byl odrazen.⁵⁶

Kněží jsou často trestáni např. za „získávání“ pravoslavných věřících, za kázání či procesí, za vyučování mládeže, za křest dětí ze smíšených manželství, za drobné publikace – za všechno, co se jenom trochu nelíbí státním úřadům. Mají zakázán přístup do knihoven duchovních seminářů a akademií, aby se nemohli dostat

⁵⁴ ACM 1910, s. 32.

⁵⁵ *Tamtéž*, s. 57.

⁵⁶ Srv. *Tamtéž*, s. 93.

k ruské teologické literatuře, která tu je uložena z velké části jen v rukopisech, a tím jinak nedostupná.⁵⁷ V Podolsku je dokonce znemožňována samotná pastore katolíků a řada kněží je vypořádána.⁵⁸ Katolické konsistoře a jejich archivy jsou protiprávně úředně podrobeny revizím. Státní orgány se vměšují do obsazování far.⁵⁹ Řády a bratrstva jsou maximálně omezovány, ke vstupu do noviciátu se žádá státní souhlas. Pátrá se po tajných klášterích a zavírají se katolické dobročinné ústavy a útulky.⁶⁰

V letech pronásledování bylo katolíkům odňato na sta svatyní, z nichž jedny byly zbořeny, jiné upraveny a zabrány pro světské účely, jiné zase odevzdány k pravoslavným bohoslužbám. Toleranční *Ukaz* stanoví zásadu možnosti vrácení oněch svatyní se svolením zákonodárných sborů. Bohužel pravoslavná církev si ihned pospíšila zabrat a posvětit pro svou bohoslužbu kostely, jichž dosud neužívala, aby znemožnila jejich navrácení katolíkům.⁶¹

Všechny tyto těžkosti vznikají stále jen z politicko-národnostních svárů,⁶² takže např. na „příliš polské duchovní se tresty jen sypou“. ⁶³ Kromě toho „příčinou nesnášenlivosti je nedostatek sebedůvěry u představených církve pravoslavné ve vnitřní duchovní sílu církve samé“ Sám Stolypin přiznal, že katolická církev byla utiskována nejdéle a nejhůře.⁶⁴

Do budoucna se tu téměř prorocky prohlašuje: „Toto veřejné bezpráví (carské vlády) na církvi katolické v Rusku bude se jednou na ní samé strašně mstít. Katolická církev získá nové přívržence, Ruská nové nepřátele.“⁶⁵ To se sice o několik let později naplňuje, ale i sama katolická církev je vystavena novému ohni pronásledování.

⁵⁷ Srv. *Tamtéž*, s. 62–64, 134–135, 163, 164, 180; 1911, s. 143.

⁵⁸ ACM 1911, s. 143.

⁵⁹ *Tamtéž*, s. 166–169.

⁶⁰ *Tamtéž*, s. 139–141.

⁶¹ Srv. *Tamtéž*, s. 138–139.

⁶² Srv. *Tamtéž*, s. 96.

⁶³ Srv. *Tamtéž*, s. 79.

⁶⁴ Srv. ACM 1913, s. 144.

⁶⁵ ACM 1911, s. 144.

Bolševická revoluce a utrpení katolíků

Časopis přinesl mnoho zpráv a svědectví o zatýkání, věznění, vyhoštění i popravách katolického duchovenstva, laiků i dětí, omezování pastorační činnosti, zavírání a boření kostelů a na druhé straně i o hrdinství víry a vytrvalosti. Např. biskup Boleslav Sloskan, r. 1926 tajně vysvěcený od mons. d'Herbigny píše: „V posledních 15 letech svého života nepřijal jsem tolik milostí, co za 5 měsíců svého věznění“.⁶⁶

Biskup Matulanis podává svědectví o tom, jak katoličtí kněží hrdinsky snášeli útrapy vyhnanství: „Ačkoliv museli konat nejtěžší tělesné práce zároveň s ostatními vězni, nezapomínali ani v té bídě, zimě a hladu na duchovní činnost apoštolskou.“⁶⁷ O situaci r. 1935, kdy dále ubývá i polských i německých kněží, se říká: „V SSSR žije ještě asi 160–200 katolických kněží, ale kromě 12 asi jsou všichni ve vězeních a tam jsou nuceni spolupracovat na ‚socialistické výstavbě‘, kterou se tolik vychloubají sověty. Bohužel jako kdysi egyptské pyramidy nebo římská pohanská divadla byly i tyto bolševické úspěchy vykoupeny krví milionů otroků.“⁶⁸ Aby si čtenáři mohli udělat přesnější představu o jejich utrpení, uveřejnil ACM svědectví jednoho kněze o odvaze a vynalézavosti, kterou museli vynaložit na Solovkách, aby svému zemřelému spolubratru zajistili alespoň trochu slušný a křesťanský pohřeb.⁶⁹

Nejpodrobnější a nejkrásnější však je zpráva o Matce Anně Ivanovně Abrikosové, ruské dominikánce – mučednici (†23.7.1936). Byla představenou konventu 25 sester východního obřadu v Moskvě (všechny – kromě dvou – byly Rusky). Tyto velmi vzdělané i zbožné řeholnice byly spolu s mnoha rusko-katolickými kněžími a laiky zatčeny a odsouzeny v rámci rozprášení této sjednocené církve. Alespoň několik ukázek: „Žádná sestra si nepřčetla rozsudek, ale odevzdaly jej matce představené, aby jim je přečetla

⁶⁶ ACM 1929, s. 15.

⁶⁷ ACM 1936, s. 108–109.

⁶⁸ *Tamtéž*, s. 192.

⁶⁹ NOVICKÝJ, D., *Pohřeb kněze mučedníka na Solovkách*, ACM 1937, s. 104–106.

sama... Přijaly mlčky své rozsudky, tak kruté a nespravedlivé, a potvrdivše písemně jejich příjem, padly na kolena. Ostatní uvězněné ženy, mlčenliví svědkové této scény, byly ohromeny hrdinským klidem odsouzených a nemohly se zdržet slzí. Sestrám bylo velikou útěchou, že přijaly rozsudek z rukou své představené.“⁷⁰ Autorka, manželka rusko-katolického kněze, odsouzená spolu s nimi, o ní říká: „Nemohla jsem pochopit, jak žena, která nestudovala teologii, je způsobilá pojednávat o tak hlubokých a vznešených pravdách duchovního života, a to tak prostě, jasně, přesně, tak vzletně a přitom s takovým důvtipem...“⁷¹ Byla světlým vzorem heroické řeholnice, jejíhož svatého optimismu, vyrovnaného životního klidu a duchovní radosti nedovedla zlomit ani dlouhá léta vězení – od 12.11.1923 – ani surovost GPU, ani vlastní těžká choroba srdce a plic, ani bolestná rakovina prsou. Dopila až do dna kalich utrpení, který obětovala za svůj nešťastný zaslepený národ.“⁷² Matka byla odsouzena na 10 let do vězení. V Tobolsku byla dvě léta a když úřady viděly její velký vliv na trestankyně, které začala učit číst a psát a stala se pro ně značnou autoritou, takže se jí tyto (odsouzené pro skutečné zločiny) vehementně zastávaly, a když úředníci při vizitaci našli její celou vyzdobenou květy, které jí spoluvězeňkyně přinášely z práce, přeložily ji do samovazby politického vězení v Jaroslavi s mnohem přísnější kázní (zákaz vší korespondence, všechny duchovní a modlitební knihy odňaty, směla číst jen jiné spisy). „Zářila přímo klidem a uprostřed zeleně a květů dělala dojem jakési vyšší bytosti... Všichni očití svědkové jednohlasně dosvědčovali, že byla vždy klidná, tichá, statečná, vždy stejné nálady a ochotná trpět ještě dlouhá léta. Nikdy netoužila po zlepšení svého osudu. Zvláště ji charakterizovala velká prostota a přitom důstojnost... Mnoho se modlila... V posledních 6 letech jí byla zakázána všechna korespondence, takže sestry o ní nevěděly docela nic... V posledním roce vězení (1932) dostala rakovinu

⁷⁰ NOVICKÁ, A., *Památce † Matky Anny Ivanovny Abrikosovy, ruské dominikánky-mučednice*, ACM 1936, s. 307.

⁷¹ *Tamtéž*, s. 302.

⁷² *Tamtéž*, s. 327.

prsou a byla nucena podrobit se velmi vážné operaci ve vězeňské nemocnici v Moskvě. Poté byla propuštěna na svobodu, ale se zákazem 6 největších měst SSSR. Usadila se s jednou sestrou v Kostromě. O jejím duševním stavu mně bylo řečeno: „Ona je samá síla a zároveň samá tichost.“⁷³

Katolické misie v Rusku

Píše-li časopis o nich, pak to nechápejme ve smyslu dnes tolik odsuzovaného proselytismu, ale spíše jako snahu zajistit pastorační péči sjednocených věřících – na územích, které se dostaly pod carskou nadvládu, a tím i pod mocný nátlak směřující k jejich převedení do pravoslavné církve – a teprve potom působit mezi pravoslavnými jako nabídka sjednocení s katolickou církví. Přípravě kněží k tomuto úkolu mají sloužit na polském území dva misijní ústavy, které ve dvacátých letech našeho století nabyly zvlášť na významu: v Albertynu a v Lublinu. „Nebezpečného apoštolátu“⁷⁴ se ujímají hlavně jezuité. Vypracovali k tomu i pevný plán a předložili ho v Římě. Po jisté době váhání ho Pius IX. nakonec schvaluje. Úkolem jsou pověřeni haličtí jezuité: mají tajně přicházet do Ruska a sloužit uniátům na Podlesí, protože tamní latinští kněží to mají od státních úřadů zakázáno – i kvůli slabosti svého biskupa. V řadě článků znovu ožívají dobrodružné osudy Jindřicha Jackowského, Valeriana Mrowiňského, Fr. Broera, P. Sozaňského, Matěje Szaflarského, Arnošta Vašici, Klementa Baudyše a P. Pydynkowského – jezuitů druhé poloviny 19. století.⁷⁵ Z pozdějších jmenujme alespoň protoigumena východní misie o. Vladimíra Piatkiewieze a o. Jana Urbana.⁷⁶

⁷³ NOVICKÁ, A., *Památce ř Matky Anny Ivanovny Abrikosovy, ruské dominikánky-mučednice*, ACM 1936, s. 355.

⁷⁴ Srv. ACM 1933, s. 130–132, 170–175.

⁷⁵ OLŠR, J., *Obrázky z misí mezi podlašskými unity*, ACM 1933, s. 209–211, 295–296, 334–337, 379–383; *Nová řada podlašských misionářů*, ACM 1934, s. 240–249, 295–296, 334–337, 379–383, 421–426.

⁷⁶ Srv. ACM 1933, s. 165–170; 1934, s. 113–118, 163–165, 197–199.

Protože se ACM snaží referovat o problémech na východě pozitivě, neváhá k těmto světlým stránkám doložit i ty stinné. Jedná se o jiný druh misijní práce v Rusku – přímo mezi pravoslavnými Rusy. Otec Trofim Siemackij v přednášce na IV. velehradském sjezdu s otevřeností a hořkostí mluví o Polácích, kteří se domnívají, že jsou předurčení k misiím v Rusku, přitom však mají zášť jak k Rusům, tak i k jejich obřadu. Jak ale mohou být misionáři něčeho a někoho bez lásky? Říkají, že chtějí zavést biritualismus a sloužit věřícím obojího ritu; je to však jen nástroj k popoľšťování a latinizaci. Na dokreslení uvádí i příklady hrozného chování Poláků – nejen vojáků, ale i kněží a biskupa...⁷⁷

Strasti uniatů v Rusku

Utrpení provází Unii od samého začátku. Proto se i v ACM setkáváme několikrát s líčením života a mučednictví sv. Josafata Kunceviče a sv. Ondřeje Boboly. Oba platí nejen za vzor apoštolské horlivosti, čistého života a věrnosti poznané pravdě až na smrt – což jsou závazné známky současného apoštola jednoty na Východě – ale i za spolehlivou duchovní podporu pro budoucnost. A tato světecká vytrvalost se zrcadlí i ve zkouškách, kterými Unie musí po staletí procházet. Nová ničící vlna přichází na sjednocené r. 1863 po ruském záboru dosud polských území. Tím začíná jejich nezměrné utrpení: násilné, velmi kruté a krvavé převádění na pravoslaví.

Vůbec nejrozsáhlejší pojednání je výstižně nadepsáno „Mučednictví Unie na Podlesí“ s podtitulkem „dle věrohodných pramenů P. J. K. z Podlesí“.⁷⁸ První část jedná o pronásledování latinského, ale zvláště sjednoceného duchovenstva, druhá o pronásledování sjednoceného lidu. Vyskytuje se tu všemožné nucení k přestupu na pravoslaví: bití, věznění spojené s hladem a zimou, střelba do lidí a násilné dobývání kostelů, muži dostávají běžně 100 ran nahajkami,

ACM 1922, s. 148–153.

⁷⁸ ACM 1916, s. 23–28, 39–45, 76–85, 145–154; 1917, s. 8–17, 58–62, 120, 124; 1918, s. 25–31, 42–47, 71–78, 120–122, 143–153; 1919, s. 82–92, 114–118, 134–141; 1920, s. 57–60, 88–94, 124–134.

ženy a děti 50, ale není vzácností ani 200 až 400 ran. Mnozí na následky bití zemřeli. Děti jsou násilně znovu křtěny. Policisté ve spolupráci s nesjednocenými kněžími vynucují pravoslavné pohřby katolíků: Tajně pohřbený musí být vykopán a znovu pochován pravoslavným obřadem.⁷⁹ Do zvláště „nepoddajných“ vsí, kde násilí nepomáhá, je posíláno vojsko, aby se tu na dlouho usadilo, „zrekvírovalo“ si z majetku obyvatel podle libosti a obec byla k „obrácení“ přivedena alespoň tímto ožebračením. Jindy zase hrozně trýznili dobytek před zraky hospodářů – jako všude tak spjatých se svými nepostradatelnými pomocníky – aby je zlomili. Podobnými metodami je „obraceno“ i Chelmsko.⁸⁰ „Ani Tataři a Turci nebyli by bývali tak vytrvalí a vynalézaví v prostředcích mučednictví, jako pravoslavní tyrani, kteří si umínili, že za každou cenu zničí Unii.“⁸¹ Někteří za dva dny dostali i 800 ran, lidé byli zapřaháni do saní jako tažný dobytek a bití. „Sjednocení na přání katolických kněží dělali si přesné záznamy a opatrovali je, aby je dochovali jako svaté dědictví o krutém mučednictví a stále vytrvalosti u víře potomkům svým.“⁸² A to všechno lidé podstupují proto, že nechtějí riskovat svou spásu tím, že by opustili pravou církev Kristovu.

Pozoruhodná jsou svědectví o „uniatkách“ na Litvě a Bílé Rusi – jak se unie pevně držely ženy, zvláště manželky kněží.

Některá jiná svědectví nejsou tak zářivá, přitom ale lidsky pochopitelná. Tak např. když se autor – host ze zahraničí – ptá kočího, zda je pravoslavný, dostává tuto odpověď: „Každému jsou milé jeho kosti. Pozoroval jsem toho při zrušení unie tolik, že mi to vydrží až do soudného dne. Viděl jsem, pane, jak celé vsi pod ranami brodily se v krvi, viděl jsem, jak mřeli lidé pod Pratuliňským kostelem, jak po stu vláčeli je do vězení, vyháněli do světa. I naše ves se vzpírala a dostávala nahajkou, a já také dostal svůj díl a zároveň s druhými šel jsem do vězení. Byl jsem mlád, kůži

⁷⁹ ACM 1913, s. 188–191.

⁸⁰ Srv. ACM 1934, s. 224–226.

⁸¹ ACM 1920, s. 136.

⁸² *Tamtéž*, s. 141.

jsem měl lechtivou a abych děl, tak se mně pod karabáčem omrzely všechny víry, že kdyby mně byli kázali, abych se stal židem, byl bych se jím stal jako pravoslavným.“⁸³

I za 1. světové války se v Haliči bolestně vypočítávají následky ruského vpádu: země je poničena, metr. Šeptickij odvečen, duchovenstvo je odstraňováno, na 500 kněží vyvezeno, mnoho jich zemřelo a v zemi je nyní nedostatek sjednoceného duchovenstva.⁸⁴ Těsně před 2. světovou válkou začínají na Podlesí šetření v rámci příprav kanonizačního procesu 13 mučedníků Unie z r. 1874.⁸⁵ Po krátkém oddechu v meziválečném období však utrpení sjednocených bude pokračovat – sice už pod jinou, ale neméně zlovolnou vládou komunistickou.

B. Rusko a Řím

Čteme tu o historii vztahů mezi katolickou církví a Ruskem, zvl. o bolestné otázce rozkolu: není pravda, že r. 1054–1596 či 1646 byli východní Slované odtrženi. „Ruský národ – míníme tu všechny tři větve velikého ruského národa: Bělorusy, Ukrajince a Velkorusy – ještě hodně dlouho po řeckém rozkolu udržoval styky s římským papežem a uznával svrchovanost papežské moci v církvi a znovu a znovu se pokoušel obnovit původní církevní jednotu... Prvotní církev v Rusku byla pravověrně katolická a neměla nic společného s řeckým odbojným protiřímským duchem, který již tehdy v Cařihradě existoval, ale v pravé podobě se projevil teprve církevním rozkolem r. 1054.“⁸⁶

Za bolševické vlády Apoštolský Stolec ukazuje svůj velký zájem pomoci věřícím – ať pravoslavným či katolíkům – a mnohokrát intervenuje za osvobození nespravedlivě vězněných. Benedikt XV. zahajuje světovou pomocnou akci na zmírnění hladu v Rusku a zakládá

⁸³ ACM 1913, s. 122–129.

⁸⁴ ACM 1926, s. 29.

⁸⁵ ACM 1939, s. 55.

⁸⁶ JEMELKA, F., *Katolická církev a ruský národ*, ACM 1946, s. 241–242; srv. též MASTYLÁK, I., *Rusko a katolická církev v historickém přehledu*, ACM 1947, s. 173–179.

pro to i Papežskou komisi a o něco později i komisi pro Rusko při východní kongregaci. Z podnětu papežů se po celém světě intenzívně konají modlitby za nešťastnou zem. Právě toho si velmi váží pravoslavní biskupové i věřící. Obracejí se na něho se snažnými prosbami o modlitby a za všechnu jeho starostlivost mu vřele děkují.

Správa RPC (podepsáni Silvestr omský a Benjamin simbirský) zpravuje sv. Otce o nesmírném utrpení, které působí bolševici církvi v Rusku. „...kyjevský metr. Vladimír, dvacet biskupů a sta kněží bylo povražděno. Dříve, než bolševici tyto oběti usmrtili, mučili je, uřezávající jim za živa ruce a nohy a mnohé zaživa zakopávajíce... Kde vládou bolševici, je církev Kristova s největším ukruťenstvím pronásledována jako v prvních třech stoletích křesťanství.“ Prosí, aby „své stádce poučil o tom, co se děje a s ním se neustále modlil k Pánu nad životem a smrtí za ty, kteří na severovýchodě Evropy pro lásku ke Kristu ve 20. století se stávají mučedníky za svou víru.“⁸⁷

Když sovětská vláda r. 1922 se rozhodla zkonfiskovat majetek RPC, sv. Otec žádal, aby byl ponechán k dispozici ruské církvi, když za něj sv. Stolicí dá sovětům plnou náhradu. Vatikánu tehdy slíbili na tuto akci svou podporu dva američtí miliardáři, kteří chtěli zaručit zaplacení příslušného obnosu. Sovětská vláda však papežovu nabídku nepřijala a pravoslavnou církev oloupila.⁸⁸

Bolševici na papežovy výzvy odpovídají ve zlém. Dráždí je i katolické snahy o sjednocení církví. V. Vilinskij na to odpovídá, že unionismus není tajné organizování, ale spontánní modlitba a studium. Ruští představitelé církve, podřízení metropolitovi Sergijovi, značně povolnému ke komunistickému režimu, nejeví zájem o kontakty s papežem a jeho dílem. Biskup z Kovna odmítl společnou akci proti bolševické nevěře s tím, že pro realizaci sjednocení jsou rozhodující otázky dogmatické. A pak: dvě církve, které se nemohou sjednotit v otázce víry, nemohou se shodnout ani ke společnému boji s nevěrou (!).⁸⁹

⁸⁷ *Sv. Stolicí a bolševická vláda v Rusku*, ACM 1919, s. 95–96.

⁸⁸ ACM 1938, s. 152.

⁸⁹ *Tamtéž*.

Docela jinak se však k papeži staví pravoslavní věřící. Ž. Brudzinská po svém vysvobození z vězení, kde byli nuceni, aby se „zřekli papežství“, podává toto svědectví: bolševická nenávist proti sv. Otcí vlastně rozněcuje tím větší lásku k němu nejen u katolíků, ale i u pravoslavných. „Tehdy jsem toužila, aby sv. Otec věděl, kolik srdcí bije láskou k němu v nespočetných žalářích a na sněhových pláních ve vyhnanství, které ztrácejí své ostří a zimu při myšlence na něho. Přála jsem si, aby sv. Otec viděl, jak velké a bohaté milosti vylévá Bůh na tuto část jeho stáde: neboť jenom síla s nebe může dát tak slabým tvorům nalézti takové hrdinství ducha, že káže vyšetřovatelům zadržet bezuzdné rouhání... Když se místní vesničané dověděli, že jsem katolička a proč jsem poslána do vyhnanství, v povzbudivých rozmluvách projevovali mi svou lásku k onomu jim neznámému, ale milovanému Otcí všeho křesťanstva. Ta prostá srdce, třebaš neosvícená světlem pravé víry, ale přetrpěvší mnohé za to, že cítí a myslí křesťansky, instinktivně v něm hledají oporu a ochranu. „Kormilec náš, rodnoj baťuška, on odin tolko ponimajet našia stradanja i molit Boga o nas“ (= Živitel náš, rodný otec, on jediný chápe naše utrpení a modlí se k Bohu za nás). To jsou doslova projevy, které jsem slyšela ze stovek úst pravoslavných věřících.“⁹⁰

V Římě je 13. 11. 1910 otevřen první ruský katolický kostel zvaný Lorenzuolo (via di S. Lorenzo ai Monti) a při něm založen spolek sv. Vladimíra.

Benedikt XV. zakládá Orientální ústav, Pius XI. Russikum a svěřuje ho ochraně sv. Terezie od Dítěte Ježíše. F. Grivec to považuje za znamenitý počín, protože tato patronka misií „je velmi blízká ruské duši svatou prostotou, dětinnou upřímností a bezmeznou láskou.“⁹¹ Mnohokrát jsou pak otištěny dopisy zdejších alumnů, svědčící o zanícení pro misijní práci v Rusku bez ohledu na obtíže a pronásledování, která je tam čekají. R. 1931 může jeden z nich podrobně popsat nový ruský kostel sv. Antonína Velikého v Římě a jeho posvěcení.

⁹⁰ BRUDZINSKÁ, Ž., *Sv. Otec a sovětské Rusko*, ACM 1937, s. 81–82.

⁹¹ ACM 1928, s. 362–363.

Přítomnost, minulost i budoucnost vztahů Ap. Stolce k Rusku se snad nejlépe odráží v proslovu kardinála Pellegrinettiho při římské oslavě svatovladimírského jubilea v Al Gesù: „Pro nás nejhlubší a nejopravdovější Rusko... je Rusko sv. Vladimíra. Evropané 19. století... s hrůzou poznali z ruského písemnictví... jak se ruská duše trápí otázkou Boha, zla, bolesti, potácejíc se od pokorné a zbožné pasívní rezignace... až do radikálního a ukrutného nihilismu... Mělo se za to, že pravoslaví a pravoslavná církev jsou takové, jak je zidealizovali Tolstoj, Dostojevskij a slavjanofilové. Jenže pravoslaví sv. Vladimíra, anebo ruské hierarchie a carů během staletí jistě nebylo totéž. Rusové často a rádi zaměňují s ‚pravoslavím‘, jaké bylo ve skutečnosti, své duševní náboženské ideje, třebaš tu jde o nové teorie z velké části neméně protipravoslavné nežli protikatolické... A přece v ruské duši stále trvá stesk po jednotě, potřeba najít pevnou oporu pro víru a život a mít jeden princip autority, aby se osvobodila od pokušení anarchismu, tak osudného pro ducha ruského národa a tak nebezpečnou pobídku pro tyranii... Ani jediný biskup v dějinách církve si nepřisvojoval právo a povinnost všeobecné jurisdikce ve smyslu, v jakém si ho přisvojoval papež. A žádný papež se nezřekl své nejvyšší moci ve jménu Krista, žádný nepřiznal, že jeho duchovní moc vychází z císařského důstojenství Říma, ani že je darem sněmu nebo knížat nebo lidu. Klement, Silvestr, Lev Veliký, Řehoř Veliký jsou uctíváni i v odloučených církvích.

Nelze říkat, že církev římská je církví Petrovou, čili církví autority a ruská církev, ‚pravoslavná církev‘, že je církví sv. Jana – církví lásky. Právě sv. Jan ve 20. kapitole svého evangelia dává do souvislosti lásku s Petrovou mocí pást ovečky Ježíšovy.

I když Rusko po řadu staletí nevidí v nástupci Petrově svého po Kristu nejvyššího pastýře, i když narostla – často i vinou katolíků – zeď rozkolu mezi Ruskem a Římem, papež nepřestává Rusko milovat, hledat jeho dobro, neztrácí naději do budoucna... příklady posledních papežů to dokládají. Papež se s celým katolickým světem za Rusko modlí. Krásná a nová je solidarita věřících celého světa s ruskými věřícími. Je třeba, aby se vrátila jednotu východu a západu v Kristu. Připravují ji – třebaš i nevědomky –

ruští pronásledovaní věřící. A také naše modlitby. I noví apoštolové, kteří jim nechtějí brát cokoli z toho, co mají jako křesťané v držení, ale sdělit jim plnost křesťanství v katolické solidárnosti a pod vedením římského papeže, základního kamene, na němž je zbudována církev.“⁹²

C. Češi a Rusko

Kromě aktuálních zpráv ze života sjednocených i pravoslavných Rusů v Československu dal ACM nahlédnout do historie olomoucké university, k níž se od 16. století sjíždělo studentstvo z různých států severní a východní Evropy, tedy i mládež ruská.⁹³ Už v zakládacích aktech stojí, že Akademie má sloužit také potřebám východoslovanských oblastí za účelem duchovního sblížení a sjednocení. Studovali tu nejen katolíci a sjednocení, ale i pravoslavní – je tu uvedena řada známých jmen. Zdá se, že právě z Olomouce se na Ukrajině rozšířila znalost Komenského díla a jeho knihy byly vřazeny do učebního inventáře kyjevské akademie v 18. století.

V 19. století obracejí Češi v pocitu státoprávní křivdy své naděje k ruskému národu a využívají každou příležitost k odporu vůči vládě – i Vseslovanský sjezd roku 1867. Rakouská vláda vše pozorně sleduje. Podle zpráv okresních hejtmanů o postojích kněžstva víme, že malá část se ke sjezdu stavěla negativně, velká část lhostejně, zato třetí skupina s návštěvou výstavy souhlasila, rozhlašovala ji a někteří se dokonce rozhodli se jí zúčastnit. Řada sympatizujících dokonce čekala ruskou invazi do Čech, případně i připojení k Rusku. Skutečnost byla taková, že většina kněží se k výstavě postavila kladně.⁹⁴

Jak dalekosáhlý blahodárný dopad na mínění ruských ortodoxních měla osobnost olomouckého **arcibiskupa Prečana**, nám popsals

⁹² PELLEGRINETTI, H., *Rusko a Řím*, ACM 1939, s. 225–229.

⁹³ CINEK, F., *Ruští studenti na olomoucké universitě v 16.–18. století*, ACM 1946, s. 131–134.

⁹⁴ SRV. BORDOVSKÝ, Z., *Moravské kněžstvo a všeslovanský sjezd v Moskvě r. 1867*, ACM 1948, s. 138–143.

pravoslavný historik: „Unionistická myšlenka, hlásaná kard. Mercierem, byla Rusy nadšeně vítána, zatímco jiní její hlasatelé nebyli ani slyšeni, anebo byli bezdůvodně podezříváni z úmyslů pano-vačných, útočných, Rusku nepřátelských. Pravda zůstává pravdou věčně. Avšak rozdíl je v tom, kdo ji pronáší a jakým způsobem to dělá... Ruský tisk vždy s velkým porozuměním sledoval každé ‚ruské‘ počínání arcib. dr. Prečana a je až nápadné, jak se změnilo stanovisko vůči velehradským kongresům. Jsou ještě dnes jisté ná-mitky, snad někde i nesouhlas, ale není již podezřívání českých katolíků, jako by chtěli ‚zotročit pravoslaví‘. V ruské psychologii, díky působení arcib. Prečana, nastal obrat. Osoba ručí za správné uskutečnění dobré myšlenky. Záruka – poskytnutá osobností nynějšího dědice těžkého úřadu Metodějova – byla ruskou veřejností svorně uznána a přijata. Ruská emigrace ho ctí jako slovanského Merciera, poznala ho jako dobrého pastýře, jehož srdce je otevřeno netoliko katolíkům, nýbrž i pravoslavným bratřím v jejich těžkém čase navštívení doma i ve vyhnanství.“⁹⁵

III. SNAHY O SJEDNOCENÍ CÍRKVE

A. Aktivita z katolické strany

Je nutno předeslat, že pokud se v ACM používá výrazu „**unio-nismus**“, pak rozhodně do něj nesmíme promítat trpkou příchuť, jakou má dnes výraz *uniatismus*. Je prostě průkopnickým dílem, předchůdcem pokoncilního ekumenismu. A protože mu ne všichni rozuměli správně, snaží se prosazovat správné zásady pro práci na sjednocení a dát výstrahu před opakováním chyb minulosti.

Píše se zde o historii unijních snah, zvláště o florentském sněmu a o apoštolech jednoty od patristických dob po současnost. Sledují se přednášky, články a knihy, které se na toto téma ve světě objevují, postoj pravoslavných církví, anglikánů, iniciativy protestantů; lze říct, že pozornosti časopisu neunikne nic, co se na poli sjednocení děje. Formují se zde současné úkoly katolíků, zvláště členů ACM,

⁹⁵ VILINSKIJ, V., *Arcibiskup dr. Leopold Prečan a Rusko*, ACM 1933, s. 388–390.

je hodně vyzdvihován apoštolát modlitby za jednotu, působení Eucharistie jako účinný prostředek jejího dosažení a lednový oktáv modliteb. Čtenáři byli podrobně seznamováni s naukou a aktivitou papežů na poli církevní jednoty – hlavně z období od „Grande munus“ Lva XIII. po současnost, zvláště s encyklikami, apoštol-skými listy a řadou „breve“ Pia XI. k velehradským unionistickým sjezdům.

*Aktivita a postoje katolíků
vůči ruské pravoslavné církvi*

Shrňme alespoň nejčastěji se opakující tóny: Na poli sjednocení bude ještě zapotřebí zdolat mnoho překážek a rozptýlit řadu před-sudků. Rusové se bojí unie jakožto zotročení,⁹⁶ církevní učitelský úřad chápou jinak. Zvláště bude třeba objasnit a z Písma i Otců dokázat papežský primát.⁹⁷ Pravoslavní vytýkají katolické církvi na jedné straně klerikální touhu po moci, fanatismus a úzkopr-sost a na druhé straně, že se naše církev přizpůsobuje každému toku času. Tato protichůdnost je tu proto, že mají jiný názor na postavení církve ve veřejném životě⁹⁸ – nechávají ho volně bě-žet a jen uvnitř církve uchovávají nábožensko-mravní principy. „Církev bojující“ nechápu, nejbližší jim je sv. František Assiský. Pravoslavná askeze zůstala na prvotním, poustevnickém stupni, nedošlo k přizpůsobení řeholí rozmanitým potřebám světa.⁹⁹ Nižší

⁹⁶ Velmi oblíbený moskevský kněz říká sjednoceným: „Vy budete vždy poko-rováni od latiníků, pokládáni za katolíky nižšího stupně, nikdy vám nedovolí vyjít z předsíně... Řím vás nepodporuje hmotně ani mravně, Poláci vás pronásledují...“ (ACM 1924, s. 211).

⁹⁷ Ještě za války patriarcha Tichon napsal pojednání o primátu, blízké katolic-kému stanovisku. Bylo sice v Rusku zakázáno, po revoluci však vešlo ve známost a dobře působilo... (ACM 1922, s. 124–130).

⁹⁸ „... odcizení (pravoslaví) mělo dalekosáhlé dějinné příčiny; a jedna z hlav-ních byla, že u nich těžiště bylo ve státě a u nás na západě v církvi.“ (STELÈ, F. – TERSEGLAV, F., *Svatá Rus. Činitelé přízniví sblížení*, ACM 1921, s. 181).

⁹⁹ „Na základě helénských idejí se na východě rozvinulo mínění, že církev je pouze jakýsi státní úřad a stát je vším; na západě pak církev už od počátku byla universální a zasahovala do všech odvětví lidského života a práce.“ (STELÈ, F. – TERSEGLAV, F., *Svatá Rus. Činitelé přízniví sblížení*, ACM 1921, s. 184).

duchovenstvo má málo apoštolského ducha, nesobeckosti, idealismu a lásky k povolání. Carismus navíc vůbec nedovoloval sociální, politickou a charitativní práci kněžstva. Pravoslavná církev proto neměla vliv na veřejný život.

Přes tyto rozdíly už před 1. světovou válkou byli Rusové příznivěji nakloněni sjednocení díky četbě Solovjevových spisů a velehradským sjezdům. Vzhlížejí k lepší úrovni katolické církve a aspoň někteří jsou si vědomi, kolika neštěstí mohlo být Rusko ušetřeno, nebýt rozkolu. Po revoluci už církev nemá státní podporu ani carská omezování, a to vzbuzuje naděje, že bude ke katolíkům vstřícnější. Navíc tu bují bludy, je málo kázání i školního vzdělání, proto by se Rusové jistě dali uchvátit pro živou pravdu, jak ji předkládá západní církev; ta je politicky i kulturně silnější, lépe organizovaná, Rusové proto touží po její podpoře. Ledy roztávají – společným neštěstím jsou si lidé blíží. Zvláště laici a většina inteligence jsou pro sjednocení otevřenějšími. Hromadné mučednictví kněžstva znovu shromažďuje národ okolo něho. Většina biskupů a kněží by byla pro katolický typ kněžství – hodně tu působí kontrast sjednocených a nesjednocených kněží. Protestantský typ pastora ruské povaze neodpovídá, má zafixován typ pravého, tj. charismatického kněze.

Dobří znalci místních poměrů uvádějí okolnosti příznivé sblížení:

1. před bolševiky v národě nebyl ateismus, jen proudy proticírkevní
2. velká část inteligence je hluboce náboženská
3. s výjimkou polsko-ruského pohraničí zde není protikatolická propaganda
4. národ je neobyčejně tolerantní k jiným vírám a neprojevuje nepřátelství
5. řeč o unii přišla na pořad dne hned po revoluci
6. RPC je na rozcestí – snadno se může stát, že půjde cestou katolickou nebo protestantskou¹⁰⁰

¹⁰⁰ STELÈ, F. – TERSEGLAV, F., *Svatá Rus. Činitelé přízniví sblížení*, ACM 1921, s. 180–191.

Ruská církev se nikdy úředním aktem od Říma neodtrhla. Mravní život v Rusku není zaostalý, mezi věřícími je velká zbožnost.¹⁰¹

Po smrti patr. Tichona a petrohradského metr. Benjamina, nakloněných sjednocení,¹⁰² se už o nových slibných náznacích nemluví, naopak roku 1934 se uvádí zpráva o věznění biskupa Ondřeje knížete Uchtomského, který je mezi současnými ruskými hierarchy jediným filokatolíkem.¹⁰³ Ruská církev v područí státu nejeví známky zájmu o ekumenické styky, teprve až po r. 1945 – jenže ne z čistých úmyslů: chce ve světě zlepšit pošramocenou pověst moskevského patriarchátu. O katolíky nemá velký zájem a navíc se účastní na likvidaci řeckokatolické církve na západní Ukrajině.

Jakou cestu k cíli ACM doporučoval?

Řada zásad pokoncilní doby tu zaznívá už tenkrát:

Nejprve půjde o kulturní sblížení, abychom se vzájemně poznali, to usnadní a pak i skuteční sjednocení.¹⁰⁴ Je třeba důkladně zrevidovat dosavadní metody!¹⁰⁵ Nesmí se provádět proselytismus: „Nejde o to získávat jednotlivce (proselyty) našeho vyznání. Tím by se získala pouze část a snad nepatrná bez důkladnějšího

¹⁰¹ CALVET, J., *Ruská církev*, ACM 1926, s. 341–342.

¹⁰² Patriarcha Tichon byl nakloněn unii od začátku patriarchátu, zvl. od r. 1920–1921 (ACM 1924, s. 209).

¹⁰³ ACM 1934, s. 26.

¹⁰⁴ „Správnou cestou krácejí ti, kteří hlásají napřed kulturní sblížení, žádají důkladnou vzájemnou znalost na obou stranách a pak teprve že unie bude nejen usnadněna, nýbrž i uskutečněna.“ (ACM 1910, s. 56).

„...sjednocení má být posledním cílem našich snah... K sjednocení třeba přípravy; aby se naši bratři s námi chtěli sjednotit, k tomu třeba naklonit si jejich sympatie, získat je pro velkou myšlenku křesťanstva. Za tím účelem je třeba drobné práce... A budou-li mít úmysl splynout s námi, žádná překážka neobstojí proti tomu. Potom ať se sejde sněm a sjedná mír, popřípadě ani toho třeba nebude.“ (ACM 1921, s. 13).

„Myšlenka unie nemá v dohledné době naděje na úspěch... ať se raději pustí a ať se soustředí všechny síly, aby se dosáhlo vzájemného ‚poznání obou církví‘, úcty a bratrské lásky.“ Pak autor naléhá na kooperaci! (ACM 1921, s. 188).

¹⁰⁵ „Je třeba reformovat teologická studia – odložit tradiční předsudky, odstranit každou polemiku!“ (*tamtéž*).

zlepšení náboženského života, v ostatních by se jen zvětšila nenávisť vůči vetřelcům okrádajícím cizí stádo a svádějící nevědomé, blahodějná působnost celkově by se znesnadnila, sjednocení celé církve východní s naší by se znemožnilo... Chceme získat lásky a přízně platnými službami – skutky tělesného a duchovního milosrdenství...“¹⁰⁶

Vyšší ideály – mezi než patří i sjednocení křesťanstva – se nesmějí uskutečňovat na újmu lásky!¹⁰⁷ Na obou stranách máme růst v poznání pravdy: „Chceme-li získat k spolupráci na uskutečnění ideálu pravoslavné, nemůžeme jim doporučit jako cíl podrobení Římu, nýbrž cíl o který se i oni mohou snažit: sjednocení – ať dopadne jakýmkoliv způsobem, poznání pravdy – ať je na té neb na oné straně.“¹⁰⁸

Jako později II. vatikánský koncil, tak i náš časopis dobře rozlišuje mezi východními a západními odloučenými církvemi a velmi zdůrazňuje úctu a respekt katolické církve k východním teologickým a liturgickým tradicím.¹⁰⁹ Je scestné brát pravoslavným východní obřad nebo chtít vytvořit hybrid západního a východ-

¹⁰⁶ ACM 1919, s. 141; srv. též: „... dobročinnost katolíků odstraňuje předsudky Rusů.“ (ACM 1922, s. 143–146).

„... aby Bůh nedopustil poslat na Rus propagandisty a vůbec lidi, kteří by chtěli pouze zvětšit počet konvertitů; na místě jsou pouze lidé, kteří se budou pokoušet porozumět Rusku, seznati je a sjednat mu nových poznatků ze své strany.“ (ACM 1921, s. 190).

¹⁰⁷ „Jak o takovém počínání nezbytně soudí tito pastýři a s nimi jejich věrní? Tak, jako my bychom se na ně dívali, kdyby si oni tak počínali u nás: jako na zlodějské útoky na jejich stádo. Možná pak zachovat k takovým svědkům sympatie? Nic nemůže zplodit horší nenávisti než úklady o nejdražší statky duše. Nic nám unionistům tak neškodí jako podezření z misionářství.“ (POROVNAL, A., *Směry práce pro sjednocení ve víře*, ACM 1921, s. 12).

¹⁰⁸ *Tamtéž.*

„Mnozí přenášejí na jednání s pravoslavnými způsob, jež znají z jednání s protestanty nebo s pohany. Jako se protestanté obracejí na pravou víru a jako se k pohanům posílají misionáři, tak hodlají zacházet s pravoslavnými. Aby je přivedli k Římu...začnou drobnou práci poučováním dětí, kázáním k prostému lidu, populárními tiskopisy atd... K bezohlednému šíření pravdy nestačí, že pravdou je. To stačí pravdě matematické a jiným podobným pravdám, vlastním svým světlem lomícím každý odpor. Ale náboženské pravdy jsou jemnějšího zrna... Vezměte ruského mužika, jenž má tuto oporu [mravního života] v pravoslaví, o němž nikdy nepochyboval; rozbořte mu jeho víru a snažte se ho převést na svou. Je

ního ritu – jakýsi neutrální obřad; „změna ve východním obřadu – má-li nějaká nastat – nesmí být zaváděna námi samými!“¹¹⁰ „Unionismus si musí prakticky počínat tak, aby ho východní neztotožňovali s latinizací.“¹¹¹ Na naší straně je také zapotřebí změnit smýšlení i slovník. Světový katolický episkopát např. se dosud velmi málo zajímal o otázku sjednocení.¹¹² Měli bychom hodně studovat Solovjevovo dílo a odvyknout si říkat o pravoslavných „rozkolná církev“ Oni nás za heretiky nepovažují; už Filaret Moskevský prohlašuje, že „katolická církev není heretická“ a většina ruských teologů se toho drží. A nemluvme ani o „unii“, ale o sblížení obou církví – při této práci totiž nejsou hlavní věci dogmatické otázky!¹¹³ Pokusme se svolat sněm obou církví, který by stanovil zákony platné pro všechny věřící, aby se odstranila nelibost na všech stranách.¹¹⁴ Nelze přitom nevzpomenout na pokoncilní zřízení Smíšené komise katolické a pravoslavné církve!

A když nemůže každý jít přímo pracovat pro sjednocení na východ, mohou se na ten úmysl všichni modlit, obětovat a osobně jít duchovně do hloubky.¹¹⁵ Samozřejmě pokud můžeme, pracujme

otázka, zda-li se vám povede druhá část vaší práce. Ne-li, zničil jste základy jeho kulturního života, a to je přece na pováženou... Pravoslavný mužik má ve svém křesťanství vše, co potřebuje aby svého cíle [svatosti] došel.“ (*tamtéž*).

„Není sice naděje, že by se celá východní církev sjednotila s církví katolickou: smíme však doufat, že se sjednotí... velké množství Rusů... Především musíme přesvědčit pravoslavné, že katolicismus není totožný s latinismem... Západní katolíci musejí respektovat východní tradice: nechť probádají východní ráz myšlení a pokusí se přizpůsobit. Katolíci nechť si uvědomí, že pravoslavný východ není pohanskou zemí, nýbrž má slavné křesťanské tradice. Proto je zapotřebí, aby Řím znovu zdůraznil a vysvětlil, jak potřebno je ctít východní tradice a obřady.“ (*Metropolita Šeptickij o církevní unii*, ACM 1923, s. 122–123).

„Žádáme-li od jiných, aby naše ideje a náš myšlenkový způsob šetřili a respektovali, váže nás tentýž zákon i vůči nim. Ruské přísloví praví ‚do cizího kláštera nevstupuj se svým vlastním řádem‘“ (LEDÓCHOWSKI, Z., *O unionismu*, ACM 1924, s. 16).

¹¹⁰ POROVNAL, A., *Směry práce pro sjednocení ve víře*, ACM 1921, s. 16.

¹¹¹ ACM 1928, s. 381–382.

¹¹² POROVNAL, A., *Směry práce pro sjednocení ve víře*, ACM 1921, s. 11–16.

¹¹³ *Tamtéž*, s. 182.

¹¹⁴ ACM 1911, s. 101.

¹¹⁵ Srv. ACM 1914, s. 86; nebo též ACM 1926, s. 1: „Chceme-li o unii mezi slovanskými národy pracovat, musíme sami nejprve být naplněni náboženskou

i slovem, kázáním, vedme studenty k práci pro Rusko, k slovan-skému jazyku a obřadu, ať se tam nelatinizuje!

Zajímavé řešení k překlenutí problému primátu předložil slo-vinský znalec ruských poměrů: Otázka prvenství římského biskupa je důležitá, avšak „není třeba, aby papežství žádalo v první řadě, aby je Východ ihned uznal v dogmatickém smyslu; hlavní je, aby mu papežství dokázalo svou životodárnou sílu pro obrození lid-stva v křesťanském smyslu. Tenkrát přijdou pravoslavní sami k zá-věrům, k nimž se probil Solovjev.“¹¹⁶ A protože by se měla vytvořit obranná fronta proti společnému nepříteli všech křesťanů – mo-dernímu materialismu,¹¹⁷ stačilo by s ruskou církví sjednat pouze formální společenství nevyžadující souhlas v dogmatických otáz-kách¹¹⁸: „Ostatní dogmatické rozdíly mezi oběma církvemi nemají podstatného významu, ježto jsou důsledky kulturního a politic-kého rozkolu v církvi a připisuje-li se jim význam, je to pouze kvůli dialektice rozohněných bohoslovců.“¹¹⁹

Na znamení dobré vůle by papež mohl Rusům dát ostatky sv. Mikuláše z Bari, projevit soustrast s ruskými mučedníky a ka-nonizovat je.

horlivostí. Proto obroda vnitřně náboženského života u nás je naším nejpředněj-ším dílem.“; nebo též ACM 1948, obálka: „Poslání našeho uniatského věstníku zůstává tedy stále: prohlubování poznání a praxe náboženského života, jehož středem je Kristus, žijící ve své církvi jedné svaté, obecné a apoštolské... i pro všechny Slované.“

¹¹⁶ STELÈ, F. – TERSEGLAV, F., *Svatá Rus. Činitelé přízniví sblížení*, ACM 1921, s. 184.

„V průběhu takové spolupráce padnou různé předsudky samy sebou a sjed-nocení dostaví se pak ve svůj čas samočinně.“ (*tamtéž*, s. 191).

¹¹⁸ „... považuji v první řadě za potřebno, aby všeruský patriarcha a římský papež obnovili starý obyčej a vyměnili si ‚Soobščitelnyja gramoty‘ (informační listy). Neměly by obsahovat praejudice v ohledu dogmatickém, aniž se vůbec do-týkati otázek, jež jsou sporné mezi oběma církvemi; jejich úlohou by bylo jediné, aby napomáhaly sblížení, vzájemné účtě a osvědčování bratrské vzájemné pomoci v otázce christianizace světa, jenž tápe ve tmě lživých nauk... Nebyloť by pro pravoslavné potíží, aby papeži dali čest, jež odpovídá jeho úřadu a historickému významu [zde autor odkazuje na tituly papeže v jejich liturgických knihách], říms-kého velekněze pak nijak neponižuje, přizná-li úplnou církevní jurisdikci nad pravoslavnými ovečkami patriarchům východu, zvláště všeruskému patriarchovi.“ (*tamtéž*, s. 104).

¹¹⁹ *Tamtéž*, s. 101.

Účinným postupem by mělo být získání vedoucích kruhů: biskupů a kněží – lid půjde za nimi. Je třeba vzdělávat duchovenstvo, reorganizovat výchovu kněžstva a uspořádat náboženské kongresy pro věřící.

Pozdější rektor Východního ústavu v Římě M. d'Herbigny považuje za prvořadé vychovat katolické ruské kněze. Rusko totiž zůstalo nezletilým děckem, proto potřebuje vychovatele v mladých kněžích. Povaha lidu je dětinská, ale „tento lid bude též nevyčerpatelnou zásobárnou mravní síly, jestliže výchova využítuje duchovních a ideálních pokladů těchto velkých dětí, tak náchylných k hrdinnosti.“¹²⁰ Katolická církev jako zkušená vychovatelka evropských národů ať zabrání ohrožení veškeré civilizace Ruskem; zůstane-li dítětem, může se nešťastně spojit s kýmkoliv. Tato inspirace pochází od Solovjeva, který říkal: Dejte nám kněze! Francouzi ať vychovají první generaci domorodých kněží ruského jazyka a obřadu! Obnova Ruska vyžaduje vychovatele, ale pravé vychování mu nedá nikdo, leč veliká škola uctivosti, církev katolická.¹²¹ A konečně autor předpovídá, že v Rusku bude obrovské pole působnosti: „Rozličné ústavy církevní, nemocniční a výchovavací najdou v Rusku nesmírné působišťe, nejzanedbanější na světě. Uplatní se tam každá podnikavost“.¹²² Autor netušil, že jeho slova se budou moci začít naplňovat až za sedmdesát let.

Podíl národů na díle sjednocení

Zcela zvláštní postavení v něm mají západní Slované: měli by být mostem mezi západem a východem.¹²³

¹²⁰ HERBIGNY, M. D', *Postarejme se Rusům o katolické ruské kněze*, ACM 1919, s. 17–21.

¹²¹ *Tamtéž*, s. 93.

¹²² *Tamtéž*.

¹²³ „Katoličtí západní Slované jako by byli povoláni... podat východním bratřím, dědicům to kultury cařihradské a ruské, bratrskou ruku ku spojení. Tvořili by takto most od západu k východu a překlenuli by propast, která nás dělí. Padla by čínská zeď mezi latinským a řeckým církevně-kulturním světem.“ (LEDÓCHOWSKI, Z., *O unionismu*, ACM 1924, s. 13–18).

Problematické je to však s Poláky. Mezi nimi a Rusy panuje už po celá staletí nedůvěra, nevraživost a skryté nepřátelství, které nejednou vyústilo v otevřený boj. V pozdním středověku hleděli Poláci těžit z oslabení Ruska a Rusko zase od 18. století uchvacovalo další a další území patřící Polsku – třikrát se hranice posunuly na západ za cara, naposledy ještě po 2. světové válce a vždy to znamenalo násilnou likvidaci Unie v zabraných krajích a utrpení pro latinské katolíky – tedy Poláky. Ale i pro Rusy je po bojích s Polskem latiník heretikem, nepřítelem Ruska.

S bolestí a nevolí jsou v našem měsíčníku sledovány chyby Poláků na poli sjednocení: Jejich nepochopení pro unionismus a cyrilometodějskou ideu,¹²⁴ jejich nemožné chování k uniatům¹²⁵ a nacionalisticky motivovaná tvrdost vůči Ukrajincům.¹²⁶ Velikou hořkost vyvolaly i tzv. revindikace těsně před druhou světovou válkou, tj. zabírání a boření mnoha pravoslavných chrámů v Polsku. Postoj ACM se plně kryje s nadpisem článku na toto téma od lvovského metropolity Šeptického: Těžká rána pro unijní snahy.¹²⁷ Bohužel i Řím nechával Poláky jednat protiunijním způsobem.¹²⁸ Někdy prosazovali jako pastorační metodu tzv. biritualismus, to je aby na smíšených územích nepůsobili řeckokatoličtí kněží a duchovní péči o sjednocené převzali pouze latinští kněží – biritualisté. Někteří takoví „horliví misionáři“ se netajili s úmyslem upřednostňovat ve farnostech západní obřad tak, aby k němu časem převedli i východní věřící.¹²⁹ Když uvážíme, že se tohle všechno psalo v době, kdy mezi katolíky nebylo zvykem veřejně

¹²⁴ ACM 1911, s. 173–176; 1913, s. 142–143; 1924, s. 210, 280; 1925, s. 155–156, 319–323; 1927, s. 33–34, 73–74; 1930, s. 217; 1932, s. 23, 347, 387; 1935, s. 208; 1938, s. 254, 317–319, 1939, s. 8–11.

¹²⁵ ACM 1922, s. 148–153.

¹²⁶ „Když v minulém století přestáli sjednocení mučednictví od pravoslavných Rusů pro přesvědčení náboženské, nyní mučí je Poláci pro přesvědčení politické.“ (ACM 1919, s. 119–120).

¹²⁷ Srv. ACM 1938, s. 348–349; srv. i 226, 321; 1939, s. 25–26, 153.

¹²⁸ Srv. ACM 1924, s. 211.

¹²⁹ Srv. ACM 1922, s. 147; 1926, s. 66. – Mohylevský latinský metropolita prosazuje pastoraci v Rusku v řecko-slovanském obřadu s vyloučením latinského (srv. ACM 1925, s. 305–306).

a příliš nahlas vyslovovat kritiku do vlastních řad, dojdeme k závěru, že se muselo jednat o hodně závažné prohřešky proti lásce, spravedlnosti i pastorační moudrosti!

Poláci se zkrátka pro misie v Rusku nehodí,¹³⁰ přesto však v unionismu pracovat chtějí. Podle arcib. Roppa práce v Rusku má být dokonce vedena právě jimi.¹³¹ Jak to ale mohou dokázat, když Rusy neznají a ani o ně nemají valný zájem,¹³² když chtějí nahrazovat ruskou kulturu jakožto zaostalou svojí západní, latinskou a prosazují klasické misijní působení?¹³³

Na tomto nepřilíš skvoucím pozadí se tím víc vyjímá řeč Jana Urbana, S.I. z Krakova na všeobecném sjezdu katolíků¹³⁴ ve Varšavě. Prohlašuje, že posláním Polska je nést Rusku západní osvětu, ale pravou – katolickou – ne takovou jako Němci, Holanďané a Francouzi, která zplodila duchovní barbarství a hmotnou zkázu, protože neměla duši. Poláci jsou nejbližšími bezprostředními sousedy Rusů – volá je k tomu tedy Pán sám, ale i dějiny. Katolické Polsko své náboženské a vzdělávací poslání vůči Rusku ve značné míře splnilo – možná i nedobrovolně. A nyní i naši rodáci, kteří zůstali v Rusku, volají naše misionáře k práci. Nesmíme však vnucovat náš jazyk ani církevní zvyky ostatním. I když Západ pochybuje

¹³⁰ Srv. ACM 1922, s. 148–153.

¹³¹ Srv. ACM 1925, s. 105–106.

¹³² „Před Rusem zastupuje katolictví jen polský ksiądz, který se stará jen o polské věřící a pro většinu zmíněných aktuálních otázek nemá smyslu ani zájmu... Poláci Rusy neznají, cizinec za pár měsíců je zná víc než polský ksiądz, který žije mezi nimi stále.“ (STELÈ, F. – TERSEGLAV, F., *Svatá Rus. Činitelé přízniví sblížení*, ACM 1921, s. 185, 188).

¹³³ „Poláci se cítí povolány, aby zasáhli misijně též v Rusku... jsou přesvědčeni, že jsou povolány nositeli západní latinské osvěty na slovanském východě. Dokud tato Východ neobrodí, zůstane dle jejich mínění vždy zaostalým a v úpadku. Nějaký jiný katolicismus např. v podobě unie nebo na jiném podkladě východní osvěty je v očích Poláka něco nesolidního, nekulturního, něco, co jest jen z nouze, jako nedokonalost trpěti, ale proti čemuž jest bojovati, aby se to nahradilo polskou (latinskou) kulturou... Plán je zajisté dobrý, až na to, že neoznačuje blíže misijní činnosti ‚misionářů‘. A na té bude záležet zdar a výsledek práce. Mínění o tom v Polsku není jednotné, ač většina je pro misijní práci ve vlastním slova smyslu. Tím by si asi Poláci sympatií Rusů a pravoslavných nezískali.“ (*Polský spolek na podporu víry katolické na východě*, ACM 1922, s. 32).

¹³⁴ JAŠEK, A., *Sjednocení Ruska – posláním Polska*, ACM 1921, s. 155–160.

o zdaru našeho misijního díla, musíme být „všechno všem“ Další pobídkou je zájem našeho národa a státu mít přejného souseda! To je větší zisk, než kdybychom ho oloupili o jeho vlastní mínění. Proto si nesmíme myslet, že jen katolický Rus může být bratrem a že tedy smíme jiné odnárodňovat! Misijní práce nesmí být nástrojem národní propagandy! „Metody práce vytvoří práce sama. Mít jen mysl volnou od doktrinářství a úzkoprsé jednostrannosti.

A co máme činit v přítomnosti? Modlit se, připravovat kádr pracovníků a shromažďovat hmotné prostředky...”

Jiným světlým bodem je misijní dům v Albertýně (východní Polsko) vedený jezuity, kteří se maximálně přizpůsobují místním zvyklostem pravoslavných (juliánský kalendář, staroslovanský jazyk v bohoslužbě – jen se připomíná papež a nezmiňují se svatí neuctívání v katolické církvi), kážou rusky či bělorusky a zásadně se vyhýbají popolšťování.¹³⁵

Rusové mají předsudky i vůči Ukrajincům, proto se očekává, že mnohem významnější úloha v díle jednoty připadne Čechům a Jihoslovanům.¹³⁶ Proto se po 1. světové válce počítalo, že Češi se v unionismu zaměří výlučně na Rusko.¹³⁷ Budoucí olomoucký arcibiskup Josef Matocha míní, že Češi by měli z vděčnosti k sv. Cyrilu a Metoději vracet odloučeným bratřím na východě jejich dědictví; vždyť právě odtud nám je svatí bratři donesli.¹³⁸

¹³⁵ Srv. DABROWSKI, A., *Misijní dům v Albertýně*, ACM 1927, s. 313–317.

¹³⁶ STELÈ, F. – TERSEGLAV, F., *Svatá Rus. Činitelé přízniví sblížení*, ACM 1921, s. 185.

¹³⁷ Srv. ACM 1919, s. 129–130; srv. též ACM 1910, s. 66: Rusínský unionista píše „... pro praktickou část zůstáváte jen vy, Moravané, Češi a Slezáci. Vy převyšujete všechny jiné Slovany svou vnitřní silou, jakož i tím, že při veškeré lásce ke své vlasti a národnosti, nezapomínáte i na lásku ke všem Slovanům.“

Známý český spisovatel říká: „Od Polska pro trvalou nenávisť proti Rusku i proti Ukrajině nelze očekávatí ničeho a i kdyby se smýšlení Poláků nějakým zázrakem přes noc změnilo ve prospěch Rusů a pravoslavných, jistě by u Rusů scházela důvěra v jejich pomoc... Charvatům a Slovincům je především vyhrazen sjednocovací úkol na Balkáně... Jediným národem, který má volnost, možnost, cestu a tudíž i povinnost jít k Rusům a do Ruska, je národ český, proti kterému v Rusku není žádné zvláštní zaujatosti, který svou příchyllost k Rusku již za dob dřívějších a mnohem nesnadnějších často a dobře osvědčil...“ (DURYCH, J., *Unionismus v českém národě*, ACM 1924, s. 38).

¹³⁸ Srv. ACM 1911, s. 158.

*Jaké plody se od
unionistických snah očekávaly?*

Odstranění rozkolu, k němuž nás vybízí přikázání lásky a vděčnost vůči Východu, bude jednou velikou oslavou Nejsvětější Trojice (překonání sporu o *Filioque*), povznesením úcty k Nejsvětější Svátosti oltářní (každodenní liturgie, větší úcta k Eucharistii aj.), povznesením křesťanské vědy a umění, kněžského stavu a úcty ke kněžství a velikou radostí i oslavou mystického těla Kristova – církve svaté.¹³⁹ Oboustranné obohacení se však projeví nejen v rovině „teologické“, ale i kulturní: Západní kultura, to je převaha techniky, zbystřený, ba rafinovaný rozum, ale srdce je plytké a zanedbané. Naopak „na Východě není tolik techniky a racionalismu, nedaří se tu pouhému doktrinářství, protože hluboké a zvroucněné srdce vytvořilo a tvoří hlubiny mysticismu, kterého je také třeba k plnosti lidské kultury. Spojením těchto dvou světů by se západní racionalismus zmírnil, jakož i přemrštěný mysticismus východní a kultura by se brala střední zlatou cestou, což by pro lidstvo znamenalo nesmírně mnoho.“¹⁴⁰

B. Názory Rusů na sjednocení

Západ se někdy přirovnává k biblické Martě, plné aktivity a východ k Marii, která spočine v naslouchání a nazírání. Určitě nás to napadne, když srovnáme právě popsany západní postoj k unionismu překypující nápady, co ještě udělat, ochotný pustit se ihned do díla, kriticky zkoumající každé pochybení, analyticky rozebírající kdejaké hledisko a vedle toho spíš klidně na věc nahlížející, pod povrch pronikající přístup samotných Rusů.

Ruský filosof **P.J. Čaadajev** (1794–1856) se s lítostí ohlíží do dávné minulosti, kdy křesťanské národy kráčely po staletí ruku v ruce společnou cestou. V církevním odloučení Ruska vidí příčinu duchovně-sociálního úpadku národa a v návratu k jednotě jediný

¹³⁹ SRV. SPÁČIL, B., *Co můžeme nyní činit pro sjednocení církví*, ACM 1922, s. 67–79.

¹⁴⁰ HRACHOVSKÝ, F., *Sjednocovací snahy podporované a šířené Apoštolátem*, ACM 1924, s. 303.

lék k ozdravení těchto poměrů.¹⁴¹ Lze ho považovat za nástroj vybraný Prozřetelností, aby svým krajanům prorocky ukázal správnou cestu k cíli, i když se k němu dospěje třeba až po staletích.

V tom případě, že zůstal pravoslavným, jsou jeho důvody pro sjednocení a pro nutnost ústřední jednotící duchovní moci v papežství tím pozoruhodnější a závažnější, že vyrostly právě pod dojmem pravoslaví a v prostředí čistě pravoslavném a že pocházejí od muže zrozeného, žijícího a umírajícího v pravoslaví.¹⁴²

S. Bulgakov se v článku „U studny Jakubovy“ zamýšlí nad sjednocením západní a východní církve: Nejlepší cestou není ani unie florentská, ani „turnaje“ teologů, nýbrž předběžné sjednocení církevního života v lásce před oltářem, u eucharistického stolu. Jsme rozděleni nejen v učení, ale i v životě církve. Odstraňme tedy nejprve blud života, sjednoťme se napřed ve svátostném životě, pak bude následovat sjednocení ve víře, přesněji řečeno vzájemné pochopení zvláštností druhého, zůstanou-li jaké. Proč vy, katolíci, tvrdě odmítáte? ACM na to odpovídá: „Katolíkům brání láska k pravdě... Nebudeme-li sjednoceni v celé víře, pak žádné jiné sjednocení nemá smyslu... Láska, která by milovala proti pravdě, byla by hříchem.“¹⁴³

Toto stanovisko hájí i pravoslavný teolog **N. Berdajev** proti kompromisnímu směru ekumenického hnutí: „Cestu křesťanského sjednocení může otevřít pouze sjednocení pravdy a lásky... I západ má vážnou křesťanskou duchovní zkušenost, velmi bohatou a mnohotvárnou a my jsme povinni učit se i od křesťanů na západě. Než i západní křesťanský svět musí uznat význam a bohatství duchovní zkušenosti křesťanů na Východě. I on potřebuje doplňovat, neovládl všechno. Pouze takovýto vzájemný postoj může prospět křesťanskému sblížení a sjednocení.“¹⁴⁴

¹⁴¹ SRV. JEMELKA, F., *Jednotou církve k duchovnímu a sociálnímu povznesení Ruska*, ACM 1929, s. 288–290.

¹⁴² TKADLČÍK, V., *Ve službách myšlenky církevní jednoty*, ACM 1946, s. 171.

¹⁴³ HORÁČEK, B., *Na cestě k sjednocení*, ACM 1947, s. 85.

¹⁴⁴ ACM 1948, s. 276.

N. Glubokovskij tvrdí, že rozkol nastal následkem lidských nedorozumění a jednoty že se může dosáhnout poctivým lidským přičiněním.¹⁴⁵

Nejúplněji však máme v časopise zachycen pohled dvou Rusů, žijících v meziválečné době v Československu. První je katolický kněz východního obřadu, druhý pravoslavný historik. Jelikož oba pro svůj původ mohou věci vidět nejen z venku, ale i zevnitř (a tedy s mnohem hlubším porozuměním), ale také proto, že oba publikovali česky, a tím je málo pravděpodobné, že jejich názory jsou ve světě dostatečně známy, představíme je podrobněji.

Glěb Verchovskij, duchovní správce katolických Rusů v Praze nejprve popisuje, jaké bylo a je Rusko a ruská duše.¹⁴⁶ Vybízí k přípravám na práci v Rusku, protože není daleko doba hojné žně. Ruský člověk však bude velmi opatrný vůči západu, jehož pokládá za politického viníka svého neštěstí. Proto je zvláště nutné vyvarovat se chyb! Lidé instinktivně ztotožňují víru s obřadem: Zrada obřadu se podkládá za zradu víry. Mezi katolíky se naopak vytváří „obřadový šovinismus“ Latiníci v Rusku se netají se svou nevolí, když je v jejich kostele uniatský kněz puštěn k oltáři. V Německu či Francii lidé sledují východní obřad velmi pozorně, modlí se, ač ani slovo nerozumí; kněz tu má před sebou kulturní zástup. Papež Lev XIII. prohlásil: „Různost obřadu je nejkrásnější ozdobou a nepopíratelným důkazem katolictví“ a že je proto třeba různé rity uchovat! A naše práce se přece nesmí v ničem rozcházet se slovy a úmysly Říma!

V duchu tradiční eklesiologie, pak odpovídá na otázku, zda je nutné, aby se pro sjednocení pracovalo. „99% východních křesťanů je pravoslavných. Vůči tomuto Východu má církev katolická dvojí úkol: 1. spasení duší, odervaných od spásonosné jednoty, 2. sjednocení rozkolných církví s Římem... Tento druhý úkol je jenom podřízeným prvému a prostředkem k jeho dosažení. Je jenom otázka, nakolik je tento prostředek potřebným, ba nezbytným.

¹⁴⁵ ACM 1922, s. 6–15.

¹⁴⁶ VERCHOVSKIJ, G., *Církevní otázka na Rusi*, ACM 1924, s. 220–230, 292–295, 325–342; 1925, s. 4–6, 56–58, 391–392; 1926, s. 53–60.

Není první cíl to „unum necessarium“? ... Jinými slovy: ... Je první cíl synteticky obsažen ve druhém, takže by dosažení toho druhého bylo adekvátním dosažení prvního?... Sjednání církve je kratší a úplnější cestou ke spasení 10 milionů rozkolníků, ale spasení duší nečeká, a proto je nutným proselytismus, který tím, že je složkou přípravné unionistické práce, je povinen jít souběžně a být etapou na cestě k dosažení jednoty. Neuspořádaného, nepodřaděného vyžívání duší nesmí na východě být. Máme-li co činit s křesťany zorganizovanými v církevní sbor, tu je jasno, že jenom získáním toho sboru celého (se vším hierarchickým a kultovým aparátem) k tělu církve učiní všechny její jednotlivé členy údý tohoto těla – katolíky.“¹⁴⁷ V době východního schizmatu bylo možné schizma ideální, tj. bez porušení víry, což dnes po vyhlášení dogmatu o papežské neomylnosti už není možné. „Nepopírajíce žádného dramaticky vyřčeného článku víry, odvrhli disidenti *theologumena*, která v sobě obsahovala krystalizující pozdější všeobecné články víry. Toto zřeknutí se muselo být škodlivé jejich *depositu fidei*. Ideální schizma je přechodný stav jako sám akt rozkolu. Reálné schizma je postupná, neustálá přeměna orthodoxy v blud... V procesu schizmatu lze pozorovat analogii s rozkladem těla.“¹⁴⁸ S církví – Tělem Kristovým – je to tak, jako s živým organismem, který zůstává i po smrti totožný s tím, kým byl v poslední chvíli svého života, současně však se od toho původního, živého víc a víc odlišuje.

Autor se pak opět vrací k Rusku, aby hlouběji charakterizoval jeho ducha: Ruská církev je bohatá intelektuálními silami a srdci hledajícími horlivě Boží pravdu, žijícími kosmickým ideálem a masami věřících duší hledajících věčnou spásu. Ačkoliv je církví národní, přesto její zájmy sahají daleko za hranice národního obzoru. Ruský národ vědomě i nevědomě věří ve svoje světové poslání; i to, co se tam nyní děje, pokládá za jeden projev této víry. Egoistickou národní ideou ruský národ v sobě nenosí a nerozumí jí. Je totiž slit z mnoha plemen. Ruská církev je matkou a zároveň plodem ruské duše a tak jako ona je plná neslučitelných krajností

¹⁴⁷ VERCHOVSKIJ, G., *Církevní otázka na Rusi*, ACM 1924, s. 292.

¹⁴⁸ *Tamtéž*, s. 293.

a protikladů. „Ruský člověk je ve všem bolševik, tj. maximalista... ve svatosti i zlosti, ve velkomyslnosti i zuřivosti, ve víře i v bezvěří, i v katolictví... Minimalistou je jen v jedné věci, ale to mu žádný nebude zazlívát, totiž v buržoustství, v prázdném, materialistickém, filisterském živobytí.“¹⁴⁹ Jsou spory o to, která tvář Ruska je ta pravá: dřívější, nebo ta současná, hrozná? To zapříčiňují ženské rysy ruské duše; její matka řecko-ruská církev se hříšně spojila s císařem. Hoře ruské duše je eschatologické a projevuje se „hledáním města“ Rusové v tom však zašli daleko. Jedni se nevyprostili ze schizmatu, jehož hlavní lží je náboženská lež samoděržaví, a druzí pohrdli vším, vyšli a hledí vybudovat své „město“ na zemi. Rusko je těžko pochopit, přesto však jeho sjednocení se všeobecnou církví přinese užitek oběma stranám: „Pro ruskou duši je katolictví potřebné ke spasení, ale i ruská duše je potřebná katolické církvi jako duše mladá, toužící po svatosti a poznání, plná síly k tvořivé účasti v božské ekonomii.“¹⁵⁰ V hledající duši mladého člověka jsou také rozpory a napětí, pochybnost, zda je správnější víra nebo nevěra. Koneckonců i ateisté tráví celý život hledáním pravdy. „Horečně hledají jakési krédo, jež by mohlo ukojit jejich hlad po pravdě. Oddání ducha tomuto nedostižitelnému, ‚jednomu potřebnému‘, je příčinou, že Rus všeobecně... pohrdá prací nebo řemeslem, k němuž ho nutí život. S radostí by naplil na všecko, aby se mohl volněji oddat svému hledání. Odtud ta lhostejnost v hospodářství, nedbalost v domácích potřebách, zkrátka to nestarání se o to, co není nezbytně nutné... Kde jako na Rusi bylo by možným, aby dva lidé, nemající nic ve své chatě, co by jenom zdaleka mluvilo o komfortu, mohli se pohádat a být smrtelnými nepřáteli proto, že se u nich objevily různé náhledy na podstatu mystiky a rozdílný umělecký vkus? Ale my máme klíč k tomuto jevu. Je to fanatismus duše, zbavené dogmatu, ale zrozené k tomu, aby byla hluboce věřící.“¹⁵¹

¹⁴⁹ *Tamtéž*, s. 329.

¹⁵⁰ *Tamtéž*, s. 337–338.

¹⁵¹ *Tamtéž*, s. 342.

Rusko má své specifické, nekonečně subjektivní a rozplízlé pojetí slova „pravoslavný“ Chybí mu pevně daný „objektivní“ obsah (a „popskou víru“ průměrný pravoslavný mít nechce), je tu však velmi silný subjektivní náboženský cit, který ho s pravoslavím pojí, takže se za „pravoslavného Rusa“ beze všeho prohlásí. Tím oficiálním se při tom necítí zavázán. „S církví vážou ho jiné nitky. Nitky čistě subjektivního citu, čehosi drahocenného, nepochopitelného, nesmírně vábivého... toto ‚cosi‘ je pro něho ruskou pravoslavností.“¹⁵² Dva činitelé udělali ruské náboženství výlučně emocionálním: 1. mrtvost a z ní vyplývající naprostá iracionálnost schizmatu, 2. soustředění ruské náboženské vůle v obřadu, jako v podstatě církevního křesťanství. Obřad je podkladem ruského pravoslaví, které je potud formálním křesťanstvím, pokud se ztotožňuje s obřadem, jenž v sobě shrnuje *depositum fidei verae, orthodoxae catholicae*. Jinými slovy: pokud jednání přívrženců pravoslaví nepřekračuje hranice obsahu toho posledního, ruské pravoslaví se sbližuje s naším katolickým pravoslavím *materialiter* – pokud žije čistě emocionálně a iracionálně svým obsahem, jakoby sevřeno v poutech katolické formy. A potud se s námi sbližuje *formaliter*, pokud rozeznává, uznává a představuje orthodoxii, obsaženou v obřadu. Jím rozumíme nejen zevnější formu kultu, nýbrž veškerou liturgickou oblast: ikonografii, církevní architekturu, symbolické knihy, patristiku a kanonické právo. Tuto touhu po původní víře je znát v ruské legendě o Kitěži, městě žijícím na dně jezera čistým, starým pravoslavím. Poutníci dodnes chodí na břehy, aby aspoň uslyšeli jeho zvony a srdce se jim nadchlo, že staré pravoslaví ještě žije.

V ruském náboženském životě lze rozeznat dva proudy: jednak domněnky (teoretický) a pak citu (praktický). „Ruská duše se jednou ulekla, zanechavši svou máť v objetí Antikrista a šla na pouť. Historicky je to doba ruského rozkolu staroobřadců za patriarchy Nikona... Hluboký otřes vnitřního schizmatu uvrhl ruskou duši na cestu náboženských domněnek a hledání. Ve svých následcích pro ruskou náboženskou i vědeckou kulturu je neobyčejným. Proto nazýváme ruskou ideální církev – která povstala následkem

¹⁵² VERCHOVSKIJ, G., *Církevní otázka na Rusi*, ACM 1925, s. 6.

nepřijetí skutečnosti – církví ‚neviditelného města‘ Nyní jsme se dostali k prameni ruského náboženství. Odtud jako z rozhraní vod povstávají dva prameny, jimiž proudí dvěma různými směry ruský náboženský život.“¹⁵³

- Směr domněnky, víry: hledá teoretickou pravdu, pravdivou víru, jeví se jako hledání svým obsahem. Lidé v něm pochybují o objektivní pravdě pravoslaví, tvoří si subjektivní dogmatiku, a tak se v něm dochází až k racionalistickému sektářství.

- Směr citu, zbožnosti hledá praktickou pravdu, pravdu ztělesnění, oblažení, jeví se jako hledání svým ztělesněním. Lidé v něm nepochybují, vyhýbají se nepříjemným otázkám, žijí a kochají se city bez reflexí v prostotě srdce, a tak se v něm dochází až ke staroobřadu, k eschatologickým a mystickým sektám.

Ruský náboženský život lze charakterizovat jako úplné ustupování náboženského rozumu náboženskému citu. Schizma se bojí myslet – nachází se stále mezi Scylou katolictví a Charibdou hereze. Náзор, že je třeba nemyslet, ho jakoby udržuje v rovnováze. Přemýšlí v něm jednotlivci, ale nikoliv celek, což je na úkor víry a mravnosti celku. „Obřad a spolu s ním svátosti a modlitba se stávají jediným pokrmem věřících duší a jediným pojítkem, které je slučuje v cosi jednotného, v zevní podobu církve. Ve všem ostatním panuje celkem dogmatická a morální anarchie a individualismus... Jak jsme již dříve řekli, ruská církevní činnost donutila ruskou duši přemýšlet a tím ji vytlačila na cestu poblouzení. Odtud vycházejí objektivní a subjektivní hereze ruského náboženství a anarchistický adogmatismus lidí, kteří se domnívají být pravoslavnými jediné proto, že se ještě nezřekli svého církevního obřadu.“¹⁵⁴

Jaký je vztah ruského náboženského nacionalismu ke katolictví?

Pro Rusy slovo „ruský“ znamená současně „pravoslavný.“ Čisté křesťanství může být přítomno i v jiných formách, ale ve formě pravoslavné je nejčistší, pravý Kristus je ruský. Proto se snese odpad

¹⁵³ *Tamtéž*, s. 391.

¹⁵⁴ *Tamtéž*, s. 391–392.

k ateizmu, buddhismu, bezobřadovým sektám, ale ne k jiné formě křesťanství, která má cizí národní zabarvení (např. polské). Prostý lid má proti katolictví primitivní předsudky, ale na pouti v Římě bude vše uctívat – i papeže – protože zde cítí to Boží, svaté. Vzdělanější mají předsudky vyššího typu: nelze vám věřit, známe vaše chytré jezuity i legendu o Velkém Inkvizitorovi. „Podle [pravoslavných] zvítězí ruský Kristus navzdory všemu, jeho chování při setkání s katolictvím znamená především vítězství lásky nad rozumem, ale i bezednou propast, která zeje mezi rozumným, logickým, konkrétním katolictvím a pravdivým, čistým a nezlomným křesťanstvím pravoslaví... Nejnebezpečnějším a nejrafinovanějším předsudkem proti našemu římskému pravoslaví... je ruský pravoslavný iracionalismus. Taktický a nezreflektovaný vůči katolickému nebezpečí je principem a staví se jako podstata pravoslavné teologie, askeze a náboženské zkušenosti... Katolické dogmatice vytýkají racionalismus. V křesťanské asketice a mystice se za nejvyšší stupeň svatosti pokládá kontemplace, nadvědomí (vyšší poznání), k němuž dochází, když ustalo sebevědomí a tělesný rozum mlčí v náboženské intuici. Ti, kteří se takto dívají na katolictví, třebaš je nepokládají za herezi – ale přece jen za něco celkem nepřijatelného pro lidi východního způsobu myšlení – brání se proti logické síle katolictví svým zvláštním agnosticizmem. Zkušenost nás učí, že Rusové tohoto druhu, když je milost táhne ke katolictví, dospívají k němu jenom emocí a jejich náboženský rozum přichází ke svým právům teprve později, jakoby obnoven reálným kontaktem s pravdou... Přes všechny anomálie ruského náboženství ruská duše chová v sobě hluboké církevní cítění a pátrání po pravdě, hlavně mezi zástupci druhého proudu, kteří žijí pod silným impulsem tohoto cítění a směřují k autentickému učení východní církve, v níž jsou všechny prameny katolické orthodoxy.“¹⁵⁵

Na závěr G. Verchovskij rozlišuje odpor ke katolictví a odpor k latinismu, který je s katolictvím ztotožňován. „Má své kořeny ve ztotožnění víry – která se pokládá za pravoslavnou – a její formy zbožnosti s řecko-slovanským obřadem; v analogickém ztotož-

¹⁵⁵ VERCHOVSKIJ, G., *Církevní otázka na Rusi*, ACM 1926, s. 60.

ňování latinského obřadu a jeho forem zbožnosti s nepravoslavnou latinskou vírou... Částečně, ale celkem dostatečně odpor ten uhýbá, když se ruská duše přesvědčí, že latinismus nevyčerpává celého katolicismu a že latinská víra je také pravoslavnou.“¹⁵⁶

Pravoslavný historik dr. **V. Vilinskij** začíná do ACM přispívat v době, kdy začínalo být zřejmé, že bolševické pronásledování církve v Rusku odsouvá možnost sjednocení na neurčito a kdy prvotní poválečné nadšení katolíků poněkud opadlo. On sám se v českém prostředí pro unionismus nadchnul: „Díla šíření myšlenky o sjednocení církví zahodit nelze, neboť by to bylo zradou Krista a zpronevěrou světových úkolů katolické církve. Je prostě nemyslitelnou pevná víra v pravost svého náboženského vyznání, aby se zároveň necítla přímo vášnivá touha po osvícení jiných lidí světlem pravé víry. Čím namáhavější je práce, tím více dlužno vynaložit sil na dosažení cíle milého Bohu.“¹⁵⁷

Pak představuje současné rozpoložení a smýšlení Rusů:¹⁵⁸ Už před válkou se začalo u ruské inteligence probouzet opravdové a hluboké náboženské cítění. Hlavně zásluhou D. Merežkovského narostl zájem o pravoslaví, o ideu sjednocení církví a o katolictví. Byl to zájem rázu filosofického či spíše estetického – v rozumové, ale nikoliv ještě v praktické rovině. Po revoluci však rozvoj náboženského cítění zasáhl široké vrstvy národa, začalo se vnímat, jak Kristova slova jsou v utrpení srozumitelnější a bližší. Zvláště patrné je to v emigraci. Před revolucí nebylo vidět, že by se mládež zajímala o mystiku, askezi, spisy sv. Otců a jiná náboženská vyznání. Emigrace hledá nové cesty ke Kristu. Začíná se ujímat

¹⁵⁶ *Tamtéž*; srv. též ACM 1931, s. 27–28: O. Alex. Jevreimov při vítání prvního ruskokatolického biskupa Bučyse v Paříži praví: „Vítáme biskupa té pravoslavné (pravověřící) církve, ke které náleželi velicí otcové a učitelé Basil Veliký, Řehoř Bohoslov, Jan Zlatoústý, té církve, v níž byla Rus pokřtěna svatým a rovnoapoštolským Vladimírem. Vítáme biskupa té církve, k níž se hlásili ruští biskupové na florentském sněmu, který nebyl nikdy zamítnut všeruským soborným (sněmovním) aktem církevním, nýbrž byl potlačen a udušen světskou vládou.“

¹⁵⁷ ACM 1928, s. 18.

¹⁵⁸ VILINSKIJ, V., *Náboženský život ruské emigrace*, ACM 1928, příloha 1–6; – za s. 190.

pochopení pro nezbytnost jednotné církevní moci. Lid to ukázal svým semknutím kolem patriarchy, zatímco dříve náboženské cítění tíhlo k anarchii, individualismu a uhýbalo před centralizací. Nyní se blíží západnímu myšlení a to může znamenat vhodnou psychologickou přípravu k sjednocení církví. V tomto procesu je několik proudů: Křesťanské studentské hnutí – od mystiky a asketiky se nyní jeho zájem přesouvá k praktickému uskutečňování křesťanství, a tedy k sociálním idejím.

Prof. **G. Florovskij** je zastáncem opačného směru – nad živelnou mocí světového zla lze zvítězit vnitřním mystickým sebezdokonalováním.

Jevrazijství – jeho stanoviskem je, že Rusko je blíž Asii než Evropě a že jedině v pravoslaví se zjevila plnost Kristova učení. Směr nyní upadá, ale přetrvává jeho odpor k sjednocení. Staví se tu proti sobě Východ a Západ jako by to byly jednoduše odlišné celky. Ve skutečnosti je na obou stranách mnoho proudů a odlišností. Mezi pravoslavným Východem a katolickým Západem není zásadní rozdíl a vědecké bádání je nutno usměrňovat ke sblížení, nikoliv k rozdělení. Tuto cestu ukazuje svým příkladem řád „Sjednocení církví“ v Amay sur Meuse. Hlavní myšlenkou jeho práce je láska ke Kristu jakožto základ jednoty.

Hrabě **Alex. Saltykov** je přesvědčen, že zdrojem opravdové nábožnosti byla v Rusku jen šlechtická kultura, z níž přecházela zbožnost také na ruský lid. Nyní, po zničení šlechtické kultury se ukázala beznáboženská ruského národa tím, že přijal bezbožectví. Není jiná cesta k záchraně než sblížení s církvemi západu.

Teorie „dětství“ ruského náboženského cítění, které – ač je v zásadě totožné se západní nábožensností – se opozdilo ve vývoji. Katolická náboženská už přešla do vyšších forem. Odlišnost se netýká podstaty, nýbrž jenom času, stupně rozvoje. K rozkvětu potřebuje sloučení s katolicismem. Tato teorie se autorovi zdá být nejlepší.

Dále vytyčuje nutné zásady pro unionismus¹⁵⁹, vždyť „chybami se učí“ obě strany:

¹⁵⁹ VILINSKIJ, V., *Zásady ruského unionismu*, ACM 1928, příloha 7–12; – za s. 280.

Musíme si hledět cílů a cest Božích, ne našich! Neúspěch nás přivádí ke korigování směru. Rozpad formální jednoty církve přinesl východu pokles. Ruský národ by byl pravděpodobně ušetřen nynějšího utrpení, kdyby se dříve sjednotil – jenže samo pravoslavné duchovenstvo všemožně překáželo šíření unionistických idejí. Chceme-li bojovat proti zlu, zničme jeho pramen a pominou i jeho následky! „Takovou příčinou celé dnešní záhuby ruského národa je odpad od církevní jednoty... Je třeba, aby byl v Kristu obrozen soukromý i veřejný život a návratem k náboženství aby bylo odstraněno zlo a vady dneška. Hlasatelem této myšlenky je tzv. ruské unionistické hnutí... Není to organizace, nýbrž jen myšlenkový směr těch přátel unionismu, kteří souhlasně uznávají katolické hledisko za správné... Po revoluci... jevila se u ruských katolíků určitá snaha, rozšířit svou vlastní církev na úkor pravoslavi. Bylo to značným nebezpečím pro unionismus, poněvadž u pravoslavných Rusů se rodila představa o jakési náboženské konkurenci, což místo smířlivosti probouzelo nepřátelství a nenávist k Římu. Avšak hnutí zvítězilo nad tímto nebezpečím a pochopilo, že konverze jednotlivců není a nemůže být plným vyřešením otázky unie. Irenismus, nevyhnutelně nutný ke spojení církví, nemohl by se zrodit v ovzduší vzájemného nepřátelství... bojechtivost není na místě tam, kde se hlásá láska ke Kristu. Ruský unionismus musel tedy přijmout dnešní ráz.“¹⁶⁰

V hnutí jsou převážně pravoslavní a **V. Vilinskij** se táže, zda v tom není rozpor a nedůslednost. „Tento rozpor je pouze zdánlivý... hlavním cílem hnutí je spojení církví jako celků, takovéto sjednocení nelze uskutečnit pouhým připojením jednotlivců ke katolictví. Tak o tom soudil i papež Lev XIII. ve svých encyklikách... Ruští stoupenci unionistické myšlenky chtějí budit sympatie k ideji sjednocení a připravovat k němu cesty. Toho mohou dosáhnout v lůně své církve, budou-li opravdu platnými a činnými členy v jejím náboženském životě... V Rusku se konvertita považuje za cizího a jako takový nemá také žádný vliv na své bývalé spolubratry... Je třeba hierarchické jednoty s nejvyšším pastýřem,

¹⁶⁰ *Tamtéž*, s. 8–9.

jednoty v dogmatech i jednoty cíle. Nestačí zevnější ,unio‘ tj. sjednocení, ale musí být ,unitas‘ tj. jednotnost, neboť církev Kristova je nejen jedna, ale i jednotná. Unionisté se domnívají, že všechna sporná dogmata se implicity nacházejí v pravoslaví. Chtějí se proto přičinit, aby pravoslaví samo co nejdříve našlo a ocenilo ty pravé poklady společné víry, které jsou dosud skryty v jeho nitru. Chtějí prospět ruské církvi a ruskému národu, povznést je nábožensky, aby tím snáze pravoslavní věřící našli cestu k jednotě.“¹⁶¹

A jaký prospěch bude Rusko ze sjednocení mít? Jednak čistě duchovní – návratem do ekumenické jednoty získá Boží přízeň, ale i praktický – obrodu zbožnosti, pevnost ve víře a náboženskou kázeň, což národ nutně potřebuje.

Autor – historik pak odpovídá na výtky, že ruští unionisté se příliš zabývají historickými a filosofickými otázkami: Právě po těchto cestách jdou mnozí Rusové, proto je potřeba jim pomoci odpověďmi na jejich hledání. I většina inteligence jde – ve srovnání se Západem – opačným směrem, tj. od filosofie k náboženství. A historické studie pomáhají odstraňovat zakořeněné předsudky Rusů proti svatému Stolci.

Není možné kráčet správným směrem k budoucnosti, pokud bychom neměli na očích minulost¹⁶². O Rusku to platí dvojnásob, proto V. Vilinskij nejprve píše o svérázných rysech pravoslaví: V ruském církevním životě má dost velký význam laický živel – klérus není tolik vzdělán, nepůsobí pak mnoho ani na veřejný život. Tvůrčí myšlenky reprezentuje laický stav (např. Chomjakov) více nežli kněžstvo, i když rozhodující úloha vždy náležela duchovenstvu. Celý duchovní život ruské inteligence a lidu proudil vlastně mimo hranice církve. Církev a náboženský život – to byly dva oddělené pojmy. Ruská inteligence pátrala po pravosti jedné Kristovy církve, ale hierarchie nebyla schopna uspokojivého vysvětlení, v pravoslavné církvi totiž nebylo a není jednotného neomylného učitelského úřadu jakožto rozhodného hlasu pro celou církev. Z toho už také povstalo mnoho zmatků a bludů.

¹⁶¹ VILINSKIJ, V., *Žasady ruského unionismu*, ACM 1928, s. 9–10.

¹⁶² TENTÝŽ, *Minulost a budoucnost ruského unionismu*, ACM 1929, s. 53–57.

Autor pak popisuje poměr pravoslavného Ruska k západnímu světu v minulosti: Kyjev – křižovatka obchodu a vzdělanosti – byl mnoha sňatky spojen se západními zeměmi. Rozdílnost obřadu nevadila, naopak zde kvetla úcta k západním světcům, ostatkům a chrámům. Po zřízení metropolitního stolce v Kyjevě se vztah mezi Rusy a Cařihradem stal velmi napjatým, a proto kyjevská knížata hledala v papeži mocného přítele a ochránce. Po řeckém rozkolu Rusové „udržovali stálé spojení s katolíky, ba dokonce hájili primát sv. Stolce proti řeckým útokům... Měli své samostatné hledisko, a to se docela shodovalo se stanoviskem Říma. Starobylá Rus nebyla sice podle obřadu latinskou, ale byla katolickou, a to v pravém slova smyslu, neboť věřila všemu, co učili nástupcové sv. Petra, jejichž prvenství uznávala. Pravděpodobně až dosud by zůstalo Rusko katolickou zemí nebýt tatarského vpádu“, kterým byly přerušeny obchodní a kulturní styky se západem. Navíc západní katoličtí panovníci (Švédí, Dánové, Němci) využívali oslabení Ruska ke vpádům, a to se muselo bránit cizincům mečem. „Během času byl ztotožňován pojem ‚cizinec‘ s pojmem ‚katolík‘ a onen odpor, který Rusové oprávněně měli vůči cizím vetřelcům, byl přenesen na katolíky,“¹⁶³ i když katolická církev na tom neměla podíl. Sympatie k Římu nevymizely, jen byly zatlačeny a čekaly na probuzení. Politický a kulturní odboj proti Tatarům zatím Rusy vedl k pěstování všeho původně ruského, co je od dobyvatelů odlišovalo – tj. i křesťanské víry. Pravoslaví se proto brzy stává pramenem jejich sebeuvědomění. „Do víry byl zahrnut obřad, národní zvyky – vše, co jakkoliv patřilo k náboženskému životu, bylo pojímáno jako dogma, jako nedotknutelná a nezměnitelná soustava. Výsledkem tohoto vývoje nábožensko-kulturního uvědomění bylo, že lid přilnul k pravoslaví a že v ně skládal všechny své naděje, aby zachránil Rusko. To byl světlý líc ruského pravoslaví. Byl tu však i smutný rub: ruské pravoslaví se totiž zkalilo, protože věřící dostatečně nerozlišovali věci vedlejší od nábožensky podstatných.“¹⁶⁴

¹⁶³ *Tamtéž*, s. 55–56.

¹⁶⁴ *Tamtéž*, s. 56–57.

Po osvobození postup moskevských knížat, usilujících o centralizaci i násilnými metodami, byl často dokonce horší než tatarský a demokratické cítění ruského národa utrpělo značný otřes. Vznikají dva protichůdné směry:

1. zavolžští starci – namnoze z bývalé šlechty, která ztratila své postavení a byla v opozici k carovi – snažili se obrodit pravoslaví, očistit je od přídavek času, a měli živé sympatie k ideji sjednocení církví.

2. josefíni – holdující Moskvě a carovi a chápající pravoslaví jen formálně a obřadně. Sympatizovali s Řeky a byli odpůrci západu a katolictví. Po pádu Cařihradu emigrací řeckého duchovenstva zesílil řecký vliv i přesvědčení, že Moskva bude třetím Římem.

Dědici zavolžských starců později nadšeně uvítali geniálního Křižaniče, který předvídal, že slovanské národy se sblíží a car osvobodí ostatní ujařmené Slované. Něco z toho uskutečnil Petr Veliký, ale „utvoření synodu překáželo nejen extrémním sektářským hnutím, nýbrž také myšlence sjednocení. Organizace ruské církve byla spoutána, aby nemohla revoltovat proti vládě, a právě tato nehybnost církevní organizace byla překážkou, že do církevního myšlení nemohla proniknout žádná nová myšlenka, aniž by byla kontrolována a schválena státem... Veřejnost, která se zajímala o sjednocení, nemohouc najít uspokojivou odpověď ve své církvi, hledala ji mimo ni. Tak vzešla řada konvertitů a myslitelů katolického směru. Po revoluci 1917 padla carská vláda, která uměle udržovala ruské pravoslaví pohromadě... Hned se tvořily různé sekty, od pravoslaví se odštěpovaly nové ‚církve‘, zbožný ruský lid náhle upadá do nevěry... Dostavily se jen následky toho, že se ruská hierarchie odcizila národu a na náboženský život lidu se dívala čistě úředně. Národ hledal pravdu Boží a bez pomoci pastýřů na svých cestách zabloudil. Jelikož tu nebylo neomylného církevního učitelského úřadu, vnikly do pravoslaví snadno různé protestantské a jiné názory... Dnešní ruské pravoslaví... se rozpadává několika směry. Jsou to především směr agnostický, nevěrecký a sektářský. Zůstane tu však jádro skutečně pravoslavných věřících, kteří se budou snažit o obrození původního pravoslaví. Tyto snahy je přivedou blíž ke katolictví. Budou-li chtít být důslednými, nezbude jim nic jiného,

než aby se sjednotili s církví římskou. Jenom tak najdou ztracenou čistou a nezkalenou pravdu Boží. A to je také logický závěr celého přehledu ruských církevních dějin, k němuž dojde každý nezaujatý a nestranný pozorovatel... Dnešní ruské filokatolické hnutí vlastně není nic jiného, než určité skupiny onoho skutečně pravoslavného ruského jádra. Hlásí se k němu ti, kteří již nyní pochopili, kam spěje rozvoj dějinných událostí. Promyslili celý problém až do konce a přišli k těm závěrům, ke kterým dříve nebo později přijde každý, jehož pravoslavná mentalita zůstala neporušenou... Zahynout by mohlo jen tehdy, kdyby úplně zahynula svatá Rus, anebo kdyby u ruského národa vymřela křesťanská víra. To se však nikdy nestane!“¹⁶⁵

Počátkem roku 1940 měl v Praze v ruském filosofickém kroužku přednášku **N.O. Losskij**. Jako ohlas na ni ACM přináší úvahu, co by získala východní církev svým sjednocením s katolickou církví: Předně onu jednotu, kterou slíbil Kristus své církvi! Zatím totiž se v otázkách víry a věrouky jeví odlišné názory nejen ve dvou různých národních východních církvích, ale i v jedné a téže církvi (viz spory okolo Bulgakova). Není ani jednota společenství (viz poměr k bulharské církvi). Dnes v pravoslaví převládá soustava autokefálních církví a právě boj za autokefalii přivodil ztrátu živé jednoty východní církve. Dalším ziskem pro křesťanský Východ by byl i vyšší právní řád a osvobození od „juridismu“ – tj. vleklých právních sporů. Dále nezávislost na světské moci, kulturní rozmach, připojení k všeobecnosti Kristovy Církve, větší míra apoštolského ducha, přiblížení k svátosti oltářní a větší vytrvalost při hájení zásad Kristových, protože najde pevnou oporu vně svého úzce národnostního prostředí.¹⁶⁶

C. Sjednocení Rusové

Teprve v březnu 1919 nadešla doba veřejného organizování sjednocené církve v Rusku. Již r. 1909 metr. Šeptickij obdržel od Pia X.

¹⁶⁵ VILINSKIJ, V., *Minulost a budoucnost ruského unionismu*, ACM 1929, s. 94–96.

¹⁶⁶ Srv. K.V., *Duchovní zisky náboženského sjednocení*, ACM 1941, s. 72–77.

právo a plnou moc ke zřízení ruské katolické církve. Pod předsednictvím metropolity se od 28. 5. 1919 koná první ruský sněm. Je zřízen ruský exarchát, Leonid Fedorov se stává exarchou celé Rusi, vyjma Malé a Bílé. Metropolita ho chce ihned posvětit na biskupa, exarcha však konsekraci odkládá na později, aby se lépe připravil. Na sněmu je vypracována církevní ústava. Vláda je o výsledku sněmu uvědomena a exarchát je uznán a schválen. Ruští katolíci jsou tedy oficiálně, kanonicky a veřejně organizováni, jsou odděleni od latinské hierarchické struktury – mají vlastní kanonickou hierarchii a jsou podřízeni arcibiskupu Šeptickému. Ruský exarchát je r. 1921 z Říma potvrzen i se svým exarchou a fakultami danými už Piem X.

Co tomu předcházelo? Celá staletí se v Rusku katolická církev chápala jen jako latinská a polská, Unie pak jako papežská a jezuitská chytrost k získání pravoslavných a k jejich převedení na latinské katolictví, a poněvadž byla pravoslavná církev úzce spojena s carem jako svou hlavou, byl každý přechod do církve katolické považován za protistátní a podle toho souzen a trestán. Přes tvrdé pronásledování věřících neochaboval u vzdělaných a vysokých vrstev národa zájem o studium katolické nauky, dějin a praxe západní církve. K církvi katolické se hlásí noví a noví věřící z řad učenců, šlechty, diplomatů, pravoslavných kněží i biskupů.¹⁶⁷

ACM po celou dobu přinášelo svým čtenářům zprávy o četných konverzích, pronásledování i šíření katolické církve. Nelze postihnout všechny výjimečné osobnosti, jejich osudy na cestě do katolické církve, za mnohé se sluší připomenout dva bývalé pravoslavné kněze Zerčaninova a Susaleva i jejich horlivost o pastorači v Petrohradě (veřejně r. 1909–1911), později i v Moskvě přes odpor carské vlády a pravoslavné církve, který vedl ke zmaření slibného

¹⁶⁷ Vynikající člen ruské společnosti Petr Boborikin v deníku *Russkoje Slovo* píše: „Ruský život po zavedení volnosti svědomí vytváří již prvé útvary katolicismu – ruskou církev katolickou. Ukázalo se, že nejen unité v západním Rusku, nýbrž i praví Rusové v městech uprostřed inteligentních vrstev nabývají přesvědčení a veřejně vyznávají: jsme katolíci Rusové a nejsme Poláci. Toužíme vytvořit své katolické obce ruské, chceme mít duchovní ruské (svjaščenniky) a nikoliv księze polské“ (ACM 1910, s. 29).

díla. Je zřejmý postoj pravoslavných, že spíše snesou věřící, kteří se z přesvědčení stávají katolíky a přestupují k latinskému obřadu, než aby připustili vznik Unie na Rusi. Obávají se, že ta vytváří nežádoucí most mezi katolictvím a pravoslavím.¹⁶⁸

Pravidelně byla v časopise uváděna jména významných osobností ruských konvertitů i s jejich pohnutými osudy, spjatými s jejich přijetím do katolické církve. Pro přehlednost a eventuální budoucí bádání uvádíme jména všech sjednocených Rusů ze stránek ACM na konci v příloze. Z ženských postav vynikají zvláště Žofie Svěčinová, která za pobytu v Paříži vytvořila středisko ruských katolíků a měla velký výchovný vliv na Lacordaira i na I.S. Gagarina. Kateřina Rostopčinová, vysoce nadaná žena, matka pěti dětí, přijímala po léta tajně svátosti a když je kárána za návštěvy katolického kostela, statečně seznámí cara Mikuláše se svým přesvědčením.

Velké naděje vzbudily snahy ušlechtilého cara Alexandra I., který se chtěl sjednotit a jen jeho náhlá smrt mu v tom zabránila. Píše papeži: „Jako hlava ruské státní církve hodlám učinit rozkolu konec a přivést své poddané zpět k církvi katolické, jakož i sám osobně odpřisáhnou rozkol Fotiův.“ Nový car Alexandr II. vzbuzoval zpočátku velké naděje, nakonec však pokračoval i on v protikatolické linii.

V řadě článků referuje M. Smolová o dalších vzácných osobnostech ruských konvertitů. Sem patří např. Řehoř Šuvalov, který od nihilismu dospívá ke katolické církvi a dovršuje své životní poslání jako řeholník u barnabitů v Miláně a Paříži. Po jeho odchodu z Ruska přechází práce pro jednotu na I.S. Gagarina, který se stává v těžké době likvidace unie katolíkem a posléze knězem-jezuitou. Za vlády Kateřiny II. se šíří nevěra s německou filosofií a nenávisť ke všemu katolickému. Z neutěšených poměrů těží nejvíce protestantismus. Gagarin cítí jak se protestantství stává skutečnou mocí, která Rusko dovede k záhubě. Jasně a zřetelně prohlašuje, že Rusku nezbyvá nic jiného, než volit buď katolictví nebo revoluci. Také šířící se sektářství je mu pobídkou k ještě usilovnější práci na sjednocení a naléhavě spoléhá na pomoc katolického kléru.

¹⁶⁸ Srv. JAŠEK, A., *Sjednocení Rusové v Petrohradě*, ACM 1913, s. 50–51, 163–166.

Jak spleť a bolestné byly cesty ruských intelektuálů, ukazuje i pohnutý život profesora D. Artěmijeva. Původem z vlažné pravoslavné rodiny se nadchne pro skeptické, racionalistické a socialistické autory, ale dochází u něj k pocitu mravní ošklivosti nad vnitřní prázdnotou; přitom ještě i po revoluci má úspěšnou vědeckou kariéru. Chce i v bolševické společnosti zachraňovat kulturní hodnoty, vidí však jen trosky vědy, vzdělání i lidskosti. Zoufalý odchází do Německa, hledá smysl života ve spiritismu a posléze studiem Písma svatého nachází teoretické i praktické východisko v katolické církvi a zasvěcuje se zcela službě Bohu.

Zprávy o řadách dalších konvertitů – vyznavačů i mučedníků pro svou věrnost ke katolické církvi – naplňují každý výtisk časopisu. Šíří tak znalost o utrpení a statečnosti křesťanských bratří v Rusku. To všechno skýtá naději, že přes všechny překážky bude jistě přibývat nových uniátů. Je však třeba zvláště citlivě a jasně ukázat ruskému lidu, že katoličtí křesťané nezamýšlejí žádnou latinizaci sjednocených věřících. Už dávno byly stanoveny na petrohradském eparchiálním sjezdu přísné směrnice, aby jakékoliv pokusy latinizace byly hned v kořenech přetaty. Řecko-ruský obřad musí zůstat neporušený ve své čistotě, jak to nařídil už papež Pius X.: „Nec plus, nec minus, nec aliter.“

Vladimír S. Solovjev

Pravoslavný *Cerkovnyj Vestnik* o něm píše: „Jeho jméno náleží k nejuznávanějším filosofům přítomnosti. Mezi vzdělanou třídou má nemálo nejnadšenějších ctitelů.“¹⁶⁹ Tak ho ACM začíná představovat. E. Kalikin o něm píše: „Předložil ruskému pravoslaví problém, který do té doby byl opomíjen. Pak už nebylo možno vědomě, nebo z nedbalosti ignorovat ideál sjednocení církve. Solovjevovo učení je mezníkem pro ruskou teologii, a to proto, že se v něm s výbojnou silou projevil dosud potlačovaný ekumenický cit ruského lidu. V tom spočívá největší význam jeho životního díla...: Byl to laik, který se v rámci ruského pravoslaví stal církevním

¹⁶⁹ ACM 1913, s. 141.

otcem a má pro další vývoj ruské církve obdobný význam, jako sv. Tomáš Akvinský na vývoj myšlení v církvi římské.¹⁷⁰

V časopise se líčí jeho životní dráha, studia a veřejná činnost. Jako jeho stěžejní dílo se vyzvedá „Rusko a všeobecná církev“,¹⁷¹ jímž nejlépe posloužil myšlence sblížení a sjednocení katolictví s pravoslavím. Už zde vyznal svou víru v papežský primát a dokazoval ho na základě dějin. Jeho hluboké ekumenické nadšení dovršené přijetím do katolické církve zůstávají natrvalo nejcenějším pokladem pro unionismus, i když se vyskytly nejasnosti o jeho posledních postojích před smrtí.¹⁷²

Časově byl nejprve filosofem a teprve potom asketou a unionistou.¹⁷³ Vytkl si za svůj životní úkol vytvořit úplnou kulturní syntézu a správnou hierarchii hodnot, být nesmlouvavým v pravdě a bojovat se vším lživým, co hýbalo lidskou a ruskou společností – s pozitivizmem a falešným vlastenectvím – a scelit Kristovo tělo svatou jednotou. V polemikách s kritiky býval vítězem, jeho filosofické principy však podle západního náhledu nestojí na žulovém základě. Stál jako skála proti přívalu empirismu, materialismu, přehnanému nacionalismu a náboženským predsudkům. Poté, co důkladně studoval východní i západní Otce, teologii, dějiny a sledoval všechny polemické rubriky v ruských časopisech, se pokusil svými spisy přetvořit mentalitu svého národa, aby uznal nutnost sjednocení. Velkou překážkou šíření jeho myšlenek však byla cenzura. Solovjev hledá odpověď na výtky vůči katolické historii, věrouce a disciplině. Navázal styky s jezuitou a katolickou hierarchií. Právem se usuzuje, že svůj ideál nikdy neopustil, i když snad na konci života zmalomyslněl nad praktickou možností sjednocení církví za tehdejších okolností.

Ceníme si jeho přínosu filosofického, ale ještě více unionistického: jeho projektu i způsobu realizace sjednocení. Jeho plán vychází z toho, že „církev východní nikdy nedefinovala a nepřed-

¹⁷⁰ KALIKIN, E., *Třicet let od smrti V. Solovjeva*, ACM 1930, s. 236–237.

¹⁷¹ Srv. ACM 1931, s. 228–229; 1937, s. 37.

¹⁷² OLŠR, J., *Ze života V. S. Solovjeva*, ACM 1937, s. 99–104.

¹⁷³ Srv. DURKAŇ, J., *Proč přece Solovjev*, ACM 1937, s. 33–42.

ložila svým věřícím jako závazné dogma žádnou nauku, odporující katolické pravdě.¹⁷⁴ Římská církev nemůže ustoupit v otázce primátu. Jinak ale ať má shovívavost k východním obřadům a privilegiím patriarchátů a tuto dobrou vůli ať co nejjasněji projeví, neboť mnozí biskupové mají strach před latinizací. Římskou církev přirovnává k celému kruhu, jímž je celá katolická církev Kristova. Latinská církev je jen částí kruhu, proto církev katolickou nelze ztotožňovat s církví latinskou.

Dále je třeba rozlišovat mezi míněním teologů a vírou východní církve v celé její plnosti, která je pravověrná a katolická. I mezi autoritou papeže jako Petrova nástupce a jurisdikcí západního patriarchy. Poukazuje i na výhody sjednocení pro obě strany a na dvě nutné zásady: Pro jednomyslnost lze ustoupit ve všem, kromě pravdy samé! Mít na zřeteli, co nás spojuje, a ne co nás rozděluje! Tím dochází k přelomu v dějinách unionismu, který se bude dál vyvíjet pod jeho vlivem. Na obou stranách začíná zkoumání sporných otázek v duchu smířlivosti. Nejplnějšího uznání se Solovjevovým názorům dostane druhou unionistickou encyklikou Lva XIII. *Praeclara gratulationis* (1894).

Jeho hlavní zásluhou je, že jako pravoslavný a na základě pravoslavného učení vyvrací námitky proti papežskému primátu. O minulosti říká, že příčinou lidských skutků je lidská vůle. A východané i západané chtěli jeden s druhým skoncovat – proto došlo k rozkolu. Lék, který předepisuje obojí straně, je vzájemná láska a porozumění, ústupnost v nepodstatném a kolektivní sebezapření: „Především je nutno prozkoumat všechny hlavní sporné otázky... Ne s polemickými a urážlivými úmysly, jak tomu bylo dosud, nýbrž s upřímným přáním pochopit druhou stranu, projevit vůči ní veškerou spravedlnost, a v čem je nutno, s ní souhlasit. Toto přání, tato smírná nálada... je to jediné nutné a ostatní nám bude přidáno.“¹⁷⁵

Veliký ruský filosof tušil i budoucí rozvrat světa zaviněný Ruskem, protože nepřišla včas záchrana silného křesťanství. Národ

¹⁷⁴ DURKAŇ, J., *Proč přece Solovjev*, ACM 1937, s. 37.

¹⁷⁵ *Tamtéž*, s. 40.

bude trpět za národní hřích, dokud se jej nepokusí odčinit. Příkladem jeho jasnozřivosti je i jeho přednáška z r. 1877 o třech silách, které v historii určují vývoj lidstva.¹⁷⁶ První dvě jsou odstředivé a protichůdné: první odstraňuje pluralitu a zotročuje. Druhá příliš zdůrazňuje práva jednotlivce a malých celků; jako výstřední egoismus se dožaduje absolutní svobody a zachází až do anarchie. Proto je nutná síla třetí k jejich usměrnění a ke spojení mnohosti v jednotu. Tuto třetí sílu hledal nejprve mezi Slovany a zvl. Rusy. Ve skutečnosti za její první a pravou nositelku považoval Církev. I když se jeho názor vyvíjel, v zásadě ho do smrti neopustil; ačkoliv poznal bezmocnost své vlasti a pravoslaví, neztrácel naději. Naopak mu byl vzpruhou v práci na sjednocení církví a obnově sociálních poměrů v Rusku.

A jak se jeho vize naplňuje po šedesáti letech? První síla se tehdy zřetelně projevila v ruském socialismu, druhá v nacionalismu jakožto kolektivním projevu egoismu v mnoha jiných zemích. Církev, Kristovo náboženství zůstává třetí silou vyrovnávající obě předchozí – odstředivé. Ty hlásají egoismus, zatímco církev pravý opak. Jediné, co žádá od státu a jeho členů je podřízenost mravnímu zákonu. Tím je omezuje a vyslouží si za to i mučednictví. A přece jen ona je s to přetvořit svět egoistů ve služebníky krásy, dobra a pravdy.

ČÁST II

ACM usiluje poznat a docenit nitro Ruska

I. RUSKÁ TEOLOGIE

V ACM nacházeli čtenáři též zajímavé studie o ruské teologii, a to z různých hledisek. Mohla zaujmout úvaha o významu slova „soborná“¹⁷⁷, což se odedávna vesměs překládalo jako obecná,

¹⁷⁶ Srv. DURKAŇ, J., *Tři síly*, ACM 1937, s. 113–117.

¹⁷⁷ Srv. K.V., *O sobornosti církve*, ACM 1939, s. 261–263.

katolická. Až později začali pravoslavní teologové dávat slovu nový význam, a tím se vzdalovat od pojetí sedmi obecných sněmů. Chtějí vyložit pojem „soborná“ ve smyslu jakési demokratické svobody, která by i laikům dávala právo účastnit se na hierarchické správě církve.¹⁷⁸ Kristus svěřil toto právo i odpovědnost apoštolům a jejich nástupcům, nikoliv lidu. Pravý duch *sobornosti* nespočívá v účasti laiků na hierarchické správě církve ani ve svolávání sněmů, na nichž by se i oni zúčastňovali, ale v hlubokém, trvalém a živém spojení všech údů církve v tajemném těle Kristově svazky eucharistickými, v opravdovém soucítění s církví a v laickém apoštolátu.

Zajímavá byla též prezentace názoru S. Bulgakova z pařížského pravoslavného bohosloveckého ústavu na „Filioque“ Po důkladném studiu totiž dospěl k názoru, že nikoliv Řím zavedl svým učením o vycházení Ducha svatého i od Syna nový článek víry, odporující nejstaršímu učení svatých Otců, nýbrž že novotu zavedl sám původce církevního rozkolu patriarcha Fotius, který odmítal vycházení Ducha svatého i od Syna jako římský blud. „Již v 19. století se vůdce ruských teologů Bolotov přesvědčil, že už staří západní Otcové jasně učili vycházení ‚i od Syna‘ a vytvořil teorii, že v celé otázce nemůžeme mluvit o dogmatu, jen o *theologumenech* (teologických názorech), jež byla jiná na Východě a jiná na Západě. Otázka *Filioque* vůbec nebyla příčinou rozkolu, a proto ani v naší době nemá být překážkou sjednocení – různost doktrín je přípustná. Takové objasnění bylo již vážným krokem kupředu.“¹⁷⁹ Bulgakov soudil, že vložení *Filioque* do Symbolu nemusí být překážkou dorozumění a že by se vůbec nemělo mluvit o původu v Nejsvětější Trojici. Otcové Západu i Východu se podle něho dopustili chyby, že dali falešný směr celému budoucímu bohosloví

¹⁷⁸ Všeruský sněm r. 1917 omezil patriarchovu moc a nejvyšší moc přisuzuje sněmu, sestávajícímu se z biskupů, kleriků a laiků. „Tak pojmávaný princip sobornosti se ukázal jako slabina církevní ruské konstituce z let 1917–1918; jeho následky se brzo projeví: na půdě lidové pravomoci a... principu sebeurčení vznikly církevní novotvary, došlo k rozdělení hierarchů právě tehdy, kdy bylo třeba sjednotit síly k boji s nápoem ateismu“ (K.V., *O sobornosti církve*, ACM 1939, s. 262).

¹⁷⁹ KELLNER, J., *Názor O. Bulgakova na Filioque*, ACM 1940, s. 182.

a postavili tak umělou problematiku, a tu že je třeba zavrhnout a zcela jinak chápat vnitřní poměr v Nejsvětější Trojici.

S. Bulgakov vydal také knihu „Petr a Jan, dva přední apoštolové“, v níž se snaží dokázat, že učení katolické církve o prvenství římského biskupa nad celou církví nemá zdůvodněný historický podklad. Apoštolu Petrovi přísluší podle něho sice přednostní místo mezi ostatními apoštoly, avšak některá výmluvná místa Písma sv. autor oslabuje nebo vykládá svévolně. Je pro něho nepřijatelnou nauka o církvi zřízené na způsob království, on sám sní o zřízení republikánském. Poněvadž však nemůže popřít prvenství Petrovo, snaží se proti němu postavit prvenství Janovo, jemu že byla svěřena mnohá tajemství, o nichž Petr nevěděl.¹⁸⁰

Jako doklad ochuzení pravoslavné církve rozkolem – ztráta jednotného magisteria i centrálního vedení – se uvádí i spor o Bulgakovovy názory v knize „O Sofii – premudrosti Boží“ Ruští biskupové v emigraci na sněmu v Srěmských Karlovcích je odsoudili pro údajný neognosticismus a sofiologii, zatímco konference biskupů v Paříži dílu vytkla některé chyby, ale žádný blud v něm nenašla.¹⁸¹ V emigraci je vůbec cítit napětí z nevyřešených teologických otázek. Spolupracovníkům „Puti“ – jako je např. Berďajev, Bulgakov, Kartašev, Florovskij, Vyšeslavcev, Losskij, Zeňkovskij aj. – se vytýká, že se některé jejich články odchyľují od tradičního pravoslavného učení.

Pravoslavní teologové vytýkají katolíkům vyhlášení nového dogmatu o Neposkvrněném Početí Panny Marie. K odmítnutí této výtky náš měsíčník přináší rozbor učení, které nebylo hned zpočátku výslovně formulováno, dospělo se k němu vývojem a prohlubováním křesťanské nauky: slavnostně bylo vyhlášeno Mariino panenství, pak Boží mateřství a i východní církve ve svých liturgických textech nazývá Marii „jedinou neposkvrněnou“ Jasně vyznává, že Maria se nikdy nedopustila ani nejmenšího dobrovolného hříchu. Učení o Neposkvrněném Početí nebylo tedy

¹⁸⁰ MARAKUJEV, S., *Petr a Jan – dva přední apoštolé*, ACM 1941, s. 12–16, 45–48.

¹⁸¹ Srv. ACM 1938, s. 27.

vymyšleno v 19. století, nýbrž jen slavnostně potvrzeno a prohlášeno za závazné pro všechny křesťany. I jihoruská církev přijímala toto učení všeobecně už v 16.–18. století. Profesori kyjevské pravoslavné akademie se dokonce přísahou zavazovali, že toto učení budou hájit. Učili tak významní biskupové i kazatelé.¹⁸² A je-li dogma podle pravoslavných teologů nové, odkud že se vzalo u starověrců, kteří je otevřeně vyznávají...

Český jezuita F. Žák zaujímá odborné stanovisko k různým tezím pravoslavné apologetiky. Noví pravoslavní teologové totiž přejali z různých protestantských a racionalistických pramenů mnoho výtek proti katolické církvi a dodali jim pravoslavné zabarvení. To se týká i díla charakteristického pro moderní ruské pravoslaví „Křesťanská apologetika“ od N.P. Rožděstvenského. Ten uznává, že v systematickém zpracovávání náboženských nauk scholastika znamenala krok vpřed, vytýká jí však logický racionalismus. Chtěla sice uvést v soulad víru s poznáním, ale chybí jí teplo a vnitřní oheň. Stala se logickým poznáním odříznutým od živé víry. F. Žák mu odpovídá: „Logická přesnost byla a je největší silou scholastiky. Je pravda, že je v ní srdci popřáno méně místa, ale věda je především předmětem rozumu a nikoli nadšení. Rožděstvenského apologie se obrací také hlavně na rozum a nemá teplo, kterým vynikají mnohé naše apologie, psané na scholastickém podkladě. O to, co autor nazývá srdcem, bylo dostatečně postaráno jinak.“¹⁸³ Na závěr vyzývá katolické apologety, aby si intenzívně všímali podobných spisů, i když tato práce není snadná, ani krátká a vyžaduje pečlivé studium.

¹⁸² „Proč ruským pastýřům (biskupům) a vůdcům... bylo dovoleno přijímat to učení a nám nikoliv? Zdaž smíme být pokládáni za heretiky pro to, co nerušeně psali a mluvili v Rusku ‚sloupové pravoslaví‘ a svatí pastýři ruské církve? Proč bychom měli odsuzovati to, co oni přijali a več oni též věřili?“ (ZABUŽNYJ, I.A., *Neposkvrněné Početí Panny Marie*, ACM 1939, s. 279).

¹⁸³ ŽÁK, F., *Ž pravoslavné ruské apologetiky*, ACM 1930, s. 202; srv. též: ACM 1930, s. 198–203, 249–252.

II. RUSKÁ SPIRITUALITA

Ruská zbožnost má i přes určité anarchistické a chaotické rysy,¹⁸⁴ silnou touhu po Bohu – je putujícím hledáním Boží pravdy.¹⁸⁵ Hluboký náboženský cit, byť i v podvědomí, nahrazoval ruskému lidu větší věroučné znalosti. Vždy trvalo obecné povědomí podřízenosti vyšší Pravdě a Boží ochraně. Národ se vždy skláněl v hluboké úctě a víře před Kristem jako živou osobou.¹⁸⁶

Nadšenou vírou i láskou k Bohu a sebeobětováním razili v průběhu dějin cestu k Bohu strhující vzory „podvižníků“ – horlivců. Z tohoto kořene vyrostl druhý zvláštní jev zdejší spirituality – „ruští starci“, kteří vlastním horlivým úsilím o duchovní život se stali učiteli opravdového křesťanství. Sami na sobě poznali boje, a proto dokázali porozumět každému. „Podle nich je život v Kristu ‚zkušeností umění všech umění‘ a ‚vědou všech věd‘. Hlavní zásady *starčestva* byly: pokora, duševní klid, upřímná láska k lidu, pramenící v lásce k Bohu. Pomáhali rádi všem, kdo k nim přicházeli, nikoliv však útěchou nebo radou všeobecnou, nýbrž tak, jak toho každá sklíčená duše potřebovala.“¹⁸⁷

Poutníci (*straničestvo*) putující jednotlivě po Rusi jako „Boží lidé“, působili leckdy svým příkladem pro povzbuzení lidové zbožnosti více než málo srozumitelné kázání.¹⁸⁸ Sami si pak za těžké fyzické útrapy vykupovali duchovní radost. Náš časopis dal okusit ruskou spiritualitu přímo i skrze překlady stěžejního díla

¹⁸⁴ Srv. ZEŇKOVSKIJ, V., *Typ ruské zbožnosti*, ACM 1928, s. 347.

¹⁸⁵ „Z ruských duší nevymizela touha být ‚nositelkami Boha‘, ‚hledáči Boha‘, touha závidějícím oněm věčným poutníkům, kteří putovali z kláštera do kláštera, hledající pravdu, milost a Boha. Berďajev, který se domnívá, že Východ je bližší Bohu než Západ, napsal: ‚Všichni myslitelé, všichni ruští spisovatelé byli poutníky, hledajícími božskou pravdu.‘ Na cestách sovětského Ruska potkávají se ještě myslití poutníci...; putují ke končinám obzoru; ti jsou solí této země, kterou se snaží sověty zničit“ (ACM 1929, s. 92).

¹⁸⁶ Srv. *tamtéž*, s. 194–197.

¹⁸⁷ VISSARIONOV, A.S., *Ruská duše*, ACM 1929, s. 196–197.

¹⁸⁸ „...jako před sv. obrazem hoří tisíce svíce svědčící o zbožnosti ruského lidu, tak také tisíce hořících svíce pohybuje se celým Ruskem. A těmi svícemi jsou... ‚poutníci‘, ‚lidé Boží‘, kteří svým příkladem rozžehují zbožnost u jiných“ (*tamtéž*, s. 233).

„Upřímné vypravování poutníka svému duchovnímu otci“ (Paříž 1884 a 1930).¹⁸⁹

Dozvídáme se o „jurodivých“, kteří se ve svém duchovním snažení opírali o slova apoštola Pavla o „moudrosti tohoto světa, která je bláznovstvím před Hospodinem“. Jurodiví se snažili svůj prostý praktický rozum zaměnit rozumem Kristovým. Svým podivínstvím zakrývali často svou hlubokou životní moudrost a zkušenost, ale také se chránili před marnou lidskou chválou. Nebáli se jako svědomí národa říkat pravdu i tam, kde ostatní mlčeli; často jim naslouchali i vládcové i prostý lid, když veřejně kárali lidské vášně a poklesky. Nikdo se neosmělil je za to trestat.¹⁹⁰

Výrazem duchovního života je vztah k Eucharistii.¹⁹¹ Panuje zde velká úcta k sv. přijímání a přece Rusové přijímali jen zřídka, jednak z hlubokého pocitu vlastní nehodnosti a z posvátné úcty k tajemství, jednak pro zakořeněnou tuhou přípravu několikadenním postem, modlitbami, klaněním, duchovní četbou a návštěvou bohoslužeb. Denní liturgie nebývá většinou zvykem, leč jen o nedělích. Přece je však po staletích patrná touha a postupný vývoj pravoslavných teologů k intenzivnější účasti na eucharistii. Voroněžský biskup Tichon Sokolov, poustevník Serafim Sarovský, petrohradský metropolita Michail Desnickij patří mezi průkopníky častého svatého přijímání. Velký misionář I. Popov se rozhodně stavěl proti ruskému obyčeji zachovávaní několikadenního postu před svatým přijímáním a toužil co nejvíce je rozšířit.

Také P.J. Čaadajev ve svém osmém filosofickém listu¹⁹² hovoří o nutnosti starat se všemi dostupnými prostředky o získání skutečné přítomnosti Bohočlověka mezi námi. Velkým průkopníkem

¹⁸⁹ JEMELKA, F., *Ž vypravování ruského poutníka*, ACM 1931, s. 7–9, 47–50, 80–83, 118–121, 159–161, 199–201, 232–234, 267–268, 310–311, 344–346, 381–383, 415–418; ACM 1932, s. 6–8, 48–49, 91–92, 128–129, 175–176, 211–213, 250–251, 254–255, 300–303, 334–335, 371–372, 421–423.

¹⁹⁰ Srv. *tamtéž*, s. 261–262.

¹⁹¹ Srv. BOČEK, F., *Svaté přijímání u Rusů*, ACM 1929, s. 115; srv. též GLUBOKOVSKIJ, N., *Časté sv. přijímání v pojímání pravoslavných bohoslovců*, ACM 1940, s. 11–14.

¹⁹² LEVOCKÝ, J. K., *P. J. Čaadajev o významu Nejsv. Eucharistie pro sjednocení křesťanů*, ACM 1940, s. 75–77.

častého a hodného přijímání Eucharistie v minulém století byl i Jan Kronštadtský, který denně celebroid a naléhavě doporučoval co nejčastěji přijímat k dosažení osobního růstu v milosti až ke svatosti. Bylo jeho pevným přesvědčením, že „čím blíže Kristu eucharistickému, tím blíže svaté jednotě církve. U tohoto cíle nebude ani bolesti poražených ani pýchy vítězů, nýbrž jen společná radost dětí jedné matky Církve.“¹⁹³

Nadějným a povzbudivým rysem ruské zbožnosti je veliká úcta a láska k Matce Boží. Pravoslavný kněz O.A. Malcev tvrdí, že „v uctívání Matky Boží se Rusko nedá překonat od žádné země na světě“. Po celé Rusi je ctěno na sta zázračných mariánských obrazů a v samotné Moskvě bývalo na 400 kostelů zasvěcených Panně Marii. Úcta bývá sice značně zevnější bez hlubší vnitřní zbožnosti, schází zde potřebné poučení a vysvětlování duchovenstvem.

Avšak právě v této nábožnosti se jeví jejich pevná víra s námi nejvíce společná. Když dva bratři se mezi sebou zneprátelili, ale mají ještě matku a tu oba stejně ctí a milují, pak je ještě vždy naděje, že dobrá matka je opět smíří, porovná a sjednotí. A tak Panna Maria je velkým příslibem i zárukou, že se docílí sblížení a pak i sjednocení.¹⁹⁴

Ruské mnišství

také tvoří zajímavou kapitolu ruských náboženských dějin. Vznikalo jako vůbec na východě kolem poustevníků, když se k nim přidružovali učedníci a spojovali se postupně v jakási bratrstva živící se prací vlastních rukou. Byl to jakýsi nový útvar ruského mnišství na způsob pracovních družstev. Kláštery pak byly obdařovávány, bohatly a stávaly se středisky, kolem kterých vznikaly osady i celá města. Knížata stavěla v blízkosti svých sídel zvláštní kláštery pro své duchovní potřeby. Mniši se měli jen modlit za rodiny zakladatelů a za jejich zemřelé předky. Postupně se však

¹⁹³ GLUBOKOVSKIJ, N., *Časté sv. přijímání v pojetí pravoslavných bohoslovců*, ACM 1940, s. 40.

¹⁹⁴ SrV. ACM 1911, s. 127.

klášterní život diferencoval ve dva typy: samotářský a společenský. K prvnímu patřili tzv. *pustyni*, kde mniši trávili život v neustálé fyzické práci, v modlitbě, chudobě, v postech a sebezapírání. K druhému typu patřily kláštery často bohaté, kde přechovávali ostatky svatých a s volnějším způsobem života. V době oberprokurorů měly kláštery za úkol konat hlavně krásnou bohoslužbu, a tak „rozněcovat v lidu pravou zbožnost“.¹⁹⁵ V průběhu času docházelo postupně k uvolnění kázně se sklonem k pohodlí, nečinnosti a zahálce.¹⁹⁶ Kromě řídkých výjimek ruští mniši – na rozdíl od západních – nepěstovali ani vědy, ani umění, ani jiné vzdělávací či kulturní obory, nekázali, nekonali misie, nevyučovali ani neošetrovali nemocné.

V ostrém protikladu k mnohým klášterům mužským byly kláštery ženské. Byly poznamenány těžkou fyzickou prací i chudobou. Jen v západních oblastech Ruska bývaly u ženských klášterů též dílny, léčebny, dětské útulky a církevní školy. Tyto rozdíly byly nápadné všem návštěvníkům, zvláště ze západu.

Do této kapitoly patří též obsáhlá informace o blahodárném klášterním společenství Optina Pustyň, kde se sdružili mniši toužící po přísnějším životě, ponořeném více do modlitby a rozjímání.

¹⁹⁵ O ruských mniších a o duchu ruských poutí do slavných klášterů v předrevolučním období srv. JINDŘICH, K., *Ruské klášternictví*, ACM 1910, s. 36–38, 82–84; srv. též od téhož autora *Svatotrojičská Sergijevská lávra*, ACM 1911, s. 2–4, 41, 74–75, 87–90. Mimo jiné autor píše: „poutníci se účastní velice dlouhých a dosti únavných bohoslužeb, pilně se sklánějí, činí časté zemní poklony, zběžně a neustále se křížují; ale z těchto zevnějších projevů skládá se téměř veškerá jejich zbožnost. A hluboká nábožnost prostého lidu, neosvíceného náležitým poučením, zabíhá druhdy až v pověru.“/1910, 37–38/ „Ruští poutníci nepřicházejí seřazeni v zástupech s kněžími, korouhvemi a zpěvem, hlaholem vroucí modlitby, jako bývá u katolíků, ruský lid připadá jako rozptýlené stádo bez pastýře: v chrámě se nerozléhají jeho zvukné zpěvy, nedostává se mu tam útěchy slova Božího, nepřístupuje očištěn svátostným pokáním ke stolu Páně... líbá uctivě ikony a ostatky ‚svatých ugodníků‘, staví před nimi svíce, obdivuje krásu... klášterních svatyní, ale tím je vyčerpána po výtce všechna jeho pobožnost, omezena jeho duševní obnova“ (ACM 1911, s. 75).

¹⁹⁶ Podle slov vologodského biskupa Nikona na reformním sjezdu se klášterní kázeň velice odchylovala od směru, daného jí svatými zakladateli. Obrození ruského řeholnictví spatřuje v obnově tzv. *obščezítia*, jehož základem je bezvýjimečné podrobení se klášternímu řádu a kázni všech řeholníků. Společnou má být práce a modlitba, poslušnost a nemajetnost. (Srv. JINDŘICH, K., *Ruské klášternictví*, ACM 1910, s. 84).

Dali tak vznik „optinskému starčestvu“ To se stalo duchovní oázou pro četné poutníky prahnoucí po vnitřní modlitbě, duchovních radách pro řešení životních problémů, pochybností i svých těžkých dramát. Tak vyrůstala slavná a vyhledávaná instituce starců, která trvala až do bolševické likvidace kláštera. I ke zrušenému klášteru však lid přicházel, aby se pomodlil alespoň u jeho zdí. Poslední starec O. Anatolij zemřel 1922.

K poznání klášterního života a jeho dějin přispíval ACM i referáty o slavné Pečerské lávře, Svatotrojické Sergijevské lávře, o Počájevské lávře a dalších. S lítostí sleduje likvidaci řeholního života po revoluci a proměnu většiny klášterů v ateistická muzea. „Každý Rus vzpomíná s láskou na kláštery, kde se nepozorováno a skryto před světem tvořilo Kristovo dílo. Bolševici dobře pochopili význam ruského kláštera v duchovním životě národa a ne nadarmo začali rušit kláštery a vypuzovat z nich mnichy, snažíce se pozhášet toto světlo ruského ducha.“¹⁹⁷

O ruských světcích

a o ruském pojetí kanonizace se dozvídali čtenáři z četných zpráv a životopisů. Hlavní podmínkou bývala dříve kromě zá-
zraků i neporušenost těla; později se však přihlíželo hlavně k zá-
zrakům. Původně měli jednotliví místní biskupové pravomoc roz-
hodovat a vykonávat kanonizaci nových světců. Až od 18. století
je tam praxe přísnější.

Co zajímalo české čtenáře, byl zvláště postoj ruské pravoslavné
církve k úctě sv. Cyrila a Metoděje.¹⁹⁸ Kyjevská Rus čerpala svoje
poznání o proučitelích od západních a jižních Slovanů. Není zná-
mo, kdy byly přesně prohlášeny za svaté ve východní církvi, bylo to
však patrně už v 10. století, neboť v 11. století se s jejich jmény už
setkáváme v nejstarších „Mesjacoslovech“. Jejich památka se slaví-
vala i na východě 14. února a 6. dubna. Později byli připomínáni

¹⁹⁷ A.V., *Optina Pustyň*, ACM 1929, s. 120–123.

¹⁹⁸ VILINSKIJ, S., *Úcta sv. Cyrila a Metoděje u pravoslavných Rusů*, ACM 1936, s. 289–294.

těž 11. května v souvislosti se svátkem nalezení ostatků sv. Klimenta¹⁹⁹ sv. Cyrilem v Černém moři. V 15. a 16. století následkem velkého politického chaosu, rozsáhlé nevědomosti a kulturního úpadku za předchozí tatarské nadvlády úcta k prvoučitelům ochladla. Od druhé poloviny 16. století se rozvíjí teorie o Moskvě jako „třetím Římu“, což vedlo ke znevažování všeho, co nebylo moskevské. I řecké pravoslaví se jim zdálo podezřelé. Svatí bratři byli rodem Řekové, pracovali u západních Slovanů, dostali požehnání od římského velekněze – a to vše bylo zřejmě důvodem k odsunutí jejich památky do pozadí. Teprve v minulém století vzrůst zájmu o Slovanstvo znovu v Rusku vzkřísil památku činnosti obou věrozvěstů.

Poněkud podobná je na Rusi historie úcty k sv. Vojtěchu.²⁰⁰ Býval hodně ctěn, jak dokazuje rukopis ze 14. století, avšak v 15. století jeho úcta mizí – patrně proto, že ho Poláci zdůrazňovali jako svého národního světce. Nebylo to v Rusku něco neobyčejného, v úctě svatých panoval vůbec leckdy zmatek a nejednota a došlo to tak daleko, že skoro každé město a kraj uctíval jen svého světce a odmítal světce jiných měst.

I někteří ruští svatí byli zaměřeni protikatolicky (Alexandr Něvský). Působila to především neznalost katolické církve a čerpání z pochybných pramenů. Musíme předpokládat, že takto jednali v upřímném přesvědčení o špatnostech katolíků.²⁰¹

O statisících mučedníků za víru z řad katolíků i pravoslavných za bolševismu v Rusku přinesou bezpochyby až další desetiletí slavné doklady.

Dodejme ještě jaký mají zdejší lidé vztah ke svatým: „Pro ruského člověka je charakteristická touha po konkrétním chápání duchovního světa. Pro ni ani Pán Ježíš není něčím vzdáleným a nedosažitelným. Všude pociťuje jeho přítomnost. Odtud láska ruského křesťana ke chrámu, k bohoslužbám ke sv. ikonám, odtud zvyk přinášet obrazy všude, naplňovat jimi lidské příbytky.

¹⁹⁹ VÍSKOVATÁ, J., *O úctě sv. Klimenta, římského papeže ve starém Rusku*, ACM 1948, s. 259–263.

²⁰⁰ SOUKOP, J., *Svatý Vojtěch a Rusko*, ACM 1938, s. 104–108.

²⁰¹ JEMELKA, F., *Zvláštnosti z dějin ruských světců*, ACM 1941, s. 53–55.

Ruský lid chápe náboženství více jako živé, skutečné obcování s nebeským světem, nežli jako bohoslovnou vědu. Proto miluje tak velice bohoslužbu a modlitbu, která mu není nikdy příliš dlouhou. I Pán Bůh i sv. Panna i andělé a světci, i ráj a peklo jsou mu živou skutečností, která jej hluboce dojíká a rozechvívá.²⁰²

Ruská duše

Spiritualitu nevytvářejí pouze světci. Jako výkvět lidu musí i oni vyrůst z živné půdy svého národa. Podívejme se, jak je ruský člověk charakterizován v několika typických úryvcích ACM, které doplní to, co již bylo řečeno na toto téma v kapitole Snahy o sjednocení církve.

Všeobecně panuje přesvědčení, že ruského mužika a jeho nitro nejlépe znal a popsal L.N. Tolstoj. Jenže to, co tento velký ruský spisovatel říká, je spíše směs různorodých názorů. Jeho filosofií je eticismus – přirozená morálka, anebo jinými slovy – protidogmatické křesťanství vyprázdněné od svého charakteru milosti a od metafyzického základu. (Na západě víme, že tenhle směr vede jenom k nemravnosti.) Tato filosofie však není ruská a k mužikům nepatří. To slavjanofilové a Dostojevskij rozuměli ruské duši lépe: Je v ní něco dětinného a naivního. Má rysy sv. Františka Assiského, který je také ze západních světců ruskému člověku nejbližší. „Pravoslaví samo ve svých největších představitelích je radostné, serafínské, plné rajské naděje“.²⁰³

Katolický kněz poznává Rusy zblízka za první světové války: „Většina vlastních Rusů jsou nezkažené děti přírody, málo jich umí číst a psát, většinou jsou nejenom zbožní, nýbrž hluboce zbožní. Mnozí, kteří poněkud umějí číst, mají modlitební knížky a mnoho se v lazaretech modlí se zřejmou, zanícenou zbožností. Naši duchovní se opět a opět setkávají s dětinnými, Bohu odevzdanými

²⁰² VISSARIONOV, A., *Svatí ochráncové země ruské*, ACM 1930, s. 184–186.

²⁰³ SRV. STELÈ, F. – TERSEGLAV, F., *Svatá Rus. Činitelé přízniví sblížení*, ACM 1921, s. 186–188.

lidmi. Všichni Rusové nosí na tkanici kříž na prsou... Jejich úcta k ukřižovanému Spasiteli a Matce Boží je pravá a hluboká.“²⁰⁴

Výtečný znalec křesťanského východu F. Grivec podtrhuje zvláště hlubokou víru a soucitnou lásku Rusů ke všem: „Ruský národ je ‚národ duše‘ a Rusko je ‚domovinou duše‘. Není národa, který by si byl tak hluboko a bezděky vědom toho, že v každém člověku, třebaš byl sebevíce zvrhlý, hoří věčné božské světélko nesmrtelné duše, která svou *bohopodobností* zvedá člověka k Bohu a váže ho s bližním a s veškerým člověčenstvím. Odtud ruský soucit, ruská láska, slitování a lidumilnost, která prosycuje ruskou literaturu; odtud svěží ruská poezie slitování a lásky... Nudná ruská příroda nemá kouzla, které by mohlo člověka tak zaujat a na sebe upoutat, jak je má např. příroda řecká... Zato Rus svůj zrak tím pozorněji obrací vzhůru k nebi a v hlubiny lidské duše (Leroy – Beaulieu)... Mezi ruským lidem je ještě mnoho víry a zbožnosti, ne sice proto, že je pravoslavný, ale proto, že je křesťanský a vzdor tomu že je pravoslavný... Jádru ruského národa, ruský mužik, ruský prostý lid žije však ještě dosud v patriarchálním raném středověku. Proto je mezi ním podobná (ale jen podobná) živá víra, jaká pronikala středověký katolický život v západní Evropě... Zbožnost ruského národa se též zrcadlí v hlavních uměleckých plodech ruské literatury... Gogol, Dostojevskij a Lev Tolstoj, kteří nejhluběji pohlédli v ruskou duši, naslouchali v nejzralejší době umělecké tvorby se zvláštní láskou podivně znějícím strunám zbožné víry ruského lidu. Z uměleckých výtvorů ruské literatury dýchá tak žhavý oheň víry, že mu těžko najdeme rovna v některé novější literatuře.“²⁰⁵

V ruské duši jsou však i velké kontrasty, a proto se v ní odehrávají radikální obrácení: „Nenajdete nikde, kromě Rusi oněch zázračných jednotlivých případů, které jsou zřejmým projevem působení Ducha svatého na duše: mužové slovutní, vysocí šlechtici rozhodují se náhle, puze hlasem svědomí jako nějakým zjevením

²⁰⁴ *Povaha ruského vojína*, ACM 1916, s. 64.

²⁰⁵ GRIVEC, F., *Náboženský život ruského lidu*, ACM 1914, s. 127–128.

k následování evangelní rady, prodávají své statky, rozdávají je chudým a následují Ježíše v jeho chudobě a utrpení.“²⁰⁶

I v letech, kdy mezi inteligencí převládaly liberálně-socialistické myšlenky, žili v ruské společnosti lidé, smýšlející úplně jinak. Jedním z nich byl i N.F. Fedorov (1828–1903). V posledních letech života byl zaměstnán v knihovně v Moskvě. Ruským učencům a spisovatelům byl znám jako člověk zcela výjimečný. Byl velmi sečtělý a v kroužku, který se kolem něj vytvořil, se nejraději zabýval otázkou „obecného díla“, tj. jak organizovat lidský život, aby byl opravdu naplněním toho, co nám uložil Kristus. Žil velmi skromně, téměř neznám, vše rozdával – asketa v pravém slova smyslu. Přitom měl rád lidi a byl vždy veselý a zdravý. S velikou úctou se o něm vyjadřovali Dostojevskij, Tolstoj i Solovjev.²⁰⁷

Západní Evropa se setkává s ruskými vojáky za druhé světové války. To dává našemu časopisu příležitost porovnat tyto dva odlišné světy: „... pod drsnějším povrchem ruského člověka se obvykle projeví srdečná povaha, bez upjatosti, s dychtivým zájmem o život, bez zbytečných kompromisů s jednoznačným stanoviskem... Humanistická, slovansky lidská složka ruské povahy je důsledkem tvůrčího dějinného vývoje, v němž ruská duše zůstala uchráněna vlivu reformace a renesance, které infikovaly evropský západ chorobnou skepsí a rozumářskou kolísavostí. Tak vznikl onen povahový rys západu, že si dovede z pouhé intelektuální zábavy zahrávat labužnický s ideami a jejich kombinacemi, zatímco ruský člověk pojímá ideu se smrtelnou vážností jako něco daného, co se ihned snaží vtělovat v život, a to až do krajnosti a do všech důsledků... O myšlenke komunismu dovedl rozumářský západ mluvit a psát celou literaturu, ale když ji převzal východ, vtěluje ji ihned v život i za cenu nejtěžších obětí, jež by u menších národů ohrozily jejich život.“²⁰⁸

²⁰⁶ CALVET, J., *Ruská církev*, ACM 1926, s. 342.

²⁰⁷ V. Solovjev mu píše: „Váš rukopis jsem přečetl s ohromným zájmem... Váš návrh přijímám bezpodmínečně a bez jakéhokoliv mluvení... Mám vám mnoho co říci. Váš návrh je prvním krokem lidského ducha na cestě Kristově. Mohu vás ze své strany jen uznat za svého učitele a duchovního Otce“ (srv. KALIKIN, E., *Obecné dílo*, ACM 1940, s. 222–225, 250–252).

²⁰⁸ TEMEŠ, M., *O ruské duši*, ACM 1947, s. 68.

Ruské ikony

Časopis posloužil čtenářům informacemi i o posvátném byzantsko-ruském malířství, o slavných ikonách, které i přes nedokonalost formy jsou výrazem duše ruského lidu. Je osvětlen i vztah ruské ikonografie k původní, avšak strnulé byzantské předloze, oživené ruským pojetím Boží lásky a milosrdenství.

I sebepovrchnějšímu cestovateli se Rusko zdá být zemí ikon. Pro lidi ze západu představují ikony nový, nepoznaný svět. Chomjakov říká, že ikona není náboženským obrazem. Není ani výrazem nitra jednotlivce, ale všeho lidu (podobně jako chrámová hudba). Je možná jen v církvi a od umělce žádá nejen úplnou shodu s věroukou církve, nýbrž i úplné splynutí s jejím životem a uměním. Klaudij Štěpanov rozlišoval zobrazené náboženské scény a ikony, před nimiž se modlíme. V těchto druhých lidská osobnost – jak malíře, tak modelu – musí zmizet; triumfem umění je úplně zmizet, aby tím víc vyniklo pojetí myšlenky a křesťanské tradice. Bylo přirozené, že Řekové s sebou do Ruska přinesli s evangeliem a liturgií i církevní umění. Východ měl vždy velký smysl pro tradice, jenže „ze špatně pochopeného tradicionalismu je jen jediný krok k šabloně, k byzantinismu... právě v Byzanci se živé nadšení úplně ztratilo v suchém, neplodném napodobování.“²⁰⁹

Ruské ikony však – i přes nedokonalost formy nejsou mrtvými díly, ale výrazem duše lidu. Zdejší malíři dodali typům utvořeným Cařihradem nádech čistě ruského bezděčného zabarvení smýšlení lidu, který lépe než ostatní pojal evangelium jako vítězství lásky a milosrdenství, více hledá Boha (*bogoiskatěl*), více touží po nekonečnu a po věčné pravdě.

Chomjakovovy verše o živém prameni se hodí na ruské ikonografické umění. Živý pramen, po věky udržovaný nikdy nevysychající tradicí, který může náboženskému ideálu poskytnout prostředky, které západ nezná. Je tomu již dávno, co náš individualismus nás odtrhl od našich tradic: od té doby kolísáme mezi neživými postavami klasicismu a mělkými výtvary romantismu,

²⁰⁹ GRATIENA, A., *Ruské ikony*, ACM 1926, s. 6.

zapomínajíce, že tajemství umění spočívá v životě, že pravé umění musí čerpat svou sílu v pevném spojení se životem lidu, kde dřímá více nebo méně zahrabáno, více méně sebevědomé a je úkolem génia, aby dal ideálu vyniknout ve vši kráse a dokonalosti. Na Rusi náboženské umění dosud nevymizelo.

Z časopisu se dozvídáme i o dlouhých dějinách ikonografie, o jejích nejrozmanitějších výtvorech, o hlavních zásadách uměleckých i technických. Zajímavé bylo i líčení úcty k posvátným ikonám, které provázejí každého návštěvníka po celé Rusi. „Vztah ruského lidu k ikonám měl vždy čistě duchovní ráz. Skrze ikonu vidí lid živou tvář Spasitelovu, Boží Matky, Mikuláše Divotvůrce a jiných svatých. Když vidí obraz Matky Boží, velebně se nesoucí nad zástupem, tu neříká ‚nesou obraz‘, nýbrž ‚Přečistá jde‘“²¹⁰

Ikony však nejsou jen velikým bohatstvím Ruska, ale zviditelněnou milostí a zpřítomněnou věčností pro všechn ostatní svět: „Velikým darem Ruska lidstvu je ikona, ruský náboženský obraz. Jím překonal ruský duch Byzanc. Nikoliv po způsobu západu, který rozbil staré byzantské formy a vešel do skutečnosti, nýbrž tím, že strnulost z nitra roztavil. Ikona nesnímá záclonu před zevnějším světem, nýbrž vnitřní světový život Rusů, prožívaný duch víry a vroucí kult věčnosti našly v ní svou formu. Zdá se, jako by nežily v čase, ale to čas letí tak tichounce, že ho ani neslyšet. Žijí v čase stejně jako ve věčnosti. Proto nemají dějin ve smyslu vývoje.“²¹¹

²¹⁰ SrV. ACM 1929, s. 163.

²¹¹ NEMITZ, F., *Veliký dar Ruska lidstvu – ikona*, ACM 1940, s. 325.

Shrnutí

Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou blahoslavené Panny Marie (1891)²¹²

Náboženský spolek založený A.C. Stojanem r. 1891 k šíření a hájení katolické víry mezi Slovy a podporování všeho, co k tomu napomáhá (srv. *Stanovy*, čl. 1). Má výraznou prehistorii. Sílící ideje českého národního obrození první poloviny 19. století a blížící se milénium slovanských věrozvěstů kontrastující s žalostným stavem velehradské baziliky a odloučením většiny Slovanů od katolické církve podnítily kněze soustředěné kolem Fr. Sušila a jeho *Dědictví* k úsilí obnovit cyrilometodějské dílo v úplnosti hlavně po stránce víry. Proto organizovali hnutí modliteb za sjednocení Slovanů ve víře po vzoru slovinského biskupa A.M. Slomška a jeho *Bratrstva sv. Cyrila a Metoděje* a horlivě je šířili i na Moravě. Sušil zdůrazňoval, že tyto snahy mají svůj přirozený střed a východisko na Velehradě v návaznosti na dílo cyrilometodějské. Myšlenku přejal jeho velký pokračovatel A.C. Stojan (1851–1923). Již jako bohoslovec založil v semináři Slomšekovo *Bratrstvo*. Brzy si však uvědomil, že k modlitbě je nutno přidat také práci, oběti, hmotné příspěvky a organizované akce. K 1000. výročí schválení slovanské bohoslužby vydává Lev XIII. r. 1880 encykliku *Grande munus (Vznešený úkol)*, v níž vyzvedá význam díla soluňských bratří a nařizuje jejich uctívání v celé církvi. Mezi Slovy vyvolala velkou radost a uspořádání všeslovanské děkovné pouti do Říma. Při audienci 5. 7. 1881 papež prohlašuje, že doufá v obnovu jednoty

²¹² ŠPAČEK, M., Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou blahoslavené Panny Marie (1891), in FARRUGIA, E.G., *Encyklopedický slovník křesťanského Východu*, Refugium, Olomouc 2010, ISBN: 978-80-7412-017-6, s. 82–84.

církve a že slovanským věřícím je v tomto díle určena Boží prozřetelností významná úloha. Ve Stojanovi se přitom zrodila myšlenka založit zvláštní spolek k uskutečnění cyrilometodějské ideje a vykryštovala pak za jubilejních oslav r. 1885: pracovat na sjednocení všech Slovanů ve víře pod vedením římského papeže. Chce nahradit Slomšekovo *Bratrstvo* novým spolkem se širšími úkoly, pojmenovaném „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blahoslavené Panny Marie“ a současně vyvýšit Velehrad na duchovní ohnisko sjednocení Slovanů. Pro podezírání ze strany rakouské vlády z panslavismu a z politických záměrů se však o realizaci plánu muselo téměř 7 let bojovat nesčetnými modlitbami, obětmi i houževnatostí všech nadšených aktivistů. Po konzultacích r. 1889 ve Vídni se zástupci rakouských Slovanů o zamýšleném spolku byly jeho stanovy definitivně upraveny a r. 1891 schváleny olomouckým i brněnským ordinariátem, po dalším svízelném jednání také státními úřady r. 1892. Za jeho sídlo byl zvolen Velehrad. Účelem sdružení bylo modlit se, pracovat s obětavou nezištnou láskou a přispívat i hmotně k dílu sjednocení Slovanů ve víře. Již v r. 1895 měl A. 60 000 členů na Moravě a ve Slezsku, koncem devadesátých let už 90 000; další byli na Slovensku, v Haliči. Později se rozšířil v Chorvatsku, Slovinsku i mezi Čechy a Slováky v Americe. Stojanovy snahy tak získaly širokou základnu a oporu v rozvětvené organizaci s řadou schopných a obětavých spolupracovníků. Z její horlivosti vyrostly na počátku 20. stol. i velehradské unionistické sjezdy podobně jako velehory povstávají nespočetnými sbíhavými silami na obrovském území až přivodí mohutný vztlak zemské kry a vyzdvižení štítů. A. byl jako rozlehlá a nosná krajina s živnou půdou, z níž mohly světoznámé kongresy vyrašit, a zároveň z nich čerpal inspiraci pro svou práci ve světě i odborné usměrnění. Při založení *Akademie velehradské* r. 1910 Stojan objasňuje její vztah k A. poukazem na dvojí způsob šíření a hájení víry v dobách prvních křesťanů: jednak účinnou láskou a úsilím o svatost života, což je úkolem A., a vedle toho ve šlépějích raných apologetů také psaným slovem nabízejícím dialog, a to bude posláním *Akademie*. V témže roce začal A. vydávat stejnojmenný časopis, který nám poskytuje alespoň částečnou představu o šíři jeho aktivit a obětavosti: vede

nejen lid, ale i studenty a kněze, učí apoštolovat slovem i životem, zajišťuje pastorační péči o krajany v cizině, organizuje pomoc pro potřebné i v zahraničí, za svůj úkol považuje také obnovu v rodinách, sv. misie po farnostech, duchovní přednášky, exercicie pro různé stavy, tridua pro mládež, výchovu kněžstva, školy, unionistické sjezdy a samozřejmě i práci pro Slované. Podporuje školy, chrámy aj. na Moravě, studium starých moravských dějin a otázek cyrilometodějských. Polovina členských příspěvků je odváděna kongregaci *Propaganda fide* a ta je rozesílá na misie a na nejdůležitější ústavy mezi Slované, zvl. na Balkáně. Každoročně pořádá schůze na Velehradě a při nich se mohou velkolepě projevit katoličtí Slované různých národů. A. pěstoval cenné osobní kontakty s pravoslavnými teology a sympatizanty velehradského hnutí, vykonal mnoho práce pro popularizaci jednoty, rozvinul široký apoštolát modlitby. Byl pevně přesvědčen, že závažné dílo sjednocení musí mít hluboké duchovní základy a žádá vnitřní proměnu člověka. V širokých vrstvách tak rozproudil zájem o obnovu křesťanského života. I když jeho zevnější působení bylo u nás po nástupu komunistické vlády znemožněno, předal svou myšlenku i aktivitu jako pochodeň ostatním národům a celé církvi víc než deset let před 2. vatikánským koncilem.

STOJAN A.C., *Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blahoslavené Panny Marie*. Číslo 1. 2. vyd. Velehrad: Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda, 1901, 32 s.; *Stanovy Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou blahoslavené Panny Marie, náboženského spolku pro jednotu církve*. Olomouc: nákl. vlastní, 1926. 23 [I] s.; *Apoštolát jednoty = Apostolatus unitatis: sdružení kněží-členů Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje*. Olomouc: nákl. vlastní, 1937, 40 s.; *Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blahoslavené Panny Marie*. Kroměříž, později Olomouc, nákl. vlastním (dříve jako: *Věstník Matice Cyrillo-Methodějské* v Olomouci od r. 1901, zanikl včleněním do ACM r. 1920). Rok: 1910–48, ročníky: 1–35; CINEK, F., *Arcibiskup Dr. Antonín Cyril Stojan: Život a dílo: Pokus o nárys duchovní fysiognomie*, Olomouc: Lidové knihkupectví, 1933, 1179 [I] s.; CINEK, F., *Velehrad víry: duchovní dějiny Velehradu*, Olomouc: Lidové knihkupectví a nakladatelství, 1936, s. 408–412, 417–432, 471–473, 488, 499–500, 509–511, 513, 528–536, 560, 583–584, 591–596, 599–600, 602–604, 632–634; KMEŤKO K., *De Apostolatu sancti Cyrilli et Methodii qua efficacissimo medio ad unionem ecclesiarum promovendam*, in *Acta IV. conventus velehradensis*, Olomouc 1925, s. 100–108;

De organisatione actionis unionisticae, praesertim de Apostolatu internationali fundando, *tamtéž*, s. 108–122; JEMELKA F., De statu et conditione Apostolatus s. Cyrilli et Methodii (ACM), De Apostolatu unitatis (AU), in *Acta V. conventus velehradensis*, Olomouc 1927, s. 221–227; Relationes de activitate unitatem ecclesiarum promovente, in *Acta VII. conventus velehradensis*, Olomouc 1937, s. 223–254; HORÁČEK B., Apoštolát svatých Cyrila a Metoděje, in *První unionistický sjezd ve Spojených státech konaný ve dnech 28. až 30. září L.P. 1956 v opatství sv. Prokopa v Lisle, Illinois*, Lisle 1957, s. 33–42, ONDRÁK A.L., Programový projev J. M. ndp. opata Ambrože L. Ondráka, O.S.B., [Apoštolát svatých Cyrila a Metoděje pro budoucnost], *tamtéž*, s. 12–15; *Proceedings of the First Unionistic Congress*, Lisle 1956, 100 s.; OLŠR J., *Služebník Boží Antonín Cyril Stojan olomoucký arcibiskup*, Řím 1966, s. 24–37; TKADLČÍK V., *Velehradská cesta k odloučeným bratřím*, ed. Živá teologie, ČKCH, Praha 1970, s. 59–62; TKADLČÍK V., Návrh na reorganizaci Stojanova Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, in: *Prohloubení ducha ekumenismu v církvi dnešní doby, Sborník přednášek z kněžského dne 26. března 1992 v Olomouci*, Vizovice, Lípa 1992, s. 23–25; JANHUBA F., Velehradský unionismus, Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou Bl. Panny Marie, in: *Theologos* 1 (2002) s. 5–14; *Cyrlometodějské pa-pežské dokumenty z let 869–1985: výběr*, přeložil W. Bugel (ed.), Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2003, s. 72,81,92 (odstavce 54, 65, 84); ŠPAČEK M., Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje a jeho současný ekumenický význam, in *Fórum Velehrad I. Communio ecclesiarum – očištění paměti: sborník příspěvků z vědeckého semináře (12.–13. března 2007) Katedry pastorální a spirituální teologie CMTF UP a Centra Aletti v Olomouci*, red. P. Ambros (ed.), Olomouc, Refugium 2007, s. 58–71; KOUŘIL M., Postupný zánik Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje a osobnost Františka Jemelky (1880–1954), *tamtéž*, s. 163–167.

Závěr

Cíl, který si časopis ACM na počátku vytknul – tj. podávat co nejúplnější přehled o náboženském životě a církevních otázkách všech slovanských větví a o unionistickém hnutí mezi nimi – skutečně naplnil. Způsob, jaký k tomu zvolil, nebyl pouze zpravodajský ani výlučně vědecký, nýbrž velmi sdílný: dokázal totiž i širokým lidovým vrstvám předat kromě spousty cenných informací především velikou náklonnost svých přispěvatelů k Východu, a tak je získat pro věc. I když náklad periodika není uveřejněn, můžeme podle seznamů dárců i přispívajících farností usuzovat na široký okruh čtenářstva, a tím i na dalekosáhlý výchovný vliv ACM.

Pročítáme-li 35 ročníků časopisu, které pokrývají přibližně 40 let, jež byly tak rozhodující pro vývoj východní Evropy i jejích místních církví, když tím zároveň nahlédneme i do předchozího období druhé poloviny 19. století, v němž na Moravě vyrůstala cyrilometodějská idea národní a náboženské obrody všech Slovanů – římskokatolíků, uniátů i pravoslavných – pochopíme, z jakého podloží vyrůstala tak silná a zanícená myšlenka sjednocení západní a východní církve, jejímž plodem bylo 7 velehradských unijních sjezdů. Nebyla to náhoda, že byly pořádány právě na Moravě. A zde zase nemohly povstat ze vzduchoprázdna. Právě ACM dává přehlédnout živnou půdu, z níž vyrůstaly: Není to jen vědecký zájem a bádání, ale obrovské nadšení velkých osobností, které mělo zapalující vliv i na lidové všeobecné mínění a navození nezapomenutelné sjezdové atmosféry, která tolik sbližovala účastníky, kteří náleželi k značně odlišným církevním i kulturním tradicím a navíc se předtím prakticky neznali. Za mnohé výtečné průkopníky díla sjednocení jmenujme alespoň pozdějšího olomouckého

arcibiskupa A.C. Stojana, který byl velmi znám a oblíben nejen ve vlasti, ale i daleko za hranicemi.²¹³

I když tu ještě nenajdeme plně ekumenické smýšlení 2. vatikánského sněmu, ve své době – kdy zájem o práci na sjednocení nebyl v západní církvi právě veliký a na pravoslavné straně téměř žádný – unionismus znamenal veliký krok vpřed a stal se slibnou předzvěstí nové orientace katolíků v pokoncilním období. A co víc: už tenkrát je patrný přechod od „východních misí“ k apoštolátu křesťanské jednoty.

Neztratíme-li toto veliké dílo ze zřetele, získáme přinejmenším vyvážení onoho nepříjemného pocitu provázejícího v poslední době slovo „unionismus“ a radost ze zahlédnutí aspoň malé výseče z plánů Prozřetelnosti, která po tisíci letech znova oživila někdejší záměr s Moravou – mostem spojujícím Východ a Západ, radost, že tolik našich lidí dobré vůle mohlo „být u toho“

²¹³ O velehradském unionismu (ekumenismu) a jeho poselství pro dnešek, o očekávaných plodech, doporučované cestě, étosu unionistů či otázce zařazení do vývojové typologie srv. ŠPAČEK, M., Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje a jeho současný ekumenický význam, in *Fórum Velehrad I. Communio ecclesiarum – očistění paměti: sborník příspěvků z vědeckého semináře (12.–13. března 2007) Katedry pastorální a spirituální teologie CMTF UP a Centra Aletti v Olomouci*, red. P. Ambros (ed.), Refugium, Olomouc 2007, s. 64–71.

Redakční radu *Fóra Velehrad tvoří:*

Doc. Dr. Michal Altrichter, ThD. (předseda)

– *Cyrlometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého Olomouc*

Prof. Pavel Ambros, ThD.

– *Cyrlometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého Olomouc*

Prof. RNDr. Jan Andres

– *Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého Olomouc*

ThDr. Maria Campatelli

– *Pontificio Istituto Orientale e Centro Aletti Roma*

ThLic. Luisa Karczubová (výkonný redaktor)

– *Cyrlometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého Olomouc*

Prof. akad. mal. Jiří Lindovský

– *Akademie výtvarných umění Praha*

Prof. DDr. Karl Heinz Neufeld

– *Theologische Fakultät Karl Rahner Archiv Innsbruck*

Prof. ThDr. Georg Podskalsky

– *Hochschule für Theologie Frankfurt am Main*

Prof. ThDr. Marko Rupnik

– *Università Gregoriana Roma*

Prof. ThDr. Michelina Tenace

– *Università Gregoriana Roma*

Adresa redakční rady

Doc. Dr. Michal Altrichter, ThD.
Křížkovského 4
CZ 779 00 Olomouc

Adresa pro výměnu

Centrum Aletti – knihovna
Křížkovského 2
CZ 779 00 Olomouc

Prodej v ČR a zahraničí

Refugium Velehrad-Roma
Křížkovského 2
CZ 779 00 Olomouc
e-mail: refugium@refugium.cz

Poznámka nakladatele

V nakladatelství Refugium od roku 2010 vychází:
Studijní texty Centra Aletti (ISSN 1804-3410)
Studijní texty ze spirituální teologie (ISSN 1804-3356)
Fórum pastorálních teologů (ISSN 1804-3364)
Fórum Velehrad (ISSN 1804-3372)
Miscellanea jesuitica (ISSN 1804-3380)

FÓRUM VELEHRAD
(MK ČR E 19477, ISSN 1804-3372)

Michael Špaček

**APOŠTOLÁT
SV. CYRILA A METODĚJE
1910–1948**

Odpovědný redaktor
Pavel Ambros
Návrh obálky Tomáš Ježek
Sazbu písmem Baskerville Ten OT
zhotovilo Refugium dtp
Vydalo nakladatelství Centra Aletti
Refugium Velehrad-Roma s.r.o.,
Křížkovského 4, 772 01 Olomouc
refugium@refugium.cz
www.refugium.cz
jako svou 304. publikaci
Tisk a knižní zpracování
Printo, spol. s r. o., Ostrava
Vydání první
Olomouc 2011

cena 250 Kč (včetně DPH)

Velehradské kongresy představovaly první a jedinou podobnou průkopnickou formu ekumenismu v tehdejších slovanských katolicko-pravoslavných vztazích. Upozornily na množství vzájemných podmíněností, ale současně viděly možnost sblížení prostřednictvím důkladného vzájemného poznání, vlastní vnitřní proměny a především skrze křesťanskou lásku.

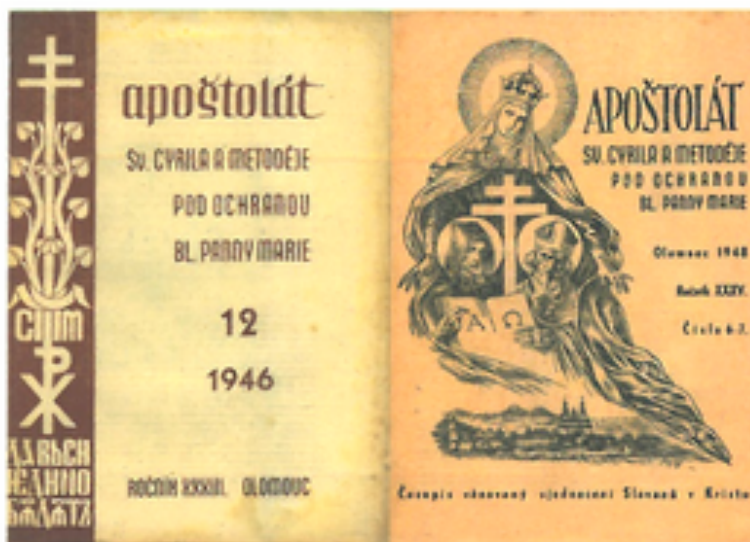
Leonard Górka SVD

APOŠTOLÁT

sv. cyrila a metoděje

R E F U G I U M
VELEHRAD-ROMA s.r.o.
 Křížkovského 4 • 772 01 Olomouc
 Tel., fax: 00420/585 549 270
 Mobil: 00420/603 473 152
 E-mail: refugium@refugium.cz
www.refugium.cz

Velehradské kongresy ve 20. století a ojedinělou formu ekumenismu v k vztazích. Upozornily na bohatství, které má být společně sdílené. Vedle společnosti *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje* vznikl také stejnojmenný časopis, který podrobně mapoval velehradskou tradici.

Autor se zabývá jak sjezdy, tak společnostmi, ale především časopisem *Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje*, a předkládá mimo jiné také podrobnou bibliografii s autorskými a tematickými rejstříky. Titul v ediční řadě *Hlas Velehradu* tak celistvě kompletuje představení kulturního a náboženského bohatství fenoménu Velehrad.

Centrum
Aletti

REFUGIUM

www.refugium.cz

ISBN 978-80-7412-099-2

ISSN 1804-3372